

สวรรค์สาม

๑

ยอดกตัญญู

พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์

ฉบับพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย

หนังสือเล่มนี้เกิดจากสาธุชนชาวพุทธและผู้ปฏิบัติธรรมได้สดับธรรมเทศนาว่าด้วยเรื่องสุวรรณสามโพธิสัตว์ผู้ปรนนิบัติบิดามารดาตบอดโดยธรรม เกิดศรัทธาโสมนัสซาบซึ้ง ประสงค์ให้เรื่อง “สุวรรณสามยอดกตัญญู” แผ่กระจายออกไปสู่พุทธชน จึงร่วมบุญธรรมทานตามกำลังศรัทธาของตนๆ สายธารแห่งศรัทธาได้หลั่งไหลสู่ “สุวรรณสามยอดกตัญญู” อย่างมากมาย เพื่อให้เกิดโสมนัสซาบซึ้งตระหนักถึงคุณบิดามารดา “มาตาปิตุอุปัฏฐาก” ซึ่งเป็นอุดมมงคล และเมตตาธรรมต่อสรรพสัตว์ ขอท่านสาธุชนทั้งหลาย ครั้นได้รับและอ่านหนังสือเล่มนี้แล้วจงประพาดิธรรมมงคล เพื่อเป็นบุญกุศลทั้งแก่ตนและคนอื่น สมดังเจตนาปรารถนาของท่านผู้บริจาคทุกประการเทอญ ฯ

คำควรอ่าน

กรุณาอย่าเก็บไว้โดยไม่อ่าน โปรดส่งมอบให้แก่ผู้ประสงค์อ่าน

สุวรรณสามยอดกตัญญู

พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์

งานเขียนลำดับที่ ๓๓

บรรณาธิการ : พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์

ภาพปกและภาพประกอบ : มณฑิยา แก้วประพล

ออกแบบปก - รูปเล่ม : มยุรี ไทยประยูร

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม ๒๕๕๔

จำนวนพิมพ์ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสารสินไทย การพิมพ์
เลขที่ ๔๔/๑๓๒ หมู่ ๖ ซอยก้านน้มน้ำ ๓๖
แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๐๒ ๘๐๒ ๓๐๔๔ โทรสาร ๐๒ ๘๐๒ ๐๓๔๔

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

ภาพพระพุทธรูปองค์ทรงแสงดังสุวรรณสาม

ความนำสู่ความใน

“สุวรรณสามชาติก” คือ “ตำนานแห่งความกตัญญู” ที่เล่าขานกันมานานตั้งแต่ครั้งพุทธกาลกระทั่งยุคปัจจุบัน ต้นเรื่องจริงๆ อยู่ในพระไตรปิฎกและอธิบายขยายความให้ทราบรายละเอียดกันทุกแง่มุมในอรรถกถา พระพุทธองค์ตรัสเล่าเป็นบทประพันธ์คาถาล้วนๆ เราสามารถอ่านลำดับเรื่องราวได้ แต่จะไม่ทราบรายละเอียดโดยเฉพาะความเป็นมาเป็นไป หากพระอรรถกถาจารย์มิได้ทำวความขยายผล

บทประพันธ์คาถาที่พระพุทธเจ้าตรัสแต่ละช่วงแต่ละตอนนั้น ประหนึ่งเป็นภาพนิ่งแต่ละภาพที่แยกออกจากกัน ผู้อ่านต้องอ่านเรียงลำดับเรื่องราวเอาเอง พระอรรถกถาจารย์ได้นำภาพนิ่งแต่ละภาพนั้นมาเชื่อมต่อกันเพิ่มความขยาย พร้อมฉายเรียงไปตามลำดับเป็นภาพเคลื่อนไหว “หนังยาวเต็มม้วน” ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมีได้ตัดออกเลย ช่วงต้นเรื่องขณะสุวรรณสามโพธิสัตว์ยังเยาว์วัย พระอรรถกถาจารย์อธิบายฉายภาพพรรณนาป่าหิมพานต์ ผุ่งกวาง เหล่ากนิษฐ เหล่ากนิฐรี ภูเขาคันธมาถน์ ป่าใหญ่ และมวลบุปผชาตินานาชนิด จินตนาการตามเห็นภาพงามบรรเจิดสดสวย ประหนึ่งหนังการ์ตูนวอลต์ดิสนีย์เลยที่เดียว

เราอ่านเฉพาะบทประพันธ์คาถาที่พระพุทธเจ้าตรัสเล่ายังต้องใช้เวลาพอสมควร ยิ่งพระอรรถกถาจารย์อธิบายเพิ่ม มีหน้าซ้ำท่านยังทำหน้าที่อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง “ไขคำขยายความ” ด้วย ก็ยิ่งเพิ่ม

เวลาอ่านมากขึ้น ด้วยเห็นเหตุนี้ บางท่านจึงยื่นยอสุวรรณสามชาดก
สรุปรื่องนำมาแสดงเฉพาะสาระสำคัญ โดยทิ้งรายละเอียดไป ย่นย่อ
เนื้อเรื่องช่วยย่นย่อเวลาอ่านเหมาะแก่คนยุคปัจจุบันที่ชอบอาหาร
จานด่วนก็จริง แต่ก็ขาดอรรถรสไป ได้เห็นเฉพาะภาพนิ่งๆ ภาพนิ่งๆ
ไม่เห็นภาพเคลื่อนไหวทั้งหมด ซึ่งก่อให้เกิดความซาบซึ้ง

ข้าพเจ้าเคยติดตามอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดสมัยออกจาก
กรมฐานปี ๒๕๓๗ ซาบซึ้งมากถึงกับน้ำตารินไหล แต่ก็ทิ้งไปนาน
ไม่ได้อ่านอีกเลย กระทั่งถึงปี ๒๕๕๓ ช่วงต้นปี ได้ไปพำนักอยู่ที่สำนัก
ปฏิบัติธรรมปิยธรรมาราม นครสวรรค์ เกิดความคิดใคร่อ่านสุวรรณ-
สามชาดกและกำหนดจดจำนำไปเล่าให้ผู้ปฏิบัติธรรมฟัง และแล้ว
ปิยธรรมารามก็เป็นจุดเริ่มต้นของงานเขียน “สุวรรณสามยอดกตัญญู”

ข้าพเจ้าตรงเข้าไปอ่านสุวรรณสามชาดกในอรรถกถา ซึ่งท่าน
รวบรวมเอาไว้ทั้งบทประพันธ์คาถาของพระพุทธองค์และเนื้อเรื่อง
พร้อมอรรถาธิบาย โดยตัดส่วน “ไขคำขยายความ” ของพระอรรถ-
กถาจารย์ออก นำมาอ่านทบทวนพร้อมกับปรับสำนวนไปมาอยู่ตลอด
๕ รอบ และเริ่มกำหนดจดจำทีละคำทีละความทีละพารากราฟทีละหน้า
ใช้เวลานานพอสมควรก็กำหนดจดจำได้หมด สุวรรณสามชาดกครบถ้วน
กระบวนความถูกนำไปเปิดเผยแสดงครั้งแรก ณ สวนไม้เวฬุวัน
พุทธมณฑล นครปฐม ซึ่งเป็นปฐมสถานแห่งการปฏิบัติวิปัสสนา
ของข้าพเจ้า สมัยเป็นพระนิสิตสำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตร
บัณฑิตปี ๒๕๓๗

ปรากฏว่าการเปิดเผยแสดง “สุวรรณสามชาดก” อย่างครบถ้วนกระบวนความครั้งนั้นเรียกน้ำตาของศิษย์กรรมฐานบางคนให้ไหลริน ซาบซึ้งกันทีเดียว (ข้าพเจ้าผู้เล่าก็พลอยสะอื้นเสียงเครือจะร้องให้ตามไปด้วย)

หลังจาก “สุวรรณสามชาดก” เทศนากัณฑ์พิเศษ ณ สวนไม่เวฬุวันจบลง ข้าพเจ้ากลับมาที่วัดคิดว่า

“สุวรรณสามชาดกผ่านการตรัสเล่าโดยพระพุทธองค์เป็นบทประพันธ์คาถาล้วนๆ การแปลบทพระคาถาออกมาเป็นความเรียงร้อยแก้วได้ความครบถ้วนทุกคำทุกตัวอักษรก็จริง แต่ก็ขาดอรรถรสที่งดงามด้านสุนทรียภาษาไป เมื่อต้นเรื่องเดิมเป็นคาถาภาษากวี ความแปลออกมาก็ควรเป็นพจนานาภาษากวีเช่นเดียวกัน เราก็มีทักษะด้านการแต่งกวีอยู่มิใช่หรือ”

ข้าพเจ้าจึงนำคาถาบทสนทนาระหว่างพระราชากับสุวรรณสามพระราชากับฤๅษีฤๅษีณินั้นๆ มาแต่งเป็นบทกวีกลอนแปดสุภาพ แต่งอยู่ ๓ วันก็จบ สุวรรณสามเวอร์ชันใหม่วรรณกรรมแห่งยุคสมัยได้เกิดขึ้นแล้ว

เมื่อข้าพเจ้าแต่งบทกวีแทรกในแต่ละช่วงแต่ละตอนเสร็จแล้วก็คิดอีกว่า

“ปัจจุบันนี้ ความจำ ความคิด ความอ่าน ของคนด้อยลง โดยเฉพาะเด็กยุคใหม่คิดไม่เป็น จะโยนิโสมนสิการคิดใคร่ครวญเพื่อให้ได้ข้ออรรถข้อธรรมเป็นเรื่องยาก และคนยุคนี้ก็ชอบความรวดเร็วทันใจ ชอบอะไรที่สำเร็จรูป ธรรมะจะต้องถูกย่อยง่ายๆ สำเร็จเป็น

อาหารจานด่วนส่งถึงมือให้ตักใส่ปากเคี้ยวกลืน” (แม้ส่งถึงมือก็ยังตักกินไม่เป็น ต้องป้อน)

ด้วยความคิดอย่างนี้ จึงเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าจับเอาสาระสำคัญจากสุวรรณสามชาตคนำมาอธิบายขยายความสู่ภาค “ประเด็นทองประเด็นธรรม” พร้อมกับย้อนกลับไปเขียนพรรณนาคุณบิดามารดาในช่วงต้นเพื่อเชื่อมเข้าสู่เนื้อเรื่องสุวรรณสามชาตอีก เนื้อหาสาระจึงขยายออกไปมาก (หนังสือเล่มโทรสารพิชิต)

การปลีกวิเวกไปอยู่ที่ปิยธรรมารามสำนักปฏิบัติธรรมร่มรื่น สงัดเงียบเหมาะต่อการเจริญวิปัสสนา “ความสุขเย็นใจสัมผัสได้ที่ธรรมสถานปิยธรรมาราม” แม้ช่วงเดือนมีนา,เมษาที่นครสวรรค์ อุณหภูมิอากาศจะพุ่งถึง ๓๙-๔๐ องศา ระบุอบอุ่น แต่ก็รู้สึกเย็นใจ เย็นใจก็เย็นกาย เย็นสบาย (ศิษย์กรรมฐานตามไปติดแอร์ถวาย) และอุบาสิกาภายในสำนักฯ ก็ถวายความสะดวกด้านอาหารการขบฉัน โดยเฉพาะความอบอุ่นคุ้นเคยจากท่านเจ้าสำนักฯ หลวงพ่อสมหวัง ปิยธมโม ช่วยเรียกความชำนาญอยู่เรื่อยๆ (หลวงตาอารมณ์ศิลป์) การเขียนงานทั้งส่วนภาคต้นและภาคขยายความสุวรรณสามจึงราบรื่นไม่สะดุด ข้าพเจ้าขออนุโมทนาบุญไว้ ณ ที่นี้

ปกติข้าพเจ้าชอบอยู่เงียบๆ ขริมน้ำไม่ค่อยทักทายสนทนากับใคร (หากไม่คุ้นเคยจริงๆ) แต่หลังจากจบงานเขียนเล่มที่ผ่านมา “ชุมทรัพย์จากชาต” ซึ่งเขียนแบบสำนวนชาวบ้านๆ ไม่เคร่งขริมเชิงวิชาการเหมือนงานเขียนเล่มก่อนๆ ประกอบกับได้มาอยู่ในบรรยากาศธรรมชาติต่างจังหวัดจริงๆ (ไม่เคยปลีกตัวออกมาเขียนงานเลย) ข้าพเจ้าจึงรู้สึก

ปลอดภัยสบายใจไม่เครียดเขียนงานได้อย่างต่อเนื่อง เขียนไปๆ ถึง
บางแห่งบางทีก็เกิดอารมณ์ฆ่าแถมมุกขวาระหว่างบรรทัด พอให้ได้
อ่านอมยิ้มกันบ้าง หากท่านผู้อ่านพบเจอก็ขอให้คิดเสียว่าเป็นอารมณ์
ฆ่าของข้าพเจ้าเอง “ขริมอารมณ์ฆ่า” ไม่คิดเป็นอื่น มองเป็นเพียงศิลปะ
ในการเขียนเป็นสำนวนโวหารอย่างหนึ่งเท่านั้น

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าสัมผัสเรื่องราวในสุวรรณสามชาดก เริ่ม
ตั้งแต่อ่านปรับสำนวน กำหนดจดจำ กระทั่งจำได้ทั้งหมดทบทวน
ไปมา และรวมถึงนำไปบรรยายถ่ายทอด ณ ธรรมสถานต่างๆ เชื้อ
หรือไม่ ก็ครั้งๆ ข้าพเจ้าก็ซาบซึ้งกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ ครั้นถึงช่วงสำคัญๆ
พระโพธิสัตว์ภูยง พระโพธิสัตว์พรำร่าพัน พระราชาพรำร่าแพ้อ ก็ถึงกับ
จะสะอื้นร้องให้ตามทีเดียว มันเป็นอะไรก็ไม่รู้เช่นชิลิฟมากๆ คงเพราะ
“สุวรรณสามชาดก” เป็นเรื่องซาบซึ้งสะท้อนใจกระมัง ยามเล่าแสดง
ข้าพเจ้าจึงกลายเป็น “พระวิปัสสนาจารย์บ่อน้ำตาตัน”

ขอให้ศรัทธาสาธุชนทั้งหลายเปิดเรื่องราวของพระบรมครู
สมัยเป็นพระโพธิสัตว์ “สุวรรณสามยอดกตัญญู” บำเพ็ญเมตตาบารมี
นี้ออกอ่านเถิด อ่านคุณบิดามารดา อ่านความกตัญญู อ่านความเมตตา
อ่านข้ออรรถอ่านข้อธรรม อ่านตั้งแต่ต้นจนจบ อ่านจบแล้วจะรู้สึก
อย่างไร ซึ่งหรือไม่ซึ่งไม่รู้ แต่ข้าพเจ้าซึ่ง...ซึ่งจริงๆ

พบทองพบธรรม

พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์

ศักราช ๒ เมษายน ๔ ปี ๕๓

สารบัญ

พระยิ่งกว่าพระ	๑
- บิดามารดาเป็นพรหมของบุตร	๒
- เมตตา	๓
- กรุณา	๕
- มุทิตา	๖
- อุเบกขา.....	๗
พระอรหันต์ของลูก	๑๑
- คุณบิดามารดา : คุณพระอรหันต์	๑๓
ปฐมเหตุสุวรรณสาม	๒๑
สุวรรณสามยอดกตัญญู	๓๓
ประเด็นทอง ประเด็นธรรม	๑๐๗
เรียนวิชาสหกรรมวิทยา.....	๑๐๘
- กิเลส กรรม วิบาก.....	๑๑๕

สองสามมีภรรยาคู่พิเศษ.....	๑๑๙
- ลำดับการบรรลุลุทธิธรรม.....	๑๒๔
- ๕ ยุค ๕ สมัย ยุคไหนที่เธออยู่.....	๑๒๘
- มรรคผลเพื่อความพ้นทุกข์.....	๑๓๕
ความสุขจากปรัชญาตกปลา.....	๑๓๘
วาจาศักดิ์สิทธิ์.....	๑๔๔
- จะจนจะรวยก็ด้วยปาก.....	๑๔๖
เมตตารธรรมคำจุนโลก.....	๑๕๐
- เรียนรู้ระงับโทสะ.....	๑๕๕
- สร้างภูมิคุ้มกันความโกรธ.....	๑๕๘
ยิงปืนนัดเดียวได้นกสามตัว.....	๑๖๑
สังกิริยาสัตยาธิษฐาน.....	๑๖๕
- พระผู้ทรงสัจবারมี.....	๑๖๙
- จริงใจ จริงจัง จริงแท้.....	๑๗๒
- ปาฏิหาริย์มีจริง.....	๑๗๕
บทสรุป.....	๑๘๐

ประมวลภาพ : สุวรรณสามยอดกตัญญู ๑๘๕

พระยิ่งกว่าพระ

พรหมมาติ มาตาปิตโร   ปุพฺพพจจิริยาติ วุจฺจเร
อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานัน   ปชาย อนุภุมฺปกกา ฯ

บิดามารดาผู้อนุเคราะห์บุตร ท่านเรียกว่าเป็นพรหม
เป็นบูรพาจารย์ และเป็นอาหุไนยบุคคลของบุตร ฯ

มาตา มิตต์ สเก ชฺเร

- แม่ เป็นครูผู้สอนแต่ตอนต้น
- แม่ ทุกคนอุตมพรหมวิหาร
- แม่ เมตตากุณามุทิตาการ
- แม่ มีญาณอุเบกขาเป็นอารมณ์
- แม่ เหมือนพระอรหันต์อันสูงสุด
- แม่ กับบุตรธิดาอย่าขึ้นชม
- แม่ กับลูกผูกมิตรจิตขึ้นชม
- แม่ จงสมภาชิตมิตรในเรือน ฯ

(กลอนชนะการประกวด)

บิดามารดา คือผู้ดำรงอยู่ในพรหมวิหารธรรม ถือเป็นพรหม
ของบุตร คือผู้อบรมแนะนำพร่ำสอนบุตรคนแรกก่อนกว่าครูอาจารย์
ทั้งหลาย ถือเป็นบูรพาจารย์ของบุตร คือผู้ควรรับวัตถุข้าวของเงินทอง

ที่บุตรนำมามอบให้ ควรแก่การบูชาด้วยคันธมาลาของหอมพวงมาลา
ระเปียบดอกไม้ที่บุตรนำมาสักการะ ถือเป็นอาहुไนยบุคคลของบุตร

บิดามารดาเป็นพรหมของบุตร

พรหม เรียงตามลำดับชั้น ถือเป็นเทวดาชั้นสูงกว่าเทวดา
ชั้นกามาวจรภูมิทั้งหมด เหนือชั้นกามาวจรภูมิ (ชั้นที่เกี่ยวข้องกับกาม)
ขึ้นไปเป็นชั้นรูปาวจรภูมิและอรุปาวจรภูมิ (ชั้นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกาม)
เหนือเทวโลกขึ้นไปจะเป็นอีกโลกหนึ่ง เรียกว่า “พรหมโลก” พรหม
โลกนั้นแบ่งออกเป็น ๒๐ ชั้น คือรูปพรหม ๑๖ และอรุปพรหม ๔
โดยไม่ต้องถึงชั้นอรุปพรหมซึ่งสูงกว่ารูปพรหม ผู้สำเร็จรูปฌานสมบัติ
อุบัติเป็นท้าวมหาพรหมก็ได้รับการยกย่องว่า “ยอดแห่งพรหม” นับถือ
เป็นพระประชาบดียิ่งใหญ่ในหมู่ประชา อยู่ในฐานะประธานเทพ

ตามชื่อที่เรียกกันว่า “พรหมๆ” นั้น พรหม แปลว่า
ประเสริฐ ดังคำว่า “พรหมจรรย์” พรหมจรรย์ แยกออกมา ๒ คำ
คือ พรหมะ+จรรย์ *พรหมะ* แปลว่า *ประเสริฐ*, *จรรย์* หรือ *จรรยา*
แปลว่า *ความประพฤติ* รวมแปลว่า *ความประพฤติประเสริฐ* คือ
ประพฤติเพื่อออกจากกาม ประพฤติเพื่อความบริสุทธิ์ไม่เศร้าหมอง
(พระประพฤติพรหมจรรย์ พรหมจรรย์ละกาม พระก็ต้องละกามารมณ์
พระจะเกิด “กามวิตก” ตรีนึกคิดปรุงแต่งเรื่องกามไม่ได้)

ธรรมที่ท่านถือเป็นคุณเครื่องอยู่ของพระพรหมไม่ว่าจะอยู่
ชั้นไหน คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เรียกว่า “พรหมวิหารธรรม”
พระพรหมนั้นอยู่ด้วยพรหมวิหารธรรมนี้เสมอ บุคคลใดก็ตามกอบปร

ด้วยธรรมเป็นคุณเครื่องอยู่ทั้ง ๔ ประการนี้ แม้อยู่ในมนุษยโลกโดยไม่ต้องไปบังเกิดในพรหมโลก ท่านก็เรียกว่า “พรหม” เช่นเดียวกัน^๑

บิดามารดาของบุตรธิดากอปรด้วยพรหมวิหารธรรม ๔ ประการ ประหนึ่งพรหมสี่หน้า ท่านมองบุตรธิดาด้วยหน้าเมตตา หน้ากรุณา หน้ามุทิตา หน้าอุเบกขาอย่างไร ท่านกอปรด้วยจิตเมตตา จิตกรุณา จิตมุทิตา จิตอุเบกขาต่อบุตรธิดาอย่างไร ก็จะได้รู้กันตามอรรถาธิบาย ดังต่อไปนี้

เมตตา

แรกเริ่มทีเดียว ขณะที่บุตรอยู่ในครรภ์ บิดามารดาจะเกิดจิตเมตตาอ่อนโยนก่อน โดยเฉพาะมารดาได้ชื่อว่า “สุหทัย : ผู้มีใจดี” มารดาจะบำรุงครรภ์ด้วยข้าวปลาอาหารอย่างดี พร้อมกับงดเว้นสิ่งที่เป็นอันตรายต่อบุตรในครรภ์ น้ำชา กาแฟ ทุกชนิด ครั้นครรภ์เริ่มแก่ก็กลัวแท้งลูกมากที่สุด ประคับประคองไว้อิ่งกว่าชีวิตของตน รอคอยอยู่ตลอดเวลาว่า เมื่อไรบุตรของเราจึงจะคลอดออกมาอย่างปลอดภัย สมบูรณ์ด้วยอวัยวะครบอาการ ๓๒ ไม่พิการพิการ เวลาที่บุตรจะคลอดออกมาเป็นเวลาที่บิดามารดารอคอยมากที่สุด ลุ้นมากที่สุด จะเป็นหญิงหรือชาย รูปร่างหน้าตาผิวพรรณวรรณะจะเป็นอย่างไร หน้าได้พ่อ ผิวได้แม่ หรือหน้าได้แม่ ผิวได้พ่อ

และแล้วเวลาที่สำคัญที่สุดก็มาถึง มารดาปวดท้องคลอด บุตรคลอดออกจากครรภ์ปลอดภัย ร้องดัง “อู๊ว๊ว” บิดามารดาก็แสนจะปลาบปลื้มประหนึ่งได้ยินเสียงสวรรค์ ประหนึ่งได้อัญมณีล้ำค่า

ลูกคือแก้วตาดวงใจ แม่ตีใจจนน้ำตาไหลริน จ้องมองใบหน้าน้อยๆ ของเด็กทารกแรกเกิด มองแล้วมองอีก มองแล้วมองอีก “นี่ลูกเรา หรือ ชีวิตเป็นอย่างนี้ ออกมาเป็นตัวเป็นตนอย่างนี้หรือ เราสามารถ ให้กำเนิดชีวิตได้ด้วยหรือ เราได้เป็นแม่คนแล้ว” พ่อก็ปลาบปล้ำไม่แพ้แม่ถึงกับกระโดดโลดเต้น ร้องตะโกนว่า “ข้าได้เป็นพ่อคนแล้วๆ”

นับแต่นั้นท่านทั้งสองก็ยินดีรับภาระชีวิตนี้ ยินดีรับโช่ทอง คล่องคอ ทำงานหาเงินทองนำข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงดูลูกน้อย โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยยากลำบาก แม่ไม่อิดเอื้อน พ่อไม่บ่นสักคำเลย

มีลูกเพิ่มมาอีกคน ค่าใช้จ่ายก็เพิ่มมากขึ้น แม่ยากลำบากมากกว่าเดิมหลายเท่า แต่พ่อกับแม่ก็ไม่รู้สึกลำบากทุกข์ยากท้อแท้ใจ ตรงกันข้ามกลับยินดีมีชีวิตชีวาที่วันนี้เจ้าตัวน้อยๆ เลือกลงสมัครสังกัด “พรรคพลังครอบครัว” เป็นสมาชิกใหม่ สมาชิกหน้าซื่อๆ ตาใสๆ ไม่ทุจริตคิดคดคอร์รัปชั่น หัวหน้าพรรคและรองหัวหน้าพรรค พร้อมมุ่งมั่นขยันขันแข็งทำพรรคพลังครอบครัวเล็กๆ นี้ให้เข้มแข็ง และก้าวไปอย่างมีความหวัง

จิตของบิดามารดานั้นเปี่ยมด้วยเมตตา มองบุตรน้อยด้วยสายตาแห่งความเมตตาอ่อนโยน แม้เจ้าตัวเล็กจะตื้อซุกซนสักเพียงใด พ่อกับแม่ก็ยังเมตตาเอ็นดู อาจจะดุบ้าง ว่าเอาบ้าง แต่ดูแววตานั่นสิ แววตาคู่นั้นไม่มีความโกรธเกลียดแค้นอยู่เลยสักนิด ยังคงเป็นแววตาที่ฉายความเมตตาออกมาให้เห็นอยู่เสมอ สายตาของพ่อกับแม่ที่มองลูก ทุกครั้งเปี่ยมด้วยความอ่อนโยนเมตตาอย่างที่ไม่มียายตาผู้ใดในโลก จะมาเสมอเหมือน

กรุณา

ขณะที่ลูกน้อยยังอ่อนแอเบาบาง บิดามารดาก็คอย
ประคบประมงทะนุถนอมกลมเกลี้ยงเลี้ยงดูชนิดขุมมิให้ไตโรมิให้ตอม
หากยูงไต้ไรตอมกัดลูกน้อยจนร้องไห้จ้า ใจของบิดามารดาก็หวั่นไหว
เกิดกรุณาสงสารรีบมาไกวเปลเห่กล่อมให้หยุดร้อง ทุกๆ ครั้งที่ได้ยิน
ลูกร้อง แม็กิจธุระอยู่ตรงหน้าจะสำคัญเร่งด่วนสักเพียงใด พ่อกับแม่ก็
จะหยุดกิจธุระนั้นทันที รีบมาดูลูกน้อย แม่ตักคืนค่อนคั้นก็ลุกขึ้นมาดู
ปลอบโยน ยิ่งคราวที่ลูกน้อยปวดหัวตัวร้อนเป็นไข้ไม่สบาย จิตของ
บิดามารดาก็ยิ่งหวั่นไหวเกิดกรุณาสงสารช่วยพยาบาลรักษาจนหาย
ถึงกับอดตาหลับตาฝ้าตาเฝ้าดูอาการป่วยไข้ของลูกน้อยทั้งคืน ลูกป่วยไข้
เจ็บปวดกระสับกระส่าย ภายของลูกเจ็บ แต่ใจของบิดามารดากลับ
เจ็บยิ่งกว่า อยากจะเจ็บปวดแทนลูก

จิตกรุณาของบิดามารดาต่อบุตรธิดานั้นยิ่งใหญ่มาก คอยช่วย
เหลือเกื้อกูลบุตรธิดาอยู่เสมอ ช่วยในทุกๆ วาระ ทุกๆ กรณี และช่วย
อย่างไม่มีเงื่อนไข ใครไม่ช่วย พ่อกับแม่ก็จะช่วย ใครๆ ก็รังเกียจลูกฉัน
แต่ฉันไม่รังเกียจ แม่ลูกจะติดคุก ติดยา ติดโรคร้ายแรงสังคมรังเกียจ
สักเพียงใด พ่อกับแม่ก็พร้อมยื่นมือช่วย ลูกจะตกน้ำตกไฟ พ่อกับแม่
ก็พร้อมจะลุยน้ำลุยไฟลงไปช่วย ช่วยจนถึงวินาทีสุดท้าย ช่วยจนลูก
ตายคามือ

มูทิตา

ลูกน้อยเจริญวัยกำลังน่ารัก วิ่งเล่นอย่างสนุกสนาน บิดามารดาเห็นลูกสนุกสนานรื่นเริง ก็เกิดจิตมูทิตาพลอยยินดีเพลิดเพลินด้วย ลูกโตเข้าโรงเรียน หมั่นเพียรร่ำเรียนดี สอบได้คะแนนดีๆ พ่อกับแม่ก็ตั้งใจให้รางวัล ยิ่งพ่อกับแม่ทำงานหนักหาเงินส่งลูกเรียนจนจบปริญญา มิใช่ปริญญาของลูกเท่านั้น ยังเป็นปริญญาของพ่อกับแม่ด้วย แส่นจะปลาบปลื้ม (พ่อแม่ปลื้มวันรับปริญญามาก แต่แล้วอย่าทำงาน “วิจัยฝุ่น” นะลูกรัก)

ครั้นลูกสำเร็จการศึกษาหาการหางานทำ ได้การได้งานดีๆ อัตราเงินเดือนสูงๆ พ่อกับแม่ก็ยิ่งเกิดจิตมูทิตาพลอยยินดีกับลูกปลาบปลื้ม (จะปลาบปลื้มมากๆ หากลูกแบ่งเงินเดือนทุกๆ เดือนมอบให้แก่พ่อกับแม่บ้าง พ่อกับแม่ขานาส่งควาย เอ๊ย ส่งคนเรียนจนหมดที่ทำกินแล้วนะลูกเอ๊ย) ลูกบางคนสำนึกกตัญญูมาก ทำงานได้เงินเดือนครั้งแรกก็มอบให้แก่พ่อกับแม่หมด ถือเป็นสิริมงคลที่เริ่มต้นชีวิตการทำงานของตน

จิตมูทิตาพลอยยินดีต่อบุตรธิดาของบิดามารดานั้นสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีอะไรเคลือบแฝง ไม่หวังผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ใดๆ ต่างจากคนอื่นๆ ที่แสดงมูทิตากันมักมีวาระซ่อนเร้นหวังผลประโยชน์ ฉลองยศศักดิ์จัดมูทิตาสักการะระดับประดาสวยงาม ทว่าเงื่อนไขอยู่ที่ “หมูไป ไก่มา” ถึงคราวผมเลือนยศคุณไม่มามูทิตาถือว่ายุติ ตัดสวาทขาดสัมพันธ์กันทีเดียว แต่บิดามารดาแสดงมูทิตาจิตต่อบุตรธิดาไม่มีกรณีแบบนี้เลย ไม่มีจิตมูทิตาใดจะบริสุทธิ์ดังงามเท่ากับจิตมูทิตาของบิดามารดาต่อบุตรธิดา “ไม่มีพ่อแม่คนไหนในโลกอิจฉาลูก”

อุเบกขา

หลังจากลูกสำเร็จการศึกษาได้การได้งานดีๆ ทำ บรรจู่เข้าเป็นข้าราชการประจำพร้อมจะโตเต้าเติบโตขึ้นไปตามลำดับ หรือได้ทำงานในบริษัทองค์กรใหญ่ๆ “ปูนซีเมนต์ไทย” (มหาชน) มีอัตราเงินเดือนสูงรายได้ดี เห็นว่ามันคง พ่อกับแม่ก็เกิดจิตอุเบกขาวางใจเป็นกลาง คือเบาใจ สบายใจไม่วิตกกังวล แม้บิดามารดาจะเกิดจิตอุเบกขา “จิตวางเฉย” ก็ตาม แต่ก็มีได้หมายความว่า “เฉยเมย” ปล่อยปละลະเลย ไม่สอดส่องมองดูลูกเลย บิดามารดาที่ยังสอดส่องคอยมองดูอยู่ เพียงแต่วางใจ เบาใจได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น หากลูกชายเริ่มมีเพื่อนหญิงเข้ามากุกักิก หรือลูกหญิงเริ่มมีเพื่อนชายแวะเวียนเข้ามาหา เยี่ยมเยียนถึงบ้าน พ่อกับแม่ในฐานะผู้ผ่านอาบน้ำร้อนน้ำเย็นมาก่อน ก็จะเป็นหูเป็นตาคอยสังเกตดูจริตนิสัยของเพื่อนชายเพื่อนหญิงนั้นว่า ควรคบค้าสมาคมไหม ควรอยู่ในฐานะ “คนพิเศษ” ยึดยาวต่อไปหรือไม่ “คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ” “ดูวัวให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่” คอยระมัดระวังมิให้ “ชิงสุกก่อนห่าม” อย่างระลึกลูก “อดเปรี้ยวไว้กินหวาน”

สังคมไทยกาลก่อนพ่อกับแม่ที่ได้ลูกชายจะดีอกดีใจมากกว่า ได้ลูกหญิง เพราะหวังให้บวชเป็นพระ ตนจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ จึงรอคอย “บุญบวช” บุญบวชบุญใหญ่ รอไม่ไหวก็ต้องไหว ๒๐ ปี และเมื่อลูกชายอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ก็ขอให้บวช ยิ่งลูกชายมีหญิงในดวงใจหมายมั่นอยู่ในช่วงสำคัญนี้ก็ยังรีบขอให้ลูกชายบวชพระเร็วๆ กลัวเปียดก่อนบวชพลอยอยู่เป็นพระไม่เป็นสุขหวังให้บวชสักหนึ่งพรรษา แต่ผ้าเหลืองร้อน แหกพรรษาลาสิกขาเสียก่อน พระนวกะบางรูปใกล้ถึงวันออกพรรษาก็ร้อใจจดใจจ่อนับคืนนับวัน

อยากจะลาสิกขาเร็วๆ หากเป็นอย่างนี้บุญบวชก็น้อย ตำน้าพริก
ละลายแม่น้ำเปล่าๆ ด้วยเหตุนี้จึงมีประเพณี “บวชก่อนเปียด” แต่ทุก
วันนี้จะเปียดก่อนบวชเสียมากกว่า เผลอๆ ติดของแถมมาถึงวัดด้วย

ครั้นปล่อยให้คู่หนุ่มสาวดูใจจนแนใจตกลงปลงใจกันเป็นมั่น
เหมาะ พ่อกับแม่ก็จัดพิธีมงคลสมรสให้ออกเรือนเป็นฝั่งเป็นฝา หลัง
จากลูกมงคลสมรสแต่งงานอยู่กินด้วยกันมั่นคงดีแล้ว นับแต่นี้ไปบิดา
มารดาที่จะเกิดจิตอุเบกขา เบาใจ วางใจได้จริงๆ ปล่อยให้ลูกรับผิดชอบ
ชีวิตคู่สร้างครอบครัวลงหลักปักฐาน แม้บางครั้งจะเห็นลูกกับลูกสะใภ้
หรือลูกเขยทะเลาะเบาะแว้งมีปากมีเสียงกันบ้าง ก็ไม่เอายกย่ง ถือว่า
สิ้นกระทบฟัน และยิ่งเห็นลูกมี “พยานรัก” ก็ยิ่งวางใจ เบาใจ เชื่อแน่ว่า
เขาจะไม่ทอดทิ้งกัน พ่อกับแม่พร้อมนอนตายตาหลับ

กว่าบิดามารดาจะเกิดจิตอุเบกขาวางใจ เบาใจ สบายใจได้
ท่านต้องตระเตรียมความพร้อมไว้สำหรับลูกเพียงใด มิใช่ลูกโตมึนตันไร
ก็ไม่เหลียวแล ปล่อยให้ปล่อยขว่าง กว่าบิดามารดาจะวางใจได้จริงๆ
จะได้นอนตายตาหลับจริงๆ ก็แสนจะเหน็ดเหนื่อย ท่านผ่านจิต
เมตตา จิตกรุณา จิตมุทิตามาตามลำดับ กระทั่งถึงจิตอุเบกขา ซึ่งมีใช้
จะผ่านถึงกันง่ายๆ พ่อกับแม่ผ่านร้อนผ่านหนาว ผ่านสุขผ่านทุกข์
ผ่านความอดทนอดกลั้น ผ่านความยากลำบากมากมายเหลือเกิน
ท่านฝ่าฟันผ่านมาทุกอย่าง เพียงเพื่อลูกรักเท่านั้น หนึ่งชีวิต หนึ่งรัก
หนึ่งรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อตลอดชีวิต ช่างเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่เกินจะ
พรรณนา ยิ่งใหญ่มาก ยิ่งใหญ่จริงๆ

(พาราการพสุตทำยนี้ซึ่งมากๆ ข้าพเจ้าผู้เขียนสะอื้นร้องไห้และ
ไต่ด้วย)

“เอ นี่ท่านรู้เรื่องนี้จากที่ไหน เขียนได้อย่างไร ท่านเคยมีครอบครัวมีลูกมีเต้าหรือ”

“เปล่าโยม อาตมาบวชตั้งแต่อายุ ๑๓ ตอนนี้อายุ ๔๐ ปีแล้ว ไม่ได้ลาสิกขาเลย ไม่รู้เรื่องหรือ”

“อ้าว แล้วท่านเขียนได้อย่างไร”

“ไม่บอก ป่วยให้ฟัง”

จริงทีเดียว ข้าพเจ้าบวชตั้งแต่อายุ ๑๓ หลังจบชั้นประถมปีที่ ๖ เรียนนักธรรม-บาลีจนอายุครบบวช ก็อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ (นาคหลวงอุปสมบทที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม) สามเณร ๙ ปี พระ ๑๙ พรรษา อายุเข้าเลข ๔ แล้ว จะไปรู้เรื่องรู้อะไรเรื่องครอบครัวเรื่องลูกเต้านี้ได้อย่างไร

ข้าพเจ้าเขียนได้อย่างไร แหมเป็นมหาเปรียญธรรม ๙ ประโยค เขียนไม่ได้ก็เสียชื่อเสียง เรื่องออกจะสามัญ พระท่านก็เทศน์เรื่องคุณบิดามารดาให้ซาบซึ้งด้วยกันทั้งนั้น ความจริง ข้าพเจ้าอาศัยนัยจากอรรถกถาพรหมสูตรจากพระไตรปิฎกมาอธิบายขยายความต่อ ขอนำนัยอธิบายจากอรรถกถามาเสนอไว้เป็นหลักฐานดังนี้

“คำว่า **พรหม** จากพระคาถาวรรคว่า **พรหมมาติ มาตาปิตโร** นี้เป็นชื่อของผู้ประเสริฐ ปกติพระพรหมจะไม่ละภาวนา ๔ คือเมตตากรุณา มุทิตา อุเบกขาเลย บิดามารดาก็เช่นเดียวกันไม่ละภาวนา ๔ ในบุตริธิดา ภาวนา ๔ นั้นทราบได้ตามระยะเวลาดังนี้

เวลาบุตรนอนอยู่ในอุทรมารดา บิดามารดาจะเกิดจิตเมตตากรุณาว่า เมื่อไรหนอ เราจะได้เห็นบุตรน้อยคลอດออกมาปลอดภัย มีอวัยวะ

น้อยใหญ่สมบูรณ์ (ครบอาการ ๓๒) เวลาบุตรน้อยยังเยาว์นัก นอนแบเบาะ ถูกเรือดไต่ไรตอมกัด นอนดิ้นร้องไห้จ้า บิดามารดา ได้ยินเสียงบุตรนั้นก็เกิดจิตกรุณาสงสาร

เวลาบุตรเจริญวัยวิ่งเล่นไปมาหรือโตขึ้นเป็นหนุ่มสาว บิดามารดามองดูแล้ว จิตก็อ่อนไหว บันเทิงใจเหมือนลำลีและปุยพูนที่เขาตีตั้ง ๑๐๐ ครั้ง หย่อนลงในฟองเนยใส เวลานั้นบิดามารดาเกิดจิตมุทิตา

ครั้นถึงช่วงเวลาที่บุตรแต่งงานมีครอบครัวแยกเรือนออกไปอยู่ต่างหาก บิดามารดาก็เกิดความวางใจว่า ต่อแต่นี้ไปบุตรของเราจะสามารถอยู่ได้ตามลำพัง เวลานั้นบิดามารดาก็เกิดจิตอุเบกขาวางใจเป็นกลาง.”

พระอรรถกถาจารย์แสดงนัยอธิบายไว้พอสังเขป แต่ข้าพเจ้ากลับมาเขียนอธิบายเสียยืดยาว เป็นตุเป็นตะ.

พระอรหันต์ของลูก

ตามที่ยกพระคาถาขึ้นเป็นบทตั้ง “นิกเขปบท” นั้น พระพุทธองค์ทรงเริ่มด้วยบท “พรหมมาติ มาตาปิโตร บิดามารดาเป็นพระพรหมของบุตรธิดา” ต่อด้วยบท “บุพพาจரியาคี วุจฺจเร บิดามารดาท่านเรียกว่าเป็นอาจารย์คนแรกของบุตร” และตามมาด้วยบท “อาหุเนยฺยาจ ปุตตานํ บิดามารดาเป็นอาหุไนยบุคคลของบุตร”

บุรพอาจารย์หรือปฐมอาจารย์ ตามนัยอรรถกถาท่านอธิบายไว้ว่า

“ตั้งแต่ที่บุตรธิดาเกิดมาแล้ว บิดามารดาก็สอนบุตรธิดาให้เรียนรู้เรื่องต่างๆ เช่น สอนให้รู้เรื่องการยืน การเดิน การนั่ง การนอน ว่า ยืนอย่างไร เดินอย่างไร นั่งอย่างไร นอนอย่างไร เรื่องการกินการดื่ม กินอย่างไร ดื่มอย่างไร สอนให้เรียกคนนั้นคนนี้ คนนี้เรียกพี่ คนนั้นเรียกป้า คนโน้นเรียกน้า เรียกอา เรียกน้อง ตลอดถึงสอนเรื่องการคบหา ควรคบหาคนอย่างไร อย่าคบหาคนพันธู์อย่างนั้น และยังสอนให้ทำสิ่งที่ดีควร เว้นสิ่งที่ไม่ควร ควรทำสิ่งนี้ ควรเว้นสิ่งนั้น

ต่อมาอาจารย์คนอื่นๆ จึงจะสอนศิลปวิชาต่างๆ เกี่ยวกับการขี่ช้าง ขี่ม้า ขับรถ หรือยิงธนูให้ภายหลัง อาจารย์คนอื่นๆ นั้นถือว่าเป็น “ปัจฉาจารย์” คืออาจารย์คนหลัง แม้พระอาจารย์จะสอนให้ถึงไตรสรณะ สอนให้รักษาศีล บรรพชาอุปสมบท เรียนเอาพุทธพจน์ กระทั่งสอนให้ปฏิบัติจนบรรลุมรรคผลก็ยังถือว่าเป็น “ปัจฉาจารย์”

มิใช่บุรพจารย์เหมือนบิดามารดา บิดามารดานี้เป็นบุรพจารย์อาจารย์
คนแรกก่อนกว่าอาจารย์ทั้งหมด”

“อาหุไนยบุคคล” พระอรรถกถาจารย์อธิบายไว้สั้นๆ ว่า

“บุตรีดาหุงหาอาหาร หาช้าว น้ำ จัดสิ่งของต่างๆ ไว้เพื่อ
บูชา เตรียมไว้ต้อนรับบำรุงเลี้ยง บิดามารดาอย่างเหมาะสม ควรรับ
อาหาร ช้าว น้ำ และสิ่งของต่างๆ ที่บุตรีดานำมาบูชาเตรียมไว้
ต้อนรับบำรุงเลี้ยงนั้น”

“บุรพจารย์” พระอรรถกถาจารย์อธิบายไว้ชัดเจน ข้าพเจ้า
เกรงว่าจะอ่านยากจึงปรับสำนวนเล็กน้อย (สำนวนอรรถกถาโบราณ)
แต่คงไม่ต้องอธิบายเพิ่ม ส่วน “อาหุไนยบุคคล” มีนัยควรอธิบาย

ตามที่เรากล่าวกันว่า บิดามารดาเป็นพระอรหันต์ของลูก
ถือว่ายกยอคุณขั้นขั้นสูงสุด คุณใดจะเทียบเท่าคุณของผู้สิ้นกิเลส
อาสวะอรหันตพัฒนาสิ้นหามีไม่ มิเป็นการยกย่องเกินไปหรือ จะ
ให้ยอมรับความเป็นพระอรหันต์ของบิดามารดาได้อย่างไร เมื่อท่าน
ยังไม่สิ้นกิเลสอาสวะเลย พระไตรปิฎกแสดงไว้หรือเปล่า

พระไตรปิฎกมิได้แสดงว่าบิดามารดาเป็นพระอรหันต์โดยตรง
แต่พระไตรปิฎกก็แสดงคำๆ หนึ่งไว้ คำนั้นคือ “อาหุเนยยา” คำว่า
“อรหันต์” ก็มาจากคำว่า “อาหุเนยยา” นี้เอง (สองคำนี้ออกเสียง
คล้ายๆ กัน อาหุ อรหะ) ซึ่งเป็นคุณหนึ่งในบรรดาคุณของพระสงฆ์
ทั้งหลาย ตามที่เราสวดระลึกถึงสังฆคุณว่า “...อาหุเนยโย ปาหุเนยโย
อัญชลีกรณีย...” และความอธิบายก็ออกมาคล้ายๆ กับความอธิบาย
ของบิดามารดาผู้เป็นอาหุไนยบุคคลของบุตรีดานั่นเอง คือ

“พระสงฆ์ชื่อว่า **อาหุเนยยะ** เพราะควรรับข้าวปลาอาหาร บิณฑบาต กล่าวคือวัตถุไทยธรรมที่เขานำมาบูชาสักการะ วัตถุไทยธรรมชื่อว่า **อาหุณะ** เพราะเป็นสิ่งที่เขาควรนำมาบูชาสักการะ กล่าวคือนำมาจากแดนไกลถวายแต่ท่านผู้ทรงศีลทั้งหลาย คำว่า “อาหุณะ” นี้เป็นชื่อของปัจจัย ๔ พระสงฆ์ควรรับวัตถุไทยธรรมคือปัจจัย ๔ ที่เขาควรนำมาบูชาสักการะนั้น เพราะทำให้ท่านเกิดผลานิสงส์มาก”

คำว่า “อาหุเนยยะ” นี้มิได้แปลว่า “พระอรหันต์” แต่เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของพระอรหันต์ บิดามารดาก็มีคุณสมบัติของความเป็นพระอรหันต์นี้เช่นเดียวกัน^๒ เพราะฉะนั้น บิดามารดาจึงชื่อว่า เป็นพระอรหันต์ แต่ก็จำกัดเฉพาะบุตรธิดาของตน ไม่เกี่ยวกับคนอื่น ทำผลานิสงส์ให้เกิดแก่บุตรธิดาของตนเท่านั้น ส่วนพระอรหันต์สงฆ์นั้นมิได้จำกัดเฉพาะบุตรธิดาหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่เพื่อสาธารณชนทั่วไป บุคคลใดก็ตาม แม้แต่คนนอกศาสนา ศรัทธาถวายทานแต่พระอรหันต์สงฆ์ก็ได้รับอานิสงส์เท่ากับคนในศาสนา (พุทธมามกะ) กล่าวได้ว่าพระอรหันต์สงฆ์เป็น “สาธารณอรหันต์” เพื่อบุคคลทั่วไป ส่วนบิดามารดาเป็น “ปัจเจกอรหันต์” เฉพาะบุตรธิดาของตน

คุณบิดามารดา : คุณพระอรหันต์

คุณของบิดามารดานั้นมากายมหาศาลเกินจะพรรณนา คนโง่โง่โง่ถึงกับกล่าวไว้เป็นโคลงว่า

“บั้นมหาปฐพีมาเป็นด้ามปากกา นำน้ำจากมหาสมุทรมาเป็นหยาดหมึก ใช้ท้องฟ้าเป็นแผ่นกระดาษ เขียนจดจารพรรณาคุณของบิดามารดา จะเขียนจดจารสักเท่าไรก็ไม่หมดสิ้น”

ไฉนกล่าวถึงเพียงนั้น มหาปฐพีมีมา มหาสมุทรสุดจะประมาณ ท้องฟ้าก็กว้างใหญ่ไพศาล แม้วางใหญ่ไพศาลสุดจะประมาณสักเพียงใด แต่สิ่งเหล่านี้ก็ให้กำเนิดบุตรธิดาไม่ได้ มีเฉพาะชนกชนนีสองศรีนี้เท่านั้น สามารถให้กำเนิดบุตรธิดาได้ มารดาตั้งครรภ์ บิดาประทับประคอง บุตรธิดานอนอยู่ในอุทร ครบกำหนดก็คลอดออกมา ท่านทั้งสองคือ “คู่อัศจรรย์” ลองเล่นบพ้อศจรรย์ละก็ จะเกิดเหตุอัศจรรย์แน่นอน

คุณของพระอรหันต์เป็นอย่างไร คุณของบิดามารดาที่เป็นอย่างนั้น คนนำอาหารบิณฑบาต ผ้าคิลานเภสัชปัจจัย วัตถุไทยธรรม มาถวายแต่พระอรหันต์ย่อมได้บุญกุศลผลานิสงส์อย่างไร บุตรธิดาทำอาหารหวานคาวให้บิดามารดาบริโภคมอบอาภรณ์ผ้าผ่อนท่อนสไบให้บิดามารดาสวมใส่ ผ้าคูแลพยาบาลรักษายามป่วยไข้ คอยปรนนิบัติพิศวัตวินวดมือนวดเท้าก็ย่อมได้บุญกุศลผลานิสงส์อย่างนั้นเหมือนกัน ยิ่งวัตถุไทยธรรมาอาหารหวานคาวประณีตเพียงใด บุญกุศลผลานิสงส์ก็ยิ่งเกิดขึ้นประณีตเพียงนั้น

ขอยกตัวอย่างข้าพเจ้าเอง แม้ข้าพเจ้าจะอยู่ในสมณเพศออกจากเรือนห่างไกลบิดามารดาสักเพียงใด แต่ข้าพเจ้าก็ไม่เคยลืมโยมบิดาโยมมารดาเลย ยังระลึกถึงอยู่เสมอ ช่วงเป็นสามเณรน้อยเรียนหนังสือ ญาติโยมไม่รู้ว่ามีสามเณรอุเทน สัจจิง คือใครมาจากไหน โดยปกติสามเณรมิได้ออกรับกิจนิมนต์สวดมนต์ฉันเพลรับปัจจัยไทยธรรม

เหมือนพระภิกษุ ความเป็นอยู่จึงค่อนข้างอัตคัด ค่าน้ำค่าไฟต้องได้รับการอนุเคราะห์จากพระภิกษุ (แต่คณะ ๑๑ ที่ข้าพเจ้าอยู่สมัยเป็นสามเณรก็ต้องเสียค่าน้ำค่าไฟเอง โชคดีที่พี่สาวคนโต “พี่บุญเลี้ยง” มาเยี่ยมที่ไร่กล้วยปัจจัยไว้ทีละ ๔๐๐-๕๐๐ บาท) บิณฑบาตอาหาร การขบฉันก็ลำบาก ไม่สู้สมบูรณ์เหมือนพระภิกษุ บางทีเดินออกมารับบิณฑบาตยามเช้า โยมตระเตรียมข้าวปลาอาหารไว้ใส่บาตรแท้ๆ ครั้นเห็นสามเณรตัวน้อยๆ เดินมาก็ทำเป็นเมินเฉย แต่ครั้นเห็นพระเดินมาก็รีบใส่บาตร ทารู้นใหม่ ว่า สามเณรคือเหล่าก่อนสมณะ สามเณรในวันนี้คือพระภิกษุในวันหน้า (สามเณรอุเทน สัจจังในวันนี้ คือพระมหาอุเทน ปญญาปริกัถ์ในวันหน้า พระเขียนหนังสือ พระวิปัสสนาจารย์มีชื่อ แน่ ยกตัวอย่างตัวเองแล้วก็ยกตัวเองสักหน่อย)

เรื่องอาหารการขบฉัน ช่วงเป็นสามเณรน้อยช่างลำบาก ปัจจัยไทยธรรมก็หาได้ยาก ข้าพเจ้ายังจำภาพเหตุการณ์ในช่วงเป็นสามเณรอยู่ต่างจังหวัดได้ติดตา สามเณรเรียนหนังสืออยู่รวมกันเป็นจำนวนร้อย ยามเช้าเดินเรียงแถวออกมารับบิณฑบาตก็ได้แต่ข้าว ข้าว และข้าว กับข้าวน้อยมาก บางวันได้แค่ไข่เค็มครึ่งซีก บางวันได้กล้วยหนึ่งลูก เงาะหนึ่งผล ก็ฉันทันไปตามมีตามได้ (หูลงไม่เคยรู้จักหน้าตามันเลย สาธิตแอบเปิดไม่เคยเห็น)

ช่วง ๑๐.๐๐ น. ก่อนถึงเวลาฉันเพล ๑๑.๐๐ น. “สามเณรปิ่นโต” สามเณรบางรูปจะเดินออกไปรับปิ่นโตภายในหมู่บ้าน รับปิ่นโตกลับมาแล้ว ข้าวในปิ่นโตไม่เพียงพอ สามเณรที่เหลือก็ต้องกันข้าวจากบิณฑบาตวันนำขึ้นไปฉันทันบนศาลาด้วย ปิ่นโตมีไม่กี่เถา แต่สามเณรนั่งรายล้อมสามัคคีกันฉันทันมากกว่า ๑๐ รูป ส่วนมากปิ่นโตจะ

มีแต่อาหารคาว ไม่มีอาหารหวาน เห็นมีปิ่นโตเกาหนึ่งที่ใส่ของหวาน ข้าวลอดช่องมา แต่ก็เพียงชั้นเดียวเท่านั้น

หลังจากสามเณรทั้งหลายพากันฉันทอาหารคาวเสร็จแล้ว สามเณรบุญส่งเจ้าของปิ่นโตของหวานข้าวลอดช่องชั้นเดียวปิดเงียบไว้ ก็ประคองยกออกมาวาง พูดว่า “เตรียมพร้อมๆ” ค่อยๆ แจ่มฝาดอก บั้ม ซ้อนทุกคันพุ่งลงที่ของหวานข้าวลอดช่องชั้นเดียว ตักกันได้รูปละ ซ้อนเท่านั้น “อัดคัดฉัน” “อัดคัดข่า” กันจริงๆ โยมเอ๊ย

ตกถึงช่วงเย็นก็ไม่มีน้ำปานะ น้ำมะตูม น้ำลำไยให้ฉันเลย ไหมโลโวลวัตินไม่เคยเห็นเงา เย็นวันไหนได้ต้มน้ำร้อนชงชาเติมน้ำตาล สักหน่อยก็ถือว่าดีนักหนา “ปานะแก้วหู” ที่เดียว

จนนักธรรมเอก บาลีประโยค ป.ธ. ๓ สามเณรอุเทน สัจจิ่ง ก็พารูปร่างอันบอบบางสะออดสะอง (ผอมกระร่องกระแรง) ตันตัน เข้ากรุงเทพฯ เรียนบาลีต่อ พากเพียรเรียนจนกระทั่งสำเร็จเปรียญธรรม ๙ ประโยค ขณะเป็นสามเณร (รวมเวลาเรียนบาลี ๘ ปีเต็ม)

เมื่อข้าพเจ้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุออกมารับกิจนิมนต์ จึ่งพอ จะมีปัจจัยบ้าง ประกอบกับข้าพเจ้าทำหน้าที่สอนวิชาฉันท์ประโยค ป.ธ. ๘ เพื่อทดแทนคุณวัด ทางวัดก็ให้ปัจจัยพอเป็นกำลังใจ (๘๐๐ ต่อ เดือน) และทางหลวงก็ถวายนิത്യภัตรทุกๆ เดือน (๖๐๐ ประมาณ ๑๐ ปีที่แล้ว) จึ่งพอเหลือแบ่งไว้สำหรับโยมพ่อโยมแม่

ช่วงนั้นทุกๆ ปีที่ข้าพเจ้าเดินทางกลับบ้านที่ไร้ก็นำปัจจัยไป มอบให้แก่โยมพ่อโยมแม่เสมอ มากบ้างน้อยบ้างตามกำลัง และเมื่อ ข้าพเจ้ามีโอกาสไปเจริญวิปัสสนากลับมาสอนกรรมฐาน ญาติโยมเริ่ม

รู้จัก หลังจากปิดคอร์สอบรมแต่ละคอร์ส โยคีโยคินี่ก็ร่วมกันถวาย
ปัจจัย เริ่มมีปัจจัยเข้ามา มากน้อย ข้าพเจ้าขึ้นเหนือกลับบ้านเยี่ยม
โยมพ่อโยมแม่หรือโยมแม่โยมแม่กรุงเทพฯ มาเยี่ยมที่ไร ข้าพเจ้า
ก็จะมอบปัจจัยให้มากกว่าเดิม

สังเกตเห็นว่า ปัจจัยที่ข้าพเจ้ามอบให้แก่โยมพ่อโยมแม่จำนวน
เท่านี้ เช่น ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท ล่วงไปไม่นานไม่เกิน ๑๐ วัน
ปัจจัยจำนวนประมาณเท่านี้้นหย่อนบ้าง เกินบ้าง ก็ย้อนกลับมาหา
ข้าพเจ้าตามเดิม เหมือนเป็น “บุญบันดาล” ที่เดียว เหตุการณ์มักเป็น
อย่างนี้อยู่ทุกครั้งที่ข้าพเจ้ามอบปัจจัยให้แก่โยมพ่อโยมแม่

ครั้งล่าสุดนี้ ยิงนำอัสจรรย์ ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๗ กุมภาพันธ์
๒๕๕๓ ข้าพเจ้าพาศิษย์กรรมฐานกลุ่มหนึ่งขึ้นเหนือไปปฏิบัติธรรม
ที่วัดท่ามะโอ ลำปาง เสร็จจากการทำกรรมฐานวันที่ ๑๘ ก็ขึ้นไป
เยี่ยมโยมพ่อโยมแม่ที่บ้านจำไก่อ่ ดอกคำใต้ และค้างอยู่กับโยมคืนหนึ่ง
ก่อนเดินทางกลับกรุงเทพฯ ในวันที่ ๑๙ ช่วงเช้าข้าพเจ้ามอบปัจจัย
ให้แก่โยมพ่อโยมแม่รวมเป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท และขอลาเดินทาง
กลับถึงกรุงเทพฯ โดยสวัสดิภาพ

ล่วงไป ๔ - ๕ วัน วันที่ ๒๕ - ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ข้าพเจ้า
ไปเปิดคอร์สวิปัสสนาสอนกรรมฐานที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ศูนย์ ๑ เพชรเกษม บางแค ผู้ปฏิบัติธรรมจำนวน ๘๖ คน วันที่ ๒๗
วันสุดท้ายก่อนปัจฉิมนิเทศปิดคอร์สช่วงบ่าย ช่วงเช้าเวลา ๙.๐๐ -
๑๑.๐๐ น. ข้าพเจ้าแสดงธรรมเรื่องสุวรรณสามใช้เวลา ๒ ชั่วโมงเต็ม
จบธรรมบรรยายแล้ว ข้าพเจ้าก็ชวนเชิญเจริญพรศรัทธาสาธุชนว่า

ข้าพเจ้าที่พากเพียรปรับสำนวนสุวรรณสามชาดก พากเพียรแต่งกลอน กวี พากเพียรกำหนดจดจำทุกคำทุกตัวอักษร พากเพียรทบทวนไปมา จนชื่นใจ และพากเพียรแสดงอยู่หลายครั้ง คุณและบุญเหล่านี้ร่วมด้วย ช่วยกันแสดงผลก็จริง แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่า ต้นคุณต้นบุญจริงๆ มาจาก โยมพ่อโยมแม่ที่ข้าพเจ้ามอบปัจจัยให้ ๖,๐๐๐ บาท ใครจะเชื่อหรือไม่ เชื่อไม่รู้ แต่ความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้าเชื่อ เชื่ออย่างนั้นจริงๆ

บุญกุศลจากบิดามารดานั้นยิ่งใหญ่ มิได้ช่วยหนุนส่งให้เกิด ผลานิสงส์เพียงเท่านี้ หากแต่ยังช่วยหนุนส่งให้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ได้ด้วย กล่าวคือผู้ใดทำ “มาตาปิตุอุปัฏฐาก” ประณินิบัติบำรุงเลี้ยงบิดามารดาโดยธรรม บุญกุศลจากการทำมาตาปิตุอุปัฏฐากนั้น (มาตาปิตุอุปัฏฐากนี้นับเป็นมงคลหนึ่งในบรรดามงคล ๓๘ ประการ) จะช่วยหนุนส่งให้ผู้นั้นบรรลุมรรค ผล นิพพาน ดังพระภิกษุรูปหนึ่งในครั้ง พุทธกาลเป็นตัวอย่าง ท่านปลีกตัวออกจากหมู่คณะไปอยู่เขตชายแดน เป็นพระป่าบำเพ็ญเพียรทำกรรมฐานเจริญวิปัสสนาอยู่ถึง ๑๒ ปี แต่ไม่บรรลุมรรค ผล นิพพานเลย ท้อแท้หมดกำลังใจ จึงละความเพียร ออกจากป่ามาทำมาตาปิตุอุปัฏฐากบำรุงเลี้ยงบิดามารดาผู้ทุกข์ยาก อนาคต ท่านเทีวภิกษาจารย์รับอาหารบิณฑบาตนำมามอบให้แก่บิดามารดา ส่วนตัวท่านยอมอดมื้อ ฉันทมื้อ อดมากกว่าอิม สู้ทนลำบากตาม ลำพังอยู่นานทีเดียว จนร่างกายผ่ายผอมซูบซีดลงอย่างน่าสงสาร และแล้วบุญกุศลจากมาตาปิตุอุปัฏฐากที่ท่านพากเพียรทำนั้นก็ช่วยหนุนส่งให้ท่านบรรลุธรรมดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล

อนึ่ง การตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้า เรามักจะพูดถึงเรื่องบารมีส่วนต่างๆ คือ “บารมี ๓๐ ทศ” ว่าทรงบำเพ็ญ

อย่างนั้นอย่างนี้ แต่เราไม่ค่อยพูดถึงบุญกุศลส่วนมาตาปิตุอุปภูฏากที่ทรงบำเพ็ญสมัยเป็นพระโพธิสัตว์เลย ประหนึ่งเป็น “กุศลหลบมุม” ข้าพเจ้าเชื่อว่า บุญกุศลจากมาตาปิตุอุปภูฏากที่พระโพธิสัตว์บำเพ็ญไว้ครั้งกาลสมัยนั้นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมสำคัญหนุนส่งให้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ หากหาไม่แล้ว พระพุทธองค์สมัยเป็นพระโพธิสัตว์ก็คงไม่บำเพ็ญบุพจริยามาตาปิตุอุปภูฏากนี้เป็นแน่

เรื่องพระพุทธเจ้าสมัยเป็นโพธิสัตว์บำเพ็ญบุพจริยามาตาปิตุอุปภูฏาก และเรื่องพระภิกษุรูปหนึ่งครั้งพุทธกาลทำมาตาปิตุอุปภูฏากเช่นเดียวกัน ช่างเป็นเรื่องซาบซึ่งประทับใจยิ่งนัก ถ้าอย่างนั้นอย่ารีรอเลย (เงื่อง่าราคาแพงเรียกน้ำย่อยมานานแล้ว) เรามาอ่านสองเรื่องนี้และศึกษาธรรมไปพร้อมๆ กันดีกว่า

ขอเชิญท่านสาธุชนอ่านเรื่องราวหน่มน้อยยอดกตัญญู “พ่อทองเปี่ยมธรรม” ณ โอกาสบัดนี้

ปฐมเหตุสุวรรณสาม

ในกรุงสาวตถิ บุตรเศรษฐีตระกูลหนึ่ง มีทรัพย์สินเงินทอง
มากมายถึงสิบแปดโกฏิ เป็นบุตรชายคนเดียวที่บิดามารดารักมาก

วันหนึ่งเขายืนอยู่ปราสาทชั้นบนมองผ่านหน้าต่างไปที่ห้อง
ถนนใหญ่ เห็นหม่อมหาชนถือของหอมพวงมาลาระเบียบดอกไม้พากัน
เดินไปพระเชตะวันมหาวิหาร เพื่อสดับพระธรรมเทศนา คิดว่า “เราก็ค
ควรไปฟังธรรมกับหม่อมหาชนนั้นด้วย” จึงให้คนใช้ถือของหอมพวงมาลา
ระเบียบดอกไม้ไปพระวิหาร ถวายผ้าเกสรน้ำปานะแด่พระสงฆ์ และ
บูชาสักการะพระบรมศาสดาด้วยของหอมพวงมาลาระเบียบดอกไม้
นั้น ถวายอภิวาท นั่ง ณ ที่ควร สดับธรรมเทศนา พิจารณาเห็นโทษ
ในกามทั้งหลาย กำหนดรู้อำนาจสังส์แห่งบรรพชา

หลังจากพุทธบริษัทหลุกลากลับไปแล้วก็ถวายอภิวาทกราบทูล
ขอบรรพชา พระบรมศาสดาตรัสว่า

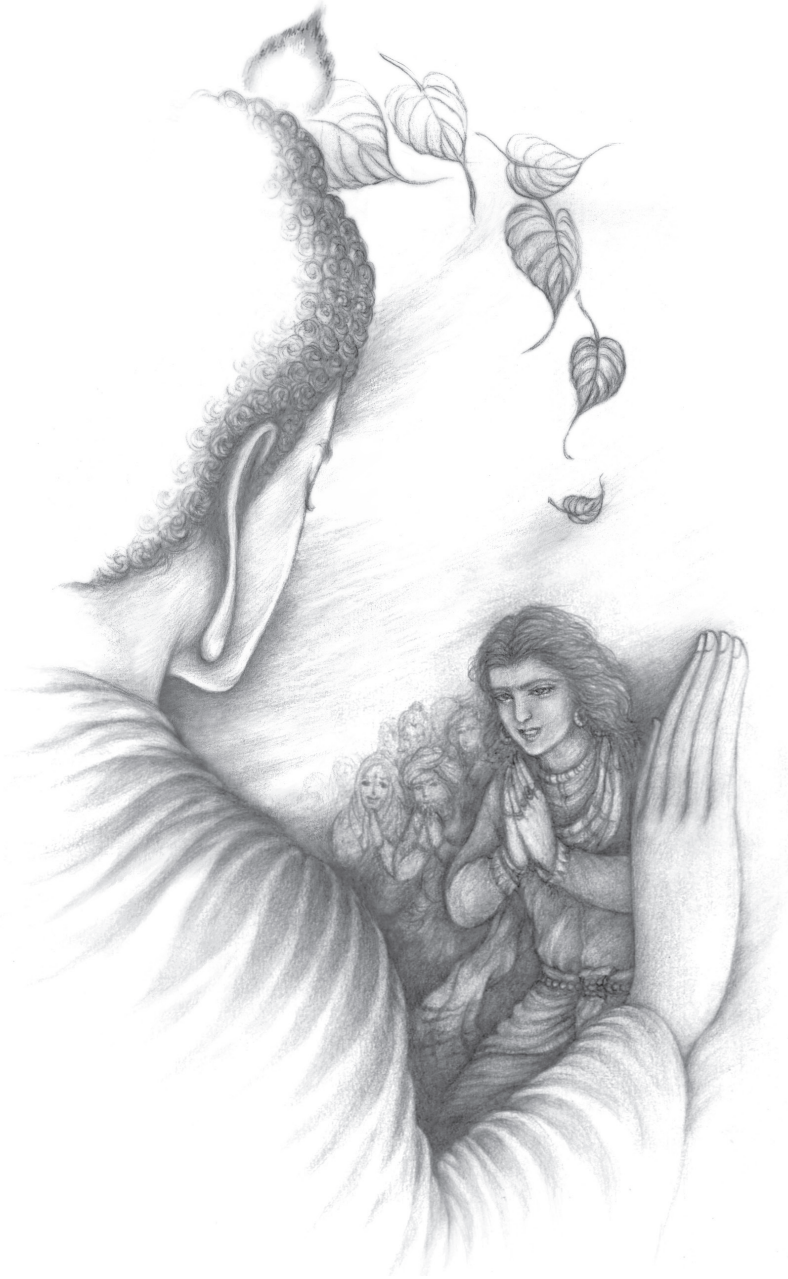
“ดูก่อนกุลบุตรผู้ศรัทธา ตถาคตมิให้บุตรที่บิดามารดายังไม่
อนุญาตบรรพชา”

จึงทูลลากลับไปบ้าน ไหว้บิดามารดาด้วยความเคารพ ขอ
อนุญาตว่า “คุณพ่อคุณแม่ครับ ลูกขอบวชในพระศาสนาของพระ
ตถาคตครับ”

บิดามารดาได้ฟังแล้วราวจะว่าหัวใจจะแตกสลาย หวั่นไหว
ด้วยความรักในบุตรชายคนเดียว กล่าวว่

พระมหาอุเทน วิชาญปริกัณฑ์

“ลูกเอ๋ย เจ้าเป็นลูกชายคนเดียว เป็นหน่อเนื้อเชื้อสายที่จะสืบวงศ์ตระกูลของเรา เป็นความหวังของพ่อกับแม่ พ่อกับแม่รักเจ้ามากตั้งแคว่ตาดวงใจ ขาดเจ้าเสียแล้วพ่อกับแม่จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร พ่อกับแม่ก็เฒ่าชราแก่ชราลงทุกวัน จะตายวันตายพรุ่งก็ยังไม่รู้ เจ้ายังคิดจะละทิ้งพ่อกับแม่ไปได้ลงคอหรือเชี่ยวชาญหรือ ชื่อว่าบรรพชานั้นยากลำบาก อยาได้ของเย็นกลับได้ของร้อน อยาได้ของร้อนกลับได้ของเย็น อย่าบวชเลยลูก”

เขาได้ฟังอย่างนั้นแล้วก็เศร้าเสียใจมาก นั่งก้มหน้า นอนอดอาหารเกือบถึงเจ็ดวัน จนบิดามารดาใจอ่อนพูดว่า

“ถ้าเราไม่อนุญาตให้ลูกชายเราบวช เขาคงต้องตายแน่ๆ และเราก็จะไม่ได้เห็นเขาอีก แต่ถ้าเขาบวชเป็นพระ เราก็ยังจะได้เห็นเขาอยู่ต่อไป”

ลงความเห็นกันอย่างนี้แล้วก็อนุญาตว่า “ลูกรัก พ่อกับแม่อนุญาตนะ เจ้าออกบวชเถิด”

เขาดีใจมาก รีบลุกขึ้นก้มกราบแทบเท้าบิดามารดา ออกจากกรุงสววัตถ์ไปพระเชตวันมหาวิหาร ถวายอภิวาทพระบรมศาสดา กราบทูลให้ทรงทราบว่าเป็นบิดามารดาอนุญาตให้ตนบรรพชาแล้ว

พระบรมศาสดารับสั่งพระภิกษุรูปหนึ่งให้บรรพชากุลบุตรนั้นเป็นสามเณรก่อน นับแต่เขาบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว ลามสักการะก็เกิดขึ้นมากมาย สามเณรยังอุปัชฌาย์อาจารย์ให้ยินดีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เล่าเรียนธรรมวินัยอยู่ ๕ พรรษา คิดว่า

“เราอยู่ในที่ที่ญาติพี่น้องมากมาย ไม่เหมาะสมเลย”

ใคร่จะเจริญวิปัสสนา จึงเรียนกรรมฐานจากพระอุปัชฌาย์

ออกจากพระเชตวันมหาวิหารเดินทางแรมรอนไปจนถึงเขตชายแดน อยู่ในป่าแห่งหนึ่ง เจริญวิปัสสนา แม้ท่านจะพากเพียรกระทำสมาธิธรรมเป็นเวลายาวนานถึง ๑๒ ปีก็ไม่สามารถบรรลุผลใดๆ

ฝ่ายบิดามารดาของท่าน ครั้นล่วงกาลผ่านไปๆ ก็ขัดสนจนลงเรื่อยๆ ตกทุกข์ได้ยาก ลำบากมาก ถึงขนาดไม่ได้แม้แต่้ำล้างมือ ต้องขายบ้านขายเรือน ไม่มีที่อาศัย ต้องอาศัยชายคาเรือนของคนอื่น อยู่ นุ่งห่มผ้าเก่าๆ ถือกระเบื้องเที่ยวขทานเลี้ยงชีพอย่างน่าสงสาร

กาลนั้นพระรูปหนึ่งออกจากพระเชตวันมหาวิหารเดินทางไป ถึงที่อยู่ของท่าน ท่านดีใจมากทำวัตรปฏิสังขาร (อาคันตุกวัตร) ถามว่า

“พระคุณท่านมาจากไหนครับ”

พระอาคันตุกะตอบว่า “ผมมาจากพระเชตวันมหาวิหาร”

ถือโอกาสถามถึงความอยู่สุขสำราญของพระบรมศาสดาของ พระมหาสาวก และถามถึงข่าวคราวของบิดามารดาตน

“ท่านครับ ตระกูลเศรษฐีชื่อนั้นในกรุงสาวัตถียังอยู่ดี สุขสบายหรือ”

พระอาคันตุกะตอบว่า

“ท่านเอ๋ย อย่าได้ถามถึงตระกูลนั้นเลย”

“ทำไม เกิดอะไรขึ้นหรือครับ”

“ทราบว่ามีลูกชายคนเดียวเข้ามาบวชใน พระศาสนา นับแต่เขาบวชปลีก็ตัวออกจากพระเชตวันมหาวิหารไปแล้ว ตระกูลนั้นก็ยากจนลงเรื่อยๆ บัดนี้สองเศรษฐีสั้นเนื้อประดาตัวกลายเป็นคนอนาถาถือกระเบื้องขทานอย่างน่าสงสาร”

ท่านได้ฟังอย่างนั้นแล้วตัวก็สั่นเทิ้มกลืนน้ำตาไว้ไม่ได้ น้ำตานอง

หน้าเริ่มร้องไห้ พระอาคันตุกะเห็นอาการอย่างนั้นถามว่า

“ท่าน ท่านเป็นอะไรไป”

“ท่านครับ เศรษฐีสองคนนั้นเป็นบิดามารดาของผมเองครับ
ผมเป็นลูกชายคนเดียวของท่านทั้งสอง”

“ท่านเอ๋ย บิดามารดากลายเป็นคนอนาถาก็เพราะท่าน ท่าน
ควรกลับไปดูแลท่านทั้งสองบ้างนะ”

ท่านคิดว่า

“แม้เราพากเพียรอยู่ถึง ๑๒ ปีก็ไม่สามารถบรรลุผล เรา
คงเป็นคนอภัพอัปโชค เราจะอยู่เป็นพระไปทำไม เราควรลาสิกขาไป
เป็นฆราวาสเลี้ยงดูบิดามารดาดีกว่า ทำทาน รักษาศีล ก็คงพอจะไปสู่
สุคติสวรรค์ได้”

คิดได้อย่างนี้แล้วก็มอบที่อยู่ป่าให้แก่พระอาคันตุกะนั้น
ออกจากป่าแต่รุ่งเช้า เดินทางแรมรอนไปจนถึงกรุงสรวดี

ณ ตรงนั้นเป็นทางสองแพร่ง ทางหนึ่งแยกไปพระเชตวัน อีก
ทางหนึ่งแยกไปกรุงสรวดี ท่านหยุดยืนลังเลคิดว่า

“เราควรไปหาโยมพ่อโยมแม่ก่อนหรือควรไปเฝ้าพระศพล
ก่อน” คิดต่อไปว่า “เราไม่ได้พบโยมพ่อโยมแม่นานแล้วก็จริง แต่นับ
จากนี้ไปการเข้าเฝ้าพระศพลก็มีใ้เรื่องง่าย วันนี้เราขอเข้าเฝ้า
พระบรมศาสดาฟังธรรมก่อน พรุ่งนี้จึงค่อยไปเยี่ยมโยมพ่อโยมแม่
แต่เช้า”

จึงละทางไปกรุงสรวดี เดินตามทางไปพระเชตวัน ถึงพระ
เชตวันในยามเย็น

ยามใกล้รุ่งของวันนั้น พระบรมศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลก

ได้เห็นอุปนิสัยของภิกษุบุตรเศรษฐีอนาถารูปนี้ จึงเสด็จลงสู่ธรรมสภา
ประทับบนบวรพุทธอาสน์แสดงธรรมพรรณนาคุณบิดามารดาอย่าง
ซาบซึ้ง ท่านนั่งอยู่ท้ายบริษัท สดับธรรมเทศนาไพเราะนั้น รำพึงว่า

“เราคิดว่าจะลาสิกขาไปเป็นฆราวาสเลี้ยงดูบิดามารดา แต่
พระบรมศาสดากลับตรัสว่า แม้บรรพชิตก็สามารถอุปการะบิดามารดา
ได้ นี่ถ้าเราไม่ได้เข้าเฝ้าพระบรมศาสดาเสียก่อน คงเสื่อมจากบรรพชา
เห็นปานนี้เป็นแน่ บัดนี้เรารู้แล้ว เราไม่ต้องลาสิกขา อยู่เป็นพระนี่
แหละก็เลี้ยงดูบิดามารดาได้”

ท่านถวายอภิวัตพระบรมศาสดาแล้ว ยามเข้าไปโรงสลากรับ
ข้าวตามลำดับสลากร ถือเดินไปกรุงสาวัตถีแต่เช้า ด้วยคิดว่า
“ไปหาคนอนาถาด้วยมือเปล่าไม่ดี”

ไปหยุดยืนอยู่หน้าประตูเรือนเก่าของบิดามารดา เห็นบิดา
มารดาผู้ชราภาพเที่ยวขอข้าวต้มเขากิน อาศัยอยู่ริมชายคาเรือนของ
คนอื่นกลายเป็นคนอนาถาเสียใจ ก็เศร้าสลดใจอย่างยิ่ง ยืนน้ำตานอง
หน้า

ฝ่ายบิดามารดาเห็นท่านแล้วก็จำไม่ได้ มารดาคิดว่า “พระรูปนี้
คงยืนรอภิกษา” พุดออกไปว่า “ของควรเคี้ยวของควรฉันอันควร
ถวายพระคุณเจ้าไม่มีหอรอกจะ นิมนต์โปรดสัตว์ข้างหน้าเถิด”

ท่านได้ฟังคำมารดาแล้วก็ยิ่งเศร้าเสียใจ ยืนนิ่งน้ำตานองหน้า
อยู่ที่ตรงนั้นนั่นเอง แม้มารดากล่าวอย่างนั้นอยู่ ๒-๓ ครั้ง ท่านก็ยังยืน
อยู่เหมือนเดิม

บิดาของท่านกล่าวว่า “แม่ แม่ไปดูให้ตีหน้อยสิ นันลูกชาย
ของเราหรือเปล่า”

นางจึงลุกขึ้นเดินไปดูใกล้ๆ พินิจดูแล้วจำได้ ก็ทรุดลงหมอบกราบ
ปริเทวนาแทบเท้าท่าน ฝ่ายบิดาเห็นท่านจำได้แล้วก็ร้องไห้เหมือนกัน
สองสามีภรรยาผู้ชราภาพคร่ำครวญปริเทวนาอย่างน่าสงสาร ท่านเห็น
บิดามารดาคร่ำครวญปริเทวนาอย่างนั้นก็ไม่อาจจะกลั้นน้ำตาไว้ได้
ร้องไห้ น้ำตาไหลพราก อดกลั้นความเศร้าโศกกล่าวว่

“โยมพ่อโยมแม่อย่าคิดมากเลยนะ พระลูกจะเลี้ยงดูเอง”

ปลอบโยนบิดามารดาให้เบาใจ ให้กินข้าวต้ม ให้นั่งรอน
ที่ควรถวายภิกษาจารย์นำอาหารมาให้บิดามารดาอีก จัดสถานที่
เหมาะสมให้บิดามารดาอยู่ นับแต่นั้นท่านก็เลี้ยงดูบิดามารดาทั้งสอง
เรื่อยมา

แม้อาหารบิณฑบาตที่ท่านแสวงหาได้มาก็มอบให้แก่บิดา
มารดา ตนเองที่ภิกษาจารย์ได้มาจึงฉัน ไม่ได้ก็ฉันนึ่ง ได้ผ้าจ่านำ
พรรษา หรือผ้าถุงผ้าห่มอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นอดิเรกกลาก ก็นำไป
มอบให้แก่บิดามารดา ส่วนตนซักย้อมผ้าเก่าๆ เย็บนุ่งห่มเอง วันที่
ท่านได้อาหารนั้นน้อย แต่วันที่ไม่ได้อาหารมากกว่า ผ้าถุงผ้าห่มของ
ท่านก็เก่าเศร้าหมองเต็มที

เมื่อท่านเลี้ยงดูบิดามารดาอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ ร่างกายก็ผ่าย
ผอมซูบซีดผิวพรรณหม่นหมอง ตัวเหลืองขึ้นๆ สะพรั่งด้วยเส้นเอ็น
เพื่อนพระภิกษุด้วยกันเห็นท่านเป็นอย่างนั้น ถามว่า

“ท่าน เมื่อก่อนท่านดูผิวพรรณผ่องใสนะ แต่ทำไมตอนนี้ดู
ผ่ายผอมหม่นหมองขอบกล ดุสี ตัวเหลืองขึ้นๆ สะพรั่งด้วยเส้นเอ็น
ท่านเป็นอะไรไปไม่สบายหรือเปล่า”

ท่านตอบว่า “ท่านทั้งหลาย ผมไม่เป็นไรครับ สบายดี แต่

กังวลใจอยู่เรื่องหนึ่ง”

จึงเล่าเรื่องกังวลใจให้เพื่อนพระภิกษุด้วยกันฟัง พระภิกษุเหล่านั้นฟังแล้วแทนที่จะเห็นใจท่านกลับพากันตำหนิติเตียนว่า

“นี่ท่าน พระบรมศาสดาไม่ประทานอนุญาตสิ่งของที่ชาวบ้านถวายด้วยศรัทธาทำให้ศรัทธาตก ไม่ประสงค์ให้คนเสื่อมศรัทธาของท่านถือเอาสิ่งของที่เขาถวายด้วยศรัทธาไปให้คฤหัสถ์เลี้ยงดูจนเจือได้อย่างไร มันไม่สมควร”

ท่านได้ฟังพวกพระภิกษุตำหนิติเตียนอย่างนั้นก็เกือบจะละอาย ละทิ้งการเลี้ยงดูบิดามารดาเสีย พระภิกษุเหล่านั้นกลัวคนเสื่อมศรัทธาพากันไปเฝ้าพระบรมศาสดากราบทูลให้ทรงทราบ

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุชื่อนั้นรับสิ่งของที่ชาวบ้านถวายด้วยศรัทธาทำให้ศรัทธาตก นำไปเลี้ยงดูจนเจือคฤหัสถ์ พระพุทธเจ้าข้า”

พระบรมศาสดาจึงรับสั่งเรียกท่านเข้าพบ ตรัสถามว่า

“ดูก่อนภิกษุ ทราบว่าเธอถือเอาสิ่งของที่เขาถวายด้วยศรัทธาไปเลี้ยงดูจนเจือคฤหัสถ์จริงหรือ”

ท่านทูลรับว่า

“จริง พระพุทธเจ้าข้า”

เมื่อจะทรงสรรเสริญการกระทำของท่าน และประสงค์จะประกาศบุพจริยาของพระองค์แต่ครั้งอดีต จึงตรัสถามว่า

“ดูก่อนภิกษุ เมื่อเธอเลี้ยงดูจนเจือคฤหัสถ์ เธอเลี้ยงดูจนเจือคฤหัสถ์พวกไหน”

ท่านกราบทูลว่า “บิดามารดาของข้าพระองค์เอง พระพุทธเจ้าข้า”

เพื่อให้ท่านเกิดวิริยะอุตสาหะมากยิ่งขึ้น พระพุทธองค์จึงได้ประทานสาธุการว่า “สาธุ สาธุ สาธุ” ถึงสามครั้ง ตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุ เธอดำรงอยู่ในปฏิบัติที่เราดำเนินมาแล้ว แม้เราประพาศบุพจริยาครั้งอดีตก็ได้บำรุงเลี้ยงบิดามารดาเช่นเดียวกัน”

ท่านจึงสบายใจ เบิกบานใจขึ้นมาทันที

พระภิกษุเหล่านั้นกราบทูลวิงวอนขอให้พระบรมศาสดาประกาศบุพจริยาครั้งอดีตของพระองค์ พระบรมศาสดาจึงทรงนำสุวรรณสามชาติมาสาธกแสดง

สุวรรณสามยอดกตัญญู

อดีตกาล ห่างจากกรุงพาราณสีออกไปไม่ไกล มีหมู่บ้าน นายพรานแห่งหนึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำนี้ และหมู่บ้านนายพรานอีกแห่งหนึ่ง อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโน้น สองหมู่บ้านนั้นมีครอบครัวนายพรานอยู่ถึง ๕๐๐ หลังคาเรือน ผู้ใหญ่บ้านทั้งสองเป็นสหายกัน สมัยที่ยังเป็นหนุ่ม พวกเขาได้ตั้งกติกากันไว้ว่า

“ถ้าฝ่ายหนึ่งมีลูกชาย อีกฝ่ายหนึ่งมีลูกหญิง เราจะให้เด็กสอง คนนั้นแต่งงานกัน”

ล่วงกาลผ่านไปๆ ในเรือนของผู้ใหญ่บ้านริมฝั่งแม่น้ำนี้ได้ให้ กำเนิดลูกชายออกมา บิดามารดาตั้งชื่อว่า “ทกุล” เพราะขณะแรก เกิดหมู่ญาติรอรับทารกด้วยผ้าทกุลพัสเตอร์ (ผ้าเนื้อละเอียด) ในเรือน ของผู้ใหญ่บ้านริมฝั่งแม่น้ำโน้นก็ได้ให้กำเนิดลูกหญิงออกมา บิดา มารดาตั้งชื่อว่า “ปารีกา” เพราะเกิดแต่ฝั่งโน้น เด็กทั้งสองคนรูปร่าง ผิวพรรณผุดผ่องดั่งทองคำ แม้จะเกิดในครอบครัวนายพรานก็หาได้ทำ ปาณาติบาตฆ่าสัตว์ตัดชีวิตไม่

ทกุลเจริญวัยตามลำดับ อายุได้ ๑๖ ปี บิดามารดาพูดว่า

“พ่อทกุล พ่อกับแม่จะนำเอาผู้หญิงมาให้แต่งงานอยู่กับเจ้า เจ้าจะว่าอย่างไร”

ทกุลเป็นสัตว์บริสุทธิ์มาจากพรหมโลกได้ฟังอย่างนั้นแล้วก็ถึง กับเอามือปิดหูสองข้าง กล่าวว่า

“คุณพ่อคุณแม่ครับ ลูกไม่อยากอยู่ครองเรือน โปรดอย่าได้พูดอย่างนี้อีกนะครับ”

แม่บิดามารดาพูดอย่างนั้นอยู่ ๒-๓ ครั้ง ก็ไม่ปรารถนาปฏิเสธโดยถ่ายเดียว ฝ่ายปาริกา เมื่อบิดามารดาพูดว่า

“นี่แม่หนู สหายเรามีลูกชายรูปงามผิวพรรณตั้งทองคำเซียวนะ พ่อกับแม่จะยกเจ้าให้แก่เขา”

ก็เอามือปิดหูสองข้างปฏิเสธเช่นเดียวกัน เพราะนางเป็นสัตว์บริสุทธิ์มาจากพรหมโลกเหมือนทุกุล

คราวนั้นหนุ่มทุกุลแอบส่งสาส์นถึงสาวปาริกาว่า

“ปาริกา ถ้าเธอต้องการครองเรือนร่วมเมถุนธรรมกิจจะไปแต่งงานอยู่กินกับชายอื่นเถิด ส่วนฉันไม่ต้องการ”

ฝ่ายสาวปาริกาก็แอบส่งสาส์นถึงหนุ่มทุกุลอย่างนั้นเหมือนกันถึงกระนั้น บิดามารดาก็ให้ทั้งสองแต่งงานกันตามคำมั่นสัญญา ซึ่งทั้งสองไม่ปรารถนาร่วมประเวณี เขาและเธอมิได้หยั่งลงสู่ห้วงน้ำกิเลสเลยอยู่ด้วยกันเหมือนมหาพรหมสององค์

ทุกุลไม่ฆ่าปลาฆ่าเนื้อ และไม่ค้าขายปลาค้าขายเนื้อใดๆ จนบิดามารดาต้องพูดว่า

“ทุกุล เจ้าเกิดในครอบครัวนายพราน เจ้าไม่ทำอาชีพนายพรานแล้วเจ้าจะไปทำอาชีพอะไร”

ทุกุลตอบว่า “คุณพ่อคุณแม่ครับ ถ้าท่านอนุญาต เราทั้งสองก็จะขอออกบวชครับ”

บิดามารดาได้ฟังอย่างนั้นก็อนุญาตว่า “ถ้าอย่างนั้นก็ตามใจเจ้านะ เจ้าทั้งสองออกบวชเถิด”

พระมหาอุเทน ปิณฑาปริกัถ์

ทุกุลและปารีกาสองสามีหนุ่มและภรรยาสาวก็ยินดีร่าเริง
ไหว้บิดามารดา ลาออกจากบ้านเดินเข้าสู่ป่าหิมพานต์ ลัดเลาะตาม
ชายฝั่งแม่น้ำคงคา เดินไปจนใกล้ถึงแม่น้ำมคัสสัมมตาซึ่งไหลลงมาจาก
ซอกเขาป่าหิมพานต์ตามลำดับ

ขณะนั้นพิภพท้าวสักกเทวราชสำแดงอาการร้อน ท้าวเธอทรง
พิจารณาตรวจตราดูก็ทรงล่วงรู้เหตุการณ์ จึงตรัสเรียกวิษณุกรรมเทพ
บุตรมารับสั่งว่า

“พ่อวิษณุกรรมเทพบุตร บัดนี้สัตว์บุรุษทั้งสองต้องการบวชเป็น
พระฤๅษีออกจากบ้านเดินเข้าสู่ป่าหิมพานต์ ใกล้ถึงแม่น้ำมคัสสัมมตาแล้ว
ควรที่ท่านทั้งสองจะได้อาศัยอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม อย่ากระนั้นเลย
ท่านจงไปเนรมิตบรรณศาลา อาศรม และบรรพชิตบริวารไว้ ให้ตั้งอยู่
ในระยะห่างจากแม่น้ำมคัสสัมมตาประมาณกึ่งเสี้ยวกุ”

วิษณุกรรมเทพบุตรรับท้าวบัญชาแล้วก็ไปจัดการตามนั้นทุก
อย่าง ไล่เนื้อร้ายและนกที่ร้องเสียงดังออกไป พร้อมกับเนรมิตมรรคาที่
เดินไปเพียงผู้เดียว

สองสัตว์บุรุษเห็นมรรคานั้นแล้วก็เดินตามทางไปถึงบรรณ-
ศาลา ทุกุลเข้าสู่บรรณศาลา เห็นบรรพชิตบริวารก็ทราบสักกัตตัตถิยาภาพ
ว่าท้าวสักกเทวราชประทานแก่ตน จึงเปลื้องผ้าออก นุ่งผ้าเปลือกไม้แดง
ผืนหนึ่ง ห่มผืนหนึ่ง พาดหนังเสียบนบ่าซ้าย ผูกมณฑลชฎา อธิษฐาน
บวชเป็นพระฤๅษี และให้ปารีกาอธิษฐานบวชเป็นฤๅษีณีเช่นเดียวกัน

สองฤๅษีฤๅษีณีอาศัยอยู่ในที่นั้นเจริญเมตตา ด้วยเมตตาอนุภาพ
ของสองฤๅษีฤๅษีณีปรากฏว่าสังหฺสราสัตว์น้อยใหญ่ภายในป่าต่างก็ได้
เมตตาจิตต่อกันและกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

ทุกๆ วัน ปาริกาถิณีจะลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ปิดกวาดบรรณศาลาอาศรม ตั้งน้ำฉันทน้ำใช้ จัดทำทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว สองฤๅษีฤๅษีก็ออกไปแสวงหาผลไม้ในป่ามาฉันทน์ เข้าสู่อาศรมของตนบำเพ็ญสมณธรรม อยู่อย่างบันเทิงรื่นรมย์ในป่าใหญ่

ท้าวสักกเทวราช (พระอินทร์) มักเสด็จมาหาทุกฤๅษีอยู่บ่อยๆ วันหนึ่งท้าวเธอทรงตรวจตราเห็นว่าจะเกิดภัยอันตรายแก่สองฤๅษีฤๅษีณี ดวงตาทั้งสองข้างของท่านจะมีตบอด จึงเสด็จลงจากเทวโลกเข้าไปหาทุกฤๅษี นมัสการแล้วประทับนั่ง ณ ที่ควร ตรัสว่า

“ท่านผู้เจริญ จะเกิดภัยอันตรายแก่ท่านทั้งสอง ควรที่ผู้เป็นเจ้าของทั้งสองจะมีบุตรไว้ปรนนิบัติรับใช้ ขอนิมนต์ผู้เป็นเจ้าของทั้งสองเสพอสังฆกรรมเถิด”

ทุกฤๅษีได้ฟังอย่างนั้นแล้ว ทูลว่า

“ท้าวสักกเทวราชเทพกฤษณะ นี่พระองค์ตรัสอะไร แม้เราทั้งสองอยู่ร่วมชายคาเดียวกันก็หาได้เสพอสังฆกรรมนั้นไม่ เราทั้งสองละรังเกียจจุจหลุมอุจจาระที่หมุ่นนอนอยู่เต็ม บัดนี้ เราทั้งสองเข้าป่าบวชเป็นฤๅษีแล้วจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร”

ท้าวสักกเทวราชตรัสว่า

“ผู้เป็นเจ้าของไม่ต้องทำถึงขนาดนั้นหรอก เป็นแต่เพียงเอามือลูบท้องปาริกาถิณีเวลามีระดูก็ถือว่าใช้ได้แล้ว”

ทุกฤๅษีทูลรับว่า “OK ๆ อย่างนี้พอทำได้”

ท้าวสักกเทวราชนมัสการทุกฤๅษีเสด็จนิวัตินิवासสถานวิมานของพระองค์แล้ว ทุกฤๅษีก็บอกปาริกาถิณีให้รู้ตัว เวลามีระดูก็เอามือลูบท้องของนาง

พระมหาอุเทน ปิณฑาปริกัถ์

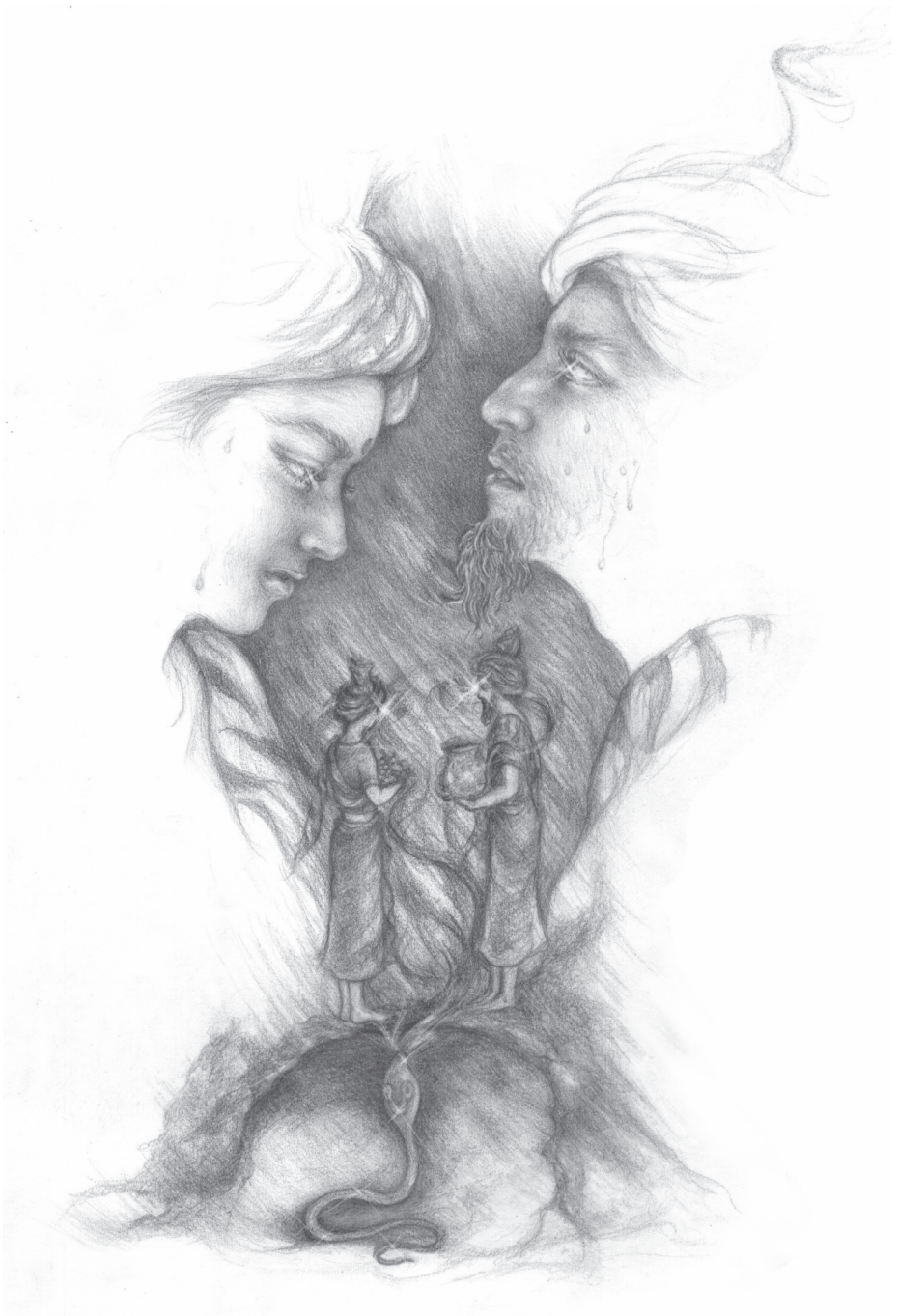
กาลนั้นพระโพธิสัตว์จุติจากเทวโลก (สววรรค์ชั้นดุสิต) ลงมา ถีอปฏิสนธิในครรภ์ของนางปาริกาฤษิณี นางจึงตั้งครรภ์ และเมื่อทรงครรภ์ครบกำหนดทศมาส (สิบเดือน) ก็คลอดบุตรชายออกมา มีผิวพรรณงามผุดผ่องดั่งทองคำ เห็นอย่างนี้ บิดามารดาจึงตั้งชื่อว่า “สุวรรณสาม”

ยามเช้าช่วงที่ฤษิณีผู้มารดาอุ้มพระโพธิสัตว์ประคองให้มานอนในบรรณศาลา สองฤษิณีฤษิณีออกไปแสวงหาผลไม้ในป่า กินรีทั้งหลายอยู่ภายในบรรพทก็ออกมาทำหน้าที่เป็นแม่นมแทน อุ้มพระโพธิสัตว์ไปสร้งน้ำที่ชอกเขา นำขึ้นสู่ยอดเขา ประดับด้วยบุปผชาติ นานาชนิด ฝนหรรดลและมโนศิลาเต็มเป็นเม็ดที่หน้าผาก และนำกลับมาให้นอนในบรรณศาลาตามเดิม ฝ่ายปาริกาฤษิณีผู้มารดากลับมาแล้วก็ให้บุตรตีมนม

พระโพธิสัตว์เจริญวัยตามลำดับกระทั่งอายุได้ ๑๖ ปี ยามที่บิดามารดาออกไปแสวงหาผลไม้ในป่า นั่งรออยู่ที่บรรณศาลาคิดว่า

“ภัยอันตรายบางอย่างจะต้องเกิดแก่บิดามารดาของเราเป็นแน่” จึงคอยสังเกตทางที่บิดามารดาเดินออกไป

อยู่มาวันหนึ่ง สองฤษิณีฤษิณีออกไปแสวงหาผลไม้ในป่ากลับมาในเวลาเย็น ใกล้จะถึงอาศรมแล้ว มหาเมฆตั้งเค้าขึ้นฝนตกหนัก ทานทั้งสองจึงเข้าไปหลบฝนที่โคนต้นไม้แห่งหนึ่ง โดยยืนอยู่บนจอมปลวก ซึ่งภายในจอมปลวกนั้นมีอสรพิษร้ายตัวหนึ่งอาศัยอยู่ น้ำฝนเจือกลิ่นเหงื่อกายของท่านทั้งสองไหลเข้ารูจมูกของมัน มันโกรธพ่นพิษออกดังฟู่ๆ พิษกระจายลอยขึ้นมาถูกดวงตาทั้งสองข้าง พลันดวงตาก็มีดบอดมองไม่เห็นกัน

ทุกุลฤษีกะพริบตาทอกปาริกาฤษีณีว่า

“แม่ปาริกา ดวงตาทั้งสองข้างของฉันทมีต ฉันทมองไม่เห็นเธอ เธอมองเห็นฉันทบ้างไหม”

ปาริกาฤษีณีก็บอกอย่างนั้นเหมือนกัน ท่านทั้งสองมองไม่เห็น ทางเดินกลับอาศรม ยืนคร่ำครวญว่า

“คราวนี้ชีวิตของเราทั้งสองคงหาไม่แล้ว”

เหตุใดสองฤษีฤษีณีจึงประสบวิบากกรรมอย่างนี้ ขณะที่รักษาศีลบำเพ็ญพรตอยู่แท้ๆ เพราะทำกรรมอะไรมา

ทราบว่่า ซาติปางก่อนท่านทั้งสองนั้นเกิดในสกุลแพทย์ จักษุแพทย์ผู้สามไปรักษาโรคตาของชายร่ำรวยคนหนึ่ง ดวงตาของชายคนนั้นหายเป็นปกติดีแล้ว แต่ไม่ยอมจ่ายค่ารักษา เขาโกรธกลับมาบ้านบอกภรรยาว่า

“Dear ที่รัก ฉันทรักษาโรคตาของชายคนนั้นหายแล้ว แต่มันไม่ยอมจ่ายค่ารักษา เราจะทำอย่างไรดี”

ภรรยาฟังสามีกล่าวอย่างนั้นก็โกรธพูดว่า

“ไม่ต้องเอาค่ารักษงรักษาของมัน พี่ปรุรงยาขนานหนึ่งให้มันหยอดเลย ตาของมันจะได้บอดเสีย”

สามีเห็นด้วยออกจากบ้านไปหาชายคนนั้น ทำตามคำบอก ของภรรยา ไม่นานนักชายคนนั้นก็ตาบอดสนิท ด้วยกรรมที่ทำไว้อย่างนี้ สองฤษีฤษีณีจึงตาบอด

พระโพธิสัตว์คิดว่า “ปกติวันก่อนๆ บิดามารดาของเราจะกลับมาในเวลานี้ แต่วันนี้ไม่เห็นกลับมาไม่รู้เป็นตายร้ายดีอย่างไร”

จึงเดินสวนทางร้องเรียกหา สองฤษีฤษีณีจำเสียงได้ก็ขานรับ

ด้วยความรักบุตรรื้อบร้องบอกว่า

“อย่าเข้ามาทางนี้ละลูก อย่าเข้ามา อันตราย อันตราย”

พระโพธิสัตว์พูดว่า “ถ้าอย่างนั้น พ่อกับแม่ก็จับปลายไม้นี้
ค่อยๆ เดินออกมานะ”

ยืนไม่ยาวๆ ให้จับ ท่านทั้งสองจับปลายไม้ค่อยๆ เดินออกมา
หาพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ถามว่า

“ดวงตาของพ่อกับแม่มีตบอดเพราะเหตุใด”

บิดามารดาก็เล่าให้ฟังว่า

“คืออย่างนี้ลูกรัก ผนตกหนัก พ่อกับแม่ไปหลบผนอยู่ที่โคน
ต้นไม้นั้น ยืนอยู่บนจอมปลวก จู่ๆ ตาสองข้างก็มีตบอดไปเฉยๆ มอง
ไม่เห็นอะไรเลย”

พระโพธิสัตว์รู้ทันทีว่า มีอสรพิษร้ายอยู่ในจอมปลวกนั้น มัน
โกรธพ่นพิษออกมากระทบดวงตาสองข้าง ทำให้ตบอด พระโพธิสัตว์
เห็นบิดามารดาตบอดอย่างนั้น ก็ร้องไห้แล้วก็หัวเราะ

บิดามารดาถามว่า “ทำไมลูกร้องไห้แล้วหัวเราะล่ะ”

พระโพธิสัตว์อธิบายให้ฟังว่า

“ฉันร้องไห้ เพราะเสียใจว่า ดวงตาของพ่อกับแม่บอดเสียแล้ว
ขณะฉันยังเด็กอยู่เลย ฉันหัวเราะเพราะดีใจว่า นับแต่นี้เป็นต้นไปฉันจะ
ได้ปรนนิบัติพ่อกับแม่ พ่อกับแม่อย่างกังวลใจนะ ฉันจะปรนนิบัติรับใช้
ท่านทั้งสองให้อยู่ดีสุขสบายเอง”

ปลอบโยนบิดามารดาแล้ว ค่อยๆ จูงมาอาศรม ผูกเชือกทำ
เป็นราวไว้สำหรับจับเดินไปที่พักกลางคืน ที่พักกลางวัน ที่เดินจงกรม
ที่บรรณศาลา และที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ

พระมหาอุเทน วิชาญปริกัณฑ์

ตั้งแต่บัดนั้นพระโพธิสัตว์ก็ให้บิดามารดาอยู่แต่ในอาศรม
ทุกๆ วันพระโพธิสัตว์จะลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ปัดกวาดบรรณศาลาอาศรม
ที่อยู่ของบิดามารดาให้สะอาด ตั้งน้ำฉันทน้ำใช้เรียบร้อยแล้ว ไหว้บิดา
มารดาออกไปแสวงหาผลไม้ในป่ามาจัดเตรียมไว้ในบรรณศาลา ถือ
หม่อนน้ำไปตักน้ำที่แม่น้ำมิกสัมมตามาตั้งไว้ จัดไม้สีฟันและน้ำบ้วนปาก
ไว้ ให้บิดามารดาบริโภคมผลไม้รสอร่อย

เมื่อบิดามารดาบริโภคน้ำบ้วนปากแล้ว ตนเองจึงบริโภคน้ำที่หลัง
เสร็จแล้ว ไหว้บิดามารดา มีฝูงกวางแวดล้อมเดินเข้าป่าแสวงหาผลไม้
อีก เหล่ากิงนรกิงนรียูที่เชิงบรรพตออกมาแวดล้อมพระโพธิสัตว์
ช่วยกันเก็บผลไม้

ตถึงยามเย็นพระโพธิสัตว์ก็กลับมาจัดผลไม้ไว้ในบรรณศาลา
เรียบร้อยแล้ว ไหว้บิดามารดาถือเอาหม่อนน้ำไปตักน้ำที่แม่น้ำมิก-
สัมมตามาตั้งไว้ ต้มน้ำร้อนให้อาบ ล้างเท้าบิดามารดา นำกระเบื้อง
ถ่านไฟมาให้ผิง เช็ดมือเช็ดเท้า ให้บิดามารดานั่งบริโภคมผลไม้ พอบิดา
มารดาบริโภคมเสร็จแล้ว ก็จัดเตรียมผลไม้ที่เหลือไว้ในบรรณศาลา
พระโพธิสัตว์ปรนนิบัติดูแลบิดามารดาถึงขนาดนี้ทีเดียว

สมัยนั้น พระราชาทรงพระนามว่า “ปิลักษณ์ราช” เสวยราช
สมบัติอยู่ในกรุงพาราณสี พระองค์ทรงโปรดเสวยเนื้อกวางมาก จึง
มอบราชสมบัติให้พระราชชนนีปกครองแทน ผูกสอดราชอาวุธภัณฑ์
๕ ชนิด สะพายธนูเสด็จสู่หิมวันตประเทศ ทรงฆ่ากวางเสวยเอง เสด็จ
ถึงมิกสัมमतานทีโดยลำดับ ถึงท่าที่สุวรรณสามพระโพธิสัตว์ลงตักน้ำ
ทอดพระเนตรรอยเท้ากวาง ทรงทำชุ่มไม้ขึ้นโค้งคันศรทาบลูกศรอาบ
ยาพิษไว้ ประทับตักส้มอยู่ในชุ่มนั้น

พระโพธิสัตว์นำผลไม้กลับมาในยามเย็นจัดเตรียมไว้ในบรรณศาลาเรียบร้อยแล้ว ไหว้บิดามารดา ถือนม้อน้ำไปตักน้ำที่แม่น้ำมีคสัมมตา แวดล้อมด้วยฝูงกวาง ให้กวางสองตัวเดินเคียงข้าง วางหม้อน้ำดื่มบนหลังกวางประคองเดินไปจนถึงท่าน้ำ

ฝ่ายพระราชาทรงดักสุ่มอยู่ในซุ้ม ทอดพระเนตรพระโพธิสัตว์เดินมา ทรงดำริว่า

“ตั้งแต่เราเที่ยวอยู่ในป่าหิมพานต์นี้ ยังไม่เคยเห็นมนุษย์คนใดเลย ผู้นี้เป็นใครหนอ เป็นเทวดาหรือนาคกันแน่ จู่ๆ เราเดินเข้าไปถาม ถ้าเป็นเทวดาก็จะเหาะหนีไป ถ้าเป็นนาคก็จะดำดินหนีไป และเราก็ไม่คิดจะเที่ยวอยู่ในป่าหิมพานต์นี้ตลอด

เมื่อเรากลับกรุงพาราณสี พวกอำมาตย์ก็จะถามเราว่า ขอเดชะ พระอาณานิพันเกล้า พระองค์ทรงยাত্রาจาริกไปในหิมวันตประเทศทอดพระเนตรอะไรพิเศษบ้างไหม เราจะบอกว่าเราได้เห็นสัตว์พิเศษชนิดหนึ่ง พวกเขาก็จะถามว่า สัตว์พิเศษนั้นชื่อว่าอะไร ถ้าเราตอบไม่ได้ก็น่าอาย โดนว่าเอาได้ อย่ากระนั้นเลย เราจะยิงผู้นี้ให้หมดแรงเสียก่อน จึงค่อยเดินเข้าไปถาม”

เมื่อฝูงกวางลงไปดื่มน้ำขึ้นมาแล้ว พระโพธิสัตว์ก็ค่อยๆ ก้าวลงดูพระเถระผู้ทรงวัตรงาม อาบน้ำขึ้นมาแล้วนุ่งผ้าเปลือกไม้แดง ผืนหนึ่ง ห่มผืนหนึ่ง พาดหนังเสือบนบ่าซ้าย ยกหม้อน้ำขึ้นวางบนบ่าขวา กำลังจะเดินไป

พระราชายังมองอยู่ทรงดำริว่า “เวลานี้เหมาะเหม็งควรยิ่ง” ยิ่งลูกศรอาบยาพิษทันที ลูกศรแล่นออกไปถูกพระโพธิสัตว์เสียบเข้าข้างขวาทะลุออกข้างซ้าย ฝูงกวางรู้ว่าพระโพธิสัตว์ถูกยิงก็ตระหนก

ตกใจตื่นวิ่งเตลิดหนีไป

สุวรรณสามพระโพธิสัตว์ แม่ถูกยิงก็ยังประคองหมอน้ำไว้ได้
ค่อยๆ ล้มตัวลง วางหมอน้ำค้ำยเกลี้ยทรายไว้รอบๆ กำหนดทิศที่บิดา
มารดาอยู่ ค่อยๆ หันศีรษะไปทางทิศภาคนั้น นอนอยู่เหมือนสุวรรณ
ปฎิมาบนผืนทรายสีดั่งแผ่นเงิน ตั้งสติเปล่งวาจาว่า

“ชื่อว่าศัตรูคู่วรของเราในป่าหิมพานต์นี้ไม่มี และศัตรูคู่วร
ของบิดามารดาเราก็ไม่มี”

เปล่งวาจาอย่างนี้แล้วก็บ้วนเลือดออกจากปาก มองไม่เห็น
พระราชาเลย จึงเอ่ยถามว่า

ใครหนอใช้ลูกศรยิงเราผู้พลั้งเผลอกำลังแบกหมอน้ำไป
กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ หรือสุทร ยิงเราแล้วยังหลบ
ซ่อนอยู่.

ลูกศรอาบยาพิษไม่คิดฝัน
พุ่งมาพลันถูกรวดตรงเป้าหมาย
เราเผอเรอลืมมองป้องกันกาย
ไม่ทันททายกันก่อนก็รอนราน
กษัตริย์พราหมณ์แพศย์ไหนคือใครหนอ
ไม่ยบยั้งรั้งรอกก็ประหาร
ยังหลบซ่อนอยู่ไยไม่ได้การ
มาพบพานกันเกิดเปิดเผยตัว ๆ

เอ่ยถามอย่างนี้แล้ว เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าเนื้อหนังมังสาของ
ตนไม่เป็นอาหาร กินไม่ได้ จึงกล่าวต่อว่า

เนื้อของเรากินไม่ได้ หนังกี้ก็ไม่มีประโยชน์ เมื่อเป็น
อย่างนี้ ท่านเข้าใจว่า เราควรทุกข์เพราะเหตุใด.

หนังของเราเห็นใหม่ไร้ประโยชน์
นำเอมโอบุญมั่งสากก็หาใช้
กินไม่ได้กลิ่นไม่ลงที่ตรงใด
เหตุไฉนท่านยังเราไม่เข้าที ฯ

กล่าวอย่างนี้แล้ว ก็ถามชื่อสกุลว่า

ท่านคือใคร เป็นลูกเต้าเหล่าใคร มีชื่อเสียงเรียงนาม
อย่างไร เราจะรู้จักท่านได้อย่างไร สหายเอ๋ย เราถามท่าน
แล้ว ช่วยบอกทีเถิด ทำไมท่านยังเราแล้วยังหลบซ่อนอยู่.

ตัวท่านนั่นคือใครจงไซ้ชาน
เป็นลูกหลานของใครที่ไหนหนอ
มีชื่อเสียงเรียงนามถามยารอ
เราใคร่ขอให้ท่านนั้นเผยตน
สหายเอ๋ยเอ่ยนามที่ถามหน่อย
จะรอคอยทำไมไม่เกิดผล
โปรดเผยความขานไซ้ในบัดดล
อย่าลับสนซ่อนอยู่ไยไม่เข้าที ฯ

เอ่ยถามอย่างนี้แล้วก็นอนนิ่งอยู่

พระราชชาติได้สดับอย่างนั้นแล้ว ทรงดำริว่า

“พ่อหนุ่มนี้ถูกเรายิงด้วยลูกศรอาบยาพิษล้มลงแล้ว ก็ไม่ด่าว่า
บริภาษเราเลย กลับเรียกหาเราด้วยถ้อยคำไพเราะ เราควรไปหาเขา”

จึงเสด็จไปประทับยืนอยู่ใกล้ๆ พระโพธิสัตว์ ประกาศพระนาม
ว่า

เราเป็นราชาแห่งแคว้นกาลสี ไพร่ฟ้าประชาชนเรียกเรา
ว่า พระเจ้าปิลยักรราช เราละแวงแคว้นมาเที่ยวไล่ล่า
กวางเพราะความโลภ อนึ่ง เราฉลาดในศิลปะธนูปรากฏว่า
เป็นผู้แม่นยำนัก ขนาดข้างมาอยู่ในระยะลูกศรของเรา
ก็หนีไม่รอด.

เรานั้นหรือคือราชาแห่งกาลสี
ประชาชนเฝ้าชมชอบเรียกขาน
พระปิลยักรราช ขาติชายชาญ
เรากล้าหาญเกินกว่าใครในแดนดิน

เราละโมภโลภเนื้อมากนักหนา
จึงออกมาจากแคว้นแดนฐานถีน
เที่ยวไล่ล่าฆ่าเนื้อเป็นอาจิณ
โอชะลั่นลี้มรลอร่อยจ้ง

เราเชี่ยวชาญการยิงธนูนี้
ถูกทันทีไม่พลาดตามคาดหวัง
ข้างตัวใหญ่ใกล้ไกลไม่ระวัง
ต้องพลาดพลั้งถูกปลิดปลงล้มลงตาย ฯ

พระราชาทรงประกาศพระนามและสรรเสริญพลกำลังของ
พระองค์อย่างนี้แล้ว ก็ตรัสถามชื่อสกุลว่า

เธอคือใคร เป็นบุตรของใคร มีชื่อเสียงเรียงนาม
อย่างไร เราจะรู้จักเธอได้อย่างไร จงแจ้งชื่อสกุลของบิดา
มารดาเธอและของตัวเธอเดี๋ยวนี้.

เธอคือใครบุตรใครที่ไหนเล่า
จงบอกเราเร็วไวรีบไขขาน
ชื่อบิดามารดรก่อนพบพาน
อยู่หมู่บ้านแห่งไหนตำบลใด ๆ

พระโพธิสัตว์คิดว่า “ถ้าเรอบอกว่า เราเป็นเทวดา นาค ยักษ์
กินนร หรือกษัตริย์อย่างใดอย่างหนึ่ง พระราชาพระองค์นี้จะต้องเชื่อ
อย่างแน่นอน เราควรพูดแต่ความจริงเท่านั้น” ทูลว่า

ขอพระองค์จงทรงพระเจริญ ข้าพระองค์เป็นบุตร
พระฤๅษี ผู้เป็นเชื้อสายนายพราน บิดามารดาเรียกข้าพระองค์
ว่า สาม วันนี้อยู่ข้าพระองค์ถึงปากมรณะเสียแล้ว ข้าพระองค์
ถูกพระองค์ยิงด้วยลูกศรอาบยาพิษเหมือนกวางถูกพราน
ป่ายิง ขอเดชะ องค์พระมหाराช ขอเชิญพระองค์ทอด
พระเนตรข้าพระองค์นอนจมอยู่ในกองเลือดของตน
เชิญทอดพระเนตรลูกศรที่เสียบเข้าข้างขวาทะลุออก
ข้างซ้าย ข้าพระองค์บ้วนเลือดออกจากปาก กระสับ
กระส่าย ถึงทุกขเวทนาสาหัส ขอทูลถามพระองค์ว่า

พระองค์ยังเข้าพระองค์แล้ว เหตุไฉนยังหลบซ่อนอยู่
เสื่อถูกฆ่าเพราะหนัง ช้างถูกฆ่าเพราะงา เมื่อเป็นอย่างนี้
พระองค์เข้าพระหฤทัยว่า ข้าพระองค์ควรถูกยิงเพราะ
เหตุใด.

ขอพระองค์ทรงพระเจริญ มหาราช
ข้าพระบาทเป็นบุตรของสองฤๅษี
ผู้เชื้อสายนายพรานมานานปี
“สาม” นามนี้ท่านเรียกรักปักดวงใจ

บัดนี้ ข้าพระองค์คงมอดม้วย
ดับชีพด้วยศรพระองค์มีสังสัย
ถูกพระองค์ยิงล้มลงกลางพงไพร
ดุจกว้างใหญ่ถูกพรานป่าคร่าชีวิต

เชิญพระองค์ทอดพระเนตรดูเหตุนี้
เลือดไหลรี่หลังจากกายหายใจสิ้น
ลูกศรเสียบแทงทะลุข้างตุตัน
ตัวหม่อมฉันทุกซอกขนาดแทบขาดใจ

ไยพระองค์ยังหม่อมฉันถูกนั้นแล้ว
ยังคลาดแคล้วซ่อนองค์อยู่ตรงไหน
เห็นตรัสว่ากล้าหาญอย่างชาญชัย
เหตุไฉนซ่อนองค์อยู่ดูเนิ่นนาน

เสื่อถูกฆ่าเพราะหนังนั้นถูกต้อง
งาน่าปองข้างถูกฆ่า่น่าสงสาร
พระองค์เห็นเช่นไรไยรอนราญ
ยิ่งประหารหม่อมฉันนั้นเหตุใด ๆ

พระราชาทรงสดับถ้อยคำของพระโพธิสัตว์แล้ว แทนที่จะตรัส
บอกความจริง กลับตรัสเท็จว่า

สาม ผุ่งกวางปรากฏแล้ว มาอยู่ในระยะลูกศรของเรา
แต่ครั้นเห็นเธอก็กลัววิ่งหนีไป เพราะเหตุนั้น เราจึงโกรธ.

สาม ผุ่งกวางปรากฏชัดเจนนี่
กลัววิ่งหนีจากไปจนไกลหาย
เพราะเห็นเธอนั่นเองเกรงกลัวตาย
ไม่สมหมายเราไม่โปรดจึงโกรธเธอ ๆ

พระโพธิสัตว์ทูลพระราชาวา “ข้าแต่พระราชาอิสราธิบดี นี้
พระองค์ตรัสอะไร ชื่อว่ากวางที่เห็นข้าพระองค์แล้วกลัววิ่งหนีไปไม่มี
ในป่าหิมพานต์นี้”

ขอเดชะ พระอาญาไม่พ้นเกล้า ตั้งแต่ข้าพระองค์จำ
ความได้ รู้จักผุ่งกวางทั้งหลาย กวางอ่อนตัวเล็กๆ หรือ
ตัวดุร้ายในป่าไม่สะดุ้งกลัวข้าพระองค์เลย ตั้งแต่ข้า
พระองค์นุ่งผ้าเปลือกไม้ตั้งอยู่ในปฐมวัย ผุ่งกวางในป่า
ไม่เคยสะดุ้งกลัวข้าพระองค์เลย เหล่ากินนรกินรีที่ขลาด

กลัวอยู่ที่ภูเขาคันธมาทน์ เห็นข้าพระองค์ก็ไม่สะดุ้งกลัว
เราทั้งหลายต่างชื่นชมกันและกันเข้าสู่ป่าและขึ้นสู่ขุนเขา
เมื่อเป็นอย่างนี้ กวางทั้งหลายจะสะดุ้งกลัวข้าพระองค์
วิ่งหนีไปได้อย่างไร.

ข้าแต่องค์ทรงเดชมหाराช
ข้าพระบาทรู้จักจำความได้
ตั้งแต่เล็กเติบใหญ่เป็นกลอยใจ
ฝูงกวางไม่หวาดหวั่นหม่อมฉันเลย

เหล่ากษัตริย์ที่เขลาขลาด
ณ คันทมาทน์ภูเขาคอเล่าเอ๋ย
เห็นหม่อมฉันพลันอบอุ้นอย่างคุ่นเคย
ไม่ซาเฉยช่วยกันฉันทมิตรชาย

เราเข้าป่าหาหมากผลบนขุนเขา
ต่างก็เฝ้าชื่นชมกันมีผืนผาย
เพราะฉะนั้นเหตุไฉนโยกลับกลาย
กวางทั้งหลายกลัวหม่อมฉันนั้นไม่มี ฯ

พระราชาทรงดำริว่า “เรายิ่งพ้อหนุ่มสามผู้ไร้ความผิดคนนี้แล้ว
ยังกล่าวมุสาอีก เราจะกล่าวแต่ความจริงเท่านั้น” ตรัสว่า

สาม ฝูงกวางเห็นเธอแล้ว หาได้ตระหนกตกใจไม่ เรา
กล่าวเท็จดอก เราถูกความโลภและความโกรธครอบงำ
จึงยิ่งเธอด้วยลูกศรนั้น.

สาม กวางทั้งหลายเห็นเธอแล้วเรารู้
เดินเคียงคู่ข้างเธอไม่เปลอหนี
หาตระหนกตกใจตื่นจรัล
เราเองนี่กล่าวมุสาช่างน่าอาย
เราเกิดโกรธเกิดโลภโมโหสิ้น
ยิ่งเธอนั้นด้วยครนี้แล้วลี้หาย
ยังดักซุ่มซ่อนตัวเหมือนกลัวตาย
โธ่ สหาย หมุ่มสามเจ้าจงเข้าใจ ฯ

ครั้นตรัสอย่างนี้แล้วทรงดำริว่า “พ่อหมุ่มสามคนนี่คงมิได้อาศัยอยู่ในป่าเพียงคนเดียว จะต้องมีญาติพี่น้องแน่ๆ เราลองถามเขาดู” จึงตรัสถามว่า

สาม เธอมาจากไหน หรือใครใช้ให้เธอมา เธอมา
ตักน้ำที่แม่น้ำมีคลุ้มมตาแล้วจะกลับไปไหน.

สามเอ๋ย เธออยู่ป่ามาจากไหน
หรือว่าใครใช้เธอมาน่าฉงน
จากแม่น้ำนี้คงไปไกลพิภล
เธอจะดันเดินจากนี้ไปที่ใด ฯ

พระโพธิสัตว์อดกลั้นทุกขเวทนาเป็นอย่างมาก บ้วนเลือดออก
จากปากแล้ว ทูลว่า

บิดามารดาของข้าพระองค์ตาบอด ข้าพระองค์เลี้ยง
ท่านทั้งสองอยู่ในป่าใหญ่ ข้าพระองค์มาตักน้ำที่แม่น้ำ
มีคลุ้มมตาเพื่อไปดูแลท่านทั้งสอง

ก็บิดามารดาข้าพระองค์นี้
ดวงตามีแต่บอดลงน่าสงสาร
ข้าพระองค์ต้กน้ำใสจากสายธาร
ไปหาท่านเพื่อค้ำชูคอยดูแล ฯ

ครั้นกล่าวอย่างนี้แล้ว พระโพธิสัตว์ก็รำพึงรำพันถึงบิดามารดา
อย่างอาลัยอาวรณ์ว่า

อาหารของบิดามารดานั้นยังเหลืออยู่บ้าง คาดว่าจะมี
ชีวิตอยู่ได้ราวหกวัน แต่เนื่องเพราะตาบอด เกรงว่าจะ
เสียชีวิต เพราะไม่ได้ค้ำน้ำ ความทุกข์ที่ถูกพระองค์ยิ่ง
ด้วยลูกศรอาบยาพิษนี้ หาได้เป็นความทุกข์ของข้าพระองค์
สักเท่าไรไม่ เพราะเป็นความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้อง
ประสบ แต่ความทุกข์ที่ข้าพระองค์มิได้เห็นบิดามารดา
ผู้ตาบอดนี้ลิ เป็นความทุกข์ยิ่งกว่าความทุกข์ที่ถูกพระองค์
ยิ่งด้วยลูกศรอาบยาพิษนี้เสียอีก บิดามารดาเป็นคนอนาถา
เข็ญใจจะร้องไห้คร่ำครวญตลอดราตรียาวนาน และจะ
เหี่ยวแห้งไปในกึ่งราตรีหรือในที่สุดแห่งราตรี ดุจแม่น้ำ
น้อยเหือดแห้งไปเพราะแสงแดดแผดร้อนในคิมหันตฤดู
ข้าพระองค์เคยปรนนิบัติพัดวินวมือนวดเท้าท่านทั้งสอง
บัดนี้ท่านทั้งสองไม่เห็นข้าพระองค์กลับมา จะบ่นเพื่อ
เรียกหาว่า พ่อสามเฑียวอยู่ในป่าใหญ่เป็นตายร้ายดี
อย่างไรหนอ ลูกศรคือความเศร้าโศกดอกสองนี้ยังจิต
ของข้าพระองค์ให้หวนไหว้นัก ข้าพระองค์มิได้เห็นบิดา
มารดาผู้ตาบอด เห็นทีจะต้องตายเป็นแน่แท้.

อาหารของบิดามารดรนี้
ยังพอมีเหลือบ้างอย่างเหมาะสม
จะอยู่ได้หลายทิวาไม่น่าตรม
คงพอชมความหิวกระหายไป

แต่เนื่องเพราะตาบอดปลอดภัยหรือ
จะยังยึดต่อไปอย่างไรไหว
ไม่ได้ดื่มน้ำนั้นนำหวนใจ
ต้องตักขี้ลงแท้นายแนนนอน

ทุกข์ของข้าพระองค์อยู่ตรงนี้
ไม่เป็นที่ทุกข์ระกำจำทอดถอน
ถูกพระองค์หักหาญเข้าราษฎร์อน
ยิ่งลูกศรอาบยาพิษปลิดชีวา

แต่ทุกข์ที่ไม่เห็นท่านทั้งสอง
คือทุกข์ของข้าพระองค์ตรงน้กหนา
แสนตรอมตรมระทมขวัญหวนอุรา
ทุกข์ยิ่งกว่าทุกข์ใดในแดนดิน

ไอ้ บิดามารดรของลูกเอ๋ย
จะเอื้อนเอ่ยคร่ำครวญหวนหาถวิล
ตราบราตรีจวบทิวาน้ำตาริน
คงดับดับแท้น้ำเทียวเทียวแห่งตาย

ข้าพระองค์เคยอยู่ใกล้ไม่หน่ายหนี
บีบตรงนั้นวดตรงนั้นหมั่นชวนชวาย
คอยดูแลมิแซเขื่อนเลื่อนลับกาย
มึคลอนคล้ายคกงมันทุกวันคืน

บัดนี้ท่านทั้งสองมองไม่เห็น
จะล้าเค็ญรันทอดทนผืน
เฝ้ารำพันเพื่อพร่ำอย่างกล้ำกลืน
สุดละอื่นเพรียกหาด้วยอาลัย

พ่อสามที๋ยวจรไปตามไพรสมถ์
เดินคั่นคั่นบัดนี้อยู่ที่ไหน
ไม่เห็นกลับลับหายเป็นตายใด
นำหวั่นใจเหลือเกินที่เห็นห่างมา

ลูกศรคือความโศกคอกสองนี้
เป็นทุกข์ที่แสนหวั่นไหวใจผวา
ต้องตรอมตรมขมขื่นกลืนน้ำตา
เห็นที่ข้าพระองค์คงม้วยมรณ ๗

พระราชชาติได้สดับคำคร่ำครวญของพระโพธิสัตว์แล้ว ทรงดำริ
ว่า

“พ่อหนุ่มคนนี้ประพฤติพรหมจรรย์ ตั้งอยู่ในธรรม ปฏิบัติบิดา
มารดาอย่างยอดเยี่ยม ประสบทุกขเวทนาสาหัสถึงขนาดนี้ ยังคร่ำครวญ
หาบิดามารดา เราได้กระทำความผิดอย่างใหญ่หลวงในบุรุษผู้สมบูรณ์
ด้วยคุณธรรมเสียแล้วหนอ เราจะปลอบใจเขาอย่างไรดี”

ทรงทราบชัดว่า “เราจะต้องตกนรกแน่ๆ เมื่อเราตกนรก
ราชสมบัติจะช่วยเหลือเราได้ เราจะปฏิบัติบิดามารดาของพ่อหนุ่มนี้
ให้เหมือนอย่างที่เขาปฏิบัติทีเดียว การตายของเขาจะเป็นเหมือนไม่
ตาย” จึงตรัสว่า

สาม ผู้มีดวงหน้างามผ่องนำทัศนาศา ออย่าปริเทวนา
ให้มากนักเลย เราฉลาดในศิลปะธนู ปรากฏว่าเป็นผู้
แม่นยำนัก เราจะทำงานฆ่าแกว่งและหาอาหารป่ามาเลี้ยง
บิดามารดาของเธอเอง ช่วยบอกที่เถิดสาม บิดามารดา
ของเธออยู่ที่ไหน เราจะเลี้ยงบิดามารดาของเธอให้เหมือน
เธอเลี้ยงเลยทีเดียว.

สามเอ๋ยสาม หน้างามผ่องมองเป็นสุข
อย่าได้ทุกข์คร่ำครวญหวนหวนหา
เราเก่งกาจเกินกว่าใครในพสุธา
เรื่องธนูนั้นอย่าทำประลอง

เราจะฆ่าแกว่งป่าหาอาหาร
มาเจือจานโดยดีฤๅชีสอง
ให้อยู่อย่างสุขสันต์ตามครรลอง
คงสมปองเธอจะได้สบายใจ

ตกลงเถิดหนุ่มสามว่าตามนี้
สองฤๅชีพำนักพักอยู่ไหน
อย่ารั้งรอรีบบอกเร็วเราจะไป
รับเลี้ยงให้เหมือนเธอเลี้ยงเลยทีเดียว ฯ

พระโพธิสัตว์ได้ฟังพระดำรัสอย่างนี้แล้วค่อยใจขึ้นขึ้นมาบ้าง
ทูลว่า “ดีแล้ว พระเจ้าข้า ถ้าอย่างนั้น ขอพระเมตตาโปรดรับเลี้ยงบิดา
มารดาของข้าพเจ้าองค์ด้วยเถิด” จึงทูลขึ้นบอกท้าวว่า

ข้าแต่องค์อิสราริบัติ มรรคาที่เดินเพียงคนเดียว ซึ่ง
อยู่ทางหัวนอนของข้าพระองค์นี้ พระองค์เสด็จดำเนิน
จากที่นี่ไปประมาณกึ่งเสี้ยวกู่ ก็จะถึงสถานที่อยู่ของบิดา
มารดาข้าพระองค์ ขอพระองค์เสด็จดำเนินจากที่นี่ไป
ขอพระเมตตาโปรดรับเลี้ยงท่านทั้งสองนั้นด้วยเถิด.

ข้าแต่องค์พระราชาสง่าศรี
มรรคาที่เดินเที่ยวคนเดียววนั้น
ทางหัวนอนข้าพระองค์คงเห็นครัน
เดินดุ่มดั้นจากนี้ไปมิไกลเลย
ประมาณกึ่งเสี้ยวกู่ที่อยู่นั้น
จะพบพลันทันทีขอชี้เฉลย
สองฤเขื้อยู่บ่อนอย่างคุ่นเคย
ขอพระองค์ทรงอย่าเฉยเมื่อเอ่ยทาง
ขอเมตตาเถิดองค์พระทรงเดช
โปรดปกเกศสองชีวาอย่าเหินห่าง
รับเลี้ยงท่านต่อไปไม่จืดจาง
ตราบจนร้างลาลับดับชีพวาย ฯ

พระโพธิสัตว์ทูลชี้บอกทางแต่พระราชานี้แล้ว อดกลั้น
ทุกขเวทนาสาหัสนั้นไว้ด้วยความรักในบิดามารดาเป็นกำลัง ประนมมือ
ไหว้ทูลวิงวอนขอให้พระราชालี้นบิดามารดาของตนอีกครั้ง

ข้าแต่พระเจ้ากาสิราช ข้าพระบาทขอน้อมกราบ
พระองค์ ข้าแต่พระผู้ยั้งชวาภาลีให้เจริญรุ่งเรือง ข้าพระบาท
ขอน้อมกราบพระองค์ ขอพระเมตตาโปรดเลี้ยงบิดา
มารดาผู้ดาบอดของข้าพระองค์ในป่าใหญ่ด้วยเถิด
ข้าพระองค์ขอประนมมือไหว้ถวายบังคมพระองค์
ขอพระองค์จงตรัสบอกบิดามารดาของข้าพระองค์ให้
ทราบด้วยว่า พ่อสามขอนบไหว้ท่านทั้งสอง.

ข้าแต่องค์ราชากาสิราช
ข้าพระบาทนอบน้อมค้อมเกศา
ขอกราบแทบบาทบงสุ์ตรงบาทา
โปรดรับเลี้ยงบิดามารดาเถอญ

ข้าพระบาทประนมกรวิงวอนไหว้
ขอจงได้เสด็จสวัสดิ์อย่าขาดเขิน
รับสั่งอย่างอ่อนเอื้อเอ่ยเชื้อเชิญ
ว่าสามเียนยอขอยกมือวันทา ฯ

พระราชาทรงรับคำ พระโพธิสัตว์ฝากไหว้บิดามารดาแล้วก็ถึง
วิสัยญญาพลบแน่นอนไป ลมหายใจตัด ไม่กล่าวอะไรๆ อีกเลย ถ้อยคำ
ที่อาศัยหทัยรูปซึ่งติดต่อกิจพระโพธิสัตว์ตัดขาดแล้ว เพราะกำลังของ

ยาพิษที่แผ่ซ่านไป ปากของพระโพธิสัตว์ปิด ดวงตาก็หลับสนิท มือเท้าเริ่มแข็ง ร่างกายเปราะเปื้อนเลือด

พระราชาทรงดำริว่า “พ่อหนุ่มสามนี้ยังพูดกับเราอยู่แต่ๆ บัดนี้เป็นอะไรไปเสียแล้ว” ทรงตรวจดูลมหายใจของพระโพธิสัตว์เห็นว่าลมหายใจดับ ร่างกายแข็ง ทอดพระเนตรอาการอย่างนั้นก็ทรงสำคัญว่าสุวรรณสามนี้ตายแล้ว ไม่อาจกลั่นความเศร้าโศกเสียพระหฤทัยไว้ได้ กุมพระเศียรพร่ำเพื่อเสียงดัง

กาลก่อนเราสำคัญว่าจะไม่แก่ไม่ตาย แต่วันนี้เราได้รู้ความจริง เมื่อได้เห็นพ่อหนุ่มสามถึงแก่กรรมนา ชื่อว่า ความไม่มาแห่งมฤตยูไม่มีเลย พ่อหนุ่มสามสิ้นลมเสียแล้ว ไม่พูดอะไรเลย เราจะต้องตกรอกอย่างแน่นอน เราไม่สงสัยในข้อนี้เลย เพราะเราได้กระทำความบาปหยาบซ้ำแล้ว เราทำความบาปหยาบซ้ำในบ้านในเมือง ชาวบ้านชาวเมืองก็ตำหนิติเตียนเรา แต่ใครเล่าจะตำหนิติเตียนเราในราวป่าหามนุษย์มิได้นี้ ชาวบ้านชาวเมืองจะชุมนุมกันโพทะนาว่ากล่าวคาดคั้นเอาโทษเรา แต่ใครเล่าจะโพทะนาว่ากล่าวคาดคั้นเอาโทษเราในราวป่าหามนุษย์มิได้นี้.

แต่ก่อนเราหมายมั่นสำคัญผิด
ว่าชีวิตจะไม่สูญสิ้นสลาย
อยู่ยืนยงคงที่ไม่มีตาย
คราสุดท้ายเราเห็นจริงทุกสิ่งอัน

พ่อหนุ่มสามคนนี่ชีวิตคับ
ล่องลาลับทันใดหยุดไผ่ฝั้น
มัจจุราขอาจองลงดาบพลัน
จะไม่หันมาหาอย่าหวังเลย

เราต้องตกนรกหมกไหม้แน่
อย่าสงสัยไม่เปลี่ยนแปลงจริงแท้เอ๋ย
ต้องตรอมตรมขมขื่นไม่ขื่นเขย
ไม่อาจเงยขึ้นมามองหน้าชน

เราได้ทำกรรมบาปแสนหยาบซ้ำ
ชาวพาราจะโจษจันกันทุกหน
แต่แดนดงพงไพรไร้ผู้คน
ใครจะค้นคาคโทษโจษจันเรา ฯ

กาลนั้น เทพธิดานามว่า “พสุนธรี” สถิตอยู่ที่ภูเขาคันธมาทน์ เคยเป็นมารดาของพระโพธิสัตว์ในชาติที่เจ็ด รักและหวังพระโพธิสัตว์มาก คอยตรวจดูอยู่เสมอ แต่วันนั้นนางเข้าสู่เทวสมาคมเสวยทิพย์สมบัติจนลึ้ม จึงมิได้ตรวจดูพระโพธิสัตว์

เวลาที่พระโพธิสัตว์สลบ นางตรวจดูว่า “บุตรเราเป็นอย่างไรบ้างหนอ” ได้ทราบความจริงว่า

“พระเจ้าปิลัยกษราชพระองค์นี้ยิ่งสุวรรณสามบุตรเราด้วย ลูกศรอาบยาพิษให้ล้มลงนอนอยู่ที่หาดทรายริมฝั่งแม่น้ำมคธัมมดา ทรงพร่ำเพื่อเสียดัง ถ้าเราไม่ไปที่นั่น สุวรรณสามบุตรเราจะต้องตาย แม้พระฤทัยของพระราชาที่จะต้องแตกสลาย และบิดามารดาของ

สุวรรณสามก็จะอดอาหารไม่ได้ น้ำดื่มเหี่ยวแห้งตาย

แต่ถ้าเราไปที่นั่น พระราชาจะทรงถือเอาหม้อน้ำดื่มเสด็จไปหาบิดามารดาสุวรรณสามรับสั่งว่า บุตรของท่านทั้งสองถูกเราฆ่าเสียแล้ว ครั้นสดับถ้อยคำของท่านทั้งสองนั้นแล้วก็จะพาท่านทั้งสองไปหาสุวรรณสาม

ลำดับนั้นฤๅษีฤๅษิณีและเราจะกระทำสังกิริยาสัตยาธิษฐาน สุวรรณสามจะหายจากพิษร้ายได้ชีวิตคืนมา บิดามารดาสุวรรณสามจะได้ดวงตากลับคืนมามองเห็นเป็นปกติ และพระราชาก็จะได้สดับธรรมเทศนาของสุวรรณสาม เกิดพระราชศรัทธาเลื่อมใสเสด็จนิวัติพระนคร บำเพ็ญพระราชกุศลมีทานเป็นต้น ครองราชย์ปกครองไพร่ฟ้าประชาชนโดยธรรม สวรรคตแล้วก็จะเสด็จขึ้นสู่สรวงสวรรค์ เพราะฉะนั้น เราจึงควรไปที่นั่น”

เทพธิดาพสุณธรีพลันอันตรธานจากภูเขาคันถมาทหน้ไปสถิตอยู่บนอากาศริมฝั่งแม่น้ำคัสัมมตาโดยไม่ปรากฏกาย เปล่งเสียงให้พระเจ้าปิลัยกษราชได้ทรงสดับว่า

พระองค์ทรงทำความผิดอย่างใหญ่หลวง ได้กระทำการมบาปหยาบช้าแล้ว บิดามารดาและบุตรทั้งสามหาความผิดไม่ได้ ถูกพระองค์ฆ่าเสียแล้วด้วยลูกศรเพียงดอกเดียว เชิญเสด็จมาทางนี้เถิด ข้าพเจ้าจะพร่ำสอนโดยวิธีที่พระองค์จะได้เสด็จสู่สุคติ พระองค์จงเสด็จไปรับเลี้ยงสองฤๅษีฤๅษิณีตาบอดโดยธรรมเถิด ข้าพเจ้าขอบอกว่า พระองค์จะปลอดภัยได้เสด็จขึ้นสู่สรวงสวรรค์.

พระองค์ทรงทำบาปแสนหยาบช้า
หนักหน่วงหนาเกินกว่าใครในทุกหน
บิดามารดาบุตรงามทั้งสามคน
ได้รับผลมรณาชีวาวย

ลูกศรเดียวของพระองค์ปลงชีพดับ
สว่างลาลับลงไปน่าใจหาย
เชิญเถิดองค์ทรงศักดิ์อย่างกลับกลาย
ขอถวายวิถีทางสร้างทุกข์ตรม

ขอพระองค์ทรงรับเลี้ยงสองฤๅษี
ให้เกษมเปรมปรีดีมีสุขสม
จะเบาบางสร้างคลายหายระทม
อยู่รื่นรมย์ในสวรรค์ชั้นฟ้างาม ๆ

พระราชชาติได้ดับถ้อยคำของเทพธิดานั้นแล้ว ทรงเชื่อว่า
“เราเลี้ยงดูบิดามารดาของสุวรรณสามนี้แล้วจะได้ไปสู่สุคติ
สรวงสวรรค์” ทรงดำริว่า “เราจะครองราชย์ไปทำไม เราจะเลี้ยงดูท่าน
ทั้งสองนั่นเอง” ทรงตั้งพระหฤทัยไว้มั่น ทรงรำไรรำพันเป็นอย่างมาก
บรรเทาความเศร้าโศกเสียพระหฤทัย ทรงสำคัญว่า “พระโพธิสัตว์ตาย
แล้ว” จึงบูชาสรีระพระโพธิสัตว์ด้วยบุปผชาติต่างๆ ประพรมน้ำ เวียน
ประทักษิณสามรอบ ทรงอภิวัตน์ในที่สี่แห่ง ยกหม้อน้ำที่พระโพธิสัตว์
ตกไว้เต็มขึ้นแบก บ่ายพระพักตร์เสด็จไปทางทิศทักษิณ

พระราชอาชวาทนี้มีผลกำลังมาก ทรงแบกหม้อน้ำเสด็จไป
ถึงอาศรมของทูลฤๅษี พระบาทที่เหยียบลงหนักทำให้อาศรมสั่น

สะเทือนราวแผ่นดินไหว ทุกุลฤชิ่งอยู่ภายในนั้นได้ยินเสียงพระบาท
ที่เหยียบลงหนักก็นึกแน่ใจว่า “นี่ไม่ใช่เสียงเท้าสุวรรณสามบุตรของ
เรา เสียงเท้าของใครหนอ” จึงถามออกไปว่า

นั่นเสียงเท้าใคร เสียงเท้าคนเดินเป็นแน่ แต่เสียง
เท้าพ่อสามบุตรเราไม่ดัง ท่านผู้เฒ่าทุกข์ ท่านเป็นใคร
พ่อสามบุตรเราเดินเบา วางเท้าเบาๆ ไม่เดินดังอย่างนี้.

นั่นเสียงเท้าของใครที่ไหนหนอ
ฟังเสียงพอรู้ว่าคนดั้นเดินเหิน
แต่ลูกสามงามผ่องพ่อจำเริญ
มิได้เดินเสียงดังดั่งนี้เลย

ท่านเอ๋ย ท่านเป็นใครขอให้บอก
อยู่ข้างนอกใจใหม่ยังไม่เอ๋ย
พ่อสามเดินเบาเบาเราคู้้นเคย
วางเท้าเฉยพอดีดีไม่มีดัง ๆ

พระราชชาติได้สดับคำถามนั้นแล้ว ทรงดำริว่า

“ถ้าเราไม่บอกว่า เราเป็นพระราชชาติ บอกว่า เราฆ่าบุตรของ
ท่านเสียแล้ว ท่านทั้งสองนี้ก็จะโกรธตำว่าหยาบคาย และเราก็จะ
โกรธกล่าวโต้ตอบ จะเป็นบาปกรรมแก่เรา แต่ถ้าเราบอกว่า เราเป็น
พระราชชาติ ขึ้นชื่อว่าคนไม่เกรงกลัวไม่มี ถ้าอย่างนั้น เราจะบอกว่า เรา
เป็นพระราชาก่อน”

คำรีย่างนี้แล้วก็ทรงวางหม้อน้ำไว้ ประทับยืนอยู่ที่หน้าประตู
อาศรมทุกฤกษ์ ประกาศพระนามว่า

ข้าพเจ้าเป็นพระราชาแห่งแคว้นกาลี ไพร่ฟ้าประชาชน
เรียกข้าพเจ้าว่า พระเจ้าปิลยักขราช ข้าพเจ้าละแฉ่นแฉ่น
มาเที่ยวไล่ล่ากวางเพราะความโลภ อนึ่ง ข้าพเจ้าฉลาด
ในศิลปธนูปรากฏว่าเป็นผู้แม่นยำนัก ขนาดข้างมาอยู่ใน
ระยะลูกศรของข้าพเจ้าก็หนีไม่รอด.

เรานั้นหรือคือราชาแห่งกาลี
ประชาซีผองชนชอบเรียกขาน
พระปิลยักขราช ชาตียายชาญ
เรากล้าหาญเกินกว่าใครในแดนดิน

เราละโมภโลภเนื้อมากนักรหนา
จึงออกมาจากแคว้นแดนฐานถิ่น
เที่ยวไล่ล่าฆ่าเนื้อเป็นอาจิณ
โอชะลีนลีมรสอร่อยจิ่ง

เราเชี่ยวชาญการยิงธนูนี้
ถูกทันทีไม่พลาดตามคาดหวัง
ข้างตัวใหญ่ใกล้ไกลไม่ระวัง
ต้องพลาดพลั้งถูกปลิดปลงล้มลงตาย ฯ

ว่า
ทุกฤกษ์ี่สัดบกระแสพระดำรัสอย่างนี้แล้ว ก็ได้ทูลปฏิสันถาร

ขอถวายพระพรบรมบพิตรสมภารราชเจ้า พระองค์
เสด็จมาดีแล้ว พระองค์เสด็จมาแต่ไกลก็เหมือนใกล้
พระองค์ผู้เป็นอิสราธิบดีเสด็จถึงที่นี่แล้ว โปรดพิจารณา
สิ่งที่มีอยู่ ขอเชิญบรมบพิตรสมภารราชเจ้าเสวยผลมะพลับ
ผลมะหาด ผลมะขาง และผลหมากเม่า ซึ่งเป็นผลไม้
เล็กน้อย โปรดเลือกเสวยเฉพาะผลดีๆ ขอเชิญดื่มน้ำเย็น
ที่ตักมาจากแม่น้ำมิลัมมตาซึ่งไหลลงจากชอกเขา ถ้า
ทรงพระประสงค์.

ขอถวายพระพรองค์พระทรงศรี
พระเสด็จมาด้วยดีไม่มีสอง
ธ อาจองทรงธรรม์ตามครรลอง
นำชมมองจากแดนไกลใกล้เข้ามา
โ้ อ่าองค์พระทรงศรีถึงที่แล้ว
ขอเกตุแก้วสมประสงค์ปรารถนา
ทอดพระเนตรพินิจพิจารณา
เหล่าผลาผลน้อยใหญ่อยากให้ชม
ขอพระองค์ผู้ทรงศักดิ์เสวยเถิด
ผลมะพลับรสเลิศไม่ฝาดขม
ผลมะหาด มะขางนี้่น่านิยม
คงเหมาะสมโปรดเสวยผลดีดี

เชิญดื่มน้ำเย็นใสชื่นใจมาก
ตักมาจากแม่น้ำหนึ่งในป่านี้
ปรากฏชื่อมีคัลมมทานที่
พระทรงศรีโปรดเสวยสบายพระทัย ฯ

ทุกฤกษ์ที่พลุกพล่านอย่างนี้แล้ว พระราชาทรงดำริว่า
“เรายังไม่ควรบอกว่า เราฆ่าบุตรของท่านเสียแล้ว ทำเป็นไม่รู้ดีกว่า
ชวนพูดเรื่องอะไรๆ ไปพรากก่อน จึงค่อยบอกความจริงทีหลัง” ตรัส
ว่า

ดวงตาของท่านทั้งสองมีตบอดมองไม่เห็นอะไรๆ ในป่า
ใครหนอแสวงหาผลไม้เหล่านี้มา การแสวงหาผลไม้
น้อยใหญ่จากป่ามาจัดไว้เรียบร้อยอย่างนี้ ปรากฏแก่
ข้าพเจ้าเหมือนคนตาดีจัดไว้.

ท่านทั้งสองมองไม่เห็นเป็นคนบอด
ยังซีพรอดปลอดภัยอยู่ในป่า
ใครหนอนำผลไม้ทั้งหลายมา
เหมือนคนตาเห็นจัดจัดไว้ดี ฯ

ทุกฤกษ์ที่ได้สดับพระราชดำรัสอย่างนั้น เพื่อจะแสดงให้เห็นว่า
ตนมิได้แสวงหาผลไม้เหล่านี้มา บุตรของตนต่างหากแสวงหามาจึง
ทูลว่า

พ่อสามหนุ่มน้อยรูปงาม รูปร่างลั่นทัด ดวงหน้า
งามผ่องน่าทัศนา ผมของเธอยาวดำขลับ เพื่อยลงข้างล่าง
ปลายงอนซ้อนขึ้นข้างบน เอนั่นเองเป็นคนแสวงหา
ผลไม้มา และน้ำนี่เธอก็ไปตักจากแม่น้ำโน่นมา ปานนี้ว่า
จะกลับมาแล้ว.

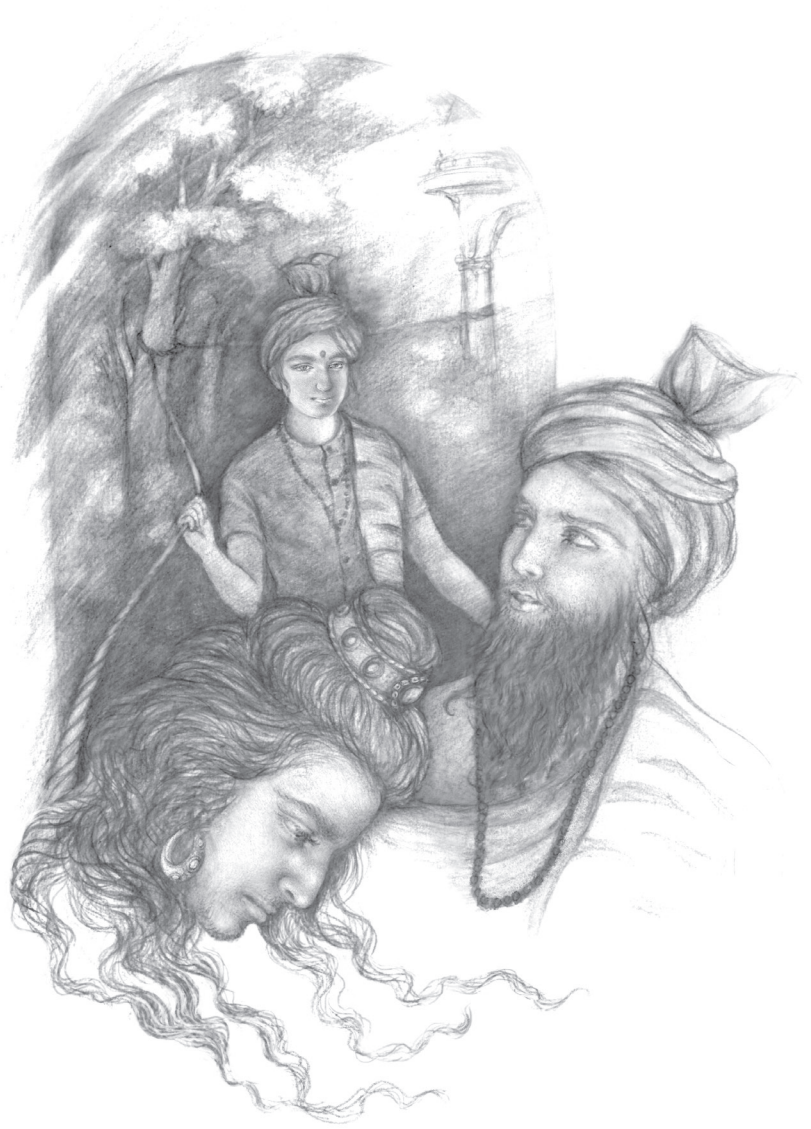
สามรูปงามดวงหน้าผ่องน้ามองนัก
ใครเห็นรักเปลอพิณจิตสมัย
ผมดำขลับยาวเพื่อยเลื้อยลงไป
ปลายวิไลงามงอนซ้อนขึ้นบน

เธอขยันหมั่นเพียรเป็นนักหนา
เที่ยวเสาะหาผลไม้หลากหลายผล
น้ำสะอาดตักมาไว้ไม่เปื้อนปน
มิรอทเธอจะมาหาแน่นอน ๆ

ครั้นแล้วพระราชาก็ตรัสบอกความจริงว่า

ข้าพเจ้าได้ฆ่าพ่อสามหนุ่มน้อยผู้ปรนนิบัติท่าน
ทั้งสองเสียแล้ว ผู้เป็นเจ้ากล่าวถึงพ่อสามหนุ่มน้อยรูปงาม
ลั่นทัดดวงหน้าผ่องน่าทัศนาใด ผมของเธอยาวดำขลับ
เพื่อยลงข้างล่าง ปลายงอนซ้อนขึ้นข้างบน พ่อสามหนุ่ม
น้อยคนนั้นถูกข้าพเจ้าฆ่าเสียแล้ว นอนตายเประเปื้อน
เลือดอยู่ที่ริมหาดทราย.

พ่อหนุ่มน้อยนั้นหนาชะตาขาด
ถูกพิฆาตโดยเราน่าเศร้ายิ่ง
ใบหน้าเธอผูกผ่องงามจริง
ถูกเรายิ่งริมหาดทรายวายชีวา

ผู้เป็นเจ้าของกล่าวถึงสามนามพ่อหนุ่ม
ผมดำขลับจับหนุ่มน่าเสนาหา
เพื่อยล่งล่างปลายอนซ้อนขึ้นมา
อนิจจาถูกเราพราคร่าวิญญาน ฯ

ก็อาศรมของปาริกาถิณีอยู่ใกล้ๆ กับอาศรมของทูลฤๅษี
นางได้ยินเสียงสนทนากัน ใครรู้เรื่องนั้น จึงออกจากอาศรมจับราว
เชือกค่อยๆ เดินออกมาหาทูลฤๅษี กล่าวว่

ท่านทูล ท่านกำลังสนทนาอยู่กับใครที่บอกว่าข้าพเจ้า
ฆ่าพ่อสามหนุ่มน้อยนั้นเสียแล้ว ใจของดิฉันหวั่นไหว
กึ่งอ่อนใโปโพธิ์ถูกลมพัดไหว ฉันทไ้ ใจของดิฉันก็หวั่นไหว
เมื่อได้ยินว่พ่อสามหนุ่มน้อยถูกฆ่าเสียแล้ว ฉันทนั้น

ท่านทูล ท่านพูดจาพาทีเผย
กับใครเอ่ยว่เราฆ่าซีพอสัญญ
พ่อหนุ่มสามดับคั้งสิ้นชีวัน
ใจดิฉันหวั่นไหวหนักจักวางวาย

ลมพัดใบโพธิ์ไหวฉั่นไฉ่นั้น
ตัวดิฉันก็หวั่นไหวใจหล่นหาย
เมื่อฟังว่าพ่อสามมาถูกฆ่าตาย
ช่างเลวร้ายเหลือล้นจะทนทาน ฯ

ทุกุลฤๅษโอรสพาริกาฤๅษีณีว่า

แม่ปาริกา ท่านผู้นี้คือพระเจ้ากาสิ พระองค์กรีว
ยิงพ่อสามบุตรคนเดียวของเราด้วยลูกศรอาบยาพิษให้
ล้มลงนอนตายอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำมีคัลัมมตา เราทั้งสอง
อย่าโกรธแค้นปรารถนาความชั่วร้ายต่อพระองค์เลย.

ปาริกา องค์ราชาแห่งกาสิ
ท่านผู้นี้พ่อพิโรธเกิดโทษยิ่ง
ลูกสามถูกพระองค์ปลงปลิดคิง
นอนแน่นิ่งริมหาดทรายสิ้นวายุปราณ

เราทั้งสองต้องเมตตಾಯ่าเกลียดโกรธ
จะเป็นโทษเวรภัยตามไปผลาญ
เถิดนะแม่ปาริกาย่าเหี้ยมดดาล
คิดระรานร้อนร้ายตอบไม่ชอบธรรม ฯ

ปาริกาฤๅษีณีกล่าวว่

บุตรที่รักษาได้ยากยิ่ง เลี้ยงดูเราทั้งสองผู้ดาบอดในป่า
จะไม่ให้โกรธแค้นคนที่ฆ่าพ่อบุตรคนเดียวนั้นได้อย่างไร.

บุตรที่รักนักหนาหาได้ยาก
ทนลำบากเลี้ยงดูเราเฝ้าอยู่ป่า
เหตุไฉนไม่มีจิตคิดเมตตา
อาจหาญฆ่าไม่โกรธตอบชอบหรือไร ๆ

ทูลทูลทูลทูลทูลว่า

บุตรที่รักหาได้ยากยิ่ง เลี้ยงเราทั้งสองผู้ดาบอดในป่า
บั้นทีดย่อมสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่ฆ่ามาบุตร
คนเดียวนั้น.

บุตรที่รักนักหนาหาได้ยาก
ทนลำบากเลี้ยงดูเราเฝ้าอยู่ป่า
ปราศรัยนิยมชมคนเปี่ยมเมตตา
ไม่เคยดแค้นโกรธาคนฆ่าเลย ๆ

ครั้งกล่าวอย่างนี้แล้ว สองฤๅษีฤๅษีณีกก็กอดอกแน่น พรรณนา
คุณของพระโพธิสัตว์ ร้องให้คร่ำครวญปริเทวนาอย่างน่าสงสาร พระเจ้า
ปิลักษณ์ราชทรงปลอบสองฤๅษีฤๅษีณีนี้นว่า

ผู้เป็นเจ้าของทั้งสองอย่าคร่ำครวญปริเทวนา เพราะ
ทราบว่า ข้าพเจ้าฆ่าพ่อสามหนุ่มน้อยนั้นให้มากนักเลย
ข้าพเจ้าจะทำงานเลี้ยงดูผู้เป็นเจ้าของทั้งสองในป่าใหญ่เอง
ข้าพเจ้าฉลาดในศิลปธนู ปรากฏว่าเป็นผู้แม่นยำนัก
ข้าพเจ้าจะฆ่ากวางและแสวงหาผลไม้จากป่ามาเลี้ยงดู
ผู้เป็นเจ้าของทั้งสองเอง.

ผู้เป็นเจ้าอย่าคร่ำครวญท่วงหวนหา
เพราะทราบว่ามันสามงามเด็ดฉิ้น
ถูกราบลิดชีพตายวายชีวัน
นำจาบัลย์เจ็บปวดครวคร่ำใจ
เราจะฆ่ากว้างป่าหาอาหาร
มาเลี้ยงท่านสองชีวาในป่าใหญ่
อยู่ดูแลคุ้มครองป้องกันภัย
สองท่านจงสบายใจไม่กังวล ฯ

สองฤๅษีฤๅษีทูลว่า

ขอถวายพระพรมหาบพิตร สภาพนั้นไม่สมควรเลย
การที่ทรงทำอย่างนั้นไม่สมควรแก่อาตมาทั้งสองแน่ๆ
พระองค์เป็นพระราชของอาตมาทั้งสอง อาตมาทั้งสอง
ขอถวายบังคมพระยุคลบาทของพระองค์.

ขอถวายพระพรองค์พระทรงศรี
นั้นไม่ดีแน่เลยขอเอ่ยห้าม
พระองค์เป็นพระราชสง่างาม
คนครั้นคร่ำเลื่องลือระบือไกล
พระองค์เป็นราชาอาตมาสอง
ขอประคองชูลีกรวิงวอนไหว้
บังคมแทบบาทบงส์พระทรงชัย
ขององค์ไต่ยิ่งยงทรงพระเจริญ ฯ

พระราชาก็ได้สติอย่างนั้นแล้ว ทรงโสมนัสยินดีเป็นอย่างยิ่งว่า “โอ้ น้าอัศจรรย์จริงๆ สองฤๅษีฤๅษิณิตาบัดนี้ไม่โกรธตำว่าบริภาษเรา ผู้ทำกรรมชั่วร้ายถึงขนาดนี้เลย ไม่มีคำหยาบคายสักกนิท กลับยกย่องเราเสียอีก” ตรัสว่า

ข้าแต่ท่านผู้เป็นเชื้อสายนายพราน ท่านกล่าว
โดยธรรม ท่านประพฤติก่อมตน ขอท่านจงเป็นบิดา
ของข้าพเจ้า ข้าแต่ปาริกาฤๅษิณิ ขอท่านจงเป็นมารดา
ของข้าพเจ้า.

ท่านผู้เป็นเชื้อสายนายพรานป่า
ถ้อยวาจาของท่านเป็นธรรมยิ่ง
ท่านประพฤติก่อมน้อมถ่อมตนจริง
จงเป็นมิ่งบิดาข้าพเจ้าเทอญ

ปาริกาฤๅษิณินี้งามพร้อม
ขอนอบน้อมวันทาอย่าขาดเงิน
แม้จรมเย็นเกิดอยู่เพลิงเพลิง
ขอเชื้อเชิญเป็นมารดาอย่าดูดาญ ๗

สองฤๅษีฤๅษิณิประนมมือไหว้พระราชาก็จะทูลวิงวอนว่า “มหาบพิตร มิใช่หน้าที่ที่พระองค์จะทำงานเลี้ยงดูอาตมาทั้งสอง แต่ขอพระองค์จงพาอาตมาทั้งสองไปหาบุตรสุวรรณสามนั้นด้วยเถิด” จึงทูลว่า

ข้าแต่พระเจ้ากาสิราช อาตมาทั้งสองขอนอบน้อม
พระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้ยังชาวกาลิให้รุ่งเรือง อาตมา

ສຸວຽນສາມຍອດດັບລູ

ทั้งสองขออนอบน้อมพระองค์ อาตมาทั้งสองประนมมือ
ไหว้พระองค์ ขอพระองค์โปรดพาอาตมาทั้งสองไปหา
สุวรรณสามกุมาร จะขอสัมผัสเท้าและลูบใบหน้างามผ่อง
ของเธอ แล้วทรมานตนให้ถึงแก่มรณา กลั้นใจตายที่
ตรงนั้นนั่นเอง.

ข้าแต่เจ้ากาสิองค์ทรงสง่า
อาตมาขออ่อนค้อมนอบน้อมไหว้
ธ ทรงทำบ้านเมืองรุ่งเรืองไร
ขोन้อมไข้จ้อมราชันย์ยิ่งยรรยง

โปรดเถิดพระเมตตาพาเราสอง
ช่วยประคองจูงมือไปอย่าไสส่ง
ถึงที่เห็นพ่อสามนั้นตามตรง
จึงค่อยปลงปล่อยปลดลคมือลา

จะขอจับบาทาลูบหน้าสาม
ที่ผุดผ่องมองงามตามปรารถนา
แล้วกลั้นใจให้สุดแสนทรมาน
จนถึงแก่มรณาชีวาวย ๆ

เมื่อท่านเหล่านั้นกำลังสนทนากันอยู่อย่างนี้ ดวงอาทิตย์ก็
เคลื่อนคล้อยลงต่ำ พระราชาทรงดำริว่า

“ถ้าเราพาสองฤๅษีฤๅษีนี้ไปหาสุวรรณสาม หัวใจ
ของท่านทั้งสองจะต้องแตกสลาย เราก็ชื่อว่าเป็นอนอยู่ในนรกร้อน เรา
จะยับยั้งไว้ไม่พาท่านทั้งสองไปดีกว่า” ตรัสว่า

สุวรรณสามกุมารถูกฆ่าอนตายภายในป่าใด ดุจดวง
ตะวันจันทร์ราตกอยู่เหนือแผ่นดินเกลือกฝุ่นเปื้อนทราย
ป่านั้นเป็นป่าใหญ่เคลื่อนกล่นด้วยพาลมฤคดุร้าย ผู้เป็น
เจ้าทั้งสองอยู่ในอาศรมนี้เกิด อย่าได้ไปเลย.

สามกุมารถูกฆ่าอนตายภายในป่า
ดุจดวงตะวันจันทร์ราโลภาม่อง
ป่านั้นนำหวาดหวั่นชนลูกพอง
เพราะเหล่าพองเนื้อร้ายมากมายมี

พวกมันช่างดุร้ายหมายชีวิต
หากได้พิศพวกมันกลัวขวัญหนี
ผู้เป็นเจ้ารู้บ้างไหมคิดให้ดี
อยู่ที่นี้เกิดหนาอย่าไปเลย ฯ

สองฤๅษีฤๅษีนิทูลตอบเพื่อจะแสดงให้ทรงทราบว่าตนไม่
หวาดกลัวพาลมฤคดุร้ายทั้งหลายเลย

ถ้าในป่านั้นจะมีพาลมฤคดุร้ายตั้งหมื่นตั้งแสนตัว
อาตมาทั้งสองก็ไม่หวาดกลัวเลย ไม่เคยหวาดกลัวพาล
มฤคดุร้าย แม้แต่ในป่าไหนๆ.

หากป่านั้นสิ้นเหลือด้วยเนื้อร้าย
จะมากมายดาษตื่นเป็นหมื่นแสน
อาตมาสองไซ้ไรไม่คลอนแคลน
ถึงหากมันต้องตายวายชีวา

ไม่เคยพลาดหวาดหวั่นพรึ่นพรึงไหน
จะป่าเล็กป่าใหญ่ไม่หวาดผวา
พร้อมยินดีพิลชีพทุกเวลา
โปรดนำพาเกิดองค์พระทรงชัย ฯ

พระราชชา เมื่อไม่อาจห้ามสองฤๅษีฤๅษีณินันได้ จำต้องพา
ท่านทั้งสองไปหาสุวรรณสามที่ริมฝั่งแม่น้ำมิคสัญญ์มา ประทับยืนใกล้ๆ
สุวรรณสามทรงชี้บอกว่่า “เบื้องหน้าผู้เป็นเจ้าของนี่คือสุวรรณสามบุตร
ของท่าน”

ฤๅษีฤๅษีณินันค่อยๆ ย่อกายลงนั่ง ฤๅษีผู้บิดาซ่อนศีระษะพระ
โพธิสัตว์ขึ้นมาวางไว้บนตัก ฤๅษีณินันผู้มารดายกเท้าพระโพธิสัตว์ขึ้นมา
วางไว้บนตัก นั่งคร่ำครวญปริเทวนาอย่างน่าสงสาร ประคองแขน
ร้องไห้ว่า

สภาพไม่ยุติธรรมมาเป็นไปในโลกนี้แล้วหนอ
พ่อสามดวงหน้างามผ่องน่่าทศนาเอ๋ย ลูกมาหลับไหล
เอาจริงๆ เคลิบเคลิ้มเอามากมายเหมือนคนร่ำสุราหนัก
เมื่อกาลล่วงไปๆ อย่างนี้ ลูกจะไม่พูดอะไรๆ เลยหรือ
ลูกสามนี้ปรนนิบัติเราทั้งสองผู้ตาบอดในป่ามาถึงแก
มรณาเสียแล้ว นับแต่นี้ไปใครเล่าจะทำความสะอาด
ชฎาสกปรกเปื้อนฝุ่นละออง ใครเล่าจะจับกราดกวาด
อาศรมเราทั้งสอง ใครเล่าจะจัดน้ำเย็นและน้ำร้อนให้
เราทั้งสองอาบ ใครเล่าจะให้เราทั้งสองบริโภคผลอาหาร
ลูกสามนี้ปรนนิบัติเราทั้งสองผู้ตาบอดในป่ามาถึงแก
มรณาเสียแล้ว.

โลกนี้ไม่ยุติธรรมซ้ำเติมนัก
ไอ้ ลูกรักพ่อสามหน้างามเอ๋ย
ลูกหลับใหลจริงๆ แน่ยิ่งเลย
ไม่ยอมเอ่ยถ้อยคำจำนรรจา

มาเคลิบเคลิ้มเมามายคล้ายดื่มหนัก
สามลูกรักจากไปอาลัยหา
เจ้าเฝ้าเลี้ยงบิดรและมารดา
ณ แดนป่าแดนดงกลางพงไพร

ตอนนี้ไปใครเล่าจะเฝ้าอยู่
คอยตรวจดูชำระชฎาใหม่
ปิดกวาดสิ่งสกปรกรกออกไป
อาศรมให้สะอาดผุดผาดตา

ใครจะจัดน้ำเย็นร้อนต้อนรับไว้
สำหรับให้สรรเสริญอย่างพรรษา
มอบหมากผลให้รสลิ้มอิมมูรา
ลูกสามมาดับลวงเศร้าทรวงตรม ฯ

ฤๅษีผู้มารดาครั้นคร่ำครวญปริเทวนาอย่างนี้แล้วก็เอา
หลังมืออังหน้าอกพระโพธิสัตว์ตรวจดูไอบ่น ทราบว่า “ไอบ่นภายใน
ร่างลูกเรายังอยู่ ลูกเรายังไม่ตาย สลบเพราะยาพิษ เราจะกระทำ
สังกิริยาสัตยาธิษฐานถอนพิษนั้นออกเสีย” จึงได้กระทำสังกิริยา
สัตยาธิษฐานว่า

พระมหาอุเทน ปิณฑาปริกัถ์

ลูกสามนี้มีปกติประพฤดิธรรม ประพฤติตั้งพรหม
กล่าวคำจริงมาโดยตลอด ปรนนิบัติบิดามารดา ประพฤติ
อ่อนน้อม เคารพยำเกรงต่อผู้เจริญในสกุล เป็นที่รักยิ่งกว่า
ชีวิตของเรา โดยความจริงใดๆ ด้วยสัจวาจານั้นๆ ขอพิษ
ของลูกสามจงหายไป บุญกุศลใดที่ลูกสามได้กระทำใน
เราและในบิดาของเธอ ด้วยอานุภาพบุญกุศลนั้นทั้งหมด
ขอพิษของลูกสามจึงหายไป.

พ่อสามนี้ประพฤดิธรรมประจำจิต
อยู่เนืองนิตย์ตั้งพรหมน่วมยิ่ง
กล่าวอุกกรรมอุกอรรถเป็นสัจจริง
อยู่พักพิงเลี้ยงบิดาและมารดร

อ่อนน้อมค้อมเคารพนบผู้ใหญ่
ตั้งมั่นในถ้อยธรรมที่พร้าสอน
เป็นที่รักยิ่งกว่าใครในพลุธร
พิษจงถอนหายพลันในทันที

พ่อสามนั้นหมั่นบำเพ็ญบุญกุศล
อย่างมากล้นในบิดามารดรนี้
อานุภาพแห่งกุศลผลบุญมี
หายทันทีเกิดพิษร้ายจงคลายไป ฯ

เมื่อฤๅษีผู้มารดาทำสักกิริยาสัตยาธิษฐานอย่างนี้แล้ว
พระโพธิสัตว์ก็พลิกตัวกลับนอนต่อ ฤๅษีผู้บิดารู้ว่า “ลูกของเรายังมี

ชีวิตอยู่ เราจะทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานถอนพิษนั้นออกเสีย” จึงได้ทำ
สังกิริยาสัตยาธิษฐานว่า

ลูกสามนี้มีปกติประพฤติธรรม ประพฤติดีดังพรหม
กล่าวคำจริงมาโดยตลอด ประณินิบัติบิดามารดา ประพฤติ
อ่อนน้อมเคารพยำเกรงต่อท่านผู้เจริญในสกุล เป็นที่รัก
ยิ่งกว่าชีวิตของเรา โดยความจริงใดๆ ด้วยลัจวาจาอัน
ขอพิษของลูกสามจงหายไป บุญกุศลใดที่ลูกสามได้กระทำ
ในเราและในมารดาของเธอ ด้วยอานุภาพกุศลบุญนั้น
ทั้งหมด ขอพิษของลูกสามจงหายไป.

พ่อสามนี้ประพฤติธรรมประจำจิต
อยู่เนื่องนิตย์ดังพรหมน่าชมยิ่ง
กล่าวอุกกรรมอุกอรรถเป็นสัจจริง
อยู่พักพิงเลี้ยงบิดาและมารดร

อ่อนน้อมค้อมเคารพนบผู้ใหญ่
ตั้งมั่นในถ้อยธรรมที่ปรา่สอน
เป็นที่รักยิ่งกว่าใครในพสุธร
พิษจงถอนหายพลันในทันที

พ่อสามนั้นหมั่นบำเพ็ญบุญกุศล
อย่างมากสิ้นในบิดามารดรนี้
อานุภาพแห่งกุศลผลบุญมี
หายทันทีเกิดพิษร้ายคลายโดยเร็ว ๆ

เมื่อฤๅษีผู้บิดาทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานอย่างนี้แล้ว พระโพธิสัตว์
ก็พลิกตัวอีกข้างหนึ่งนอนต่อ เทพธิดาพสุณธรีก็ทำสังกิริยาสัตยาธิษฐาน
เช่นเดียวกันว่า

ข้าพเจ้าอยู่ที่ภูเขาคันธมาทน์มาเป็นเวลายาวนาน
ไม่มีใครเป็นที่รักของข้าพเจ้ายิ่งกว่าสามกุมาร ของหอม
ล้วนด้วยไม้หอมทั้งหมด ณ คันธมาทน์บรรพตก็มีอยู่มาก
มาย ด้วยสัจจาจาณี ขอพิชของสามกุมารจงหายไป.

คันธมาทน์ภูเขเราพึงพัก
เนานานนักหลายทิวาราตรีผ่าน
ไม่มีใครรักยิ่งกว่าสามกุมาร
ตลอดกาลน่าชื่นชมนิยมยอม

คันธมาทน์บรรพตงดงามนี้
มากมายมีไม้ผลสุคนธ์หอม
มวลบุปผานานาน่าดมดม
แย้มบานล้อมรายรื่นชื่นฤทัย

ด้วยสัจจาจากล่าวมานี้
อย่าได้มีทุกข์โศกโรคภัยไหน
พิชร้ายจงเบาบางจางคลายไป
หายทันใดจากโรคาสถาพร ฯ

เมื่อฤๅษีฤๅษีณีและเทพธิดาพสุณธรีกระทำสังกิริยาสัตยา
ธิษฐานอย่างนี้แล้ว สุวรรณสามหนุ่มน้อยดวงหน้างามผ่องนำทัศนาก็
ลุกขึ้นนั่งทันที

เหตุอัศจรรย์ ๔ ประการนี้คือ

๑. พระโพธิสัตว์หายจากพิษร้าย
๒. ฤๅษีฤๅษิณีผู้บิดามารดาได้ดวงตากลับคืนมามองเห็นเป็นปกติ
๓. แสงอรุณขึ้น
๔. ทั้ง ๔ ท่านไปปรากฏกายนั่งอยู่ในบรรณศาลา ก็เกิดขึ้นพร้อมกันทีเดียว

บิดามารดาได้ดวงตากลับคืนมามองเห็นเป็นปกติแล้วก็ดีใจเหลือเกินว่า “ลูกสามปลอดภัยแล้ว”

สุวรรณสามกุมารได้กล่าวกับท่านเหล่านั้นว่า

ข้าพเจ้ามีนามว่า “สุวรรณสาม” ขอความสุขสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งหลาย ข้าพเจ้าลูกขึ้นนั่งอย่างปลอดภัยของท่านทั้งหลายอย่าคร่ำครวญกันนักเลย จงพูดจากับข้าพเจ้าด้วยน้ำเสียงไพเราะเถิด.

ตัวของข้าพเจ้านั้นสุวรรณสาม
ปรากฏนามนี้มานานเรียกขานไซ
ขอความสุขสวัสดิ์และมีชัย
เกิดแก่ท่านทันใดทุกวันคืน

ข้าพเจ้าปลอดภัยไร้โรคภัย
หาได้ตายจากไปไม่ยอมตื่น
ขอท่านหยุดครวญคร่ำอย่างกล้ากลืน
ยัมระรินเอ่ยวาจาน่าฟังเทอญ ๆ

พระโพธิสัตว์มองเห็นพระราชชาติได้ทูลปฏิสันถารว่า

ข้าแต่บรมบพิตรสมภารราชเจ้า พระองค์เสด็จมา
ดีแล้ว พระองค์เสด็จมาแต่ไกลก็เหมือนใกล้ พระองค์
ผู้เป็นอิสราธิบดีเสด็จมาถึงที่นี่แล้ว โปรดพิจารณาสิ่ง
มีอยู่ ขอเชิญบรมบพิตรสมภารราชเจ้าเสวยผลมะพลับ
ผลมะหาด ผลมะขาง และผลหมากเม่า ซึ่งเป็นผลไม้
เล็กน้อย โปรดเลือกเสวยเฉพาะผลดีๆ ขอเชิญดื่มน้ำเย็น
ที่ตักมาจากแม่น้ำมีคลื่นมตาซึ่งไหลลงจากชอกเขา ถ้าทรง
พระประสงค์.

ขอเดชะองค์ราชาสง่าศรี
พระเสด็จมาด้วยดีไม่มีสอง
ธ อัจจงทรงธรรมตามครรลอง
นำชมมองจากแดนไกลใกล้เข้ามา

โธ อ่าองค์พระทรงศรีถึงที่แล้ว
ขอเกตุแก้วสมประสงค์ปรารถนา
ทอดพระเนตรพินิจพิจารณา
เหล่าผลาผลน้อยใหญ่อยากให้ชม

ขอพระองค์ผู้ทรงศักดิ์เสวยเถิด
ผลมะพลับรสเลิศไม่ฝาดขม
ผลมะหาด มะขางนี้ใช้นิยม
คงเหมาะสมโปรดเสวยผลดีดี

เชิญดื่มน้ำเย็นใสชื่นใจมาก
ตักมาจากแม่น้ำหนึ่งในป่านี้
ปรากฏชื่อมีคัลมมทานที่
พระทรงศรีโปรดเสวยสบายพระทัย ฯ

พระราชาทอดพระเนตรเหตุอัศจรรย์อย่างนั้น ตรัสว่า

ข้าพเจ้าหลงเอามากจริงๆ มีดมัวทั่วทุกสารทิศ ข้าพเจ้า
เห็นสามกุมารถึงแก่มรณา แต่กลับฟื้นคืนชีพมาได้ดังเดิม.

ข้าพเจ้าช่างมีดมัวทั่วทุกทิศ
สำคัญผิดอย่างใหญ่เพราะไหลหลง
เห็นพ่อหนุ่มสามนี้ลับดับชีพลง
แต่ยังคงกลับฟื้นคืนชีพมา ฯ

สุวรรณสามคิดว่า “พระราชาทรงสำคัญว่า เราตายแล้ว เราจะ
ประกาศความที่เรายังไม่ตายให้พระองค์ได้ทรงทราบ” จึงทูลว่า

ขอเดชะ องค์พระมหाराช ชาวโลกสำคัญบุคคลผู้
ยังมีชีวิตอยู่ เสวยทุกขเวทนาสาหัส ใกล้ถึงความดับจิต
ยังเป็นอยู่แท้ๆ ว่าตายแล้ว ขอเดชะ องค์พระมหाराช
ชาวโลกสำคัญบุคคลผู้ยังมีชีวิตอยู่ เสวยทุกขเวทนาสาหัส
ถึงความดับสนิท ยังเป็นอยู่แท้ๆ ว่า ตายแล้ว.

ชาวโลกมักหมายมั่นสำคัญผิด
คนชีวิตจิตดับหลักภัย
ทนทุกข์ที่ท่วมทับแทบวางวาย
เอ่ยว่าตายเห็นใหม่กระไรเลย

ขอเดชะ คนมากนักรู้
เห็นคนอยู่แท้ๆ แน่จึงเฉย
สวดยทุกข์หนักหนาอย่าเปรียบเปรย
โอ้ออกเอ๋ยเอ่ยว่าตายวายชีวิตัน ฯ

ครั้นทูลอย่างนี้แล้ว พระโพธิสัตว์ประสงคฺจะประกอบพระราช
ไว้ในประโยชน์สุข จึงได้แสดงธรรมถวายว่า

บุคคลใดเลี้ยงดูบิดามารดาโดยธรรม เทวดาทั้งหลาย
ย่อมรักษาคุ้มครองบุคคลนั้น บุคคลใดเลี้ยงดูบิดา
มารดาโดยธรรม บันฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญบุคคล
นั้น บุคคลนั้นละจากโลกนี้ไปแล้ว ย่อมบันเทิงอยู่ใน
สรวงสวรรค์.

บุคคลใดเลี้ยงดูบิดามารดาชอบ
ตามระบอบกฎธรรมนาวิถี
เทวดาย่อมปกป้องคุ้มครองดี
ให้ชีวิตบุคคลนั้นสุขสันต์นาน

ผู้ที่เลี้ยงบิดามารดาชอบ

ถูกระบอบธรรมงามตามสืบสาน

ปราศญ์ยกย่องสรรเสริญจำเรียมาน

ย่อมเบิกบานบนเมืองแมนแดนอำไพ ฯ

พระราชชาติได้สดับธรรมนั้นแล้ว ทรงดำริว่า “โอ้ ช่างน่า
อัศจรรย์จริงๆ แม้แต่ทวยเทพเทวาก็ยังเฝ้าบูชาผู้เลี้ยงดูบิดามารดา
ให้หายจากโรคภัยได้ สุวรรณสามกุมารนี้ช่างงดงามเหลือเกิน” ทรง
ประนมกรตรัสว่า

ข้าพเจ้าหลงเอามากจริงๆ มีดมัวทั่วทุกสารทิศ สาม
บัณฑิต ข้าพเจ้าขอถึงท่านเป็นสโรคะ ขอท่านจงเป็น
สโรคะของข้าพเจ้าตลอดไป.

ข้าพเจ้าช่างมีดมัวทั่วทุกทิศ
สามบัณฑิตสโรคะหนอเราขอถึง
จะอนุสรณ์ทุกคืนวันหมั่นคำนึง
ขอท่านจงเป็นที่พึ่งตลอดกาล ฯ

พระโพธิสัตว์ทูลว่า

“ขอเดชะ องค์พระมหाराชา ถ้าพระองค์ทรงพระประสงค์จะ
เสด็จสวรรคร์ครโล ประทับในทิพยสถานวิมานทอง เสวยทิพยสมบัติ
อย่างยิ่งใหญ่ ขอทรงดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรมจรยาเถิด”

ครั้นแล้วก็ได้แสดงด้วยมธุรถ้อยร้อยเรียงเป็นคาถาว่าด้วย
ธรรมจรรยาว่า

ขอเดชะ องค์พระมหाराช ขอพระองค์ทรง
ประพาศธรรมในพระชนกพระชนนี พระโอรส พระ-
มเหสี อำมาตย์ข้าราชการ เหล่าพลนิกาย ชาวบ้าน
ชาวเมือง ชาวแว่นแคว้น ชาวชนบท เหล่าสมณะ
พราหมณ์ ตลอดถึงฝูงมฤคและฝูงปักษีเถิด เมื่อ
พระองค์ทรงประพาศธรรมนั้นๆ ในโลกนี้แล้ว ย่อม
เสด็จขึ้นสู่สรวงสวรรค์ ขอเดชะ องค์พระมหाराช
ขอพระองค์ทรงประพาศธรรมเถิด เพราะธรรมที่
พระองค์ทรงประพาศดีแล้วนั้น ย่อมนำความสุขมาให้
พระอินทร์พระพรหมตลอดถึงทวยเทพเทวาทั้งมวล
ล้วนถึงทิพยสถานวิมานทองด้วยธรรมที่ประพาศดี
ทั้งสิ้น ขอเดชะ องค์บรมบพิตรอิสราธิบดี ขอพระองค์
อย่าทรงประมาทในธรรมเทอญ.

ขอเดชะพระเกรียงไกรองค์ไพโรจน์
ขอได้โปรดประพาศธรรมสม่ำเสมอ
ในพระชนกพระชนนีที่เลิศเลอ
เจ้ายาเธอพร้อมโอรสและบุตรี
ทั้งอำมาตย์ข้าราชการทหารกล้า
ชาวพาราทั่วแคว้นแดนกรุงศรี
ตลอดถึงสัตว์น้อยใหญ่ในพงพี
พร้อมไพร่เหล่าคัทรูคูเวรภัย

พระมหาอุเทน วิชาปรีกัณฑ์

ธรรมที่ทรงประพฤติอย่างประเสริฐ
ย่อมก่อเกิดสุขสันต์พลันสดใส
จะเสด็จสู่สวรรคต์เคลื่อนครรไล
ประทับในทิพย์สถานวิมานทอง

ขอพระองค์ประพฤติธรรมจริงแท้เกิด
จะก่อเกิดผลพิสุทธออย่างผุดผ่อง
ย่อมเจริญรุ่งเรืองยิ่งรังรอง
ชนแซ่ซ้องสรรเสริญเกินพรรณนา

ท้าวอมรินทร์ปิ่นฟ้าพักตราผ่อง
เทพพรหมมองทั้งมวลล้วนสรรชา
ด้วยธรรมที่ประพฤติดีอยู่ทุกครา
ขอพระองค์อย่าประมาทพลาดธรรมเทอญ ฯ

พระโพธิสัตว์แสดงธรรมโอวาทถวายแต่พระราชาชาอย่างนี้แล้ว
เมื่อจะถวายโอวาทธรรมยิ่งขึ้นไป ก็ได้ถวายเบญจศีลเบญจธรรม พระ
ราชาทรงน้อมรับโอวาทธรรมจากพระโพธิสัตว์ ทรงไหว้และขอขมา
พระโพธิสัตว์ เสด็จนิวัตคืนสู่กรุงพาราณสี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล
มีทานเป็นต้น ทรงรักษาเบญจศีลเบญจธรรม ครองราชย์ปกครองไพร่
ฟ้าประชาชนโดยธรรมเสมอมา ในที่สุดแห่งพระชนมชีพก็ได้เสด็จขึ้นสู่
สรวงสวรรค์

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ก็ปรนนิบัติบิดามารดาอย่างสม่ำเสมอ บำเพ็ญ
สมณธรรมยังฉานอภิญญาให้บังเกิดขึ้น มิได้เสื่อมจากฉานอภิญญา
เมื่อสิ้นอายุขัย พร้อมด้วยบิดามารดาก็ได้ไปเกิดในพรหมโลก.

พระบรมศาสดาทรงนำสุวรรณสามชาติกมาสาธกแสดงอย่าง
นี้แล้ว ตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ชื่อว่าการบำรุงเลี้ยงบิดามารดาเป็น
‘บัณฑิตวงศ์’ คือวงศ์ของบัณฑิตทั้งหลาย”

และทรงแสดงจตุราริยสังัจธรรม ในเวลาจบพระธรรมเทศนา
พระภิกษุรูปนั้นก็ดำรงอยู่โสดาปัตตผล

พระบรมศาสดาทรงประชุมชาดกว่า

“พระราชาปิลักษณ์ราช” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็นภิกษุชื่อ
“อานนท์” ในกาลนี้

“เทพธิดาพสุนธรี” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็นภิกษุณีชื่อ “อุบล
วรรณา” ในกาลนี้

“ท้าวสักกเทวราช” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็นภิกษุชื่อ “อนุรุทธะ”
ในกาลนี้

“ทุกุลฤช” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็นภิกษุชื่อ “มหากัสสปะ”
ในกาลนี้

“ปาริกาฤชณี” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็นภิกษุณีชื่อ “ภัทท
กาปิลานี” ในกาลนี้

ส่วน “สุวรรณสามบัณฑิต” ในกาลนั้นได้กลับมาเป็น “เรา
ตถาคต” ในกาลนี้แล.

ประเด็๋นทอง ประเด็๋นธรรม
(ประโยคทอง - ประโยคธรรม)

สุวรรณสามยอดกัณณู

เรียนวิชาสหกรรมวิทยา

สุวรรณสามชาตนี้สะท้อนถึงเรื่อง “กรรม” ได้เป็นอย่างดี พิจารณาเห็นว่าวิบากนั้นสามารถส่งผลชัดทอดจากคนหนึ่งไปสู่คนหนึ่งได้ คือจากปู่ย่าส่งสู่พ่อแม่ จากพ่อแม่ส่งสู่ลูกหลาน หากคนเหล่านั้นร่วมสังฆกรรมทำ “สหกรรม” กันเอาไว้ ย่อมยากจะหลีกเลี่ยงจากกกรรมกำเกวียน สุดท้ายก็ถูกเหวี่ยงเข้าสู่วงโคจรกรรมให้ได้รับผลร่วมกัน “ลงเรือกรรมลำเดียวกัน” เป็น “กรรมพันธุ์” เกี่ยวเนื่องกับเรื่องกรรมที่ทำร่วมกันมา

“กรรมพันธุ์” ทางการแพทย์บอกว่าเป็นเรื่องโรคที่สืบทอดกันมา แต่บรรพบุรุษ เช่น โรคเบาหวานเป็นโรคทางกรรมพันธุ์ชนิดหนึ่ง ปู่ย่าหรือพ่อแม่ เคยเป็นโรคเบาหวานอย่างไร ลูกๆ ก็จะเป็นโรคเบาหวานอย่างนั้น หนีไม่พ้น สุดท้าย “มรดกโรค” นี้ก็ตกทอดถึงตนให้ต้องได้รับโดยปริยาย

ทางโลกมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน เมื่อโรคชนิดใดชนิดหนึ่ง ที่พ่อกับแม่เคยเป็น ถึงคราวที่ตนผู้เป็นลูกจะต้องเป็นบ้าง ก็ต้องเป็น และสืบทอดถึงรุ่นต่อไป (รับผลัด “ไม้ต่อโรค” ส่งให้ทายาทรุ่นต่อไป) แต่ทางธรรมมองเห็นกรรมที่ทำร่วมกัน “ร่วมเรียงเคียงกรรม” มิใช่เพราะ พันธุ์กรรมของครอบครัวนั้นที่สืบทอดกันมาอย่างเดียว หากแต่เพราะ คนที่เกิดในครอบครัวนั้นเคยทำกรรมมาเหมือนๆ กัน คือทำกรรมเพื่อจะเกิดเป็นโรคชนิดเดียวกันนั่นเอง ซึ่งเป็นกรรมแต่อดีตชาติเป็นอดีต เหตุส่งผลให้มาเกิดในปัจจุบันชาติเป็นปัจจุบันผลให้ได้รับ มันคือ “DNA ทางวิญญาณ”

คำว่า “กรรมพันธุ์” กรรมที่ร่วมเรียงเคียงบ่ากันมานั้น แยกออกเป็น ๒ คำคือ กรรม + พันธุ์ กรรม แปลว่า การกระทำ พันธุ์ แปลว่า พวกพ้อง, เชื้อสาย, เหล่าก้อ รวมแปลว่า พวกพ้องของกรรม, พวกพ้องของการกระทำ, เชื้อสายหรือเหล่าก้อของกรรม, เชื้อสายหรือเหล่าก้อของการกระทำ หมายถึง พวกพ้องเพื่อนฝูงที่ทำกรรมร่วมกันมา, พวกพ้องเพื่อนฝูงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมที่เคยทำกันมา, เชื้อสายหรือเหล่าก้อที่ทำกรรมร่วมกันมา, เชื้อสายหรือเหล่าก้อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมที่เคยทำกันมา สรุปเรียกว่า “สหยากรรม”

กรรมในนี้รวมทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว ยกตัวอย่างกรรมดีที่เราชอบพูดกันว่า “ทำบุญร่วมชาติ ตักบาตรร่วมขัน”

สุวรรณสามชาตก็นั้นเห็นเป็นตัวอย่างชัดคือ ครอบครัวนายพราน ๕๐๐ หลังคาเรือนทำอาชีพนายพรานฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาโดยตลอด ผลกรรมแห่งปาณาติบาตนั้นยังไม่ตกถึงใครคนใดคนหนึ่ง ครั้นถึงช่วงเวลาหนึ่งผลกรรมนั้นก็ตกถึงสุวรรณสามให้ต้องศรอาบยาพิษได้รับทุกขเวทนาสาหัส และผู้ที่ได้รับผลกรรมไม่แพ้กันหัวใจแทบจะแตกสลายคือฤๅษีฤๅษิณีผู้บิดามารดาประสบทุกข์โศกนั้นสเสียใจคร่ำครวญปริเทวนา แสดงให้เห็นว่าท่านเหล่านั้นเคยทำกรรมร่วมกันมา จึงตกเป็นเครื่องมือของกรรมในที่สุด

สุวรรณสามชาตกเป็นเรื่องเกิดแต่อดีตอันไกลโพ้น เล่าไว้ในพระไตรปิฎกและอรรถกถาสืบๆ กันมา มิใช่เรื่องอยู่ในยุคปัจจุบัน ควรยกตัวอย่างในยุคปัจจุบันใกล้ๆ ซึ่งน่าเชื่อมากกว่า ความจริง ในยุคปัจจุบันที่เราเห็นๆ กันก็มีอยู่มากมาย “ละครชีวิต” ของแต่ละคนก็

คือ “ละครกรรม” ที่แสดงให้เห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้น เพียงแต่เราจะพินิจ
ดูรู้และเข้าใจหรือไม่ มันเป็นเรื่องกรรมและวิบากที่ปฏิเสธไม่ได้จริงๆ

ขอเล่าตัวอย่างในยุคปัจจุบันสัก ๒ เรื่อง

เรื่องที่หนึ่ง

ทราบว่ามีครอบครัวหนึ่งอยู่ติดชายเขา หัวหน้าครอบครัวทำ
อาชีพนายพราน โดยขึ้นเขาเข้าป่าดักสัตว์ ยิงสัตว์ ฆ่าสัตว์นำมาเป็น
อาหารและขายเลี้ยงชีพ สัตว์ที่เขาชอบไปดักจับนำมาขายอยู่เป็นประจำ
คือชะนี นายพรานคนนี้ทำอาชีพนี้มายาวนาน ภายหลังภรรยาของเขา
ตั้งครรภ์และคลอดลูกผู้หญิงออกมา ปรากฏว่าเด็กคนนั้นแขนยาว ขา
ยาวผิดปกติ เมื่อเติบโตขึ้นก็ชอบห้อยโหนและส่งเสียงร้องคล้ายชะนี
เขาจึงต้องทำราวไม้ไว้ใต้ถุนบ้านสำหรับให้ลูกของตนห้อยโหนไปมา
เขามองดูลูกสาวห้อยโหนตามราวไม้และส่งเสียงร้องคล้ายชะนีที่ไร ก็
รู้สึกเศร้าสลดใจกับกรรมที่ตนทำไว้ ปรากฏลูกชะนี ฆ่าแม่ชะนี (เรื่องนี้
แพร่ภาพทางโทรทัศน์ ผู้เขียนได้ดูสมัยเป็นสามเณร)

เรื่องที่สอง

ทราบว่ามีชายคนหนึ่งทำอาชีพกสิกรรมปลูกกล้วยที่เชิงเขา
ไว้กินและขายเลี้ยงชีพ ยามที่กล้วยเติบโตออกผลสุกเต็มเครือ ผงูลิง
ที่อาศัยอยู่บนภูเขาก็ลงมาแอบขโมยกิน เขาโกรธแค้นถึงผงูนี้มาก พยายาม
ไล่อย่างไรพวกมันก็ยังมารังควานกินกล้วยของเขาอยู่เหมือนเดิม
พยายามหาทางดักจับลิงให้จงได้ วันหนึ่งเขาก็ดักจับลิงน้อยตัวหนึ่งได้
สำเร็จ

ด้วยความโกรธแค้นเขาจึงเอาลวดพันรัดมือถึงตัวนั้นแน่น มันเจ็บปวดร้องเสียงหลง ยิ่งมันพยายามดึงลวดออก ลวดก็ยิ่งรัดแน่นบาดลึกเลือดไหลหยดตึงๆ มันร้องลั่น ชายคนนั้นยังรู้สึกสะใจสาแก่ใจหัวเราะลั่น “ฮ่าๆ สมน้ำหน้า เอ็งมาแอบขโมยกินกล้วยข้าตีนัก” เขาปล่อยลึงน้อยตัวนั้นไปขณะที่ลวดยังมัดมือมันแน่น มันวิ่งพลางร้องพลางเข้าป่าหายลับ ไม่รู้เป็นตายร้ายดีอย่างไร มันคงทนพิษบาดแผลไม่ไหว หรือไม่มือก็คงเน่าตายอย่างทุกข์ทรมานภายในป่า

นับแต่นั้นฝูงลิงก็ไม่กล้ามารังแคะรังควานกล้วยของเขาอีกเลย คงเพราะเห็นตัวอย่างชัด “เชือดลิงให้ลิงดู” เขาทำกิจกรรมปลูกกล้วยเลี้ยงชีพล่วงเวลาไปนานจนลืมเรื่อง “วีรกรรมวานร” ที่ตนทำไว้ กระทั่งแต่งงานมีครอบครัว ภรรยาของเขาตั้งครรภ์และคลอดลูกออกมา ปรากฏว่า มือของทารกแรกเกิดติดพริตเป็นอันเดียวกัน แบนแปคล้ายตีนเป็ด เขาเห็นแล้วใจหายวาบนึกเห็นภาพลิงตัวถูกลวดรัดทันที คิดว่าตนคงได้รับผลกรรมตามสนองแล้ว แต่ครั้นลูกคนที่สองคลอดออกมามือก็ยังแบนแปติดพริตเป็นอันเดียวกันอีก ทุกๆ ครั้งที่เขามองเห็นลูกมือแปก็รู้สึกเจ็บปวดทรมานใจยิ่ง (เรื่องนี้ฟังจาก ศ. (พิเศษ) เสถียรพงศ์ วรรณปก ราชบัณฑิต)

ตามที่เราได้ทราบถึงกฎแห่งกรรมกันมาแล้ว “กรรมใดใครก่อกรรมนั้นตอบสนอง” “เธอยอมเป็นผู้เก็บเกี่ยวเอาพืชผลที่เธอเป็นคนหว่าน” (สัพพัตถ์สูตตันปิฎก) พูดง่ายๆ ว่า “ใครทำกรรมใดก็ต้องรับผลกรรมนั้น” จะให้คนอื่นมารับแทนเป็น “แพะรับบาป” ไม่ได้ ทว่าทั้งสองเรื่องนี้กลับตรงกันข้าม พ่อทำกรรมไว้ แต่วิบากกลับตกถึงลูก

แสดงว่าผู้เป็นพ่อมิได้รับ ลูกรับแทน มันเล่นงานพ่อไม่ได้ก็ไปเล่นงานลูกอย่างนั้นใช่ไหม

ความจริง ผู้เป็นพ่อนั้นแหละได้รับผลกรรมนั้นแล้ว และได้รับอย่างสาสมยิ่งกว่าลูกเสียอีก (ลูกไม่รู้โอ้หน้อไหนอะไรเลย) นอกจากผู้เป็นพ่อจะทุกข์ทรมานกับการเห็นลูกของตนเป็นอย่างนั้นแล้ว ยังต้องรับผิดชอบชีวิตลูกรับเลี้ยงจนกว่าชีวิตจะหาไม่ นี่แหละหนาก่อนทำไม่ประณีประนอม ครั้นคราวรับผลกรรมจะขอประณีประนอมหรืออย่างไร “ชีวิตชดใช้ด้วยชีวิต”

การให้ผลของกรรมช่างน่ากลัวจริงๆ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะรู้จัก “กรรมสังวร” สำรวมต่อกรรมกันเสียที (จะพูดจะทำอะไรก็ใคร่ครวญให้ถี่ ระมัดระวังกันหน่อย)

ใดๆ ในโลกล้วน อนิจจัง อะไรๆ ก็ไม่เที่ยง แต่ทำไม “กรรมวิบาก : ผลของกรรม” จึงเที่ยง และ “กรรมนิยาม : กฎแห่งกรรม” ก็เที่ยงต่อการให้ผล อะไรๆ ก็ไม่ยุติธรรม แต่กรรมนี่สิ มันช่างยุติธรรมนัก (ไม่ต้องกลัวว่าคนชั่วจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษ มันลายนวลได้ไม่นานแน่ๆ ประเดี๋ยวกรรมก็จะพิพากษาลงโทษมันเอง) ไม่ช้าก็เร็ว “ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว” แท้ที่จริงการให้ผลกรรมก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยซึ่งผันแปรกันได้ การเปลี่ยนแปลงของกรรมอยู่เหนือการพยากรณ์ใดๆ (กมมวิปาโก อจินเตยโย การให้ผลของกรรมเป็นอจินไตยไม่ควรคิดคำนึงคำนวณตามกระบวนการทางเหตุผล)

จากสองเรื่องนี้รวมถึงต้นเรื่องสุวรรณสามชาติคมองเห็นว่า “กรรมหาทางออก” มันลงกับคนหนึ่งไม่ได้ก็เปลี่ยนไปลงกับอีกคนหนึ่ง

แต่กลับทำคนที่เป็นเจ้าของกรรมตัวจริง ซึ่งไม่ได้รับผลตรงๆ รับผลทางอ้อมให้เจ็บปวดทุกข์มรمانยิ่งกว่า เรียกว่า “สะใจกรรม” ทีเดียว

แต่ทั้งนี้ก็มีข้อแม้ว่าคนที่ถูกรกรรมลงโทษแทนเสมือนแพะรับบาปนั้นต้องร่วมพวยเรืออยู่ในอ่างกรรมกับคนผู้เป็นเจ้าของกรรมตัวจริงนั้นด้วย คืออยู่ในกรณี “สหกรรม” ร่วมสังกรรมทำกรรมชนิดเดียวกันมานั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ “กรรมนิยาม” นี้ นับเป็นกฎธรรมชาติอย่างหนึ่งเรียกว่า “กฎแห่งกรรม” (law of kharmma) ซึ่งมีธรรมชาติให้ผลตามความเหมาะสม “ยุติธรรมกรรม” กรรมให้ผลอย่างเป็นธรรม แต่ปุถุชนอย่างเราๆ ผู้ไม่มี “กรรมวิบากญาณ” ญาณหยั่งรู้เห็นกรรมและวิบากดังเช่นพระพุทธองค์ ก็ไม่ควรทำการ “พยากรณ์กรรม” บางคนอาจหาญพยากรณ์ถึงการให้ผลกรรมว่า “ทำกรรมอย่างไรย่อมได้รับผลอย่างนั้น ช่าเขาเราก็ต้องถูกช่า” กลายเป็น “ทฤษฎีเถรตรง” ไปเสีย การให้ผลกรรมมิใช่จับตัววางตาย ฟันธงอย่างนั้นไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะผลกรรมก็ยังขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย (Condition) เหมือนกัน ซึ่งบอกไม่ได้ว่า มันคืออะไร พร้อมด้วยเหตุปัจจัยอย่างนี้ให้ผลอย่างนี้ พร้อมด้วยเหตุปัจจัยอย่างนั้นก็ให้ผลอย่างนั้น ผันแปรกันได้ “Kharmma today” เปลี่ยนตามรายวัน มีหน้าซ้ำพลิกผันกลายเป็น “กรรมบันดาล” ฉลาดหาช่องทางให้ผลชนิดเราคาดไม่ถึงทีเดียว

กิเลส กรรม วิบาก

ตามที่อธิบายเรื่อง “สหกรรม” มานี้ ก็เพียงแค่จับเฉพาะกลุ่มคนเล็กๆ กลุ่มหนึ่งเท่านั้น ยังเป็น “จุลภาค” มิใช่ “มหภาค” ความจริงสหกรรมสามารถขยายออกเป็น “มหภาค” สู่กลุ่มคนใหญ่ๆ ถึงระดับประเทศ ระดับโลก มหภาคระดับประเทศดูประเทศเสติเป็นตัวอย่าง ประสบ “โคกนาฏกรรมหมู่” อย่างน่าเวทนา

ถามว่า “ทำไมคนกลุ่มหนึ่งจึงไปเกิดในประเทศหนึ่งประสบชะตากรรมอย่างนั้น”

ตอบว่า “เพราะคนกลุ่มนั้นเคยทำกรรมมาเหมือนกัน จึงไปเกิดในประเทศเดียวกัน และประสบชะตากรรมอย่างนั้นเหมือนกัน”

ใช้แต่เพียงเท่านั้น คนกลุ่มนั้นยังร่วมสังกรรมทำกรรมกันต่ออีก สุดท้ายผลกรรมก็ตกถึงกลุ่มคณะตน ตกถึงประเทศ ตกถึงโลก “โลกาภิวัตน์” กำลังจะ “โลกาวินาศ” เพราะผลกรรมที่เกิดจากความโลภโมโหสันของมนุษย์ตาต๋าๆ ที่ทำกันเอง

ช่วงที่ผ่านมา คนไทยเราก็ร่วมสังกรรมทำ “ทุกขกรรม” กันไว้อย่างหนักหนาสาหัส ส่งผลกระทบต่อประชาชาติทุกฝ่าย นั่นคือกลุ่มเสื้อเหลือง กลุ่มเสื้อแดง ภาพชุมนุมร่วมสังกรรมทำกรรมกันเห็นชัดเลยใช้ไหม ผรุสวาทสาตโคลนใส่กันเปรอะเมือง แสดงกายกรรม วิจิตรกรรมรุนแรง ประเทศไทยติดไฟเหลืองไฟแดงหยุดชะงักไปไหนไม่ได้ ทุกขกรรมที่ทำกันไว้อย่างนี้ย่อมให้ผลเป็นทุกขวิบากอย่างแน่นอน ซึ่งจะต้องรับกันถ้วนหน้า มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เหลืองหรือแดง หากแต่คนทั้งประเทศ มันเป็นชัยชนะบนซากปรักหักพังของประเทศไทย

ชาวพุทธส่วนหนึ่งมิได้ศึกษาเรื่องกรรมอย่างถ่องแท้ ไม่อยาก
รับผลกรรมไม่อยากให้กรรมติดค้างตน อยากจะหลุดออกจากบ่วงกรรม
จึงถามถึงเรื่อง “การแก้กรรม” และก็หาทางออกด้วยการไปสะเดาะ
เคราะห์ สะเดาะโชค ถวายสังฆทาน (พระพลอยได้รับอานิสงส์จาก
หมอดู) ถามว่า “จะแก้กรรมกันได้ไหม” ตอบว่า “แก้ได้” กรรม แปล
ตรงตัวว่า การกระทำ อยากแก้กรรมก็แก้กันที่ต้นเหตุคือการกระทำ
หยุดกรรมชั่ว ไม่ทำอย่างนั้นอีก

พิจารณาตุ๊กิเลส กรรม วิบากสักหน่อย มันช่างวกไปเวียนมา
เป็น “วงจรรูปาท” ไม่รู้จักจบสิ้น

เมื่อคนเราถูกระทบกระเทียบบั้โกรธเกิดโทสกิเลส เมื่อโกรธ
เกิดโทสกิเลสก็คิดอยากตอบโต้ อุดรันทนไม่ไหวก็ไปทำโทสกรรมด่าว่า
ตบตี และเมื่อได้ด่าว่าตบตีจนสะใจแล้วก็กลายเป็นวิบากรอแสดงผล
ภายหลังวิบากแสดงผลตถึงตนให้ต้องรับ แทนที่จะชดใช้วิบากกรรม
นั้นให้หมดๆ ไป อุดทนอดกลั้นหยุดพฤติกรรมโทสนั้นเสียไม่ตอบโต้
กลายเป็นว่าเกิดกิเลสและก็ไปทำกรรมนั้นอีก สะสมอกุศลวิบากปล่อย
ให้ “ปฏิฆานุสัย” ความโกรธชดเคื่องนอนเนื่องอยู่ในจิตสันดานตน
คุกรุ่นด้วยไฟโทสะตลอด

เกิดกิเลสแล้วไปทำกรรม ทำกรรมแล้วเกิดวิบาก รับวิบากแล้ว
แทนที่จะหยุดกลับเกิดกิเลสไปทำกรรมนั้นอีก มันจะแก้กรรมกัน
อย่างไรไหว เพราะมีแต่ทำและทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า จะแก้กรรมได้ก็ด้วย
วิธีเดียวเท่านั้น คือ “ยุติกรรม” หยุดทำกรรม รับชดใช้และอดทน
ไม่ทำอีก วิบากก็ถูกตัดตอนขาดช่วงทันที ออกจากวงจรรูปาทกิเลส
กรรมวิบากนี้ได้

ดูคู่กรณีเหลือองกับแดงกันต่อ แแดงบอกว่าฝ่ายตนไม่ได้รับ ความยุติธรรม “กระบวนการยุติความเป็นธรรม” ซึ่งแท้ที่จริงแดงก็ กำลังรับวิบากอยู่ เชื่อเถิดว่า วิบากมาจากกรรมคือการกระทำทั้งสิ้น จะต้องเกิดจากกรรมทางกาย ทางวาจา กายกรรม วจีกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งที่ตนทำไว้อย่างแน่นอน หากไม่เข้าข้างตัวเองจนเกินไป ไม่คิดเอาแต่ชนะคะคานห้ำหั่นกันอย่างเดียว ลองออกจากมานโทสะ หันมาพิจารณาทบทวน “สกรรม” กรรมของตนสักหน่อย ก็จะถึง “บางอ้อ” (หลังจากหลงติดบางพลัดอยู่ตั้งนาน) รู้ได้เอง เพราะจู่ๆ คนเราจะรับผลโดยปราศจากเหตุย่อมเป็นไปได้

ครั้นพิจารณาทบทวนดูรู้ว่า แท้ที่จริงมันมาจากกรรมที่ตนทำไว้ก็ควรรับชดใช้และหยุดไม่ทำอีก “ยุติกรรม” จะเกิด “ยุติธรรม” เรียนรู้เพื่อ “ไป” ได้ ก็ควรเรียนรู้เพื่อ “หยุด” บ้าง เรียนรู้เพื่อ “เพิ่ม” ได้ ก็ควรเรียนรู้เพื่อ “พอ” บ้าง เรียนรู้เพื่อ “พูด” ได้ ก็ควรเรียนรู้เพื่อ “นิ่ง” บ้าง

ทั้งนี้ มิใช่เพื่อผลดีต่อเมืองไทยต่อคนไทยทั้งประเทศ หากแต่ เพื่อผลดีต่อตนเองนั่นเอง ตนจะได้หลุดออกจากบ่วงกรรมนี้เสียที ไม่ ยึดเยื่อเรื้อรังตามส่งผลเผ็ดร้อนไปถึงชาติภพหน้า

และที่สำคัญคือหยุดทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายเหลือองและฝ่ายแดง นั้นแหละ หยุดกันได้แล้ว พอกันเสียที (ทำไม่มาดูเขมรขาวเขมรแดง เป็นตัวอย่าง คนตายไม่รู้เท่าไร่ อยากให้ประวัติศาสตร์ชำระหรือ) “เลิกแล้วต่อกัน” มิฉะนั้นมันจะยึดเยื่อเรื้อรังไม่จบไม่สิ้น หากยังจอง เวนจองกรรมกันอยู่อย่างนี้

“เวรระงับด้วยการไม่จองเวร” มีใช่หรือ

ตั้งพุทธคาถาว่า

น ทิ เวเรน เวรานิ   สมมนตีส กุทาจนํ
อเวเรน จ สมมนติ   เอส ธมฺโม สนนฺตโน ฯ

แต่ไหนแต่ไรมา เวรไม่ระงับด้วยการจองเวร
หากแต่ระงับได้ด้วยการไม่จองเวรเท่านั้น
นี่เป็นธรรมเก่า (ธรรมของพระปัจเจกพุทธเจ้า).

สามภรรยาคู่พิเศษ

ข้อความจากสุวรรณสามชาดกหน้า ๓๔ ว่า

“คราวนั้นหนุ่มทุกลแอบส่งสาส์นถึงสาวปาริกาว่า “ปาริกา ถ้าเธอต้องการครองเรือนร่วมเมถุนธรรมก็จงไปแต่งงานอยู่กินกับชายอื่นเถิด ส่วนฉันไม่ต้องการ” แม้สาวปาริกาก็แอบส่งสาส์นถึงหนุ่มทุกลอย่างนั้นเหมือนกัน แต่บิดามารดาก็ให้ทั้งสองแต่งงานกันตามค้ำมั่นสัญญา ซึ่งทั้งสองไม่ปรารถนาร่วมประเวณี เขาและเธอมิได้หยิ่งลงสู้หัวง่ากิลเลสเลย อยู่ด้วยกันเหมือนมหาพรหมสององค์”

และหน้า ๓๘ ว่า

“ท้าวสักกเทวราชตรัสว่า ‘ท่านผู้เจริญ จะเกิดภัยอันตรายแก่ท่านทั้งสอง ควรที่ท่านทั้งสองจะได้มีบุตรไว้ปรนนิบัติรับใช้ ขอท่านทั้งสองจงเสพอสังฆกรรมเถิด’

ทุกลฤๅษีได้ฟังอย่างนั้นแล้ว ทูลว่า

“ท้าวสักกเทวราชเทพกฤษณะ นี่พระองค์ตรัสอะไร แม้เราทั้งสองอยู่ร่วมชายคาเดียวกันก็หาได้เสพอสังฆกรรมนั้นไม่ เราทั้งสองละรังเกียจดูจุลุมอุจจาระที่หมุ่นอนอยู่เต็ม บัดนี้ เราทั้งสองเข้าป่าบวชเป็นฤๅษีจะทำอย่างนั้นได้อย่างไร”

การที่หญิงและชายจะมาครองคู่อยู่ด้วยกัน คงไม่อาจปฏิเสธ “เมถุนธรรม : เพศสัมพันธ์” เพราะถือว่าเป็นเครื่องยึดโยงชีวิตคู่ไว้ เริ่มต้นชีวิตคู่ เริ่มด้วยเมถุนธรรม^๓ ชาวใหม่ปลามันแน่ๆ หากเมถุนธรรม

เกิดไม่สมดูลขึ้นมาละก็ ชีวิตคู่อาจต้องพังถึงขั้น “เตียงหัก” หย่าร้างกัน กลายเป็นว่าการร่วมหอลงโรงพายเรือรักจะรอดถึงฝั่งฝันหรือไม่ ก็อาศัย “เมถุนธรรม” เป็นตัวแปรอย่างหนึ่ง แม้ดูว่ามันเป็นเรื่องรองจากฐานะ ทรัพย์สินเงินทอง แต่ก็กลายเป็นเรื่องหลักขึ้นมาได้

ลองพิจารณาดูตามความเป็นจริง หากหญิงและชายปฏิบัติ เรื่องเมถุนธรรมนี้ออกไปเสีย ไมยินดีร่วมสังวาสเลย จะอยู่ครองเรือน กันหรือไม่ แน่แน่นอนว่า “ไม่” ชายออกไปบวชเป็นพระ หญิงออกไปบวช เป็นแม่ชีน่าจะดีกว่า

เรื่องเมถุนธรรมนี้เรามองเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสายตาของ ปุถุชน เพราะเหตุใดจึงคงเมถุนธรรมไว้กับชีวิตคู่ คำตอบคือเพราะชาย ออยากมีลูกมีเมีย หญิงก็อยากมีลูกมีผัว ออยากมีอยากเป็นคู่ผัวตัวเมีย ด้วยกันทั้งนั้น พระมหาเปรียญที่ไปศึกษาปริญญาโทจากมหาวิทยาลัย มีชื่อแห่งหนึ่ง เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า

“ขรราวาสนะ อาจารย์ ผู้ชายเรียนเพื่อไปมีลูกมีเมีย ผู้หญิงก็ เหมือนกัน เรียนเพื่อไปมีลูกมีผัว”

(กลายเป็นว่าเป้าหมายการศึกษาคือเป้าหมายกิเลส อุตส่าห์ เตรียมความพร้อมไว้ทุกๆ ด้าน แม้แต่การศึกษา ก็เพียงเพื่อเปิดโอกาส ให้ตนเองไปพายเรือใน “ทะเลกิเลส” ได้สะดวกขึ้นเท่านั้น)

และแล้วนักศึกษาปริญญาโทก็เรียนกันไปสบตากันไป “แผลงศรั้ง” จับคู่อยู่ที่มหาวิทยาลัย ช่วยกันทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ การศึกษาปริญญาโทแล้ว ยังสำเร็จการศึกษาระดับ “ปริญญาสมรส” อีกหนึ่งใบ

พูดจบพระมหาเปรียญรูปนั้นก็ออกกลอนกวีว่า

ผู้พากเพียรเรียนศึกษาหาเงินทอง
เพราะว่าของสิ่งเดียวกันเกี่ยวกวน

คงไม่ต้องบอกไขใหม่ว่าอนาคตของพระมหาเปรียญรูปนี้จะเป็นอย่างไร “ผ้าเหลืองร้อน”

ถ้าหญิงชายคู่ใดมาแต่งงานอยู่ครองเรือนกันแล้ว ปฏิเสธเมถุนธรรมอย่างสิ้นเชิง ถึงขนาดไม่แตะเนื้อต้องตัวกันเลย (รักษาศีล ๘ ตลอด) ก็ถือเป็นเรื่องผิดปกติประหลาดมากๆ เขาและเธอคงถูกคนถามอยู่บ่อยๆ ว่า “แต่งงานกันทำไม ทำไมต้องแต่งงาน” จนหูอื้อแน่ๆ

แต่ถ้าเป็นอย่างนี้จริงๆ ชนิดที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเมถุนธรรมเลย เราคงยกให้คู่ นั้นเป็น “คูพิเศษ” “คู่ประเสริฐ” และคูพิเศษที่ประเสริฐก็มีอยู่จริงๆ คือ คู่ของทุกคู่กับปาริกา

นอกจากท่านทั้งสองจะปฏิเสธเมถุนธรรมอย่างสิ้นเชิงแล้วยังรังเกียจเด็ดฉันท้เสียด้วยซ้ำ มองเห็นเป็นประหนึ่งหลุมอุจจาระที่หมุ่นอนออยู่เต็ม มองผ่านสายตาตัดอาหาราคะของปุถุชนบอกว่า พุดเกินความจริงหรือเปล่า ตำนานิตีเดียวกันขนาดนั้นเชียวนะ แต่ถ้ามองผ่านสายตาพระอริยะหรือสายตาผู้ปฏิบัติธรรมซึ่งอยู่ในระดับจิตสูง ก็บอกว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงๆ สกปรกส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจขยะแขยง ไม่อยากเฉียดใกล้เลย

อย่างไรก็ตาม การไม่ประสงคร่วมเมถุนธรรมละรังเกียจดูหลุมอุจจาระ สำหรับทุกคู่กับปาริกาก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดปกติหรือแปลกประหลาด เพราะตามเนื้อเรื่องบอกว่า ท่านทั้งสองมาจากพรหมโลก

ผู้ที่เกิดอยู่ในพรหมโลกต้องผ่านการฝึกสมาธิจิตจนสำเร็จฌาน
ชั้นใดชั้นหนึ่งมาก่อน “ฌาน” คือโลกีย์ธรรมระดับสูงสุด (อุตฺติมนุสฺส-
ธรรม : ธรรมเหนือมนุษย์) จะต้อง **วิวิจเจว กามเท** ออกจากกาม
ทางไกลกาม สกัดจากกามจากสิ่งที่น่ารักน่าใคร่ทั้งหลายโดยสถานเดียว
จึงจะสำเร็จได้ และระดับจิตของผู้สำเร็จฌานนั้นก็จะถูกยกขึ้นสู่ชั้น
รูปาวจรภูมิหรืออรูปรูปาวจรภูมิไม่ยินดีเกลือกกลัวกามเหมือนชั้นกาม-
าวจรภูมิ ยิ่งไปกว่านั้นผู้สำเร็จฌานชั้นนั้นๆ ก็จะได้สัมผัสปีติสุขซึ่ง
ละเอียดประณีต ชนิดที่สุขจากกามคุณ ๕ ชั้นหยาบๆ แบบที่นกระหาย
ไม่อาจเทียบติด ห่างไกลกันชนิดฟ้ากับดิน ผู้อยู่ในระดับจิตนี้มองเห็น
เป็นอย่างนี้จริงๆ

พระพุทธองค์ตรัสไว้ในปฐมเทศนาตอนหนึ่งว่า

“**ทีโน คมโม โปถุชชนิโก อนริโย อนตถสณฺหิโต** : กามเป็น
ของต่ำ เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชน มิใช่ของอริยชน ไม่ประกอบ
ด้วยประโยชน์”

ผู้อยู่ในระดับจิตสูงหรือเจริญวิปัสสนาอยู่ในสภาวะธรรมสูง
(สังขารุเปกขาญาณอย่างแก่) เห็นตามที่ตรัสว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ

จิตของผู้ผ่านการฝึกฝนอบรมตามกระบวนการของรูปฌาน
และอรุปรูปฌานจนกลายเป็นนิวาสีภาพเข้า-ออกอย่างชำนาญคล่องแคล่ว
เมื่อออกจากฌานจะเป็นจิตที่บริสุทธิ์ ผ่องแผ้ว อ่อนนิ่มนวล ควรแก่
การทำงาน (บริสุทธิ์ บริโยหตาตัมมุกํ กम्मณีย) หากน้อมไปเพื่อญาณ-
ทัสสนะใดๆ เช่น เจโตปริยญาณ ญาณระลึก rūrobจิตของสัตว์อื่น หรือ
บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณระลึกอดีตชาติ ญาณทัสสนะนั้นๆ จะ

สำเร็จได้โดยไม่ยาก แม้กระทั่งโน้มไปเพื่ออัสวักขยญาณก็จะหมดสิ้น
กิเลสอาสวะได้เช่นเดียวกัน

กล่าวได้ว่าระดับจิตของท่านผู้สำเร็จฉฉานสมาบัติทางสมถ
กรรมฐานนี้ หากทำความเพียรต่อคือต่อยอดด้วยการเจริญวิปัสสนา
กรรมฐานกำหนดรู้รูป-นามเห็นการเกิด-ดับก็พร้อมจะบรรลุธรรม
ทราบว่าจะใช้เวลาไม่นานเลย ชั่วโมงมากแหลก แต่ก็คงมีไข่ทุกกรณี
ขึ้นอยู่กั่บอุปนิสัยแห่งมรรคผลว่าเคยอบรมมาหรือไม่

ตั้งกล่าวนี้มิได้จำเพาะเจาะจงว่าท่านผู้นั้นต้องผ่าน
กระบวนการฝึกฝนอบรมทางสมถะจนสำเร็จฉฉานสมาบัติขั้นใด
ขั้นหนึ่งเท่านั้น จิตจึงจะอ่อนนิ่มนวลควรแก่การงาน คือควรแก่งาน
วิปัสสนาเพื่อกำหนดรู้เห็นแจ้งรูป-นามบรรลุมรรคผล ความจริง
ผู้เจริญวิปัสสนาบริสุทธิ์เป็น “สุทธวิปัสสนายานิก” ก้าวขึ้นสู่ยาน
วิปัสสนาล้วนๆ โดยไม่ต้องอาศัยสมาธิขั้นสูงระดับอัปนาทางสมถะเลย
อาศัยแต่เพียงสมาธิขั้นขณิกชั่วขณะหนึ่งๆ เน้นสติการตื่นรู้สัมปชัญญะ
รู้ตัวทั่วพร้อมเพียรกำหนดดูรูป-นามอย่างต่อเนื่อง จนรู้เห็นการเกิด-ดับ
เห็นแจ้งสภาวะธรรมตามเป็นจริงไปตามลำดับวิปัสสนาญาณก็สามารถ
บรรลุมรรคผลได้เช่นเดียวกัน

อีกกรณีหนึ่ง ซึ่งถือเป็นการพิเศษ (กรณีบรรลุธรรมเฉพาะ
พระพักตร์) คือผู้ที่เคยผ่านการฝึกฝนอบรมจิตหรือผ่านการสร้างสม
บุญญาธิการบำเพ็ญทาน รักษาศีล ตั้งความปรารถนาไว้แต่ชาติ
ปางก่อน หากบุญกุศลนั้นเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ก็พร้อมจะบรรลุมรรคผล
ทันที แต่ถึงกระนั้นผู้อยู่ในกรณีพิเศษดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในเหตุปัจจัย

ที่เหมาะสมด้วย คืออยู่ในสภาพเอื้อพร้อมจะบรรลุจริงๆ เหมือนผลไม้สุกงอมเต็มที่พร้อมจะหล่นจากขั้ว กล่าวคือผู้นั้นต้องได้รับการอบรมจิตใจให้อ่อนน้อมนวลควรแก่การงานเช่นเดียวกัน

ลำดับการบรรลุธรรม

ตัวอย่างของผู้สดับธรรมเฉพาะพระพักตร์บรรลุมรรคผลครั้งพุทธกาลมีอยู่มากมาย ซึ่งการบรรลุมรรคผลนั้นสามารถจำแนกออกไปเป็น ๔ ขั้นตอนด้วยกัน คือ

๑. พระพุทธองค์ทรงแสดงอนุบุพพิกขา ๕ พรรณาเรื่องทาน ศีล สวรรค์ โทษของกาม และอานิสงส์ของการออกจากกาม

๒. จิตของผู้สดับธรรมได้รับการอบรมไปตามลำดับ จากทาน ศีล สวรรค์ สู่กามาทีนพ เนกขัมมานิสงส์ กระทั่งมองเห็นโทษของกาม และรู้อานิสงส์ของการออกจากกาม

๔. จิตของผู้สดับธรรมนั้นอ่อนน้อมนวลควรแก่การงาน

๕. พระพุทธองค์ทรงยกสามุกังสิกเทศนาขึ้นแสดงอริยสัจ ๔ ครบ ๕ ขั้นตอนนี้ ผู้สดับธรรมเฉพาะพระพักตร์ก็ได้ดวงตาเห็นธรรมดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล

ดังกล่าวนี้นี้มาจากข้อความพระไตรปิฎกว่า

“ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสอนุบุพพิกขาแก่เมณฑกคฤหบดี^๔ คือ ทรงประกาศทานกขา ศีลกขา ลักคกขา โทษแห่งกามที่ต่ำทรามเศร้าหมอง อานิสงส์เนกขัมมะ เมื่อใดพระผู้มีพระภาคได้ทรง

ทราบเมณฑกคฤหบดีว่ามีจิตควร อ่อน ปราศจากนิวรณ์ สูงผ่องใส เมื่อนั้นก็ทรงประกาศพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงยก ขึ้นแสดงด้วยพระองค์เอง คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เปรียบเหมือน ผ้าขาวสะอาดควรได้รับน้ำย้อมอย่างดี ฉันทะ ธรรมจักขุ (ดวงตาเห็น ธรรม) ปราศจากธุลีมลทิน ก็เกิดขึ้นแก่เมณฑกคฤหบดีที่ตรงนั้นนั่นเอง ว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความ ดับไปเป็นธรรมดา ฉันทันนั้นเหมือนกัน”

สรุปว่า การบรรลุธรรมมีนัยสำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. จิตอ่อนนิมนวลควรแก่การงาน
๒. พระพุทธองค์ทรงแสดงอริยสัจ ๔ โปรต

ทั้งสองประการนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างผู้ฟังกับ ผู้แสดงที่สัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้ฟังมีจิตอ่อนนิมนวลควรแก่การงาน และผู้แสดงคือพระพุทธเจ้าทรงแสดงอริยสัจ ๔ ก็สำเร็จผล และนี่ก็คือ “Sudden Enlighten” บรรลุธรรมฉับพลันอย่างแท้จริง

ความสำคัญจริงๆ ของการบรรลุธรรมคือ อริยสัจ ๔ เว้น อริยสัจ ๔ ย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้ผู้ฟังจะมีจิตนิมนวลควรแก่การงาน สักเพียงใด แม้พระพุทธองค์จะทรงแสดงธรรมมากมายขนาดไหน แต่ผู้ฟังมิได้สดับอริยสัจ ๔ และพระพุทธองค์มิได้ทรงแสดงอริยสัจ ๔ โปรต ก็เกิดการบรรลุธรรมไม่ได้ และการบรรลุธรรมการได้ดวงตา เห็นธรรมนั้นก็คือการเห็นว่า “ยงฺกิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพหนฺตํ นิโรธธมฺมํ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดก็มีการดับไปเป็น ธรรมดา” ซึ่งเป็นบทสรุปของอริยสัจ ๔ ที่แยกออกมาให้เห็น ๒ ส่วน

คือ ส่วนเกิดและส่วนดับ ส่วนเกิดได้แก่ทุกขสังขและสมุทัยสังข ส่วนดับได้แก่นิโรธสังขและมรรคสังข

ความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มองข้ามไม่ได้เลย คือ วิสัยแห่งการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่มีใครเสมอเหมือน คิดดูสิว่า พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมส่วนที่เป็นนามธรรมล้วนๆ แต่กลับเหมือนหยิบเอาวัตถุสิ่งของมาวางให้เห็นอยู่ตรงหน้าชนิดที่ว่าเปิดของที่ปิด หายของที่คว่ำ บอกทางแก่คนหลงทาง ดุจส่องแสงสว่างในที่มืดให้คนมองเห็นอย่างชัดเจน วิสัยแห่งการแสดงธรรมอย่างนี้ยากจะหาใครมาเสมอเหมือน แม้พระสารีบุตรได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าสามารถหมุนกงล้อธรรมได้แม่นยำเหมือนพระองค์ก็จริง แต่ก็ต้องบอกว่าคนละวิสัย เทียบกันไม่ได้ ถ้ามว่า ปัจจุบันนี้จะมีพระรูปใดสามารถแสดงธรรมได้เยี่ยมยอดถึงเพียงนั้นไหม

การบรรลุมรรคผล นิพพาน หากไม่อยู่ในเงื่อนไขสองประการดังกล่าวก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขอีกอย่างหนึ่งคือความถึงพร้อมแห่งโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ^๕ โดยที่ผู้ปฏิบัติต้องเจริญอบรมโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการเหล่านี้อย่างต่อเนื่องยาวนาน กระทั่งสมบูรณ์บริบูรณ์ เป็น “มรรคสมังคี” จึงจะสามารถบรรลุมรรคผลได้

เรื่องของเรื่องคือมิใช่บรรลุกันง่ายๆ พุดกันง่ายๆ เอากันง่ายๆ ปฏิบัติกันมีหันไรก็พยากรณ์มรรคผลเสียแล้ว อธิษฐานเอามรรคผลในปัจจุบันชาตินี้แบบฉับพลันทันที “ด้วยบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญมาทั้งหมด ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุมรรคผลในปัจจุบันชาตินี้ฉับพลัน” ฟังแล้วก็ขำกิลสมมุขุขัยอยากบรรลุธรรมกันเร็วๆ ครั้นถามว่า “มีเวลาปฏิบัติ

หรือเปล่า” กลับตอบว่า “ไม่มี” ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้นพระบางรูปไปอ่านเจอ “ธรรมาทาส แวนธรรม” ที่พระพุทธองค์ประทานแก่พระอานนท์เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของความเป็นพระโสดาบันว่า

“อานนท์ อริยสาวกในธรรมวินัยนี้

๑. ประกอบด้วยศรัทธาเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ว่า แม้เพราะเหตุนี้ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ทรงเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองได้โดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว รู้แจ้งโลก เป็นสารถีฝึกบุรุษที่สมควรฝึกอย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นพระศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ตรัสรู้ตื่นเบิกบานด้วยธรรม จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์

๒. ประกอบด้วยศรัทธาเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระธรรม ว่า พระธรรมพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว ผู้ปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมใส่ตน วิญญูชนพึงรู้แจ้งเฉพาะตน

๓. ประกอบด้วยศรัทธาเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ว่า สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพาน ปฏิบัติชอบ คือคู่บุรุษสี่คู้้นับเรียงเป็นแปดบุคคล นี่คือสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค ควรเคารพบูชาควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรทำอัญชลีไหว้ เป็นเนื่อนาบุญของโลกไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า

๔. ประกอบด้วยอริยกันตศีล ไม่ขาด ทะลุ ต่างพร้อม อิศระ วิญญูชนสรรเสริญ ตัณหาและทิฐิไม่ลุบคล้ำ เป็นไปเพื่อสมาธิอย่างเดียว

อานนท์ นี่แหละคือธรรมปริยายชื่อว่าธรรมาทาส สำหรับให้
อริยสาวกเมื่อจำนองอยู่ที่พยากรณ์ตนด้วยตนได้ว่า เราสิ้นนรก กำเนิด
สัตว์ดิรัจฉาน เปรตวิสัยแล้ว สิ้นอบาย ทุกคติ วินิบาตแล้ว เราเป็นพระ
โสดาบันที่ไม่ตกต่ำเป็นธรรมดา เทียงต่อการตรัสรู้ในภายหน้า”

อ่านเจอแล้วก็นำไปบอกแก่คนยุคปัจจุบันให้ตรวจสอบด้วย
ตนเองว่า ตนมีคุณสมบัติแห่งความเป็นพระโสดาบันแบบนี้จริงหรือไม่
โดยไม่ดูเหตุปัจจัยรอบด้านหรือบริบทอื่นๆ ซึ่งมันเปลี่ยนยุคเปลี่ยน
สมัยกันไปแล้ว (ธรรมของพระพุทธองค์เป็นอกาลิกก็จริง แต่คนยุคนี้
ก็ขาดคุณสมบัติเพียงพอต่อการบรรลุ และอกาลิกธรรมนี้ท่านก็หมายเอา
โลกุตระธรรม)

๕ ยุค ๕ สมัย ยุคไหนที่เธออยู่

พิจารณาถึงยุคสมัยกันสักหน่อย คัมภีร์อรุทธกถาได้แบ่งยุค
ออกมา ๕ ยุคด้วยกัน คือ

๑. วิมุตติยุค ยุคหลุดพ้น ยุคที่คนมีปัญญาแก่กล้า (ยุค
วิปัสสนา)
๒. สมาธิยุค ยุคสมาธิ ยุคที่คนนิยมทำสมาธิ (ยุคสมณะ)
๓. ลีลายุค ยุคลีลา ยุคที่คนนิยมรักษาลีลา (ยุคศีลธรรม)
๔. สุตยุค ยุคการศึกษา ยุคที่คนนิยมร่ำเรียนศึกษาศาสตร์
(ยุควิชาการ)
๕. ทานยุค ยุคให้ทาน ยุคที่คนนิยมให้ทาน ชอบทำบุญกุศล
กันอย่างเดียว

พวกเราอยู่ในยุคไหน พิจารณาดูน่าจะอยู่ในสหัสยุค ยุคที่ ๔ และดูเหมือนจะคาบเกี่ยวกับทานยุคด้วย เห็นได้จากชาวพุทธนิยมทำทานการกุศลกันมากขึ้นเรื่อยๆ บางคนถึงกับเป็น “พ่อบุญทุ่ม” “แม่บุญทุ่ม” ก็มี (พระบอกบุญตะพึด) แต่ทว่าศีลกลับไม่ค่อยรักษา ศีลธรรมของคนยุคปัจจุบันนี้เสื่อมโทรมอย่างน่าใจหาย

แต่ที่แน่ๆ ยุคนี้มีใช้วิมุตติยุคคือยุคหลุดพ้นหรือยุคบรรลुरुธรรม ซึ่งเป็นยุคทองของพระพุทธศาสนา พวกเราอยู่ในสหัสยุคมากกว่า ยุคที่ไม่อยากตกข่าว จริงทีเดียว เราอยู่ในยุค IT : Information Technology เทคโนโลยีสารสนเทศ ยุคที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูลโยงใยถึงกันด้วยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมไปทั่วโลก โลกแคบลงถนัดตา คุยกับเพื่อนอยู่อเมริกาเหมือนอยู่ห้องข้างๆ

ยุคนี้คนส่วนมากมุ่งร่ำเรียนศึกษาหาความรู้ต้องการจบการศึกษาสูงๆ ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก วัดกันด้วยดีกรีการศึกษา แม้พระเณรที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย (เปรียญธรรม ๙ ประโยค) ก็เลือกศึกษาปริญญาโทนอกรั้ววัดมากกว่าเลือกศึกษาพระไตรปิฎกหรือหันเข้าหาการปฏิบัติทำวิปัสสนาธุระต่อ แทบจะไม่หันเข้าสู่เส้นทางปฏิบัติกันเลย เทียบอัตราส่วนไม่ถึงหนึ่งเปอร์เซ็นต์เสียด้วยซ้ำ ยิ่งปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่างๆ มุ่งแข่งขันกันผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้เลิศทางวิชาการ คนก็ทะลักเข้าสู่เส้นทางการศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งห่างไกลออกจากการปฏิบัติทุกทีๆ (กาลก่อนปริญญาตรีดาษตี้นมีค่าเทียบมัธยม ๖ แต่เดี๋ยวนี้ปริญญาโทดาษตี้นมีค่าเทียบปริญญาตรี จบปริญญาโทในปัจจุบันนี้ก็เหมือนจบปริญญาตรีในกาลก่อน)

เรากำลังพูดถึงการบรรลุมรรคผลที่คิดเอากันง่ายๆ แต่กลับไม่ยอมมาปฏิบัติกันง่ายๆ เดินไปคนละทาง แล้วจะบรรลุกันได้อย่างไร เมื่อเหตุปัจจัยของการบรรลุคือการปฏิบัติแทบจะไม่มี หรือมีก็ไม่เพียงพอเลย

อีกประการหนึ่ง อายุอานามของคนยุคปัจจุบันนี้ถอยร่นลงแล้ว จากเดิม ๑๐๐ ปี ถอยร่นลงเหลือเพียง ๗๕ ปี โดยเฉลี่ย (๑๐๐ ปี จะลดลง ๑ ปี ๒๕,๐๐ ปี แต่ครั้งพุทธกาลลดลงแล้ว ๒๕ ปี) ยิ่งคนผ่านการทำงานหนักๆ เช่น แพทย์ พยาบาล อยู่เวรอดหลับอดนอน คู้้นชินอยู่แต่กับห้องสี่เหลี่ยมสีขาว ทำการผ่าตัดกันจนตึกตื่นค่อนคืน ยิ่งอายุสั้น ปลอดภัยแล้วก็ไม่ถึงอายุขัยที่กำหนด สิ้นชีวิตเสียก่อน ท่านกล่าวไว้ว่า

พระพุทธเจ้าจะไม่เสด็จลงมาอุบัติตรัสรู้ในโลกมนุษย์ หากมนุษย์อยู่ในช่วงอายุขัย ๒ อย่างนี้ คือ

๑. อายุขัยเกินกว่าหนึ่งแสนปี
๒. อายุขัยต่ำกว่า ๑๐๐ ปี

อายุขัยเกินกว่าหนึ่งแสนปีมนุษย์กาลนั้นจะอยู่กันยาวนานมาก นานแสนนานประหนึ่งจะเป็นอมตะไม่ตาย พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมอย่างไรก็ไม่เห็นสภาพไตรลักษณ์อันจีจ้ง ทุกขัง อนัตตา บรรลุมรรคผล

อายุขัยต่ำกว่า ๑๐๐ ปี มนุษย์กาลนี้จะมีอินทรีย์อ่อน (อินทรีย์ ๕ อ่อน คือศรัทธาอ่อน วิริยะอ่อน สติอ่อน สมาธิอ่อน และปัญญาอ่อน) พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมอย่างไรก็ไม่บรรลุมรรคผลเช่นเดียวกัน

ถึงกระนั้น แม้คนอินทรียอ่อนจะหันมาปฏิบัติธรรมกันบ้าง แต่ก็ไม่จริงจัง เหยาะแหยะหย่อนยานเสียมากกว่า ข้าพเจ้าสอนกรรมฐานมายาวนานรู้ดี ตลอดเวลากว่า ๑๐ ปี เห็นว่า โยคีโยคินี ผู้ปฏิบัติยังอยู่ในขั้นอนุบาล ทำได้อย่างมากแค่ระบบคอร์ส ๗ คั่น ๘ วัน เท่านั้น ออกจากคอร์สก็ออกจากกรรมฐานไม่ทำความเพียรกันต่อ

จริงอยู่ ผู้คนยุคปัจจุบันเริ่มสนใจปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น แต่ก็ยังถือว่าน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ หยิบมือเดียวเอง คงจะเรียกว่า “ยุคกาขาว” ไม่ได้ แม้สนใจปฏิบัติธรรมกันก็จริง แต่ก็ออกมาในเชิงรูปแบบรูปลักษณ์เสียมากกว่า จัดเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง “กิจกรรมพักจิต” เข้าคอร์ส อยู่เป็นกลุ่มเป็นคณะจำนวนถึง ๒๐๐-๓๐๐ คนทีเดียว ศูนย์ปฏิบัติธรรมต้องใช้ระบบจัดการจัดระเบียบวางกรอบการปฏิบัติ เดินเรียงแถวนั่งเรียงแถวหลับตาพร้อมๆ กัน ออกมาเป็นรูปแบบประหนึ่งฝึกทหารเกณฑ์ “การปฏิบัติธรรมออกแบได้” มิได้มุ่งสู่ตัวเนื้อแท้ เดินสู่เอกายนมรรคพากเพียรคนเดียวจริงๆ

อย่างไรก็ตาม เราไม่ปฏิเสธว่าจะไม่เกิดผลจากระเบียบปฏิบัติ ในระบบคอร์สนี้ เกิดผลเหมือนกัน แต่เป็นเพียงผลต้นๆ ชั้นอนุบาลปูพื้นฐานให้เท่านั้น

ภาพผู้ปฏิบัติอยู่ในกิริยาสำรวมกำหนดรู้ทุกๆ อิริยาบถ นอนเพียง ๔-๓ ชั่วโมง นอกจากนั้นเพียรอยู่กับการเดินจงกรมสลับนั่งสมาธิตลอด ทำกรรมฐานต่อเนื่องยาวนานนับเป็นเดือนเป็นปี แทบจะไม่มีแล้วในเมืองไทย

แม้จะพากเพียรทำกรรมฐานตลอดต่อเนื่องยาวนานนับเป็น

เดือนเป็นปีถึงเพียงนั้น ก็ยังเอากันไม่ได้ บรรลุกันไม่ได้ ดูตัวอย่างพระภิกษุบุตรเศรษฐีอนาถาผู้เป็นต้นเรื่องสุวรรณสามสิ ท่านปลีกตัวออกไปทำความเพียรเป็นการเฉพาะยาวนานถึง ๑๒ ปี ยังไม่บรรลุมรรคผลอะไรเลย ท่านอยู่ในยุคพุทธกาลร่วมพุทธสมัยแท้ๆ ส่วนพวกเราละการงานรัดตัวปลีกออกมาทำความเพียรกันได้เพียงไม่กี่วัน จะหวังผลเลิศได้อย่างไร

จริงอยู่ ทุกยุคทุกสมัยเราไม่ปฏิเสธ “ติกขบุคคล” บุคคลผู้มีปัญญาแก่กล้า “สุขาปฏิบัติ ขิปปาภิญญา” ปฏิบัติได้ง่าย ปฏิบัติได้เร็ว รู้ผลได้ไว แต่ถามว่าจะมีสักกี่ราย ครั้งพุทธกาลผู้บรรลุเร็วจริงๆ แบบฉับพลันทันใจ ก็เห็นมีแต่พระพาหิยะ ทารุจิริยะเพียงรูปเดียว

หากมีระบบลัดสั้นบรรลุมรรคผลได้เร็วจริงๆ ชนิดที่ว่าถ้าทุกคนปฏิบัติตามก็สามารถบรรลุฉับพลันทันใจ มิใช่พระพุทธรองค์จะทรงปล่อยให้มวลมนุษยล่อยคอบอยู่ในสังสารวัฏยาวนาน ทรงขนรี้อออกจากสังสารวัฏหมดเกลี้ยง (ปานนี้มีมนุษย์สูญพันธุ์หมดแล้ว)

ความจริง พระพุทธรองค์ก็ทรงเลือกใช้ระบบลัดสั้นอยู่เหมือนกัน แต่จะใช้ก็ต่อเมื่อทรงเล็งเห็นว่าบุคคลนั้นพร้อมจะลัดสั้นด้วย คือพร้อมจะบรรลุฉับพลัน บุคคลผู้บรรลุฉับพลันนั้นมีจริง มีใช้ไม่มี แต่เราต้องยกให้เป็นกรณีพิเศษ ดังที่บอกว่าเห็นมีแต่พระพาหิยะ ทารุจิริยะเพียงรูปเดียว ลองมาดูว่าท่านบรรลุรวดเร็วเพียงใด

พาหิยะ ทารุจิริยะ ออกเดินทางจากแดนไกลเพื่อพบพระพุทธรองค์ ไปถึงกรุงสาวัตถีเห็นพระพุทธรองค์กำลังเสด็จรับบิณฑบาต

ในยามเช้า ค่อยๆ น้อมกายเข้าไปภายใต้พระฉัพพรรณรังสีที่เปล่งแสงสว่างรั้งรอง ถวายอภิวาทแทบพระยุคลบาทกราบทูลขอให้ทรงพระกรุณาแสดงธรรมโปรดตน พระพุทธองค์ตรัสปรามว่า “อย่าเลยพาหิยะ นี่มิใช่เวลาควรแสดงธรรม” อยู่ ๒ ครั้ง แต่ครั้งครั้งที่ ๓ เขากราบทูลขออีก โดยอ้างว่าภัยชีวิตอาจถึงแก่ตน พระพุทธองค์ประทับยืนอยู่ข้างๆ ถนมนั่นเอง ทรงแสดงด้วยโอวาทธรรมสั้นๆ ว่า

“พาหิยะ เพราะฉะนั้นแล เธอพึงศึกษาอย่างนี้ว่า เมื่อเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัส รู้ ก็สักแต่ว่าเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัส รู้”

ยังไม่ทันจบโอวาทธรรมนี้ดี พาหิยะ ทารุจิริยะก็บรรลุอรหัตผล

พาหิยะ ทารุจิริยะ บุรุษผู้อยู่ในชุดเปลือกไม้ต่างผ้านุ่งนั่งประนมมือฟังอยู่เบื้องพระพักตร์ก็บรรลุฉัพพัตถ์ รวดเร็วฉับไวชนิดสายฟ้าแลบ แต่วิบากกรรมเก่าก็ตามสนองท่าน ขณะท่านกำลังแสวงหาท่อนผ้าเพื่อไปทำเป็นจีวรครอง โคนแม่ลูกอ่อนตัวหนึ่งก็พุ่งเข้าขวิดชนให้ถึงแก่ชีวิต

ภายหลังพระพาหิยะ ทารุจิริยะได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดาว่าเป็นเลิศกว่าพระภิกษุผู้บรรลุเร็วทั้งหมด พระภิกษุรูปอื่นๆ ปฏิบัติได้เร็ว รู้ผลได้เร็วก็จริง แต่ก็เทียบพระพาหิยะ ทารุจิริยะไม่ได้

ปุมหลังครั้งอดีตชีวิตของพระพาหิยะ ทารุจิริยะนั้นท่านผ่านการบำเพ็ญสมณธรรมมาถึง ๒๐,๐๐๐ ปี โดยเฉพาะสมัยพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่ากัสสปะท่านพร้อมด้วยเพื่อนพระภิกษुकุ่มหนึ่ง (รวม

๗ รูป) ป่ายป็นขึ้นไปอยู่บนยอดเขากระทำสมณธรรมจนถึงแก่มรณภาพ โดยมิได้บรรลुकุณวิเศษอะไรเลย แต่ก็เป็ความโชคดีของท่านที่เมื่อกลับชาติมาเกิดในสมัยพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่าโคดมองค์ปัจจุบัน ก็บรรลุอย่างฉับพลัน *คนมีอุปนิสัยย่อมนอยู่ในวิสัย คนไม่มีอุปนิสัยย่อมนอยู่เหนือวิสัย* แต่เราก็สามารถสร้างสมอบรมอุปนิสัยกันได้

โอวาทธรรมสั้นๆ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงให้แก่พาหิยะ ทารุจีริยะบรรลุอย่างฉับพลันนั้นคืออะไร ขอตอบว่า คือ “ปฏินิสสัคคะ” ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๕ เหนือชั้นวิมุตติญาณทัสสนะไปแล้ว (นิพพิทา วิราคะ วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ปฏินิสสัคคะ) ปฏินิสสัคคะ คือการสลัดคิณรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัส อารมณ์ทางใจออกไป ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของพระอรหันต์ เมื่อรูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัส อารมณ์ทางใจมากระทบตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจของพระอรหันต์ ท่านจะสลัดคิณหมด สลัดคิณรูป สลัดคิณเสียง สลัดคิณกลิ่น สลัดคิณรส สลัดคิณสิ่งสัมผัส สลัดคิณอารมณ์ทางใจ ไม่อาจเจือจิตติดค้าง เหมือนเมล็ดพันธุ์ฝักกาดตกบนยอดปลายเหล็กแหลม เหมือนหยาดน้ำกลอกกลิ้งบนใบบัว

พระพุทธองค์ทรงลัดสั้นโดยการนำเอายอดยิ่งกว่ายอดคือ “ปฏินิสสัคคะ” มาแสดง พุดง่ายๆ ว่า ทรงนำเอาคุณสมบัติเฉพาะของพระอรหันต์มาแสดง ท่านพาหิยะจึงบรรลุอรหัตผล เรียกว่า “ส่งถูกธรรม รับถูกทาง” ทั้งผู้ส่งและผู้รับสอดคล้องกัน แต่สำหรับพวกเรา อยากจะเอากันง่ายๆ บรรลুকันเร็วๆ พยายามหาทางลัดสั้น บอกวิธีปฏิบัติแบบลัดสั้นกัน แต่ถามว่า ผู้ปฏิบัติ นั้นพร้อมจะลัดสั้นหรือไม่ (ชอบ “ซื้อตคัด” แต่คนไม่ซื้อตคัด ทั้งผู้สอนและผู้ปฏิบัตินั่นเอง)

โปรดทราบๆ วิทยากรมือใหม่ไฟแรง มรรคผล นิพพาน “คิดใหม่ทำใหม่” ไม่ได้

ตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ มิได้หมายความว่า ข้าพเจ้าประสงค์ ทำมรรคผล นิพพานให้ยาก อยู่เหนือวิสัยจนเอื้อมไม่ถึง หากแต่เพราะ พระบางรูป คนบางกลุ่มมา “ทำมรรคผลนิพพานให้ตื่นเขิน” พุดกัน ง่าย ๆ เอากันง่าย ๆ ธรรมที่สุขุมลุ่มลึกคัมภีรภาพกลายเป็นธรรมสามัญ คุณวิเศษกลายเป็นคุณธรรมดา “ดิ่งฟ้าต่ำ” เสียแล้ว

แต่ตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็น่าจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านได้พิจารณาว่า ตนอยู่ในยุคใดสมัยใด เหตุปัจจัยการปฏิบัติของตน เป็นอย่างไร และควรวางท่าทีอย่างไร เพื่อมิให้หลงแล่นไปตามอำนาจ โลกยะ ใจร้อนอยากได้เร็วๆ เต้นตามกระแส อยากนิ่ง อยากสงบ อยาก บรรลุ ขณะที่ภาวะของตนเป็นอยู่อย่างนี้ เหตุปัจจัยยังไม่ถึงพร้อม

เมื่อรู้ถึงเหตุปัจจัยก็ควรปฏิบัติตามเหตุตามปัจจัย แต่ไม่ควร ปลดปล่อยไปตามบุญตามกรรม เมื่อมีเวลาเราก็พร้อมจะทำความเพียรสั่งสม ภาวนามัยกุศลสร้างสมเหตุปัจจัยเป็น “อุปนิสัยธรรม” กันต่อ

มรรคผลเพื่อความพ้นทุกข์

ถามว่า “เราควรปรารถนามรรคผล นิพพานหรือไม่” ตอบว่า “ควรปรารถนา” แต่ก็ควรระมัดระวังมิให้เกิดโลกะอยากได้นิพพาน เร็วๆ ประเดี๋ยวจะไม่สบายกลายเป็น “เพื่อนิพพาน” ทุกข์เพราะ นิพพานไป

กาลก่อน ผู้ที่ถวายทานแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าแล้วก็ตั้งความ
ปรารถนาสั้นๆ ว่า “**ทิฏฐธมมสฺส ภาคี โหมิ** ขอให้ข้าพเจ้าจงเป็นผู้มี
ส่วนแห่งธรรมที่พระคุณท่านเห็นแล้ว” พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ให้พรสั้นๆ
ว่า “**เอวํ โหตุ** ขอจงเป็นอย่างนั้นเถิด” ซึ่งเป็นการตั้งความปรารถนา
ที่ตรงตาม บ่งบอกถึงนัยว่าค่อยเป็นค่อยไป ตามเหตุตามปัจจัย มีใช้ตาม
อำนาจโลหะ (เกิดโลหะมันก็เดินสวนทางพระนิพพานตั้งแต่ก้าวแรก)
และตามประวัติท่านผู้นั้นก็ผ่านการสั่งสมบุญกุศลอบรมตนมายาวนาน
กระทั่งได้ดวงตาเห็นธรรมต่อเบื้องพระพักตร์ มิได้ปรารถนาจะบรรลุถึง
แบบฉับพลันทันใดเหมือนคนปัจจุบันนี้ (ปรารถนาอะไรก็ไม่มีรู้ มากมาย
เหลือเกิน)

ทางที่ดีที่สุดควรตั้งความปรารถนาอย่างนี้

“ด้วยกุศลจริยาสมมาปฏิบัติที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญให้เป็นไปนี้
แม้ข้าพเจ้าจะเกิดในภพใดชาติใดก็ขอให้ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติธรรม
ตามสมควรแก่ธรรม หากมีอุปสรรคปัญหาใดๆ มาขัดขวาง ก็ขอให้
ข้าพเจ้ามีกำลังสติปัญญาแก่กล้าสามารถผ่านพ้นอุปสรรคปัญหานั้น
ไปได้”

นี่คือการตั้งความปรารถนาเพื่อมิให้ตนตกลงสู่อำนาจโลหะ
และที่สำคัญปรารถนาเพื่อให้ตนได้ทำความเพียรสร้างสมเหตุปัจจัย
เพราะหากเหตุปัจจัยถึงพร้อมเมื่อใด ก็บรรลุผลเมื่อนั้น แม้จะตั้งความ
ปรารถนาไว้อย่างแรงกล้า แต่ไม่มาทำเหตุแห่งความเพียรเลย ผลแห่ง
การบรรลุก็เกิดขึ้นไม่ได้ บัณฑิตย่อมนิยมทำเหตุ มากกว่ารอรับผล
เพราะท่านรู้ว่า ผลนั้นเกิดแต่เหตุ

เขียนไปเขียนมา เอ นี่ข้าพเจ้าออกนอกเรื่องสุวรรณสามหรือเปล่า เปล่าเลย คนละเรื่องเดียวกัน เรากำลังอภิปรายเรื่องจิตของทุกุลและปาริกาว่าอยู่ในระดับสูงเหนือกาม ท่านทั้งสองละรังเกียจไม่ประสงค์ข้องแวะเมถุนธรรมเลย ซึ่งควรสรรเสริญยกขึ้นเป็นแบบอย่างของผู้ปฏิบัติธรรมที่อยู่เหนือกาม เรียกว่า “ผู้ไม่ติดบ่วงกาม”

ทีนี้เราก้หันมาพิจารณาตัวเองว่า ได้ฝึกฝนอบรมตนมามากน้อยเพียงใด จิตอยู่ในระดับไหน หากจิตยังวนเวียนอยู่ในกาม มักเกิด “กามวิตก” ตรึกนึกคิดถึงกาม เข้า สาย บ่าย เย็น คิดเห็นแต่กาม อาจจะเป็นแต่ก็เพียงบางครึ่งบางคราว มันรู้สึก “เบื่อๆ อยากๆ” เสียมากกว่า อยากไม่จบ เบื่อไม่จริง

มีหน้าซำชอบเห็นรูปสวยๆ ฟังเสียงเพราะๆ ดมกลิ่นหอมๆ ลิ้มรสเอร็ดอร่อย สัมผัสสิ่งอ่อนนุ่ม ยังรักๆ ใคร่ๆ รักสวยรักงาม ก็แสดงว่าติดอยู่กับกามคุณ ๕ ระดับจิตยังวนเวียนอยู่ในชั้นกามาวจรภูมิ

ครั้นรู้อย่างนี้แล้วก็ควรปลีกตัวมาทำความเพียรเพื่อออกจากกามกันก่อน แต่ดูๆ แล้ว ยังไม่เกิดสัมมาสังกัปปะดำริออกจากกามกันเลย

อย่าริอาจพูดถึงการบรรลุมรรคผล นิพพานเสียวนะ มันห่างไกลหลายโยชน์.

ความสุขจากปรัชญาตกปลา

ข้อความจากหน้า ๓๘ ว่า

“ทุกๆ วัน ปาริกาฤๅษีจะลุกขึ้นแต่เช้าตรู่ ปิดกวาดบรรณศาลาอาศรม ตั้งน้ำฉันทน้ำใช้ จัดทำทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว สองฤๅษีฤๅษีณีก้อออกไปแสวงหาผลไม้ในป่ามาฉันทน์ เข้าสู่อาศรมของตนบำเพ็ญสมณธรรม อยู่อย่างบันเทิงรื่นรมย์ในป่าใหญ่”

กาลก่อนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพย์ภรรรรมชาติมากมาย ป่าไม้ขุนเขา แม่น้ำ ลำธาร ผลหมากรากไม้ หากคนใดคนหนึ่งจะออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตอยู่ในป่าบำเพ็ญสมณธรรมตามลำพัง โดยอาศัยผลไม้หน้อยใหญ่ภายในป่านั้นเลี้ยงชีพ ก็มีใช่เรื่องยาก สองฤๅษีฤๅษีณิจึงบำเพ็ญพรตอยู่ในป่าใหญ่อย่างบันเทิงรื่นรมย์

อยู่ในป่าใหญ่อย่างบันเทิงรื่นรมย์ กล่าวได้ว่าอยู่อย่างมีความสุข สองฤๅษีฤๅษีณีไม่มีคฤหาสน์หลังใหญ่ราคาฉันทบร้อยล้าน ไม่มีผ้าแพรพรรณสวยงาม ไม่มีอาหารเลิศรสเรียงรายอยู่บนโต๊ะหรุๆ ไม่มีเครื่องประดับเพชรพลอยใดๆ สองฤๅษีไม่มีสมบัติพัศถานอะไรเลย นอกจากชุดครองของฤๅษีและอาศรมหลังเล็กๆ แต่กลับมีความสุข และสุขยิ่งกว่าคนที่พัร้งพร้อมด้วยเครื่องปรนเปรอที่เกิดจากสิ่งปรุงปลอมทั้งหลาย กล่าวได้ใหม่ว่า พวกเราออกจากสุขที่บริสุทธีมาสู่สุขที่ปรุงปลอม เราแสวงหาความสุขจากความมีกระตังงไม่มีมีความสุข “สุขเกริญมใหม่” เรามีความสุขจากความมี “อามีสุขุ” แต่สองฤๅษีกลับมีความสุขจากความไม่มี “นiramิสุขุ”

นिरามิสสุข สุขไม่อิงอามิส มิได้อาศัยวัตถุสิ่งของทรัพย์สินเงินทองมากมาย แต่กลับสุขอย่างเต็มเปี่ยม “พร่องนอก เต็มใน”

สมัยหนึ่งข้าพเจ้าปลีกตัวออกจากกรุงเทพฯ ไปอยู่ที่โมกษ-
พลาราม อ.ไชยา จ. สุราษฎร์ธานี ด้วยความรู้สึกเบื่อ ข้าพเจ้าเพื่อที่อยู่ใน
ป่าคอนกรีตมายาวนาน มันถูกแวดล้อมด้วยต้นไม้เสาไฟฟ้ามากมาย สายไฟฟ้า
สายโทรศัพท์เป็นเถาวัลย์พาดพันกันระโยงระยางยุ่งเหยิงจนหรือหรือ
เรไรใจกระเจิง มลพิษหมอกควันแผ่กระจาย ช่วงเดือนมีนาคม อากาศ
ร้อนอบอ้าว ครั้นข้าพเจ้าก้าวสู่สวนโมกข์ก็พลันสัมผัสถึงความชุ่มเย็น
แมกไม้نانาพันธุ์ ไม้ใหญ่ ไม้เล็ก ไม้เลื้อย ต้นไม้ใหญ่แผ่ปรกครึ้มชนิด
แหงนมองไม่เห็นดวงตะวัน สวนโมกข์ขอบอวลด้วยกลิ่นอายธรรมชาติจริงๆ
ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ที่นั่นศึกษาปฏิบัติธรรมนานพอสมควร วันหนึ่งคิดว่า

“เราสามารถย้ายเอาความเจริญทุกอย่างในเมืองกรุงมาอยู่ใน
สวนโมกข์นี้ได้ แต่เราไม่สามารถย้ายเอาสวนโมกข์ที่ขอบอวลด้วยกลิ่น
อายธรรมชาตินี้ไปอยู่ในเมืองกรุงได้ สวนโมกข์ไม่พัฒนาแต่กลับตีกว่า
พัฒนา พัฒนาที่ไปพร้อมกับการทำลายสิ่งแวดล้อม ต้นหญ้าถูกรื้อถอน
ต้นไม้ถูกโค่นล้ม ไม้รู้จะพัฒนากันไปทำไม”

เราออกจากความสุขไม่มีเงื่อนไขมาอยู่ในความสุขมีเงื่อนไข
เงื่อนไขที่ต้องมีบ้านหลังงามๆ รถคันหรูๆ ทรัพย์สินเงินทองมากมาย
สิ่งเหล่านี้ได้มาแทนที่ความสุขของคนยุคปัจจุบัน กระทั่งกลายเป็น
“สัญลักษณ์แห่งความสุข” ไปเสียแล้ว ใครมีมากถือว่ามีมีความสุขมาก
ใครไม่มีก็ต้องพยายามดิ้นรนแสวงหาจนกว่าจะได้มาครอบครอง แต่
ผลสุดท้ายก็ตกอยู่ในเงื่อนไขเหล่านี้ ดิตยัตถ์หวงแหน ถูกกักขังอยู่ในคอก

แห่งความสุขที่ตนสร้างขึ้นล่อมเอง จนไม่สามารถออกมาทำความเพียร เพื่อความพ้นทุกข์ ออกมาสัมผัสนิรามิสสุขไม่ได้

เรื่องนี้น่าเล่ามาก

ช่วงบ่ายเย็นๆ ยามแดดร่มลมตก ชายชราคนหนึ่งนั่งตกปลา อยู่ริมธารน้ำที่ร่มรื่นสดเจียบ เศรษฐีวัยกลางคนเจ้าของธุรกิจใหญ่โต คนหนึ่ง หลังเลิกงานแล้วจะขับรถเบนซ์คันหรูวิ่งผ่านมาทางนั้น มันเป็น เส้นทางตัดถึงคฤหาสน์ของเขา เขาขับรถผ่านทางนั้นที่ไร้มองเห็น ชายชราคนหนึ่งนั่งตกปลาอยู่เสมอ ยามเย็นวันหนึ่งเศรษฐีนี้ก็ครีมนั่ง อยู่ข้างๆ ชายชราดูว่าจะตกปลาได้สักกี่ตัว เศรษฐีสังเกตเห็นชายชรา นั่งมองธารน้ำนิ่ง แวดตาไม่มีความทุกข์ร้อนวิตกกังวลใดๆ นั่งดูอยู่นาน ก็ไม่เห็นว่ายชายชราจะตกปลาได้สักตัวเลย มันมักเป็นอย่างนี้ทุกครั้ง ที่ท่านเศรษฐีมานั่งคอยสังเกตการณ์ จนวันหนึ่งเศรษฐีอดรนทนไม่ไหว เอ่ยปากถามว่า

“ลุง ฉันเห็นลุงนั่งตกปลาตอนเย็นทุกๆ วันเลยนะ ไม่เห็นว่า จะได้ปลาสักตัว ทำไมลุงไม่ไปทำงาน” บรรยากาศเจียบสงบหายทันที เมื่อเสียงของเศรษฐีดังขึ้น

ชายชรายังคงนั่งนิ่งทอดสายตามองธารน้ำเหมือนเดิม ย้อนถามว่า

“ทำงานแล้วได้อะไร”

“อ้าว ก็ได้เงินสิลุง ถามได้” เศรษฐีตอบโดยไม่ต้องคิด เพราะ ชีวิตเขามีแต่เงิน เงิน และเงิน ใต้ ใต้ และใต้

“ได้เงินแล้วเอาไปทำอะไร” ชายชราถามอย่างเรียบเฉย

“อ้าว ก็เอาไปจับจ่ายใช้สอยสิ ซื้โน่นซื้นี่ อยากรึได้อะไรก็ได้ ถ้าเรามีเงินซะอย่าง”

“แล้วได้อะไรอีก”

“ได้ เอ่อ... ได้ความสุข ใ้ความสุข” เศรษฐีหยุดคิดนิดหนึ่ง ก่อนตอบ

“นั่งตกลาอยู่ตรงนี้ก็สุขแล้วนี่” ชายชราตอบเบาๆ

เศรษฐีฟังแล้วอึ้ง อึ้งอยู่พักใหญ่ ก่อนลาลุกกลับบ้าน ตลอดทาง เขาคิดทบทวนชีวิตห้วงที่ผ่านมา ชีวิตเขามีแต่ทำงานเพื่อเงิน เงิน และเงิน “งานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข” และเงินจำนวนมหาศาล หลายร้อยล้านก็เป็นเพียงตัวเลขอยู่ในธนาคาร ซึ่งไม่ได้ใช้มันเลย มีหน้าซำเขายังขยายธุรกิจออกอีก อยากรึมันคงเป็น “มหาชน” ขยายธุรกิจ ขยายพื้นที่ภายนอกออกไปๆ แต่ความสุขบนพื้นที่ภายในใจกลับหดแคบลงๆ

นับแต่นั้น ทุกๆ ยามเย็นเศรษฐีก็มานั่งตกลากับชายชรา ค้นหาความสุข และแล้วเศรษฐีก็ได้พบกับความสุขวิเศษ ซึ่งหาซื้อที่ไหนไม่ได้ สุขจากจิตที่หยุดได้ นิ่งได้ สงบได้ ไม่ดั้นร่นแส่สาย ความสุขอยู่ไม่ไกลเขาเลย ความสุขจริงแท้ที่อยู่นี่ตรงนี้นี่เอง อยู่ที่จิต อยู่ที่ใจ จิตใจที่ว่าง ว่าง อิสระ ไม่มีอะไรติดยึด

วันนี้ท่านเศรษฐีซาบซึ้งกับปรัชญาชีวิตบทนี้มาก “ปรัชญาตกลา แต่ไม่ได้ปลลา”

ตามที่กล่าวมานี้เพียงเพื่อชี้ให้เห็นว่าอะไรคืออะไร มิได้หมายความว่าท่านผู้อ่านจะต้องคล้อยเคลิ้มเชื่อตาม หมดความอาลัยไยดี กระทั่งลาออกจากหน้าที่การงานละทิ้งสมบัติพัสถานทุกอย่างมาทำความเพียรบำเพ็ญสมณธรรมเหมือนสองฤๅษีฤๅษิณี แต่ถ้าออกมาทำอย่างท่านทั้งสองได้จริงๆ ถึงขั้นเกิดฌานสมาบัติก็สมควรออกมาอย่างยิ่ง รีบละออกมาเร็วๆ เลย แต่เกรงว่าจะไปไม่รอดมากกว่า เพราะ “ทางนฤนิพพาน” ทอดทางยาวไกล เงื่อนไขอยู่ที่บุญญาธิการที่เคยสร้างสมไว้ ประกอบกับยุคสมัยเปลี่ยนไปไม่เหมือนสังคมเกษตรกรรมกาลก่อน ในป่าไม่มีผลหมากรากไม้ให้เลี้ยงชีพเสียแล้ว

แท้ที่จริงตามที่นำมาแสดงนี้ ประสงค์เสนอให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของชีวิตมากกว่า คือทางชีวิตที่ประเสริฐ “ชีวิตพรหมจรรย์” ซึ่งยกระดับขึ้นสูงกว่าทุกๆ ทาง เป็นมรรคสาย “วิวิธภูมิ” พาออกจากสังสารวัฏ ส่วนทางสายเดิมที่เรารู้จักมักคุ้นกันดี ทว่า “รู้ดีแต่ไม่รู้จริง” “รู้จริงแต่ไม่รู้แจ้ง” เพราะชี้บอกอย่างไรก็มองไม่เห็นโทษภัยกันเลย ลุ่มหลงมัวเมา นั่นคือทางสาย “สังสารวัฏ” เทียวอยู่ในทะเลกิเลสเวียนว้ายตาย-เกิดไม่รู้จักจบสิ้น

แต่คิดว่าเราทราบกันดีว่าสิ่งที่ตนเกาะเกี่ยวนั้นอยู่ชั้นไหน ชั้นสูงยิ่งกว่านั้นคืออะไร เพียงแต่แก่งไข้อยู่มากกว่า เมื่อทราบอยู่แล้วก็ ขึ้นอยู่กับตัวเราเองว่าจะเลือกย่ำเดินอยู่บนถนนสายสังสารวัฏตลอดไป หรือจะเปลี่ยนวิถีออกมาเดินบนมรรคสายวิวิธภูมิ คือ “ปลีกวิเวก” ออกมาให้เวลาแก่ชีวิตด้านใน “Inner life” อยู่ในมุมสงบคบหาความสงบ “สร้างอุปนิสัย” กันไว้บ้าง แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าเพื่อเป็น

เหมือนสองฤๅษีฤๅษีนั้น หากแต่เพื่อผลดีต่อชีวิตตนในปัจจุบันนี้เอง
เป็นภูมิคุ้มกันภายใน ยามเมื่ออยู่ในโลกภายนอกที่ยุ่งวุ่นวาย ก็จะนิ่ง
ได้บ้าง สงบได้บ้าง ไม่หลงเล่นตามกระแสรุ่มร้อนจนเกินไป

วันนี้เป็นวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำเสียด้วย จะเข้าห้องพระกันได้
หรือยัง.

วาจาตกตลธ

ข้อความจากหน้า ๕๕ และ ๕๗ ว่า

“ท่านคือใคร เป็นลูกเต้าเหล่าใคร มีชื่อเสียงเรียงนามอย่างไร เราจะรู้จักท่านได้อย่างไร สหายเอ๋ย เราถามท่านแล้ว ช่วยบอกที่เถิด ทำไมท่านยังเราแล้วยังหลบซ่อนอยู่”

ครั้นเอ๋ยถามอย่างนี้แล้วก็นอนนิ่งอยู่
พระราชชาติได้สติบอย่างนั้นทรงดำริว่า

“พ่อหนุ่มนี้ แม้ถูกเรายิงด้วยลูกศรอาบยาพิษล้มลงแล้ว ก็ไม่ด่าว่าบริภาษเราเลย กลับร้องเรียกหาเราด้วยถ้อยคำไพเราะ เราควรไปหาเขา” จึงเสด็จไปประทับยืนอยู่ใกล้ๆ พระโพธิสัตว์...

เขียนมาตั้งนานสองนานเพิ่งจะเข้าเรื่อง (ไม่ใช่ปากกาพาไปนะ โยม) สุวรรณสามชาตินี้มีประเด็นทอง ประเด็นธรรม (ทอง : สุวรรณสามหนุ่มน้อยผิวสีทอง ธรรม : สุวรรณสามหนุ่มน้อยผิวสีทองแสดงธรรม) อยู่หลายประเด็น ประเด็นแรกคือ “ไม่โกรธด่าว่าบริภาษ พุดจาไพเราะ”

แม้สุวรรณสามจะถูกยิงด้วยลูกศรอาบยาพิษประสบเคราะห์กรรมขั้นวิกฤต “โคมา” ก็ไม่โกรธด่าว่าบริภาษเลย กลับพุดจาไพเราะเรียกหาคนที่ทำทารุณกรรมกับตนคือพระราชชาติ ซึ่งน่ายกย่อง

ลองคิดดู ตัวเราไร้ความผิด แต่กลับถูกประทุษร้ายถึงเพียงนั้น จะรู้สึกอย่างไร คงโกรธแค้นอาฆาตถึงขนาดจะจองกรรมจองเวรกันเลยใช่ไหม “หนึ่งเจ็บฉันคือหนึ่งพันเธอเจ็บ” บางเหตุการณ์ไม่ถึงขั้นสุวรรณสาม

ถูกยิงเสียด้วยซ้ำ เช่น รถวิ่งปาดหน้า (ข้าพเจ้ามักไม่ออกนอกกุฏิ นานๆ ที่จึงจะมีธุระออกนอก ขณะนั่งอยู่บนรถแท็กซี่ที่วิ่งไป รถคันหนึ่งซึ่งวิ่งปาดหน้า เท่านั้นแหละโยมเอ๋ย โรคห่าลง สัตว์ประหลาด “จระเข้บก” หลุดออกมา แท็กซี่จะจระเข้พาดทางเสียให้ได้) หรือเกิดกรณีผิดคิวก็ไม่อดทนอดกลั้นตำว่าบริภาษสาตใส่กันถึงขั้นจะวางมวย แทนที่จะพูดจาดีๆ หาทางตกลงกัน ชนิด “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” ผ่อนปรนกันบ้าง หรืออาจถึงขั้นเรียกค่าเสียหายก็เรียกพอประมาณ ยิ่งกรณีมิได้ทำด้วยเจตนา ก็ควรอนุโลม ไม่คาดคั้นเอาโทษผิดสถานเดียว ขึ้นโรงขึ้นศาลฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นแสนเป็นล้าน (คุณหมอที่ทำการผ่าตัด ผ่าอกของพี่ระลึก “มีดหมอ” ไว้ในท้องคนไข้ กรณีนี้จะว่าอย่างไรครับ พระคุณท่าน เจริญพร ไปปรึกษาทนายความนะ)

คำพูดประโยคหนึ่งบ่งบอกว่าไม่คิดมากสบายใจ คือ “ไม่เป็นไร” หากผลทำอะไรผิดพลาดสักหน่อย เช่น สาวสวยผลไปเหยียบเท้าชายหนุ่ม ร้องอื้อริบชกเท้ากลับ ยังไม่ทันจะขอโทษขอภัยก็ได้ยินเขาพูดว่า “ไม่เป็นไรครับ ไม่เป็นไร” เธอก็สบายใจ แต่ถ้าผู้ชายผลไปเหยียบเท้าผู้ชายด้วยกันละก็ รีบขอโทษเร็วๆ

หลวงพ่อรูปหนึ่งทราบว่าเป็นอวาสวัตเจ้าอาาม รูปร่างของท่านสูงใหญ่หน้าตาขมขมแจ่มใส ท่านไม่ค่อยถือโทษโกรธเคืองใครง่ายๆ ชอบพูดว่า “ไม่เป็นไรจ๊ะ” คราวหนึ่งหลวงพ่อบำพาหนักถึงขั้นผ่าตัดต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วยเงินจำนวนมาก ทางโรงพยาบาลขอรับผิดชอบค่าผ่าตัดครั้งนี้ “หลวงพ่ไม่ต้องกังวลนะคะ ทางโรงพยาบาลจะรับค่าผ่าตัดเองค่ะ” ท่านพูดว่า “ไม่เป็นไรจ๊ะ” ท่านเลยต้องจ่ายค่าผ่าตัดเสียเอง เป็นแสน

ไม่มีใครอยากโดนตำไซ้ใหม่ แม้กลอนบทหนึ่งบอกว่า

เกิดเป็นคนต้องทนให้คนตำ
จะทำได้ทำบ้างถูกตำหมด
ทำซื่อตรงเขาตำว่าไม่คด
ทำเลี้ยวลคเขาก็ตำว่าไม่ตรง ฯ

กลอนบทนี้ให้คิดว่า อดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ หมั่นกินยา “ทำใจ” เพราะรู้ว่าคนมันชอบลงแซกรูม “ประชานิยามณ์” กัน แต่ กระนั้นก็ไม่ไม่มีใครชอบโลกธรรมฝ่ายลบคือ ติดินนินทา ตำว่าบริภาษ ชอบแต่โลกธรรมฝ่ายบวกคือยกย่องสรรเสริญมากกว่า คนบางคนพอ เอ่ยชมสักหน่อยละก็ หน้าบานเป็นดอกทานตะวันทีเดียว ถ้าไม่เชื่อลอง เปิดร้านขึ้นป้าย “เจ้แจ้วตำเจ็บ” ดูสิ จะมีใครสักคนเดินเข้าร้านไหม คง มีอยู่หรือก “คนบ้ำตังตอง” งานศพบางแห่งยังจ้าง “นางร้องไห้” มา หลั่งน้ำตาคร่ำครวญไศกา แต่ใครเล่าจะจ้าง “นางตำ” มาฟันผรุสวาท คนปากคอเราะร้ายตำไม่เว้นวรรค ประเภทตำ “non stop” จะมีใคร อยากรเข้าใกล้ ประเดี๋ยวแม่ตำกระเจิง

อย่าว่าแต่คนเลย แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็ยังไม่ชอบ โคนันทวิสาธ เป็นตัวอย่างได้ดี ซาดกเรื่องนี้เก่าลายคราม คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยได้ฟังกัน แล้ว ขอเล่าหน่อย

จะจนจะรวยก็ด้วยปาก

อดีตกาล ณ เมืองตักกสิลา พระโพธิสัตว์ได้อุบัติในกำเนิดโค ขณะยังเป็นลูกโคอ่อนพราหมณ์คนหนึ่งโชคดีได้มาตั้งชื่อโคพระโพธิสัตว์

นั่นว่า “นันทวิศาล” รักมากเลี้ยงเหมือนลูก

โคนันทวิศาลเติบโตขึ้นเป็นโคพลิพัทธ์พลกำลังแกร่งกล้าเห็นพราหมณ์ตราครุฑทำงานหนักไม่ร่ำรวยกับเขาสักทีก็นึกสงสาร วันหนึ่งเดินเข้ามาทากล่าวว่า “ไปเถิด พ่อพราหมณ์ บอกว่า ‘โคพลิพัทธ์ของฉันทสามารถลากเกวียน ๑๐๐ เล่มซึ่งผูกติดกันไปได้’ พนันกับโควินทเศรษฐีด้วยเงินพันกษาปณ์”

พราหมณ์มันใจพละกำลังของโคนันทวิศาลมาก ไปบอกโควินทเศรษฐีตามนั้น ทำพนันด้วยเงินพันกษาปณ์ โควินทเศรษฐีตกลงรับทำ เขาจึงเชิญเกวียน ๑๐๐ เล่มมาบรรจุด้วยกรวด หิน ทรายเต็ม จอดเรียงเป็นแถวยาว ใช้เชือกผูกต่อๆ โยงถึงกัน สอดไม้ค้ำไว้ได้ล่อ มัดปลายแอกสองข้างด้วยเชือกดิ่งกันไว้ ชนิดที่โคตัวเดียวลากไปปลายแอกข้างใดข้างหนึ่งไม่เขยื้อน สอดไม้ค้ำไว้ที่เกวียนคั่นหน้า เทียมโคนันทวิศาลเข้ากับแอก นั่งบนเกวียนคั่นหน้า เงื้อปฏักขึ้นร้องทวาดว่า

“เฮ้อๆ เจ้าโคซี่โกง เจ้าโคเจ้าเล่ห์ อย่าอึดอาด ลากไปเร็วๆ”

โคนันทวิศาลมิใช่โคซี่โกง โคเจ้าเล่ห์ ได้ยินถ้อยคำสาธากหู “แสดงหูโค” ก็ยืนนิ่งไม่ขยับเขยื้อนเลย พราหมณ์ผู้ฮึกเหิมคิดว่าตนชนะแน่ๆ กลับแพ้มทรูป เสียเงินพนันพันกษาปณ์ เสียใจมากกลับมาบ้านนอนชม

โคนันทวิศาลเห็นพราหมณ์เสียใจนอนชมก็เดินเข้าไปหาพูดว่า

“เอาใหม่นะ พ่อพราหมณ์ คราวนี้ไปทำพนันกับโควินทเศรษฐีด้วยเงินสองพันกษาปณ์เลย แต่อย่าเรียกฉันว่าซี่โกง เจ้าเล่ห์สิ ฉันไม่ได้ซี่โกง เจ้าเล่ห์สักหน่อย”

พราหมณ์เชือกกล้าเสียงไปทำพนันกับโควินทเศรษฐีอีกรอบ พอโคนั้นทวิศาลเดินเข้ามาเทียมแอก พราหมณ์ก็ขึ้นนั่งบนเกวียนพุด เพราะๆ ว่า “พ่อโคมหาจำเริญ ช่วยเชิญไปหน่อย พ่อโคกำลังแกลง ออกแรงลากนะจ๊ะ”

โคนั้นทวิศาลได้ยินถ้อยคำรีนหู “สบายหูโค” ก็ลากเกวียน ๑๐๐ เล่มที่ผูกติดกันไปด้วยกำลังแรงตัวเดียว ให้เกวียนเล่มหลังไป จอดตรงที่เกวียนเล่มหน้าจอดอยู่อย่างน่าอัศจรรย์ พราหมณ์ดีอกดีใจ ใหญ่เลย ชนเขาตลอย ทีนี้แหละให้มันรู้ชะบ่างว่า “จัวเไฟเป็นจัวเไฟ”

คนเรามีหัวใจหัวใจ แม้ยากจนคั้นคั้นสักเพียงใดก็ไม่อยาก เป็น “กระโถนหน้าพระโรง” รongรับคำดุด่าสะเส็ดอารมณ์ที่เขาขาก ถมถุย คุณร่ำรวยเงินทองก็จริง แต่ก็มีได้หมายความว่า อยากจะด่า ใครก็ด่า อยากจะว่าใครก็ว่า อยากจะตำหนิอะไรก็ตำหนิ อยากจะ วิจารณ์อย่างไรก็วิจารณ์ คุณเป็นเจ้านายเป็นนายจ้างก็จริง แต่ก็มีได้ หมายความว่า อยากจะด่าลูกจ้างอย่างไรก็ด่า อยากจะว่าลูกจ้าง อย่างไรก็ว่า โดยไม่คำนึงถึงหัวอกของเขา ถือว่าฉันแน่ถือเไฟเหนือกว่า คนที่ไม่รู้จักเกรงใจคนอื่น ไม่เอาใจเขามาใส่ใจเรา ชอบเอาแต่ตำหนิติ เติยนด่าว่า ระวังไว้เถอะ จะได้ “โสมอโหลน” ฝ้าคฤหาสน์อยู่คนเดียว ไร้ญาติขาดมิตร ใครก็ทนอยู่ด้วยไม่ได้ แม้แต่คนใช้

เชื้อเถิดว่า ถ้อยคำหยาบคายไม่สำเร็จประโยชน์ ชัยชนะที่มา จากการชุมนุมด่าว่าสาตโคลนใส่กัน “มีอบด่า” ไม่ชนะไม่เลิกด่า ด่าจน ชนนะ มันเป็น “โทสวิชัย” ชัยชนะที่เลวทรามด่าซ้ำ มิใช่ “ธรรมวิชัย” ชัยชนะโดยธรรมที่วิญญูชนสรรเสริญ ช่วงที่ผ่านมามีปรากฏผลอย่างไร ก็เห็นกันชัด สีเหลืองชุมนุมกันด่าเสร็จแล้ว สีแดงก็ชุมนุมกันด่าต่อ

ชัยชนะจากการจับคั่นกตตันดำว่ไม่อาจยังอีกฝ่ายหนึ่งให้ยอมรับโดย
ดุขณี มีหน้าซำ้โกรธแค้นอาฆาตมาดร้ายกลับมาโต้ตอบด้วยผรุสวาท
รุนแรงกว่าเดิม ไม่มีฝ่ายใดชนะ มีแต่ประเทศไทยแพ้

ทว่าถ้อยคำไพเราะนี้ก็ควรออกมาจากดวงจิตบริสุทธิ์ดีงาม
จริงๆ จึงจะสำเร็จประโยชน์ คิดดูสิว่า ถ้อยคำไพเราะของสุวรรณสาม
ถ้อยคำอ่อนน้อมของทุกุลฤๅษีและปาริกาฤๅษีณี ถึงกับทำให้
พระเจ้าปิลักษณ์องค์ราชาดุร้ายกระหายเนื้อกลับพระฤๅษีมาดำรง
อยู่ในธรรมจรรยา นำอัสจรรย์เพียงใด มิใช่เสแสร้งแกล้งพูดไพเราะ
เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์บางอย่าง “ลึนคนลวง” หลอกกันนานๆ
ไม่ได้แน่ๆ เขาย่อมรู้ว่าคนคนนี้ “ปากหวาน ก้นเปรี้ยว” จะพูดเพราะ
กล่าวชมสักเพียงใด ก็เปล่าประโยชน์ มีหน้าซำ้รู้สีกว่ามัน “เลี่ยน”
เปื้อนหน้าหนี

อันอ้อยตาลหวานลื่นแล้วลื่นซาก

แต่ลมปากหวานหุมิรู้หาย

แม้เจ็บอื่นหมื่นแสนยังแคลนคลาย

เจ็บจนตายนั้นเพราะเหน็บให้เจ็บใจ ๆ

(กลอนสุนทรภู่)

ถ้อยคำสำรากรูเกิดโทษ ถ้อยคำรื่นหูเกิดประโยชน์ ตระหนัก
ถึงโทษ มองเห็นประโยชน์แล้ว เราก็ควรจะพูดจากันเพราะๆ เป็น
“บุคุภภาณิ : พูดภาษาดอกไม้” “มธูรภาณิ : พูดภาษาน้ำผึ้ง” และที่
สำคัญพูดออกมาจากจิตเมตตาจริงๆ

เจ็บแจ้ว เสียงแจ่ม จะให้จับใจ ก็พูดจาเพราะๆ สิเจ็

เมตตาธรรมคำจนโลก

ข้อความจากหน้า ๘๓ ว่า

“แม่ปาริกา ท่านผู้นี้คือพระเจ้ากาสิ พระองค์ทรงกริ้วยิ่งพ่อ
สามบุตรคนเดียวของเราด้วยลูกศรอาบยาพิษให้ล้มลงนอนตายอยู่ที่
แม่น้ำมีคลื่นมตา เราทั้งสองอย่าโกรธแค้นปรารถนาความชั่วร้ายต่อ
พระองค์เลย”

“บุตรที่รักษาได้ยากยิ่ง เลี้ยงเราทั้งสองผู้ตาบอดในป่า จะไม่
ให้โกรธแค้นคนที่ฆ่าบุตรคนเดียวนั้นได้อย่างไร”

“บุตรที่รักษาได้ยากยิ่ง เลี้ยงเราทั้งสองผู้ตาบอดในป่า บัณฑิต
ย่อมสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่ฆ่าบุตรคนเดียวนั้น”

ความโกรธเป็นอารมณ์ที่ยากจะกดข่ม ระวังยากจริงๆ ยิ่งยาม
ที่มันปะทุเดือดขึ้น ยิ่งยากจะกดข่มเอาชนะ สงครามใดที่บอกว่าชนะ
ยากก็ไม่เสมอเหมือนสงครามแห่งความโกรธ สงครามแห่งความโกรธ
ชนะยากที่สุด คนโกรธเลือดขึ้นหน้าร้อนเกินพิภพ ชนิดเห็นช้างเป็นหมู
ไม่สนใจหน้าอินทร์หน้าพรหม คุณตะรางเรื่องเล็ก พร้อมจะบันดาลโทษ
ฆ่าฟันสับเป็นชิ้นๆ แต่สามารถกดข่มเอาชนะได้ ถือว่าคนคนนั้นเป็น
“ยอดขุนพล”

ลูกสาวคนเดียวหน้าตาน่ารักอยู่ในวัยเรียน วาดหวังอนาคตไว้
สวยงาม กลับต้องมาถูกห่มเหงจิตใจอย่างสาหัส ถามว่า ผู้เป็นพ่อเป็น
แม่จะโกรธแค้นไหม ตอบแทนได้เลยว่า โกรธแค้น และโกรธแค้นเอามากๆ

ชนิดไม่วิวชีวิตคนผู้นั้น มันต้องย่อยยับไปต่อหน้าต่อตา เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง

สามเนรรูปหนึ่งรำเรียนปริยัติธรรมจนได้เป็นมหาเปรียญ ภายหลังเกิดเหตุการณ์ผันผวนในเพศบรรพชิต ลาสิกขาออกไปประกอบอาชีพการงาน ตลอดช่วงระยะเวลา ๒๐ ปี เขาขยันอดทนอดออมบากบั่นดิ้นรนต่อสู้มาก กว่าจะก่อร่างสร้างตัวได้ก็เหน็ดเหนื่อยแทบเลือดตากระเด็น และแล้วฝันของเขาก็เป็นจริง สามารถมีกิจการเป็นของตัวเอง ช่วงที่เขาอดทนลำบากต่อสู้ดิ้นรนนั้นได้แต่งงานอยู่กับผู้หญิงคนหนึ่ง เธอเป็นศรีภรรยาร่วมเรียงเคียงข้างเขาตลอด และเธอก็ตั้งครมร์คลอดลูกผู้หญิงออกมาคนหนึ่ง เขารักลูกผู้หญิงคนนี้มาก ประหนึ่งแก้วตาดวงใจ

ลูกสาวที่เขาประคบประงมเลี้ยงดูเป็นอย่างดีตั้งแต่เล็ก ๆ เจริญวัยขึ้นกระทั่งโตเป็นดรุณีแรกรุ่ง ก็ต้องมาถูกข่มเหงจิตใจอย่างที่ไม่ให้อภัยกันไม่ได้

เขาโกรธแค้นมาก ๆ จนหลังน้ำตา ร้องไห้ มันเจ็บกายลูก แต่มาเจ็บที่ใจพ่อ เพลิงไฟแห่งความเคียดแค้นสุ่มไหม้จิตใจเขา เขาต่อสู้กับจิตโทะสะอย่างดุเดือด มันโกรธพยาบาทอาฆาตมาดร้ายหมายประหารประหารเช่นฆ่าอย่างเดียว และเขาก็มีปืนไว้ครอบครองที่พร้อมจะเหนี่ยวไกปลิดชีพมันได้ตลอดเวลา “คนผู้นี้มันจะไม่ได้เดินอยู่บนโลกใบนี้อีก” เขาพยายามหักห้ามใจมิให้ลุอำนาจแกโทะสะ “อย่านะ อย่าทำเด็ดขาด ถ้าขึ้นทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ต่อสู้ดิ้นรนสร้างมาทั้งหมดต้องพังพินาศ” ตลอดทั้งคืนกว่าจะข่มตาหลับได้ก็ยากลำบาก

และแล้วเขาก็ถูกสายน้ำแห่งโทสะที่เชี่ยวชาญพัดพาไป พ่ายแพ้ว “คนประเภทนี้ต้องเล่นศาลเตี้ยเท่านั้น” เขาตกลงปลงใจฆ่า เรียกพรรคพวกให้มาช่วย “วางแผนฆาตกรรม” วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำลอยกระทง น้ำมันไม่รอดแน่ๆ (เลือกฆ่าวันพระเสียด้วย) พรรคพวกของเขาเล่นด้วยช่วยยุยงส่งเสริม “จัดการมันเลย ปลอยมันไว้ทำพระแสงด้ามยาวทำไม” และพร้อมจะไปทำหั่นให้สิ้นซาก

ปกติพ่อทิดนี้เป็นคนใจบุญสุนทรทาน ชอบไปทำบุญเป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ในต่างจังหวัดอยู่เรื่อยๆ ด้วยตระหนักว่าเขาเป็นคนวัด เติบโตขึ้นมาได้วันนี้ก็เพราะวัด ควรคืนประโยชน์ให้แก่วัดบ้าง โดยได้พบกับพระอาจารย์รูปหนึ่ง แรกพบความรู้สึกของเขาก็บอกว่า “ใช่” พระอาจารย์รูปนี้คือพระแท้ ท่านลุ่มลึกอยู่ในภายในมีใช้กิริยาภายนอก ถ้อยธรรมที่ออกมาจากท่านช่างลึกซึ้งกินใจ พระอาจารย์รูปนี้เองที่ช่วยจุดดึงเขาขึ้นจากลุ่มเลนแห่งกิเลสที่กำลังจะถล่มจมลึก ด้วยจิตศรัทธา เขามักจะเดินทางไปพบพระอาจารย์ที่วัดต่างจังหวัดอยู่เรื่อยๆ ทำบุญถวายสังฆทานและขอคำปรึกษาฟังธรรมจากท่าน ทุกๆ ครั้งเขาจะได้รับความโสมนัสเบิกบานใจกลับกรุงเทพฯ เสมอ และเรื่องลูกสาวคนเดียวที่ถูกข่มเหงนี้ก็ไปถึงท่าน

ทันทีที่พระอาจารย์ทราบว่าเขาวางแผนฆาตกรรม ก็รีบสั่งห้ามทันที และขอปิ่นที่เขาครอบครองมาเก็บไว้ โดยบอกว่า “ช่วงนี้อันตรายมาก หน้าลี้วหน้าขวาน จะไม่รอดพ้นจากคุกตะราง ดวงคุณมันแรง แม้วางแผนไว้รัดกุมแยบยลสักเพียงใดก็หนีไม่รอด ติดคุกดิตตะรางแน่ๆ และทุกอย่างที่สร้างมากับมือก็จะพังพินาศ”

เขาเชื่อพระอาจารย์ยอมยกเล็กแผนฆาตกรรมและนำไปมอบให้ท่านเก็บไว้โดยดี

กระนั้นก็ตาม จิตโทสะโกรธพยาบาทอาฆาตมาดร้ายก็ยังตามรั้งความเขาอยู่ ชนิดไม่ลดราวาศอก ความคิดอยากฆาตกรรมวนเวียนไปมาภายในสมอง พยายามกดข่ม พยายามจะเอาชนะ พลันนึกถึงคำพระอาจารย์ที่ท่านแนะนำว่า “มึงอยากจะไปก็ไป แต่กูจะนอน” หมายความว่า “จิตอยากฆ่าก็ไปฆ่าเสีย ฆ่าจนหน้าใจเลย แต่ตัวฉันไม่ไป ฉันจะอยู่ที่นี้ ฉันจะนอน” จึงพอข่มตาหลับลงได้บ้าง ช่วงเวลานี้จิตใจเขาถูกไฟพยาบาทเผาไหม้ หน้าตาหมองคล้ำอย่างเห็นได้ชัด ความโกรธแค้นปะทุขึ้นอยู่เรื่อยๆ พอจะกดข่มระงับลงได้ แต่ประเดี๋ยวก็ปะทุขึ้นอีก มันไม่เบาบางจางคลายสักที เขาต้องเดินทางไปพบพระอาจารย์มากขึ้นกว่าเดิม เลือดเข้าตา ขอพระเป็นที่พึ่ง พระอาจารย์ก็เมตตาแนะนำบอกสอนให้แสงสว่าง วันหนึ่งพระอาจารย์พูดว่า

“วานนี้เราไม่รู้จักกัน วันนี้เรารู้จักกัน และพรุ่งนี้เราก็จะไม่รู้จักกัน”

พอเขาได้ฟังธรรมะวรรคทองนี้เท่านั้น ไม่น่าเชื่อว่าจิตโทสะที่ตามรบกวนมาเป็นเวลายาวนาน มันหลุดกระเด็นออกไปต่อหน้าต่อตา เขาพบแสงสว่างแห่งธรรมะ ธรรมะคือการไม่ยึดมั่นว่า “ตัวกู” “ของกู” นั้นเอง

“ใช่แล้ว วานนี้คืออดีตชาติเราไม่รู้จักกัน เราและลูกสาวไม่รู้จักกันเลย ต่างคนต่างอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ไม่รู้ที่อยู่ภพภูมิไหน แต่วันนี้คือ

ปัจจุบันชาติเราเพิ่งรู้จักกัน บุญกรรมนำส่งให้เราและลูกสาวโคจรมาพบปะเจอเจอกัน อยู่ด้วยกัน เราในฐานะพ่อต้องรับภาระเลี้ยงดู เธอเพียงมาอาศัยอยู่กับเราในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ตัวเราสีกลับหลงยึดมั่นถือมั่นว่า “นี่ลูกของฉันๆ” อยู่ตลอด ซึ่งความจริงมันไม่ใช่ และพรุ่งนี้คืออนาคตชาติหรือชาติหน้าเราก็จะไม่รู้จักกันอีก เมื่อวันนั้นมาถึง เราและลูกสาวก็แยกย้ายกันไปเกิดตามบุญตามกรรมของตน อยู่ต่างที่ต่างภพภูมิ ไม่รู้จักกันเลย แล้วเราจะมัวยึดมั่นถือมั่นอยู่ทำไม เราเลี้ยงลูกได้แต่ตัว ส่วนหัวใจเลี้ยงไม่ได้”

เท่านั้นเองกำแพงแห่งโทสะที่ก่อขึ้นสูงทะมึนแทบจะทำลายไม่ได้ก็พังทลายหายไปพริบตา ตลอดเวลาที่เขาต่อสู้กับโทสะมาเพิ่งรู้ว่า “ตนประสบชัยชนะ” เขาชนะความโกรธแล้ว ชนะสงครามที่ชนะได้แสนยาก มันเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ วันนี้เขารอดพ้นจากกงกรรมกำเริบยอนที่จะหมุนตามไปบดทับให้รับวิบากเผ็ดร้อนอีกหลายภพหลายชาติ

เรื่องจริงไม่ผ่านจอแต่ผ่านการเล่าจริงจากอดีตนักบิน (บิณฑบาต) คนนี้ คือตัวอย่างของการต่อสู้เอาชนะสงครามแห่งความโกรธ แต่กว่าเขาจะเอาชนะมันได้ก็สะบักสะบอม ถูกมันเล่นงานแทบแย่ ยังถือว่าโชคดีที่ไปให้ “พระโปรด” มิฉะนั้น ปานนี้คงไปนอนกินข้าวคุกเรียบริ้อย ได้ฆ่าจนสาแก่ใจและได้ติดคุกสมใจ หมัดอิสรภาพยาวนาน แม้พ้นโทษออกมาได้ก็ถูกชนกبابปึกหลัง ถูกตราหน้าว่าคนซึ่คุก “สะใจโทสะ” ที่เดียว

เรียนรู้ระงับโทสะ

สำหรับสองฤๅษีฤๅษีณั้นไม่ถูกความโกรธเล่นงานเลย ตะกอนโทสะไม่ขุ่นคลุ้งขึ้นสักนิด โดยเฉพาะทุกฤๅษีราบเรียบตั้งแต่แรกได้ยินพระราชดำรัสว่า “ข้าพเจ้าฆ่าพ่อสามหนุ่มน้อยผู้ปรนนิบัติผู้เป็นเจ้าของเสียแล้ว” เสียด้วยซ้ำ แต่หัวอกของผู้เป็นแม่ปาริกาฤๅษีณี้ก็ถึงกับสั่นหวั่นไหว มิได้โกรธแต่ก็อยากโกรธ จึงถามว่า “จะไม่ให้โกรธแค้นคนที่ฆ่าลูกคนเดียววนั้นได้อย่างไร” ครั้นได้ฟังทุกฤๅษีพูดว่า “บัณฑิตย่อมยกย่องสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธคนที่ฆ่าลูกคนเดียววนั้น” ก็หยุดทันที ไม่เปิดช่องทางให้ข้าศึกคือโทสะบุกเข้าโจมตีเลย ไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้ เรื่องนี้ต้องบอกว่ายิ่งใหญ่มาก ระดับจิตของท่านสูงจริงๆ หากเทียบกับเราก็คือว่าคนละชั้น

ลูกรักคนเดียวถูกฆ่าถือว่าสุดๆ เจ็บแค้นยิ่งกว่ามาทำกับตน ผู้เป็นพ่อเป็นแม่เสียอีก เพราะความรักของบิดามารดาต่อบุตรธิดานั้นยิ่งใหญ่ “รักเกินฟ้า” ไม่มีความรักของหนุ่มสาวคู่ไหนเทียมเท่า ลูกจะเจ็บพอกับแม่ขอเจ็บแทน ลูกจะตายพอกับแม่ขอตายแทน ลูกเจ็บพอกับแม่เจ็บยิ่งกว่า ลูกตายพอกับแม่ก็เหมือนวายเป็นชาติ จะฆ่าลูกฉันจงฆ่าฉันเถอะ ขอให้ฉันตายก่อนลูก ขอให้ลูกได้เผาศพฉัน อย่าให้ลูกตายก่อนฉัน ฉันเผาศพลูกเลย มันโหดร้ายสุดแสนจะโศกเศร้า อาจารย์เซนอวยพรว่า “สาธุๆ ขอให้ปู่ย่าตายก่อน ตายยายตายทีหลัง ตายายตายก่อน พ่อแม่ตายทีหลัง พ่อแม่ตายก่อน ลูกหลานตายทีหลัง” พิจารณาดูแล้วเป็นพรประเสริฐจริงๆ

ลูกรักคนเดียวถูกฆ่าตาย เรื่องสุดเศร้าถึงขนาดนี้ กลับไม่ถือ

โทษโกรธเคืองเลย แล้วเรื่องอื่นๆ นอกจากนี้จะถือโทษโกรธเคืองได้อย่างไร ท่านบอกว่า “เหตุสมควรโกรธไม่มีในโลก” แต่คำพูดประโยคนี้ก็ออกจะเกินความจริงสักหน่อย ไม่มีเรื่องสมควรโกรธเลยย่อมเป็นไปได้ ย่อมมีเรื่องสมควรโกรธอย่างแน่นอน เพียงแต่จะโกรธหรือไม่ คำพูดที่ตรงตามความเป็นจริงคือ “เหตุสมควรโกรธแต่ก็สามารถอดข่มมิให้โกรธได้”

แต่ถ้าอดรนทนไม่ไหว “ฉันทมิใช่พระอรหันต์นี่” มันท้นำโกรธจริงๆ ให้ตายสิ เรื่องนำโกรธแต่อย่าโกรธจนน่าเกลียด โกรธพอประมาณ โกรธพองามๆ โกรธซ้าๆ อย่าโกรธเร็วๆ และอย่าโกรธนานๆ หยุดเป็นนักแปรรูป แปรความโกรธเป็นความเกลียด “วานนี้โกรธ พรุ่งนี้เกลียด” เกลียดเข้ากระดูกดำชนิด “ผีไม่เผา เงานไม่เหยียบ” อย่างนี้คงไม่ไหวแน่ๆ ผ่อนๆ ลงมาหน่อยเถิด “วานนี้โกรธ พรุ่งนี้กร่อย” ค่อยๆ สลิมน้อยๆ อย่าให้จิตครุ่นคิดวกไปเวียนมา สลัดความโกรธทิ้งไม่คิดถึงมันไม่ตอกย้ำ สิ่งใดไม่คิดตอกย้ำ สิ่งนั้นก็จจะค่อยๆ เลือนหายสลิมนได้เอง ทำเป็นเฉยๆ นั่งตีสมาธิก่อน นั่งได้ร่มไม้เย็นๆ รับลมโชยเบาๆ หัดทำเย็นชากับความโกรธบ้าง มิฉะนั้นจะกลายเป็นคน “เจ้าคิด เจ้าแค้น” ถูกไฟพวยบาทเผาจนอยู่ตลอด และที่สำคัญคืออย่าผูกใจเจ็บอย่าผูกโกรธข้ามเดือนข้ามปีกลายเป็นคนมืดกริดทึบไม่ลบล้างง่ายๆ โกรธได้ก็ลืมได้สิ รับผิดชอบได้เร็วๆ ยิ่งดี คนความจำดีจะจำอะไรก็จำ แต่อย่าจำความโกรธ ยิ่งคนอยู่ร่วมชายคาเดียวกัน ยิ่งต้องรู้จักหระของชีวิตครอบครัว คนหนึ่งร้อนอีกคนหนึ่งต้องเย็น คนหนึ่งโกรธอีกคนหนึ่งต้องไม่โกรธ คู่สามีภรรยาอย่าโกรธพร้อมกัน

ถ้อยคำของพุทธฤๅษีตอนหนึ่งว่า “บัณฑิตยกลย่องสรรเสริญ

บุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่ฆ่าลูกคนเดียวนั้น” เป็น “วรรคทอง วรรคธรรม” ที่เดียว ควรนำมาเป็นคติเตือนใจยับยั้งความโกรธ ยามที่เรา รู้สึกโกรธเคืองเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ขอให้นึกถึงถ้อยคำนี้นำไปเปรียบเทียบ เช่น บัณฑิตยกย่องสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่มาด่าว่าอย่างนี้, บัณฑิตยกย่องสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่มาหาเรื่องอย่างนี้, บัณฑิตยกย่องสรรเสริญบุคคลผู้ไม่โกรธแค้นคนที่มาเหยียบตาปลาอย่างนี้ กัดข่มความโกรธนั้นเสียระงับไว้ไม่โกรธเคือง

ระหว่างพาลชนกับบัณฑิตชนนั้น เราจะให้ความสำคัญแก่ใคร คำตอบคือให้ความสำคัญแก่บัณฑิตชน บัณฑิตมีน้ำหนักรู้มากกว่าคนพาลมากนัก คำติเตียนคำสรรเสริญของคนพาลไม่ถือเป็นประมาณ คำติเตียนคำสรรเสริญของบัณฑิตถือเป็นประมาณ คนพาลติเตียนไม่เป็นอันติเตียน สรรเสริญไม่เป็นอันสรรเสริญ บัณฑิตติเตียนเป็นอันติเตียน สรรเสริญเป็นอันสรรเสริญ “ถูกบัณฑิตติเตียนดีกว่าถูกคนพาลสรรเสริญ”

เมื่อให้ความสำคัญต่อบัณฑิตใ้หน้าหนักต่อบัณฑิตถือบัณฑิตเป็นประมาณกันแล้ว ก็อย่าสนใจใส่ใจคนพาล แม้คนพาลจะดูหมิ่นเหยียดหยามปรามาสสักเพียงใดก็ตาม ดูตัวอย่างลูกสาวของอดีตนักบินถูกย่ำยี เขาโกรธแค้นต้องการฆ่า แทนที่พรรคพวกของเขาจะห้ามปราม กลับขยุ่งส่งเสริม ทั้งๆ ที่รู้ว่า ติดคุกหัวโตแน่ๆ มันยู่ให้ติดคุกมากกว่า ถ้าเขาไม่ลงมือหยุดอยู่เฉยๆ อาจจะถูกเพื่อนกลุ่มนี้ด่าว่าปรามาส

“มีงมันชี้ตลาดตาขาว มันหยามหน้ากันซัดๆ ยังปล่อยให้มันลอยนวลอีกเหรอ เก็บมันซะเลยสิ”

ถ้าเขาสนใจคำด่าว่าปรามาสของเพื่อนๆ ไปทำตามนั้นจริงๆ มี

หวังจับสินกัน ปิดฉากชีวิตคนวัดเจ้าของกิจการใหม่ซึ่งกำลังจะเปิดฉากอย่างสวยงาม (อย่าดูหมิ่นคนมาจากวัด “เซียง” “ทิด” “อารามบอย” พวกเขามาจากศูนย์ก็จริง แต่ก็ขยันขันแข็งสามารถสร้างตัวมีกิจการเป็นของตัวเอง “จับเสือมือเปล่า” ได้)

ถ้าออกมาในรูปนี้พรรคพวกของเขาควรเรียกอย่างไรดี “ก๊วนพาล” ไซ้ไหม จริงอยู่ เราไม่โกรธ เราไม่แค้นแค้น ย่อมไม่เป็นที่สບอารมณไม่เป็นที่สรรเสริญของคนพาล แต่ขอให้เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิต เป็นที่ยกย่องของบัณฑิต จะให้เป็นที่สรรเสริญเยินยอของคนพาลได้ อย่างไรก็ตาม เพราะคนพาลสรรเสริญความโกรธแค้นพยาบาทอาฆาตมาดร้าย จงล้าจงผลาญ ส่วนบัณฑิตสรรเสริญเมตตา ยกโทษให้อภัย ไม่โกรธแค้นพยาบาทอาฆาตมาดร้าย เลิกจองกรรมจองเวรมองเห็นกันอยู่ชัดๆ อยากเข้าพวกก๊วนพาลกอดคอกันตลกนกรกก็ตามใจ

สร้างภูมิคุ้มกันความโกรธ

ฤๅษีฤๅษีมิได้โกรธแค้นพระราชาที่ทรงฆ่าสุวรรณสามบุตรรักคนเดียวเลย ทำไมท่านทั้งสองไม่โกรธ อ่านตามเนื้อเรื่องก็ตอบได้ว่า เพราะท่านทั้งสองเจริญเมตตา ด้วยอำนาจแห่งเมตตาของท่านทั้งสองปรากฏว่าสิ่งสวราสัตว์น้อยใหญ่ภายในป่าต่างก็ได้จิตเมตตาต่อกันและกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย แสดงว่ากำลังเมตตาของท่านทั้งสองไม่ธรรมดา มากมายมหาศาลจริงๆ อยู่ในระดับอัปมัญญาหาประมาณมิได้แผ่ออกไป ดังนั้น ท่านทั้งสองจึงไม่โกรธ และถึงแม้จะรู้สึกโกรธอยู่บ้าง ก็สามารถกดข่มให้หายไปได้พริบตา ไม่กำเริบขึ้นเลย

“เมตตาทาวนา” เป็นสมถกรรมฐานสายหนึ่งที่ควรแก่การเจริญ โดยเฉพาะคนโทสจริตมักโกรธมักอารมณ์เสีย มีโทสะเป็นเจ้าเรือน เมตตาคือเป็นยาขนาดเอกเยียวยาโรคโทสะให้หายชะงัก คนโทสจริตเห็นโทษของโรคโทสะกำเริบอยากหาย ไม่อยากให้ไฟโทสะตามเผาไหม้ตนเอง แต่ไม่ยอมเจริญเมตตาคเลย ก็อย่าหวังว่าจะหายจากโรคร้ายนี้ได้ ออกจากเรือนโทสะไม่ได้แน่ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น คนโทสจริตมิได้เจริญเมตตาระงับโทสะเสียก่อน ปลีกตัวมาทำสมาธิเจริญวิปัสสนา ก็อย่าหวังว่าสมาธิจะตั้งมั่น ปัญญาจะเห็นแจ้ง มันจะเป็นปรากฏการณ์อย่างแน่นอนหนา พลุ้งออกมาเป็นความฟุ้งซ่าน ฟุ้ง ฟุ้ง และฟุ้ง เติลิตเปิดเปิง เห็นอะไรก็ไม่สบอารมณ์ ถูกกระทบนิคกระทบหน้อยก็โกรธ โทสะมันเป็นปฏิปักษ์ต่อเมตตาทอทสะเข้าประตูหน้า เมตตาคือออกประตูหลัง อยู่ร่วมชายคาเดียวกันไม่ได้

เมตตาคือ “ภูมิคุ้มกันโทสะ” ใครก็ตามได้รับการฉีดวัคซีนแห่งความเยือกเย็นคือเมตตานี้แล้ว โรคโทสะจะเข้าแทรกกำเริบไม่ได้ ช่วงที่ผ่านมาระงับความโกรธ หาทางออกจากความโกรธด้วยอุบายวิธีต่างๆ กลยุทธ์รบกับความโกรธถูกตั้งขึ้นมาใช้ ตำราพิชัยโทสะถูกเขียนขึ้นหลายเล่ม แม้แต่ฝรั่งก็ยิ่งเขียน เพราะเล็งเห็นโทษภัยนำกลลวงของมัน มันทำลายสุขภาพจิต “มะเร็งอารมณ์” และก็เพาะเชื้อกลายเป็นโรคมะเร็งจริงๆ อุบายวิธีนั้นๆ คงช่วยระงับได้บ้าง แต่ที่ระงับที่ปลายเหตุ มิใช่ต้นเหตุ และใช้เวลานาน ถ้าจะระงับกันจริงๆ ต้องระงับที่ต้นเหตุ ด้วยการเจริญเมตตาสั่งสมกำลังไว้เป็น “ภูมิคุ้มกัน” ที่

เข้มแข็ง เป็นป้อมปราการแน่นหนาขวางกั้นข้าศึกคือโทสะมิให้บุก
เข้าโจมตี ถ้ามันเล็ดลอดเข้ามาได้ ก็สามารถสงบระงับได้เร็ว จับมัน
คุมขังไว้เป็นเฉลยศึกกล่าวโศตรวนเรียบบร้อย เมื่อมันตกอยู่ใต้อำนาจ
ของเรา เราก็ได้ชื่อว่า “เจ้านายโทสะ” ตัวจริง

หากมิได้เจริญเมตตาเอาไว้อย่างไร เมื่อเกิดเหตุแรงๆ จะไม่ให้
โกรธยอมเป็นไปไม่ได้ ย่อมโกรธ “น้อตหลุด” แน่ๆ ครั้นโกรธแล้ว
พิจารณาตามอุบายวิธีระงับความโกรธนั้นๆ (คัมภีร์ปกรณ์พิเศษวิสุทธิ
มรรคแสดงวิธีระงับความโกรธไว้ ๙ ขั้นตอนด้วยกัน) คงพอช่วยระงับ
ลงได้บ้าง แต่แล้วก็ปะทุเดือดขึ้นอีก ขอบอกว่าอยากเอามากๆ กว่า
จะเอาชนะมันได้ก็แทบแย่ แน่ไม่แน่อาจพลาดไปทำชั่วฆาตกรรมจริงๆ ดู
คนวัดเจ้าของกิจการใหม่เป็นตัวอย่าง ถูกมันเล่นงานจนสะบักสะบอม
หลังจากหายโกรธไม่คิดฆ่าแล้ว ถ้าเขาย้อนกลับไปดูช่วงที่ผ่านมาสักนิด
ก็จะรู้ว่า “ตนถูกโทสะกินเปล่า”

สองฤๅษีฤๅษิณีผู้เจริญเมตตา เปี่ยมด้วยเมตตาจิต ยกจิต
ขึ้นเหนือโทสะ เอาชนะสงครามแห่งโทสะได้อย่างยอดเยี่ยม ควรถือ
เป็นแบบอย่างของเรา ขอให้ท่านทั้งสองอยู่ในความระลึกของเรา ยาม
ที่เกิดโทสะด้วยเถิด

สุวรรณสามชาดกนี้มี “ประเด็นทอง ประเด็นธรรม” อยู่หลาย
ประเด็น แต่ที่ถือว่าเป็นประเด็นจริงๆ คือ “เมตตา” เพราะสุวรรณสาม
ชาดกบอกถึงการบำเพ็ญ “เมตตาบารมี” ของพระพุทธองค์ สมัยที่
เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ อ่านสุวรรณสามชาดกแล้วไม่ซาบซึ้ง
เรื่องเมตตา ไม่เกิดจิตเมตตาเลย ก็ไม่รู้ว่าอ่านไปทำไม.

ยิงปืนนัดเดียวได้นกสามตัว

ย้อนกลับไปดูข้อความจากหน้า ๗๓ ว่า

“พระองค์ทำความผิดอย่างใหญ่หลวง ได้กระทำความบาป
หยาบช้าแล้ว บิดามารดาและบุตรทั้งสามหาความผิดไม่ได้ ถูกพระองค์
ฆ่าเสียแล้วด้วยลูกศรเพียงดอกเดียว”

คำกล่าวของเทพธิดาพสุนธรีต่อพระเจ้าปิลัยักษ์ว่า ลูกศร
ของพระองค์ดอกเดียว แต่กลับปลิดชีวิตคนถึงสามคนให้ตายพร้อมๆ
กัน คือสุวรรณสามสันลมเพราะพิษร้าย ฤๅษีฤๅษิณมีได้ดื่มน้ำ
เหี่ยวแห้งตาย ช่างเป็นความผิดใหญ่หลวง ไม่น่าให้อภัยเลย หากเกิด
โศกนาฏกรรมอย่างนั้นจริงๆ เชื่อว่า ศาลอาญากรรมต้องพิพากษา
ตัดสินพระราชาผู้แผลงศรพิษให้ทรงได้รับโทษปลงพระชนม์ไม่ต่ำกว่า
๓ ชาติ ยิ่งผู้นั้นบริสุทธิ์เปี่ยมคุณธรรมถูกฆาตกรรมอย่างทารุณ ยิ่งต้อง
ได้รับโทษอย่างสาสม หลังจากตกนรกหมกไหม้แล้ว ทุกภพทุกชาติ
ที่เกิดมาเป็นมนุษย์จะต้องถูกฆ่าถูกประหารชีวิตไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ชาติ
หรืออาจจะมากกว่านั้น

ดูเรื่องจากพระไตรปิฎกนี้เป็นตัวอย่าง

สมัยพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า “สิขี” หลิงเกิดในสกุล
พราหมณ์นางหนึ่งเกิดจิตริษยาไปดำบริภาพพระภิกษุณีรูปหนึ่งว่า
“นางแพศยา นางมารร้าย นางมารศาสนา” เผอิญว่าพระภิกษุณีรูป
นั้นเป็นพระอรหันต์ ช่วยเลย โขคร้ายหลายชั้น คำด่าเพียง ๓ ประโยค

เท่านั้น กลับได้รับวิบากผลเผ็ดร้อนหนักหนาสาหัส ต้องตกรรทหมกไหม้ อยู่หลายร้อยปี พ้นจากขุมรกรกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ เศษวิบากกรรม ก็กระเสี้ยนกระสาวยตามสนองให้นางเกิดเป็นหญิงแพศยาหญิงโสเภณี อยู่ถึง ๑๐,๐๐๐ ชาต วิบากซ้ำกรรมซัดถูกคนด่าว่าประณามหยามหยัน ซ้ำเติมอีก หญิงคนนั้นได้บรรลอรหัตผลในสมัยพระพุทธเจ้าทรงพระนาม ว่า “โคตม” ชื่อ “อัมพปาลี”

เรื่องนี้อันตรายมาก คิดอยากจะด่าว่าบริภาษ วิพากษ์วิจารณ์ ใคร ควรระมัดระวังหน่อย ดูตาม้าตาเรือบ้าง ถ้าผลออกไปถูกคนที่อยู่ใน ศิลในธรรม คนประพฤติธรรมละก็ วิบากกรรมหนักหนาสาหัสแน่ๆ

“ยิงปืนนัดเดียวได้นกสามตัว” ถือเป็นโชคดีก็โชคดีสามชั้น ถือเป็นโชคร้ายก็โชคร้ายหลายชั้น โชคดีไม่น่าหวัง แต่โชคร้ายนี่สิน่า หวังมากๆ

ร้าย มิได้ร้ายเฉพาะคนที่เราไปด่าว่าทำร้าย แต่ร้ายไปถึงพ่อแม่ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของเขา และร้ายนั้นก็ย้อนกลับมาเล่นงาน ตัวเราให้ได้เจอแต่เรื่องร้ายๆ กระทั่งว่า “ดีไม่ได้ ได้ไม่ดี” (ทำบาปขึ้น ทำดีไม่ขึ้น) อย่าคิดว่า ทำเสียหนึ่งจะเสียเพียงหนึ่ง ตัวเราทำเสีย มิได้เสียเพียงเราคนเดียว ยังเสียไปถึงบรรพบุรุษ โคตรตระกูล ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ พี่ป้าหน้าอา และครูอาจารย์ ตลอดถึงประเทศชาติ ผู้คนตำหนิติเตียนว่า พ่อแม่อบรมลูกอย่างไรจึงเลว ครูอาจารย์สั่งสอนลูกศิษย์อย่างไรจึงชั่ว (ผลผลิตชั่ว) ลูกพ่อแม่ไม่สั่งสอน กากเดนสังคม เจ็บปวด ไหมละ และถ้าเราทำร้ายใครก็อย่าคิดว่าเขาถูกทำร้ายเพียงคนเดียว ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ก็พลอยถูกทำร้ายด้วย และผู้ที่ถูกทำร้าย

จิตใจอย่างหนัก ก็คือพ่อกับแม่ของเขานั่นเอง

พูดง่าย ๆ ว่า “ทำร้ายเขาก็เท่ากับทำร้ายพวกของเขา” (เล่นคนเดียวไม่พอ ยังเล่นพรรคเล่นพวกด้วย มันมิใช่หมานายร้อย แต่มันพวกหมาหมู่ รุมกัด)

ส่วนโชคคติ ถ้าแจ๊คพ็อตแตกก็ดีหลายชั้นเช่นเดียวกัน

ดี มิได้ดีเฉพาะคนที่เราไปทำดีด้วย ยังดีไปถึงพ่อแม่ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของเขา และดีนั้นก็ย้อนกลับมาส่งผลถึงตัวเราให้ได้พบแต่เรื่องดีๆ กระทั่งว่า “ดีๆ มักได้ ร้ายๆ มักไม่เจอ” (ทำดีขึ้นทำบาปไม่ขึ้น) ทำดีหนึ่งไม่ดีเพียงหนึ่ง ตัวเราทำดี มิได้ดีเพียงเราคนเดียว ยังดีไปถึงบรรพบุรุษ โคตรตระกูล ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ พี่ป้าน้าอา และครูอาจารย์ ตลอดถึงประเทศชาติ ผู้คนกล่าวชมว่า พ่อแม่อบรมลูกได้ดี ครูอาจารย์สั่งสอนลูกศิษย์ได้ดี (ผลผลิตดี) คนนี้พ่อแม่อบรมมาดี ครูอาจารย์สั่งสอนมาดี เป็นศรีสังคม น่าดีใจไหม และเราทำดีกับใครก็ได้ทำดีกับเขาเพียงคนเดียว ยังทำดีกับปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ครูอาจารย์ของเขาด้วย

พูดง่าย ๆ ว่า “ทำดีกับเขาก็เท่ากับทำดีกับพวกของเขา” (ไม่ได้เขาเพียงคนเดียว ยังได้พวกพ้องของเขาด้วย “เรียนเอาหมู่” ได้พรรคได้พวก)

สรุปว่า รับคนหนึ่งก็จะรับอีกคนหนึ่ง ปฏิเสธคนหนึ่งก็จะปฏิเสธอีกคนหนึ่ง จะรับใครก็ควรพิจารณาให้ดีๆ ถ้ารับคนชั่วก็จะรับพวกชั่วๆ ด้วย จะปฏิเสธใครก็ควรพิจารณาให้ดีๆ ถ้าปฏิเสธคนดีก็จะปฏิเสธพวกดีๆ ด้วย

ขอแหวะพูดถึงเรื่องพระหน้อยนะโยม อยู่เป็นพระนี่ก็ลำบาก เหมือนกัน ปฏิเสธใครไม่ได้ ถ้าปฏิเสธไม่ช่วยก็ท้าวว่าพระไม่มีเมตตา พระขาด “มนุษยธรรม” แน่ว่าแรง ข้าพเจ้าเองก็ไม่ปฏิเสธใคร (ยกเว้น คนมาเคาะประตูขอเงินค่ารถ คนพวกนี้หัวหมอรู้อาขพระมากๆ จำนวนเป็นร้อยสองร้อย พระไม่ให้ แต่ถ้าขोन้อยๆ สัก ๔-๕ บาท อ้างว่าตกรถ พอเป็นค่ารถเมล์กลับบ้าน พระจะให้ พระเห็นว่าไม่มาก ไม่อยากซกใช้ไต่สวนก็เลยให้ๆ ปัดรำคาญไป แต่คนเจ้ากรรมตกรถเมล์นี้ก็ได้ขอพระรูปเดียว ขอพระอีกหลายรูป และมีใช้วัดเดียว อีกหลายวัด คิดดูว่า ๔-๕ บาทรวมๆ กันจะได้เงินเท่าไร พักหลังจับได้ คนนี้ทำไม่มันตกรถบ่อยจั้งจั้งปฏิเสธเสีย)

พระอยู่ในฐานะผู้รับ แม้โยมจะมาอย่างไร นำข้าวของอะไร มาถวายก็ต้องรับฉลองศรัทธา หากปฏิเสธ ประเดี๋ยวก็เกิดผลเสีย ภายหลัง ถูกตำหนิติเตียนลับหลัง พระหมดสิทธิ์แก้ จึงต้องตั้งอยู่ในขันติธรรมและเมตตาธรรมอย่างเดียว อดทนและแผ่เมตตา โยมไม่พิจารณาให้ดี ถวายอาหารบิณฑบาตยามเช้า (ใส่บาตร) ตกถึงยามเพล ถวายอาหารเกิดปองเป็นโรค “ถุงลมโป่งพอง” พระรับมาก็จริง แต่ฉลองศรัทธาไม่ไหว ไม่กล้าเสียงนะโยมเอ๋ย

สัจกรียาสัตยาธิษฐาน

ข้อความจากหน้า ๙๔ และ ๙๖ ว่า

ฤๅษีฤๅษีณิกระทำสัจกรียาสัตยาธิษฐานว่า

พ่อสามนี้ประพฤติธรรมประจำจิต
อยู่เนื่องนิตย์ดังพรหมนำชมยิ่ง
กล่าวอุกกรรมถูกอรรถเป็นสัจจริง
อยู่พักพิงเลี้ยงบิดาและมารดร

อ่อนน้อมค้อมเคารพนบผู้ใหญ่
ตั้งมั่นในถ้อยธรรมที่ปราสอน
เป็นที่รักยิ่งกว่าใครในพสุธร
พิชจงถอนหายพลันในทันที

พ่อสามนั้นหมั่นบำเพ็ญบุญกุศล
อย่างมากสิ้นในบิดามารดรนี้
อานุภาพแห่งกุศลผลบุญมี
หายทันทีเกิดพิชร้ายจงคลายไป ฯ

เทพธิดานามว่าพสุนธรีก็ทำสัจกรียาสัตยาธิษฐานเช่นเดียว

กันว่า

คันธมาทน์ภูเขาราชพิงพัก
เนานานนักหลายทิวาราตรีผ่าน
ไม่มีใครรักยิ่งกว่าสามกุมาร
ตลอดกาลน่าชื่นชมนิยมยอม

คันธมาตร์บรรพตงดงามนี้
มากมายมีไม้ผลสุคนธ์หอม
มวลบุปผานานาน่าดมดอม
แย้มบานล้อมรายรื่นชื่นฤทัย
ด้วยสัจวาจากล่าวมานี้
อย่าได้มีทุกข์โศกโรครภัยไหน
พิชร้ายจงเบาบางจางคลายไป
หายทันใดจากโรคาสถาพร ฯ

เมื่อฤกษ์ฤกษ์ฉิมและเทพธิดาพสุนธรีกระทำสักกิริยาสัตยาธิฐาน
อย่างนี้แล้ว หนุ่มน้อยสุวรรณสามดวงหน้างามผ่องนำที่ศนาที่ลูกขึ้น
นั่งทันที

การร่วมใจกันทำสักกิริยาสัตยาธิฐานของฤกษ์ฤกษ์ฉิมและ
เทพธิดาพสุนธรี ได้เกิดอานุภาพอย่างน่าอัศจรรย์ สุวรรณสามโพธิสัตว์
ปลอดภัย หายจากพิชร้าย ยิ่งความปลาบปลื้มปิติให้เกิดแก่ฤกษ์ผู้บิดา
และฤกษ์ฉิมผู้มารดาอย่างยิ่ง ถือเป็น “High light” ที่เดียว และแล้ว
สุวรรณสามชาติก็จบลงอย่าง Happy ending

ในที่นี้ประเด็นที่ควรอธิบายคือ สักกิริยา คำว่า “สักกิริยา”
แยกออกมา ๒ คำคือ สัจจะ+กิริยา สัจจะ แปลว่า จริง กิริยา แปลว่า
การกระทำ รวมแปลว่า “การกระทำที่เป็นจริง” การทำสักกิริยาก็คือ
บุคคลใดบุคคลหนึ่งผ่านการกระทำกุศลคุณงามความดีมาตลอดช่วง
ชีวิตของตน ซึ่งเป็นสัจจะจริง สัจจะบริสุทธิ์ (“บุญแท้” “บุญบริสุทธิ์”

“บุญหลายๆ” คือบุญปิดทองหลังพระ) เมื่อระลึกถึงสัจจะความจริงนั้นๆ ก็ตั้งขึ้นเป็นสัจจะ ทำสักกิริยาอธิษฐานขอให้สัมฤทธิ์ผลตามมโนรถปรารถนา การทำสักกิริยาและอธิษฐานพร้อมๆ กัน สักกิริยา + อธิษฐาน รวมเรียกว่า “สัตยาธิษฐาน” สัตยาธิษฐานก็คือการตั้งสัจจะไว้มั่น ตั้งจิตไว้มั่น เปล่งวาจาสัตย์ขอให้สัมฤทธิ์ผลตามมโนรถปรารถนานั่นเอง และที่สำคัญผู้ทำสักกิริยาสัตยาธิษฐานนั้นดำรงอยู่ในสัจจะมาโดยตลอด สักกิริยา + อธิษฐาน + บุคคลผู้ตั้งอยู่ในสัจจะรวมกันเป็นหนึ่ง “Tree in one” ด้วยสัจจานุภาพนั้นก็ปล้นสัมฤทธิ์ผล

พิจารณาคำว่า “อธิษฐาน” สักหน่อย อธิษฐาน แยกออกมา ๒ คำ คือ อธิ+ฐานะ อธิ แปลว่า ยิ่ง ฐานะ แปลว่า ตั้ง รวมแปลว่า ตั้งไว้ยิ่ง, ตั้งไว้มั่น แยกออกแปลตามรูปศัพท์นี้ อธิษฐานจึงมีได้แปลว่า “ขอ” ตามที่เราเข้าใจ คือขอให้ได้อย่างนั้นได้อย่างนี้ หรือขอให้เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ คนไทยบางคนเพียงแคไปกราบไหว้พระเท่านั้นก็พร่ำขอ ขอให้ได้อย่างนั้น ขอให้ได้อย่างนี้ ครั้นไม่ได้ตามที่ตนพร่ำขอก็ท้าวว่า พระไม่ศักดิ์สิทธิ์ (พระศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนไทยคือ “ขอได้” ถ้าขอได้สำเร็จถือว่าศักดิ์สิทธิ์ ถ้าขอไม่ได้ไม่สำเร็จถือว่าไม่ศักดิ์สิทธิ์)

แท้ที่จริงคำว่า “อธิษฐาน” แปลว่า ตั้งไว้ยิ่ง, ตั้งไว้มั่น คือ ตั้งจิตไว้ยิ่ง ตั้งใจไว้มั่น โดยระลึกถึงสัจจะความจริงซึ่งจริงแท้ไม่บิดพลิ้ว และที่สำคัญคือต้องมาจาก “กิริยา” คือ “การกระทำ” การกระทำเป็นส่วนร่วมสำคัญมากๆ ขาดจาก “กิริยา” การกระทำไม่ได้ หมายความว่า ผู้นั้นจะต้องผ่านการกระทำสิ่งนั้นๆ มาจริงๆ

ขออธิบายคำว่า “อธิษฐาน” ออกมาสองนัย คือ

๑. อธิษฐานแล้วทำ

๒. ทำแล้วอธิษฐาน

อธิษฐานแล้วทำ คือตั้งใจไว้มั่นเพื่อจะกระทำกุศลสิ่งบางอย่าง เช่น อธิษฐานว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติธรรมอยู่ในห้องกรรมฐานนี้ ๓ ชั่วโมง ต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลานี้ข้าพเจ้าจะไม่ไปไหน ไม่ออกนอก ไม่พัก ไม่ดื่ม น้ำปัสสาวะ เมื่ออธิษฐานอย่างนี้แล้ว ก็ทำความเพียรเดินจงกรม สลับกับการนั่งสมาธิตามที่ตั้งใจไว้มั่นนั้น หากทำได้ตามที่ตนอธิษฐาน อย่างนี้ และทำได้เรื่อยๆ ก็จะสั่งสมกลายเป็น “สัจบารมี” และ “อธิษฐานบารมี”

ทำแล้วอธิษฐาน คือ หลังจากได้กระทำกุศลสิ่ง เช่น ปฏิบัติธรรมต่อเนื่องตลอดเวลา ๗ คืน ๘ วันแล้ว หรือกระทำบุญกุศลอย่างใด อย่างหนึ่ง ถวายสังฆทาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่าแล้ว ก็ตั้งจิตอธิษฐานขอให้สัมฤทธิ์ผลตามมโนรถปรารถนาของตน หากชอบประกอบด้วยธรรม และบุญกุศลนั้นพร้อมบริบูรณ์ก็จะสำเร็จ

ทำความดีก็ควรอธิษฐานเพื่อสำเร็จผลดี มิใช่เพื่อสำเร็จผลชั่ว คนเรานี้ก็แปลก ทำความดีเพียงเล็กน้อย ครั้นปรารถนาก็จะเอาเสียมากมาย เช่น ทำบุญใส่บาตรด้วยปัจจัยเพียง ๒๐ บาท แต่ปรารถนา ถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ ๑ อย่างนี้เรียกว่า “คำกำไรเกินควร” เวลาทำดี ปรารถนาขอให้ตนได้รับผลดีๆ แต่เวลาทำชั่ว ทำไม่ปรารถนาขอให้ตนได้รับผลชั่วๆ บ้าง เช่น ขอให้ข้าพเจ้าอย่าทำมาค้าขึ้น ขอให้ข้าพเจ้า ตกนรกหมกไหม้

ถามว่า ทำกรรมชั่วไม่ปรารถนาผลชั่ว กรรมชั่วจะให้ผลชั่วไหม

ตอบว่า กรรมช่วยยอมให้ผลชั่ว เช่นเดียวกัน ทำกรรมดี แม้ไม่ปรารถนา
ผลดี กรรมดีก็ยอมให้ผลดี ทำความดี มันดีอยู่ในตัวของมันเอง ไม่ต้อง
ประกาศนามไม่ต้องปรารถนาก็ได้ ประกาศนามแจ้งชื่อก็เพียงแค่นี้
หน้าได้ตา (ทำบุญเอาหน้าก็ได้หน้าไม่ได้บุญ)

ที่ว่าคนทำบุญกุศลก็ควรตั้งความปรารถนาไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้มี
ทิศทาง เหมือนเรือมีหางเสือ เรือไม่มีหางเสือก็แล่นไปอย่างไร้จุดหมาย
บุญกุศลทำไว้ไม่ตั้งความปรารถนาก็จะล่องลอยไป “ตามบุญตามกรรม”
ดังนั้น จึงควรตั้งความปรารถนา แต่ก็ต้องตามความเหมาะสมเป็นไปตาม
เหตุตามปัจจัย เช่น ปรารถนาบรรลุมรรคผล ปรารถนาสิ่งยิ่งใหญ่ บุญ
กุศลต้องยิ่งใหญ่ และความเพียรก็ต้องยิ่งใหญ่ด้วย จึงจะประสบผลสำเร็จ

พระผู้ทรงสัจบารมี

การสัมฤทธิ์ผลอย่างฉับพลันทันใด เมื่อทำสักกิริยาสัตยา-
ธิษฐานเสร็จ นอกจากจะเกิดจากสัจจะนั้นจริงๆ จากจิตตั้งมั่นจริงๆ
แล้ว ยังเกิดจากบุญบารมีที่มากพอจริงๆ ด้วย เราไม่อาจปฏิเสธ “บุญ
บารมี” ที่สั่งสมมาเฉพาะตัวบุคคลนั้น “บารมีเฉพาะบุคคล” เรื่องบาง
เรื่องต้องยกไว้เป็นกรณีพิเศษ (ความสามารถเฉพาะตัวห้ามลอกเลียน
แบบ) ดูตัวอย่างพระพุทธเจ้าสมัยเป็นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญพรต (อยู่ใน
พระไตรปิฎกมีชื่ออรรถกถา) ตรัสเล่าด้วยพระองค์เองว่า

“กาลเมื่อเราออกบวชเป็นฤๅษีชื่อกัณหาทีปายนะ ประพฤติ
พรหมจรรย์บำเพ็ญพรต ตลอดช่วงเวลา ๕๐ ปีเศษ เรามิได้ยินดี
พรหมจรรย์บำเพ็ญพรตเลย ใครๆ ไม่รู้ และเราก็กปิดเงียบไม่บอกให้

ใครรู้ เพื่อนดาบสบำเพ็ญพรตร่วมกับเราชื่อมณฑัพพะ ประสบเคราะห์กรรมอย่างน่าหวาดเสียว ถูกหลาวพุงมาเสียบกลางกาย เราช่วยรักษาอยู่ตั้งนานกว่าท่านมณฑัพพะจะหาย พอท่านหายดีแล้วเราก็ขอกลับมาอยู่ในอาศรมของตนตามเดิม

สหายพราหมณ์ของเราคนหนึ่งแต่งงานกับนางพราหมณี และนางก็ได้ตั้งครรภ์คลอดลูกชายออกมาคนหนึ่ง พราหมณ์และพราหมณีสองสามีภรรยาคนนี้มักจะพาลูกชายมาพบเราและนำอาหารมาถวายอยู่บ่อยๆ

อยู่มาวันหนึ่ง สองสามีภรรยาพร้อมกับลูกชายวัยน่ารักกำลังซุกซนมาพบเรา ขณะเรากำลังนั่งสนทนากับสองสามีภรรยาอยู่นี้ ลูกชายของเขาก็หลบไปเล่นโยนลูกข่างอยู่ข้างนอก ลูกข่างหมุนพลัดตกลงจอมปลวกซึ่งอยู่ใกล้ๆ อาศรม เด็กน้อยค่อยๆ ยื่นมือเข้าไปภายในจอมปลวกควานหาลูกข่าง คล้ำถูกหัวของอสรพิษร้ายที่นอนขนดอยู่ในนั้น คล้ำไปคล้ำมา มันโกรธฉกกัดมือเข้าให้ พิษร้ายแรงมาก เด็กล้มทั้งยืน นอนนิ่งอยู่กับพื้น พ่อกับแม่ออกมาทันเหตุการณ์พอดี รีบอุ้มมาหาเรา เศร้าโศกร้องไห้น้ำตานองหน้า ขอร้องให้เราช่วยรักษาเด็ก เราก็ไม่รู้ว่าจะช่วยรักษาอย่างไร ยาขับพิษก็ไม่มี มันกะทันหันมาก เราเห็นสหายพราหมณ์และนางพราหมณีทุกข์โศกร้องไห้ร้องให้พุ่มพวยกลัวลูกรักตาย ก็พลอยทุกข์โศกไปด้วย สงสารอยากช่วย เราจึงปลอบโยนให้เบาใจหยุดพุ่มพวยเสียก่อน พอเงียบเสียงแล้วเราก็สงบจิตทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานเปล่งวาจาว่า

เราปรารถนาบุญจึงออกบวชเป็นดาบสบำเพ็ญพรต
เรามีจิตเลื่อมใสยืนต้อยู่เพียงแค่ ๗ วันเท่านั้น นอกจาก
นั้นเวลานานนับถึง ๕๐ ปีเศษทีเดียว เราไม่เลื่อมใสยินดี
ไม่ปรารถนาบำเพ็ญพรตเลย ด้วยความสัจนี้ขอความ
สวัสดิจึงมีแก่เด็กคนนี้ พิชร้ายจงระงับโดยเร็ว เด็กน้อย
จึงมีชีวิตอยู่ต่อไป

เมื่อเราทำสักกิริยาสัตยาธิษฐานเสร็จแล้ว เด็กน้อยที่นอนแฉ่
นึ่งเพราะพิชร้ายก็ฟื้นคืนหายทันที ลูกขึ้นเดินได้ตามปกติเหมือนไม่มี
อะไรเกิดขึ้น เราขอบอกว่า ไม่มีใครเสมอเราด้วยสัจจะ นี่เป็นสักขารมี
ของเรา”

เรื่องการทำสักกิริยาของพระโพธิสัตว์นี้ หลวงพ่อสมหวังเจ้า
สำนักวิปัสสนาปิยธรรมาราม (หลวงตาของมหา หลวงตาวัย ๗๐
มหาวัย ๔๐ เพื่อนสหธรรมิกต่างวัยคุ้นกันมาก พระวิปัสสนาจารย์
คู่ขวัญ สอนกรรมฐานด้วยกันมานาน) ท่านจำเนื้อเรื่องจากพระไตรปิฎก
นี้ได้คร่ำครวญ เล่าเป็นภาษาหลวงตาว่า

“เรายินดีประพาศพรหมจรรย์เพียง ๗ วันเท่านั้น นอกจากนั้น
๕๐ ปีกว่าๆ ก็โอ้เหละเซะเซะ ยังทำสักกิริยาช่วยชีวิตเด็กได้”

พอหลวงตาเล่าจบก็พูดว่า

“มหา เราน่าจะลองดูบ้างนะ ภายในสำนักฯ มีงูเห่าอยู่
หลายตัว ถ้ามันกัดใคร กัดเจ้าศร เราก็ทำสักกิริยาอธิษฐานช่วยถอนพิษ
ไม่ต้องพามันไปหาหมอ”

เจ้าศร “คนลาวพันธุ้แท้” มาจากประเทศลาวรับทำอาหารให้

แก่สำนักฯ เดินผ่านมาได้ยินเข้าพอดี รีบปฏิเสธทันควัน “ไม่เอาหลวงตา ไม่เอา อย่าเอาหนูไปเป็นหนูทดลอง หลวงตานั่นแหละถูกงูกัด อธิษฐานเอาเอง”

ข้าพเจ้าพูดว่า “อย่าเสี่ยงหลวงตา อย่าเสี่ยง บุญบารมีไม่ถึง พระโพธิสัตว์แน่ๆ รีบส่งโรงพยาบาลเลย”

แต่เรื่องการทำสักกิริยาสัตยาธิษฐานของพระโพธิสัตว์นี้ เราก็ได้แง่คิดเพิ่มเติมว่า แม้การอ้างถึงความไม่ยินดีประทุติพรหมจรรย์ บำเพ็ญพรตตลอด ๕๐ กว่าปี ซึ่งถือว่าเป็นข้อเสีย ใครฟังก็ไม่เลื่อมใส แต่เป็นความจริง ยังเป็นสักจะให้ร่วมทำสักกิริยาสัตยาธิษฐานเกิดอานภาพได้

จริงใจ จริงจัง จริงแท้

ประเด็นสำคัญจริงๆ คือ สักจะ จะฝ่ายลบหรือฝ่ายบวกก็ขอให้ เป็นความจริง และจริงแท้บริสุทธิ์ไม่บิดพลิ้ว มิใช่ว่าพอให้พูดเรื่อง ของตน ก็พูดเฉพาะข้อดีๆ ที่เป็นจริงเท่านั้น ชมตัวเองใหญ่เลย แต่ ส่วนเสียซึ่งจริงเหมือนกัน กลับเสแสร้งพูดเฉไฉเป็นอื่น กลบเกลื่อน (ถ้าข้าพเจ้ามีสิทธิ์เลือกนักการเมืองที่ลงสมัครเลือกตั้งได้ ข้าพเจ้าจะ ขอเลือกนักการเมืองที่บอกถึงข้อเสียของตนเองด้วย ถ้านักการเมือง คนใดบอกแต่ข้อดีอย่างเดียว ด้อย่างโน้นด้อย่างนี้ “คนดีเสนอนหน้า” แต่ไม่บอกข้อเสียของตนเลย มีหน้าซ้ำปดุงบิบบิเบีย ข้าพเจ้าจะไม่ ขอเลือก สละสิทธิ์ดีกว่า) แสดงว่าไม่ซื่อตรงต่อความจริง ทำสักกิริยา สัตยาธิษฐานย่อมน่าไม่สัมฤทธิ์ผล

เรื่องของเรื่องคือ “ใจสัตย์” “ใจซื่อ” นี้ต่างหาก เรียกว่า “คนจริงใจเถรตรง” ไม่มีมายาแอบแฝงใดๆ ถึงคราวจะพูดก็พูดออกมาจากใจจริง ซื่อตรง แท้ที่จริงอานุภาพมันเกิดจากใจสัตย์ ใจซื่อนี่เอง “เว้าซื่อๆ” นี้แหละจะออกมาเป็นสัจจานุภาพ

สัจจะ สำหรับบัณฑิตท่านถือเป็นเรื่องสำคัญมาก บัณฑิตอาจจะยอมผ่อนปรนอะไรต่อมิอะไรได้บ้าง แต่บัณฑิตจะไม่ยอมผ่อนปรนผิดสัจจะอย่างเด็ดขาด บัณฑิตจริงโกหกโกเจ็ดไม่เป็น เราก็พากันถือเป็นคติมิใช่หรือว่า “เสียชีพ อย่าเสียสัตย์” เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าอวาสวัดชนะสงครามมีคติพจน์ว่า

ไม่รักษาศีลอย่าสิ้นสัตย์	ไม่virtิต้องมีเวลา
ไม่เกลียดชังตั้งกรุณา	ไม่เมตตาต้องยุติธรรม
ประมาณตนไม่ลืมหิว	กลัวยากจนชวนขวยขวาน
กตัญญูรู้คุณท่าน	ที่สำคัญอย่าลืมคุณคน ฯ

ข้อแรกเลย “ไม่รักษาศีลอย่าสิ้นสัตย์” ศีลทั้ง ๕ ข้อที่ขอสมทานต่อหน้าพระ จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ตนไม่สามารถรักษาไว้ได้ทั้งหมด (ทหารนับขวด ตำรวจนับแบงก์ ทหารรักษาศีลข้อห้าไม่ได้) ไม่สามารถรักษาไว้ได้ก็ไม่เป็นไร แต่ขออย่างเดียว “อย่าสิ้นสัตย์” เพราะถ้าคนเราปราศจากความสัตย์ สิ้นสัตย์เสียแล้ว จะอยู่ด้วยกันอย่างไรไหว ลองคิดดู คู่สามีภรรยา ไม่สามีก็ภรรยาเป็นคนปลิ้นปล้อน ถ้ามไปไหนมา ตอบสถามวาสองศอกตลอด ไม่ซื่อตรงต่อคู่ครองของตนเลย จะอยู่ด้วยกันได้ไหม รับประทานอาหารด้วยกันไม่ได้ อยู่ไม่ยัด ไปไม่รอด กินแห้งแครงใจ (กินอะไรก็กิน แต่อย่ากินแห้ง ไม่รู้จักกินเข้าไปได้

อย่างไร) ขึ้นอยู่ต่อไปก็รังแต่จะเป็นทุกข์ เธอไม่เชื่อตรงต่อฉันนอกใจ จะมาอยู่กับฉันทำไม ไปออกเดทที่ว่า การอำเภอย่ำรังตีกว่า

โจรทำร้ายในกาลก่อน แม้พวกมันจะชั่วร้ายปล้นสะดมมากมายสักเพียงใด แต่พวกมันก็ยังมี “สัจจะในหมู่มโจร” (โจรกาลก่อนมี จรรยาบรรณ ไม่เหมือนโจรกระจอกทุกวันนี้) รู้จักรักษาสัจย์ เชื่อตรง ไม่คิดคดทรยศหักหลังโจรด้วยกัน เพราะถ้าโจรไม่รักษาสัจย์ โจรไม่เชื่อตรงต่อโจร โจรจะฆ่าโจรด้วยกันเอง สัจจะจึงเป็นเรื่องความอยู่รอดปลอดภัยของชีวิต ไม่รักษาสัจจะเมื่อใด ชีวิตก็หาไม่เมื่อนั้น (ซีแห่งทีง) “รักษาชีวิต รักษาสัจจะ”

ปัจจุบันนี้ก็เพียงแค่เปลี่ยนสำนวนใหม่ว่า “เครดิต” คิดดูสิว่า ถ้าพ่อค้าวานิชนักธุรกิจไม่มีเครดิต ปล่อยเครดิตไม่ได้ ไม่ได้รับความเชื่อถือ จะทำมาค้าขายทำธุรกิจกับใครได้ มันล้มละลายตั้งแต่เริ่มแรก

ตามที่กล่าวถึงการทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานของฤๅษีฤๅษิณี และเทพธิดาพสุณธรี และยังกล่าวถึงการทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานของ กัณหาพิยานะฤๅษีโพธิสัตว์สมัยบำเพ็ญพรตว่าสามารถทำให้สุวรรณสาม หุ่นน้อยและเด็กน้อยบุตรพราหมณ์หายจากพิษร้ายได้ คนบางคนอาจจะแย้งว่า

“เรื่องปรัมปราเล่าสืบๆ กันมาตามคัมภีร์ อาจจะแต่งขึ้นมา ก็ได้ จะเชื่อได้อย่างไร นิทานหลอกเด็ก”

(ไม่ได้หลอกเด็ก หลอกผู้ใหญ่ต่างหาก ผู้ใหญ่ไม่รู้จักรักษาสัจย์ “ตระบัดสัตย์” นำหลอกให้รู้จักสัจจะรักษาสัจย์จริงๆ)

หากเกิดกรณีไม่เชื่อขัดแย้งอย่างนี้ ก็ขอเล่าเหตุการณ์จริง ซึ่ง

อยู่ในช่วงปัจจุบันนี้เอง คือ ก่อนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ประมาณ ๑๐ วัน

ปาฏิหาริย์มีจริง

พยาบาลคนหนึ่งทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลเอกชน เธอตั้งใจไว้แน่นอนว่าจะขอลางานมาปฏิบัติธรรมเจริญวิปัสสนาสัก ๗ - ๘ วัน แต่แล้วเหตุการณ์ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น “ชั้นธมาร” มาผจญทดสอบเธอเสียแล้ว วันหนึ่งเธอไปประชุมทางวิชาการกลับมาขึ้นเวรทำงานช่วงบ่าย เดินไปที่ซิงก์น้ำเพื่อทำความสะอาดอุปกรณ์แพทย์ เผอิญมีคนล้างมือไม่ระมัดระวังทำน้ำกระเด็นออกจากซิงก์น้ำตกลงเลอะพื้น เธอพลอเหยียบพลาดไถลลื่น ช้อเท้าขวาพลิกเกือบล้มทั้งยืน ตระหนกตกใจว่า จะเป็นอะไรมากหรือเปล่า ช่วงแรกๆ ช้อเท้าขวาของเธอมีอาการเจ็บเพียงเล็กน้อย ยังสามารถเดินทำงานได้ตามปกติ ซึ่งงานที่ต้องเดินไปมาตลอด

นับจากนั้นประมาณ ๓ - ๔ ชั่วโมงผ่านไป เธอรู้สึกมีอาการปวดบริเวณช้อเท้าขวามาก และมากขึ้นเรื่อยๆ จนเดินลงน้ำหนักไม่ได้ ต้องถอดรองเท้าเดินเท้าเปล่า ไม่ไหวแล้วค่อยๆ เดินขาเขยกลงไปพบแพทย์ชั้น ๔ OPD แพทย์วินิจฉัยว่า เอ็นช้อเท้าฉีก และจะเขียนใบรับรองแพทย์เพื่อให้ลาหยุดงาน เพราะจำเป็นต้องพักยาวอย่างน้อย ๓ สัปดาห์จึงจะหายขาด กำชับว่าห้ามเดินมาก พร้อมแนะวิธีบำบัดโดยให้นอนยกเท้าข้างขวาขึ้นสูง หมั่นประคบเย็นใน ๒๔ ชั่วโมงแรก ต่อจากนั้นจึงตามด้วยการประคบร้อน และให้คอยประคบอยู่เรื่อยๆ

เธอไม่ชอบไปรับรองแพทย์ เพราะไม่ชอบให้งานมีผลกระทบ แพทย์ใช้ผ้าพันข้อเท้าเพื่อประคองให้มีการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด สั่งยาทา ลดอาการบวมและอักเสบ ยารับประทานแก้ปวดและแก้อักเสบ เย็น วันนั้นเธอไม่สามารถเดินกลับที่พักได้เอง เพื่อนๆ พยายามต้องช่วยกัน พยุง “หิ้วปีก” พากลับที่พัก อาการสาหัสทีเดียว

เช้าวันรุ่งขึ้นเธอไปประชุมวิชาการไม่ได้เสียแล้ว บริเวณข้อเท้า ขวาระบมและบวมซ้ำ รู้สึกปวดมาก เดินลงน้ำหนักไม่ได้เลย จึง โทรศัพท์แจ้งหัวหน้างานเพื่อขอยุติพัก

เธอระลึกถึงการปฏิบัติธรรมที่เตรียมใจจะไปและกลางานล่วง หน้าไว้แล้ว เก็บความวิตกกังวลใจไว้เพียงคนเดียวเงียบๆ “โอ้ จะทำ ฉันทดี ฉันทคงไม่ได้ไปแน่ๆ” การปฏิบัติธรรมต้องทำความเพียรเดิน จงกรมสลบนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง เธอรู้เรื่องนี้ดี

พยาบาลคนนี้ชอบฟังธรรม เวลาฟังธรรมเธอจะนั่งหลับตานิ่ง ไม่กระตุกกระตัก ประจวบเหมาะกับเธอได้ฟังเรื่องสุวรรณสาม ชาบซึ่ง น้ำตาไหล ฟังถึงช่วงที่ฤทธิชัยณีและเทพธิดาพสุณธรีทำสังกิริยาสัตยา- ธิฐานเกิดอานุภาพ สุวรรณสามโพธิสัตว์หายจากพิษร้าย เธอไม่คลางแคลงใจเชื่อว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ

ปกติก่อนนอนทุกคืน เธอจะไหว้พระสวดมนต์ สมาทานศีล สวดบูชาพระบรมสารีริกธาตุ และนั่งสมาธิอย่างน้อย ๓๐ นาที เสรีจ แล้วแผ่เมตตาให้แก่ตนเองและผู้อื่น หมั่นทำกุศลกิจอยู่อย่างนี้เป็นประจำ

คืนวันนั้นก่อนล้มตัวลงนอน เธอก็ไหว้พระสวดมนต์ สมาทาน ศีล สวดบูชาพระบรมสารีริกธาตุ และสวดบทโพชฌงคปริตรด้วย ออก

จากนั่งสมาธิแล้ว เธอตั้งจิตทำสังกิริยาสัตตยาริษฐานว่า

“สาธุ สาธุ สาธุ ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน วันที่ ๑๗ ที่จะถึงนี้ ขออานุภาพคุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม และคุณพระสงฆ์ที่ข้าพเจ้ายึดเป็นสรณะจนกว่าจะเข้าสู่พระนิพพาน ขอบุญบารมี ๓๐ ทศขององค์พระสมณโคตมบรมครู บุญบารมีของพระอรหันตสาวกทั้งหลาย และผลบุญของข้าพเจ้าที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตชาติจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา จงส่งผลให้ข้าพเจ้าหายจากโรคร้ายนี้เร็วพลัน สามารถไปปฏิบัติธรรม ได้โดยสะดวก ปราศจากอุปสรรคอันตรายทั้งหลายทั้งปวงด้วยเทอญ”

เธอทำสังกิริยาสัตตยาริษฐานต่อเนื่องอยู่ ๒ - ๓ วัน รุ่งเช้าวันที่ ๔ เธอก็หายขาดจากอาการปวดบวมของข้อเท้าขวาอย่างน่าอัศจรรย์ สามารถเดินเหินไปไหนมาไหนได้ตามปกติ เพื่อนๆ พยาบาลและแพทย์ ต่างก็งุนงงว่าเธอหายได้อย่างไร ไม่น่าเชื่อเลย พลอยอัศจรรย์ใจไปด้วย

เมื่อเธอมาปฏิบัติธรรมทำความเพียรอย่างต่อเนื่อง เดินจงกรม ๓๐ นาที นั่งสมาธิ ๓๐ นาที และพระวิปัสสนาจารย์ก็ค่อยๆ เพิ่มเวลา ให้เดิน ๔๕ นาที นั่ง ๔๕ นาที และเพิ่มให้เดิน ๑ ชั่วโมง นั่ง ๑ ชั่วโมง พร้อมกับเพิ่มระยะเวลาเดินจงกรมไปตามลำดับ จากระยะที่ ๑ ขว้างอย่างหนอ ซ้ายอย่างหนอ ขึ้นไปเป็นระยะที่ ๓ ยกหนอ อย่างหนอ เหยียบหนอ และจากระยะที่ ๓ ขึ้นไปเป็นระยะที่ ๔ ยกสั้นหนอ ยกหนอ อย่างหนอ เหยียบหนอ ๗ คืบ ๘ วันนี้ เธอทำความเพียรเดินจงกรมตลอด ปรากฏว่าอาการปวดที่ข้อเท้าไม่กำเริบขึ้นเลย ยิ่งไปกว่านั้น เธอสามารถพากเพียรทำกรรมฐานจนเกิดสภาวะปีติสุขเป็นที่น่าพึงพอใจยิ่ง

พยาบาลวัย ๓๙ ปีคนนี้เป็นคนจริงจัง ตั้งใจจริง จะทำอะไรก็ทำจริงๆ (แถมไฟต์ตามเอาเรื่องจริง) ไม่เหาะเหยห้อยอนยาน และยังเป็นคนใจบุญสุนทรทาน ชอบทำบุญอยู่เป็นประจำ ยิ่งกว่านั้นเธอมีอัธยาศัยทางด้านการศึกษาปฏิบัติธรรม มักจะขอลางานไปปฏิบัติธรรมอยู่เรื่อยๆ โดยเฉพาะที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย และยังได้ไปจาริกแสวงบุญที่ประเทศอินเดียอีกด้วย ฟังธรรมทำกรรมฐานเกิดปีติสุขอยู่ในสังฆเวชนียสถานนั้นๆ

บุญกุศลคุณงามความดีและความมีสัจจะแสดงปาฏิหาริย์แก่เธอแล้ว มันเป็น “บุญฤทธิ์ - บุญปาฏิหาริย์”

เรื่องเล่านี้จริงไม่อิงนิยาย อยู่ในวิสัยที่มองว่าเป็นจริง จริงตามเหตุตามปัจจัยที่เป็นจริง ครั้นได้ฟังเรื่องทำนองนี้แล้ว ทำให้เราตระหนักว่า บุญกุศลคุณงามความดี ความมีใจสัตย์ซื่อ ไม่ควรเพิกเฉยเลย

หากเราท่านทั้งหลายเชื่อพลังแห่งสัจกิริยาสัตยาธิษฐานว่า สามารถสัมฤทธิ์ผลตามมโนรถปรารถนาได้จริงๆ นับแต่นี้เป็นต้นไป ก็ควรตระหนักสำคัญต่อความจริงกันมากๆ ขอให้เราเป็นคนหนักในสัจจะ หนักในความจริงกันเถิด ยินดีพูดจริง ทำจริง รักษาความจริง ซื่อตรงต่อความจริง ซื่อสัตย์ซื่อตรงสุจริตตลอด

ทำจริง ให้ถึงจริง จะแจ้งจริง

เมื่อหนักในสัจจะ หนักในความจริง รักษาสัจจะ ซื่อตรงต่อความจริง พร้อมกับบำเพ็ญบุญกุศลจริงๆ จริงเสมอต้นเสมอปลายอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ “กุศลสัจจะ” จะสั่งสมเป็น “สัจบารมี” กระทั่งกลายเป็น

เป็นคนมีวาจาดี “คุณสัจจานนท์” หากได้พูดเรื่องใดออกไป เรื่องนั้น
ก็จะเป็นอย่างนั้นจริงๆ หนึ่งไม่มีสองเลย

และเมื่อถึงคราวคับขันขั้นวิกฤต สัจจานนท์ก็พร้อมจะพาเรา
รอดพ้นจากภัยอันตราย ด้วยการทำสักกิริยาสัตยาธิษฐาน รอด
ปลอดภัยอย่างน่าอัศจรรย์

วันนี้สัจจะภายในใจเธอยังคงเหลืออยู่หรือเปล่า วันนี้ถ้าเธอ
ไม่มีสัจจะ วันหน้าเธอจะหายนะ.

บทสรุป

ชาดกในพระไตรปิฎกที่ตรัสเล่าโดยพระพุทธองค์เรียงร้อยอยู่ในรูปประพันธ์คาถา นับรวม ๕๐๐ เรื่อง เรียกว่า “พระเจ้า ๕๐๐ ชาดก” ชาดกแต่ละชาดกจะจบลงด้วยธรรมะเสมอ เรียกว่า “Dharma ending” เป็นธรรมะสำหรับดำเนินชีวิต สุวรรณสามชาดกนี้ก็เช่นเดียวกัน ธรรมะเด่นในเรื่องคือเมตตาและมาตาปิตุอุปัฏฐาก

“ธรรม” พระพุทธองค์ทรงยกขึ้นเป็นใหญ่ให้ความสำคัญยิ่งกว่าตัวพระองค์เอง พระพุทธองค์ทรงเคารพพระธรรม ตรัสว่า

“ธมฺโม เสฏฺโฐ ชเนตฺถมฺมี ทิฏฺฐเ จเว ธมฺเม อภิสฺมปฺรายนจ
ธรรมเทานํ ประเสริฐในหมู่ชน ทั้งภายในปัจจุบันนี้และลัมปฺรายนภ
ภายหน้า”

ด้วยเหตุนี้ จึงทรงสั่งสอนพุทธบริษัทให้เคารพนับถือบูชาสักการะพระธรรม ถือธรรมเป็นประทีป ชูธรรมเป็นธงชัย และตรัสบอกให้ถึงธรรมเป็นสรณะว่า

“ธมฺมทีปํ ธมฺมสฺรณํ อนนฺถสฺรณํ เธอทั้งหลายจงมีธรรม
เป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

หากเราจะได้ก็ขอให้ได้โดยธรรม หากเราจะชนะก็ขอให้ชนะโดยธรรม ขอให้เป็น “ธรรมวิชัย” ชนะโดยธรรมเถิด และสุวรรณสามชาดกนี้ก็เป็นตัวอย่างของการชนะโดยธรรมที่งดงาม

ย้อนกลับไปดูเรื่องสุวรรณสามช่วงใกล้จบ พระโพธิสัตว์หาย

จากพิษร้ายลูกขึ้นนั่งอย่างปลอดภัย พระราชาทรงอัศจรรย์พระมหุทัย
สดับธรรมจากสุวรรณสามแล้ว ก็ขอถึงสุวรรณสามเป็นสรณะที่พึ่งและ
น้อมรับโอวาทธรรมโดยเคารพ กล่าวได้ว่าพระราชาทรงเลื่อมใสพระ-
โทธิสัตว์ อีกนัยหนึ่งก็กล่าวได้ว่า พระราชาทรงพ่ายแพ้พระโทธิสัตว์
พระโทธิสัตว์มีชัยเหนือพระราชา พระเจ้าปิลักษณ์องค์ราชาดูร้ายพ่าย
แพ้ศิโรราบสุวรรณสามโทธิสัตว์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาเสียแล้ว นี่แหละ
“ธรรมวิชัย” ชัยชนะที่งดงามที่สุด

พิจารณาตามเนื้อเรื่องเห็นว่า ก่อนพระโทธิสัตว์จะทำมาตาปิตุ
อุปัฏฐากปรนนิบัติบำรุงบิดามารดายังเป็นเด็กหนุ่มอายุ ๑๖ ปี
ช่วงรับภาระบำรุงเลี้ยงบิดามารดาน่าจะไม่เกิน ๒๐ ปี คาดว่าราวๆ
๑๗ - ๑๘ ปี ส่วนพระราชาพระชนมายุก็น่าจะไม่เกิน ๓๐ พรรษา
คาดว่าราวๆ ๒๗ - ๒๘ พรรษา อยู่ในช่วงวัยฉกรรจ์ทีเดียว

เชื่อว่าพระราชาจะต้องมีพระชนมายุห่างจากพระโทธิสัตว์
แน่ๆ อย่างน้อยๆ ก็น่าจะเป็นรุ่นพี่กับน้องหรืออาจจะเป็นรุ่นพ่อกับ
รุ่นลูก แต่พระราชากลับพ่ายแพ้พระโทธิสัตว์รุ่นลูกรุ่นหลานหนุ่มน้อย
ผู้ปราศจากคัสตราอาวุธใดๆ ซึ่งมีไซ้ทหารกล้าเก่งกาจสามารถเชี่ยวชาญ
ด้านยุทธวิธีเลย ช่วงทำเรื่องยังบอกว่า พระราชาทรงประคอง
อัญชลีไหว้พระโทธิสัตว์ขอเป็นที่พึ่ง ทรงน้อมรับโอวาทวันทาและขอขมา
พระโทธิสัตว์เสียด้วยซ้ำ

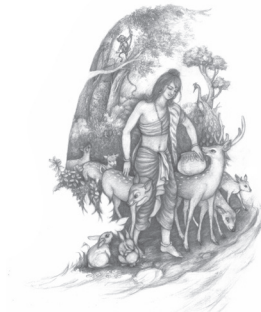
“ธรรมะย่อมชนะอธรรม” ถ้อยวลีนี้ยังเป็นอมตะ ขอให้เชื่อเถิด
แม้ธรรมจะไหลบ่าแรงเชี่ยวกรากสักเพียงใด แต่ไม่นานมันก็จะเริ่ม
อ่อนแรงโรยราและล่มสลาย และเมื่อนั้นประทีปธรรมก็จะถูกจุดให้ลุก

สว่างขึ้นอีกครั้ง (ทบทวนธรรมกันใหม่ เพราะพวกเรากำลังพากันหายนะ
ธรรมะไม่กลับมาโลกาจะพินาศ)

พระราชาทรงพ่ายแพ้พระโพธิสัตว์ พ่ายแพ้ที่รูปพรรณวรรณะ
เปล่งปลั่งดั่งทองหน้าตางามผ่องชวนทัศนาใช่หรือไม่ ขอตอบว่า ไม่ใช่
เลย พ่ายแพ้ธรรมะพระโพธิสัตว์ต่างหาก สุวรรณสามโพธิสัตว์หนุ่มน้อย
แต่กลับเปี่ยมคุณธรรมยิ่งใหญ่ ผู้ทรงธรรมเปี่ยมคุณธรรมเช่นนี้ย่อมตก
น้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ รอดปลอดภัยในที่ทุกสถาน

บัดนี้ เราท่านทั้งหลายมองเห็นความยิ่งใหญ่แห่งธรรม ความ
งดงามแห่งธรรมกันหรือยัง จงเห็นและตระหนักกันเถิด ขอให้เราเคารพ
นับถือบูชาสักการะธรรม ประพฤติธรรมอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพราะ
ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว ย่อมยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น
เมื่อถึงคราวคับขันขึ้นวิกฤตจะเอาชีวิตไม่รอด มีดมนมองไม่เห็นทางออก
มองไม่เห็นอะไรพอจะเป็นที่พึ่งได้ ธรรมนั้นแหละจะเป็นที่พึ่ง ธรรม
นั้นแหละจะนำพาเรารอดปลอดภัย ประสบสุขสวัสดิ์

พบกันด้วยธรรม คบกันด้วยธรรม จากกันด้วยธรรม ปลอดภัย
ตั้งแต่ต้นจนวสาน.

เชิงอรรถ

๑. การที่เราสร้างรูปพระพรหมสี่หน้าไว้สักการบูชา ถือว่าเป็นบุคลาธิษฐานแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมมากกว่า (ในพระไตรปิฎกไม่มีพรหมสี่หน้า) โดยธรรมาธิษฐานสี่หน้าหมายถึง เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เรากราบไหว้สักการบูชารูปพระพรหมสี่หน้าก็ควรระลึกถึงธรรม ๔ ประการนี้ และน้อมเข้าหาตนเพื่อยังธรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้น ด้วยการประพฤติพรหมวิหาร ธรรม กลายเป็นว่าเราอดรหัสธรรมนี้ไม่ออก ติดอยู่แค่รูปปั้นพรหมสี่หน้าสักการบูชา จึงวอนขอให้ท่านดลบันดาลประทานพรพรหมสี่หน้าจึงกลายเป็นพรหมของพราหมณ์ไป มิใช่พรหมของพุทธพรหมของพุทธเป็นพรหมหน้าเดียว แต่ประกอบด้วยพรหมวิหารธรรม ๔

๒. อนันตริยกรรม ๕ คือ ๑. **มาตุฆาต** ฆ่ามารดา ๒. **ปิตุฆาต** ฆ่าบิดา ๓. **อรหัตฆาต** ฆ่าพระอรหันต์ ๔. **โลหิตุปบาท** ทำพระพุทธรูปเจ้าให้หือพระโลหิต และ ๕. **สังฆเภท** ทำสงฆ์ให้แตกแยกกัน เราสามารถเทียบการฆ่าระหว่างบุตรฆ่าบิดามารดากับคนฆ่าพระอรหันต์ว่ามีค่าเท่าเทียมกัน บุตรฆ่าบิดามารดาก็เท่ากับคนฆ่าพระอรหันต์ คนฆ่าพระอรหันต์ก็เท่ากับบุตรฆ่าบิดามารดา คือเป็นอนันตริยกรรมเหมือนกัน (โบราณว่า ฆ่าแมวดัวหนึ่งเท่ากับฆ่าสามเณรรูปหนึ่ง ถ้าเช่นนั้น ฆ่าสามเณรรูปหนึ่งก็เท่ากับฆ่าแมวดัวหนึ่งใช่ไหม อันนี้ไม่รู้ด้วยนะ) กล่าวตามนี้นี้ คุณของบิดามารดาต่อบุตรธิดาจึงเทียบเท่าคุณของพระอรหันต์

๓. พระบวชใหม่รูปหนึ่ง ฟังโอวาทจากพระอุปัชฌาย์ว่า “เสพเมถุนขาดจากความเป็นพระทันที ห้ามเด็ดขาด” ยามเช้าวันหนึ่งก่อนออกมารับบิณฑบาต รีบตาลีตาเหลือกมาหาหลวงพ่อบุชฌาย์รายงาน ว่า “หลวงพ่อกุ พระศรีแอบเสพเมถุนตั้งแต่เช้าเลย” หลวงพ่อตระหนกตกใจมาก “หา มันล่อกันตั้งแต่เช้าเลยหรือ” รีบเดินไปดู ปรากฏว่าเห็นพระศรีกำลังนั่งอัตบุหรีควัน

ฟังอยู่หลังกุฏิ คนสมัยก่อนชอบพูดกันว่า “มันนั่งถนบหูหรือ” พระนวกะ ฟังมาอย่างนั้นก็เลยเข้าใจผิดคิดว่า “เสพเมถุนคือสูบบุหรี่”

๔. เรือนของเมณฑกคฤหบดีตั้งอยู่ในภัททियนคร แคว้นมคธ เขต ปกครองของพระเจ้าพิมพิสาร เมณฑกคฤหบดีมีฤทธานุกาพมากถึงขนาด ที่ว่า คนไข้ไปปิดกวาดยุ่งฉางว่างเปล่าไว้ เมณฑกคฤหบดีอาบน้ำชำระร่างกายสระศีรษะแล้ว ออกมานั่งอยู่นอกประตูยุ่งฉาง พลันเกิดเหตุอัศจรรย์ ท่อธารข้าวเปลือกตกจากอากาศไหลลงบรรจุจนเต็มยุ่งฉาง เรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้บรรลุนิพพานเฉพาะพระพักตร์แบบฉับพลันนั้นต้องผ่านการสร้างสมบุญกุศลมาจริงๆ หรือไม่ก็ต้องผ่านการบำเพ็ญสมณธรรมมายาวนาน ดังพระพาหิยะ ทารุจีริยะเป็นตัวอย่าง (เคยทำวิปัสสนาญาณถึงสังขารเบกขาญาณใกล้จะบรรลุมรรคญาณ ผลญาณ)

๕. โภธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการคือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทริย ๕ พละ ๕ โภชณงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘ สังเกตว่าอริยมรรคมีองค์ ๘ อยู่ในโภธิปักขิยธรรมนั้นด้วย อริยมรรคมีองค์ ๘ ก็คือ “มรรคสัง” ลำดับที่ ๓ อยู่ในอริยสัง ๔ นั่นเอง ซึ่งเป็นตัวแทนของอริยสัง ๔ ฝ่ายทำให้โรธสังเกิดขึ้น คือบรรลุนิพพาน (นิโรธหรือนิพพานตัวเดียวกัน)

ประมวลภาพ
สุวรรณสามยอดกตัญญู

ภพที่ ๑

พระพุทธรูปองค์ทรงแสงดังสุวรรณสีมชาดก

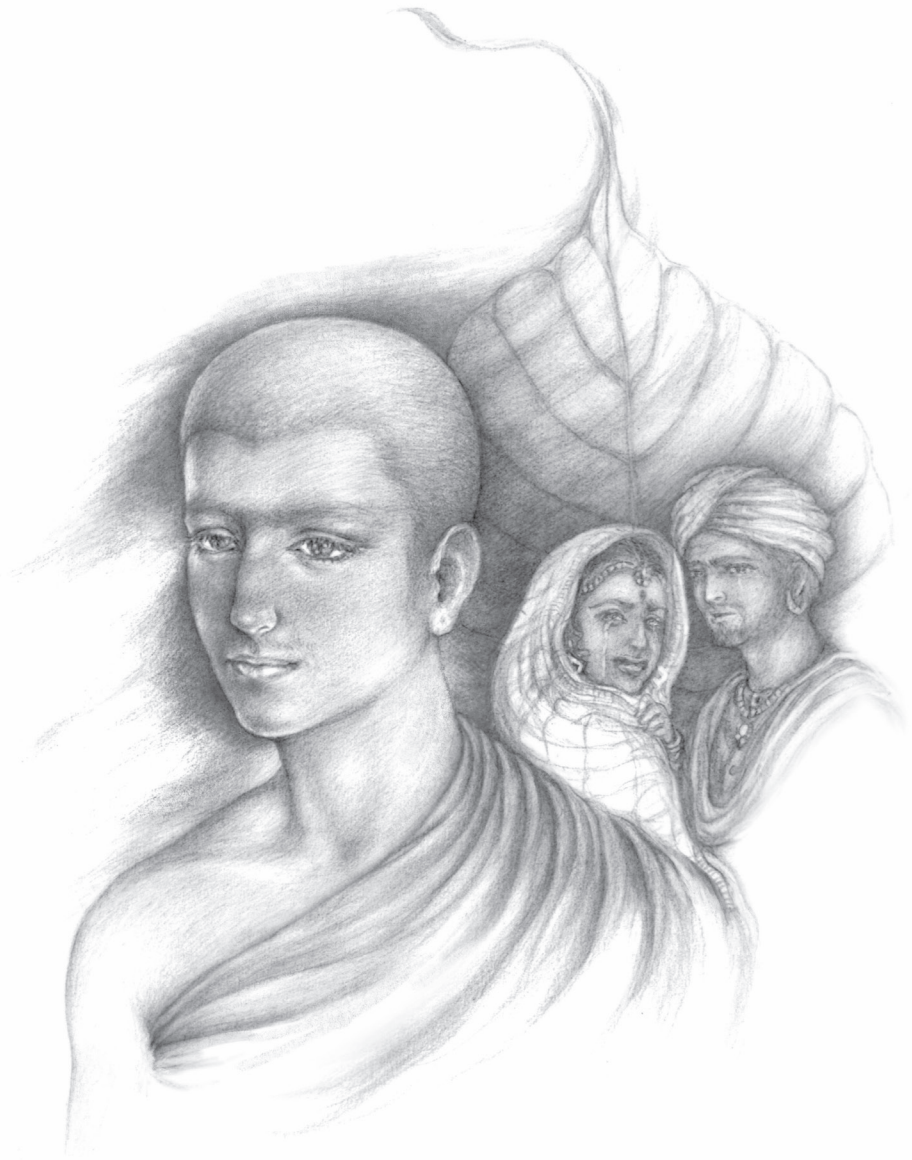
ภาพที่ ๒

กุสุมตรมเองที่หน้าต่างเห็นมหาชนไปพระวิหารเชตวัน

ภาพที่ ๓

กฤษณตฤณฺฑลขอบรรพชาอุปัถมิบงจากพระบรมศาสดา

ภาพที่ ๔

กุลบุตรอดกบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

ภาพที่ ๕

ภิกษุอดีตบุตรเศรษฐีพบบิดามารดาผู้ยากจนอนาถา

ภาพที่ ๖

พระอินทร์ตั้งสวดอภิษณกรรมเทพบุตรให้ไปในรมิตบรรณศาลาอาศรม

ภาพที่ ๗

หญิงและป้าที่พบทางไปบรรณศาลาอาศรม

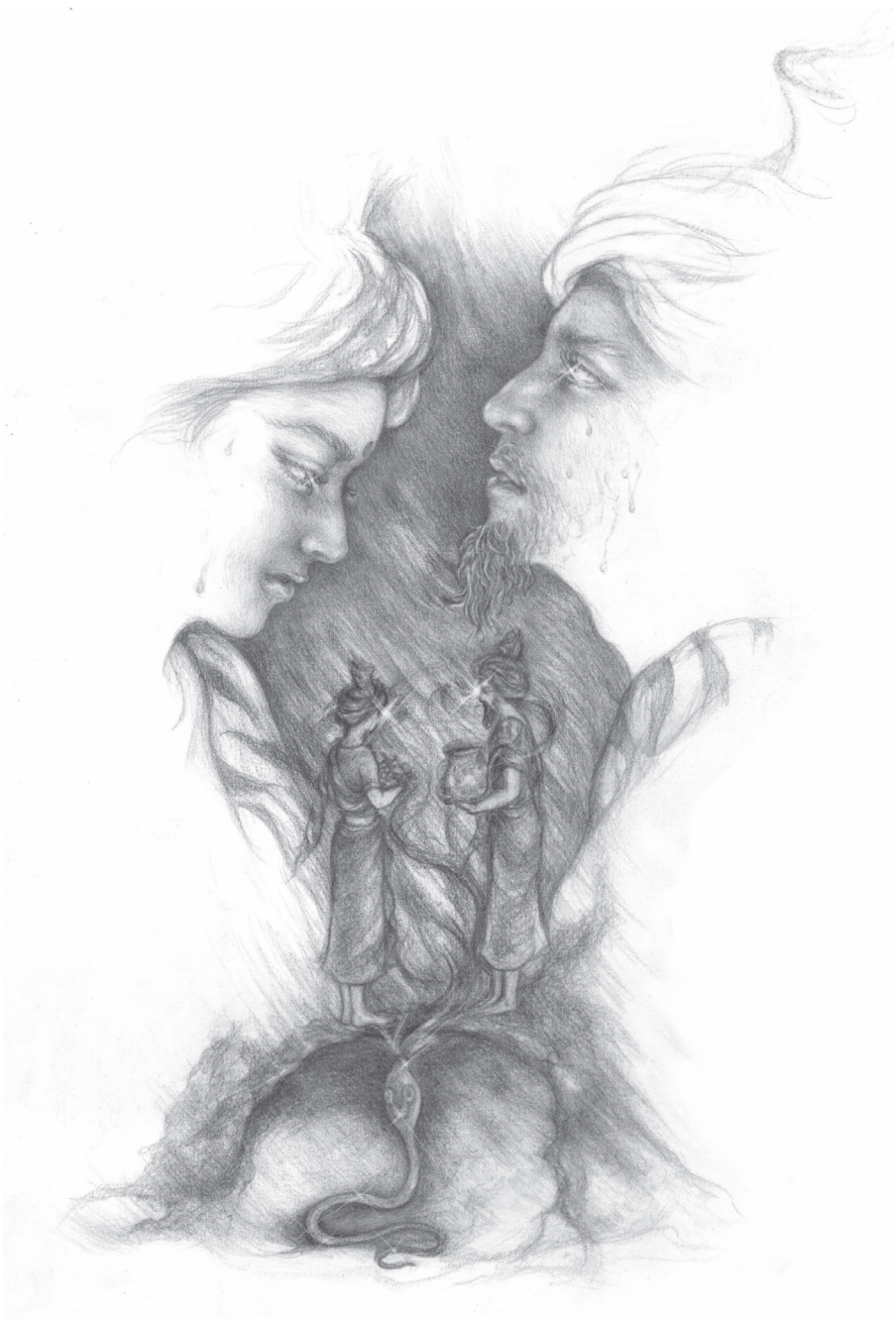
ภาพที่ ๘

ฤๅษีณโถ่มสุวรรณเสตามบุตรรักยามเช้า

ภาพที่ ๙

กนิษฐ์มธุรสวรรณสามไปส่องน้ำที่ซอกเขา

ภาพที่ ๑๐

ฤๅษีฤๅษิณีถูกพิษอสรพิษตาบอด

ภาพที่ ๑๑

สุวรรณสามออกตามหาบิดามารดา

ภาพที่ ๑๒
สุวรรณตามเทียวเก็บผลไม้ในป่าใหญ่

ภาพที่ ๑๓

สุวรรณสามปรนนิบัติฤๅษีผู้บิดา

ภาพที่ ๑๔

สุวรรณสามปรมณีบัณฑิตฤๅษีผู้มารดา

ภาพที่ ๑๕
สุวรรณสามไปตักน้ำที่แม่น้ำมิตสัมมตา

ภาพที่ ๑๖

พระเจ้าปิลัยกษราชเหนียวคันทริยงสุวรรณเสตาม

ภาพที่ ๑๗

สุวรรณสามฤๅษี กวางตระหนกตกใจตื่นวิ่งหนี

ภาพที่ ๑๘

พระราชกุมารที่ขึ้นสนทนากับสุวรรณสาม

ภาพที่ ๑๙

พระราชาทรงเข้าพระทัยว่าสุวรรณสามตาย พระเจ้าเพื่อเสียงตั้ง

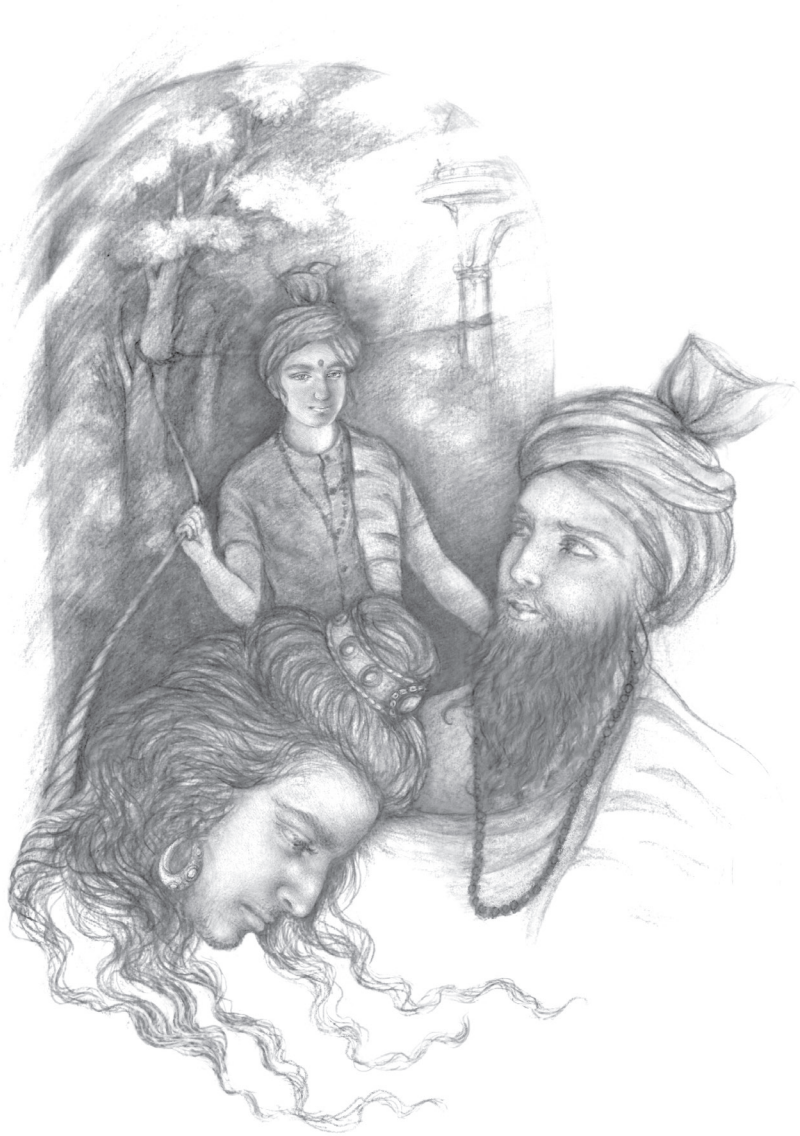
ภาพที่ ๒๐

เทพธิดาพสุธาธรรีขึ้นออกทางแก่พระราช

ภาพที่ ๒๑

พระราชาทรงแบกหม้อน้ำไปหาพระฤๅษี

ภาพที่ ๒๒

ปรีกาฤๅษีในสังคายนาออกมาพบกษัตริย์

ภาพที่ ๒๓

พระราชาทรงเสด็จพระทัย เมื่อเห็นฤๅษีฤๅษิณีคร่ำครวญร้องไห้

ภาพที่ ๒๔

พระราชพาฤๅษีฤๅษิณีไปพบสุวรรณสาม

ภาพที่ ๒๕

ร่วมกันทำสังกิริยาสัตยาธิษฐานช่วยชีวิตสุวรรณสาม

ภาพที่ ๒๖

สุวรรณสามแสดงธรรมถวายแต่พระราชา

รายนามผู้พิมพ์หนังสือ “สุวรรณสามยอดกตัญญู”

คณะศรัทธาสาธุชน

พระมหาอุเทน ปัญญาปริหัตต์	๒๐,๐๐๐ บาท
คุณเปรมจิต เคลือกังวานกิจ และครอบครัว	๑๐,๑๒๑ บาท
คุณอรวรรณ แสงดารา	๕,๐๐๐ บาท
สาธุชนจากสถานธรรมดอกบัวคู่	๘,๐๐๐ บาท
มูลนิธิวิปัสสนามิตรภาพ โพรธิปักขิยธรรมสถาน	๕,๐๐๐ บาท
คุณธนะเมศฐ์ - คุณฉัตรปวีณ์ ต้นติฎฐีดำรง	๕,๐๐๐ บาท
ชมรมครูสอนพระพุทธศาสนา	๔,๐๐๐ บาท
คุณกฤษกร อายาโกะ - คุณกิตติ วิทยาวัฒน์	๔,๐๐๐ บาท
คุณชัยเลิศ - นริรัตน์ วิทยาวัฒน์	๔,๐๐๐ บาท
คุณภาวินี ไจขาน และครอบครัว	๓,๕๕๙ บาท

คุณแม่สอน โพธิ์งาม	๓,๕๐๐ บาท
โพธิ์ปักขิยธรรมสถาน	๓,๐๐๐ บาท
คุณละออ เงินทอง และครอบครัว	๓,๐๐๐ บาท
คุณมี คุณสวาท สิ้นพูลผล คุณสมบุญรณ์ ลิ้มวิลัย	๓,๐๐๐ บาท
คุณบุญทิวา ปุรินทราภิบาล	๓,๐๐๐ บาท
คุณประพันธ์ คุณยุพดา ภัทรประสิทธิ์	๓,๐๐๐ บาท
คุณสวัสดิ์ - พิมลพรรณ คุณสุเจตา คุณฐิติวุฒิ ชัยสวัสดิ์อารี	๓,๐๐๐ บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม (จากคุณมนัสนันท์ โพธิ์งาม)	๓,๕๙๙ บาท
คุณศรีไพร รัตนศาลสุนทร	๒,๕๐๐ บาท
คุณอัครินทร์ อุดมเลิศธนรัชต์ คุณจิราพร เลอเกียรติกุล	๒,๕๐๐ บาท
คุณธัญญรัตน์ ธนเลิศรัฐราษฎร์ คุณสาคร กลิ่นสันเทียะ	
คุณฐิตารีย์ จิตตธรรม	๒,๒๐๐ บาท
พล.อ.อ. สุเทพ - พญ. จิราภรณ์ เทพรักษ์ และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
อาจารย์ประทุม เตมียสุต	๒,๐๐๐ บาท
นายบี นางสาวท สิ้นพูลผล	๒,๐๐๐ บาท
คุณสำเนียง พรหมสุภา	๒,๒๘๒ บาท
Khun Panom Ammatmanee	๒,๒๐๐ บาท
คุณจรัส - คุณภิญญาภรณ์ ลันโทมรัตน์ คุณเพ็ญญา วงศ์สุภา	๒,๐๐๐ บาท
คุณคะเนิงนิตย์ สุมลชา	๒,๐๐๐ บาท
คุณไทย สุวรรณทอง คุณจิรัฏฐ์ รัตมีกรุณา	๒,๐๐๐ บาท
คุณแม่ฤดี จ่างพานิช และบุตรธิดา	๒,๐๐๐ บาท
พล.อ. อรพัฒน์ สุขไสว และครอบครัว	๒,๐๐๐ บาท
อ. กนก จันทร์ขจร	๒,๐๐๐ บาท
คุณยุพาภรณ์ คุณพลธร เพ็ญประดับพร	
คุณผยองจิตต์ ตรีชอบ คุณวรพร ณีภูธรเศรษฐ์	๑,๗๐๐ บาท
คณะสาธุชนจากปิยธรรมาราม	๑,๕๓๕ บาท
ครอบครัวเหมาอุปถัมภ์	๑,๕๐๐ บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม (จากคุณมนัสนันท์ โพธิ์งาม)	๑,๕๐๐ บาท
คุณสมชาย ไทยประยูร และครอบครัว	๑,๒๒๐ บาท
คุณแม่ชี กาญจนา อินทนู	๑,๐๐๐ บาท
นายสมบุญรณ์ ลิ้มวิลัย	๑,๐๐๐ บาท
คุณมัทนา รั้งคะรัตน	๑,๐๐๐ บาท
คุณศุภมาส จันทร์นวล	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุภาภรณ์ ปราชญ์อำไพ	๑,๐๐๐ บาท
คุณรวีโรจน์ คุณเยาวรีย์ เตมียสุต	๑,๐๐๐ บาท

คุณจิรียา - อัทธา พรสุมาลี	๑,๐๐๐ บาท
คุณวีรฐา ดวงพัตรา	๑,๐๐๐ บาท
โยมจากพระมหาใจ เขมจิตโต	๑,๐๐๐ บาท
คุณบุญมี วุฒิพิมลวิททยา และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณธนพร - คุณณภัค ดิยะกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณทรรศนีย์ คุณทัตพงษ์ นายณัฐพงษ์ ศรฤทธิ์ชิงชัย	๑,๐๐๐ บาท
สิบเอกสมพงษ์ - คุณสายใจ เพชรวารี	๑,๐๐๐ บาท
คุณแม่พรวรรณ - ทันตแพทย์หญิงสิริวรรณ ฟองกษีร	๑,๐๐๐ บาท
คุณมีสุข แจ่มมีสุข	๑,๐๐๐ บาท
คุณธนกร ช้างเผือก	๑,๐๐๐ บาท
คุณเพ็ญศิริ ศรีรงค์ทอง	๑,๐๐๐ บาท
คุณอรุณี สิริกาญจนภักดี	๑,๐๐๐ บาท
คุณเกลียวพร พักตร์โฉม	๑,๐๐๐ บาท
ครอบครัวเจริญฤตาภ	๑,๐๐๐ บาท
คุณวสุพล เทพถาวร	๑,๐๐๐ บาท
คุณเรือนแก้ว ด.ช. อัครชัย ด.ญ. กัญญารัตน์	๑,๐๐๐ บาท
คุณสวีน อักขรายุทธ	๑,๐๐๐ บาท
คุณจรรยาภรณ์ พาณิชย์กุล และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณทองสุข คุณมาลี ภูมะณีพันธุ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณสร้อยมันท์ ศรีแก้ว	๘๐๐ บาท
คุณแม่มะลิ คุณภาวณา บุญญาจันทร์	๗๐๐ บาท
คุณจิรียา เกตุก่อลาภ	๖๐๐ บาท
พ.อ. หญิงเพ็ญพรรณ สุวรรณเพ็ญ	๕๐๐ บาท
คุณนันทินิตย์ ศาสตราวาทา	๕๐๐ บาท
คุณพรพิลาส สายอุปราช	๕๐๐ บาท
คุณสมจิตร ธนบุญสมบัติ	๕๐๐ บาท
คุณอารีรัตน์ ธนบุญสมบัติ	๕๐๐ บาท
คุณศิริพรรณ ชัยถิรถาวร	๕๐๐ บาท
คุณเฉลียว - คุณศิริพร ชัยถิรถาวร	๕๐๐ บาท
คุณสันต์ วัฒนสินธุ์	๕๐๐ บาท
คุณศิริวรรณ เข็ยงฉิน	๕๐๐ บาท
คุณภาวดี คงสกุลเจริญ	๕๐๐ บาท
คุณธนภรณ์ พินิจเจริญผล	๕๐๐ บาท
คุณธิติมา สุนิตย์สกุล	๕๐๐ บาท
คุณจิราพร และอักรินทร์ อุดมเลิศธนรัชต์	๕๐๐ บาท

คุณอัมพร ฉสกุลปัญญา คุณพรชัย เลิศสิณวณิช	๕๐๐ บาท
คุณวัฒนา จันทราภิรมย์	๕๐๐ บาท
คุณทวีชัย มณีวัฒนา	๕๐๐ บาท
คุณนันทิยา ธ. เชี่ยวขอ	๕๐๐ บาท
คุณวีณา ชิงตระกูล	๕๐๐ บาท
คุณคณินิตย์ สุขมณฑา	๕๐๐ บาท
คุณแม่จัน คุณวาสนา โพธิศรีตา	๕๐๐ บาท
คุณวาทีต - วริศรา ประสมทรัพย์	๕๐๐ บาท
คุณอากาศภรณ์ วุฑฒิสาร	๕๐๐ บาท
คุณสิรินาถ โชคดีอนันต์	๕๐๐ บาท
คุณศิริบุรณีย์ เสมาชัย	๕๐๐ บาท
คุณบุษรินทร์ แก้วประพล	๕๐๐ บาท
คุณสุนี ดาวมณี	๕๐๐ บาท
คุณรพีพรรณ อภิลาวัลย์ อธิชญา พณวัฒน์	๕๐๐ บาท
คุณสอาด คุณพิศมัย พันธุ์ขวงค์	๕๐๐ บาท
คุณบุญช่วย คงเมือง	๕๐๐ บาท
คุณบุญชัย - คุณภรณ์ ไชยอนันต์สวัสดิ์	๕๐๐ บาท
คุณขวัญจิรา ถนอมวงศ์ท้อ และครอบครัว	๔๒๐ บาท
คุณจิตสิน สระทอง	๔๐๐ บาท
คุณพัฒนะ ส่งสกุลวงค์	๓๐๐ บาท
คุณกาญญา ดอกกล้าไย และครอบครัว	๓๐๐ บาท
คุณเพชรรัตน์ มะธิตะโน	๓๐๐ บาท
คุณจรียา จุงกลาง	๓๐๐ บาท
คุณศิริวรรณ ตติไตรสกุล	๓๐๐ บาท
คุณจำรัส วิเชียรทวี	๓๐๐ บาท
คุณทองสอน อินเทพา และครอบครัว	๓๐๐ บาท
คุณวรรณิ องค์วิเศษไพบุลย์ และคุณเพ็ญศิริ พุ่มหิรัญ	๓๐๐ บาท
ไม่ประสงค์ออกนาม	๓๐๐ บาท
คุณมิจสิณฑ์ กำชัย คุณอุมาภิญญา ไกรฤกษ์	๓๐๐ บาท
คุณศิริวรรณ ตติไตรสกุล	๓๐๐ บาท
คุณดวงใจ สมุทวานิช	๒๐๐ บาท
คุณมรกต คชลัย และครอบครัว	๒๐๐ บาท
ร้านขายเฟอร์นิเจอร์	๒๐๐ บาท
คุณสิริพรรณ ศิวชัยศิลป์	๒๐๐ บาท
คุณบุญชู เคนคม	๒๐๐ บาท

คุณเจริญ จาดเพ็ง	๑๐๐ บาท
จิราพร เลอเกียรติวรกุล	๑๐๐ บาท
คุณประภาพร ตั้งคณาวิเศษ	๑๐๐ บาท
คุณสุรีย์ วันชม	๑๐๐ บาท
คุณสุพิน พันธ์งาม	๑๐๐ บาท

รวม ๑๗๘,๒๗๕ บาท

คณะผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธา ศูนย์ ๑ เพชรเกษม

ระหว่าง ๒๕ - ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัตต์ (พระวิปัสสนาจารย์สอน)	๓,๐๐๐ บาท
อาจารย์บุชา	๑๐,๕๒๐ บาท
ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย	๖,๕๐๐ บาท
สมทบพิมพ์หนังสือ (ไม่ประสงค์ออกนาม)	๕,๑๗๐ บาท
ครอบครัวเงินทอง	๓,๐๐๐ บาท
อาจารย์วารินทร์ มาศกุล	๒,๐๐๐ บาท
คุณศุภชัย - คุณจิงจิงต์ วราวุฒิ	๒,๐๐๐ บาท
คุณกัญญมถ มาคุณ	๑,๕๐๐ บาท
คุณประจักษ์ - คุณเสริมศรี วงศ์ตาผา และครอบครัว	๑,๕๐๐ บาท
คุณพ่ออรุณ คุณแม่รังษิมา วงสอรุณนิยม	๑,๕๐๐ บาท
คุณพิชัย รัตนา จุฑาพัฒน์ รวีพุทธี อุดมธนสกุล	๑,๕๐๐ บาท
คุณอ้อยทิพย์ แสงวิทย์ คุณปรางทิพย์ ปรีชาวุฒิพงษ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณบุญมี วุฒิพิมลวิทยาและครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณประทุม ชัยจันทร์	๑,๐๐๐ บาท
คุณนวรรรัตน์ อยู่ภิรมย์	๑,๐๐๐ บาท
คุณจันทร์กานต์ วรรณสุด	๑,๐๐๐ บาท
คุณสมฤติ วัฒนาวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณณัฐธัญมถ สีนวรวีวัฒน์	๑,๐๐๐ บาท
คุณชนินทร์ - คุณอุษณีย์ เดชอนันต์พิพัฒน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณเฉลียว สีสายุทธิโท และครอบครัว	๑,๑๐๐ บาท
คุณรัชฎาพร ว่องกิตติพงษ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณอารีรัตน์ คุณศิริพรรณ คุณเฉลียว ชัยถิรถาวร	๖๐๐ บาท
ครอบครัวเหมาอุปถัมภ์	๕๐๐ บาท
คุณวีไล ภานุรุจ ภักัทรานนท์	๕๐๐ บาท

คุณศุภมาส เอี่ยมรัตนวงศ์	๕๐๐ บาท
คุณเสาวลักษณ์ เฉลียวเลิศอำพล	๕๐๐ บาท
คุณแจ็กชุย ไม้โกคทรัพย์ และครอบครัว	๕๐๐ บาท
คุณพรนภา อาสาห์ประภิต	๕๐๐ บาท
บูชาพระอาจารย์	๕๐๐ บาท
คุณบุญชู - คุณวิภา แซ่เหลี้ยว	๕๐๐ บาท
คุณเฉลิมศักดิ์ คุณวารุณี อ่าเอี่ยม	๕๐๐ บาท
คุณสมร ปิ่นนิล	๕๐๐ บาท
คุณธนวันต์ ปภัสสรานนท์	๕๐๐ บาท
คุณภิญญลักษณ์ สินวรวีวัฒน์	๕๐๐ บาท
คุณพิชญาสินี สินวรวีวัฒน์	๕๐๐ บาท
ครอบครัว “เหล่าวีระกุล”	๕๐๐ บาท
คุณภัคจิรา มีสุวรรณ	๕๐๐ บาท
คุณพิมพ์ภรณ์ เปี่ยมปิ่นเศษ และครอบครัว	๕๐๐ บาท
คุณศิริวรรณ เข้มงฉิน และครอบครัว	๕๐๐ บาท
คุณชัยประเสริฐ เชื้อเชิดพงษ์	๕๐๐ บาท
คุณสุดาร์ตน์ โฆษิตเสนีย์ คุณกรธัช แก่นจันทร์ตา	๔๐๐ บาท
คุณยงยุทธ กอบกุลบุญศิริ	๔๐๐ บาท
คุณรัฐการ ว่องกิตติพงษ์ และครอบครัว	๒๐๐ บาท
คุณเฉลียว ลีลายุทธ์โท และครอบครัว	๒๐๐ บาท
คุณอรอนงค์ หนูชูเชื้อ และนายเอกรัษฎ์ สอนประภา	๑๐๐ บาท
คุณฉันทนา ทองพรหม	๑๐๐ บาท
รวม	๖๐,๐๐๐ บาท

คณะผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธฯ ศูนย์ ๒ ปทุมธานี

ระหว่างวันที่ ๑ - ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พระธนะเมศฐ์ กิตติโร	๑๑,๕๐๐ บาท
ยุวพุทธฯ ศูนย์ ๒ ปทุมธานี	๑๒,๕๐๐ บาท
คุณณัฐฤกษ์กมล สินวรวีวัฒน์ พร้อมครอบครัว	๕,๐๐๐ บาท
ครอบครัววุฒิปัญญา	๔,๐๐๐ บาท
โยคี-โยคินี ผู้ปฏิบัติธรรมชาย-หญิง	๓,๐๔๐ บาท
คุณภัทรนิษฐ์ อภิบุญมา	๓,๐๐๐ บาท
คุณธนวรรณ ทองเสีयर	๒,๐๐๐ บาท
คุณสุปราณี ปัจจักษ์ภักดี คุณจุฑามาส วาสวิท	๒,๐๐๐ บาท

คุณทิพย์สุดา ชำนาญวนิชกุล	๒,๐๐๐ บาท
คุณอารีรัตน์ เลขาชานนท์	๒,๐๐๐ บาท
ไม้ประสงค์ออกนาม	๒,๙๐๐ บาท
ผศ. วารินทร์ มาศกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณวัฒนา จันทราภิรมย์	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุภากร มยุรสกุล	๑,๐๐๐ บาท
นายเชียงแสง แซ่ลิ้ม นางอ้อท้อ แซ่ฉั่ว และครอบครัวใหม่เจริญนุกูล	๑,๐๐๐ บาท
คุณเบญจมาศ อรพรรณ	๑,๐๐๐ บาท
นายชัยพร นางธนวรรณ คุณะรังสี	๑,๐๐๐ บาท
คุณแพรวรวี โพธิ์คำและครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณจรรยา เครือศิลป์	๑,๐๐๐ บาท
คุณสมทรง จันนาค	๑,๐๐๐ บาท
คุณปราณี โปยมยล และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณวนัญดา วงษ์ลิขิต และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณฉวีวรรณ สุทธิศรีปภ	๑,๐๐๐ บาท
คุณดุขฎี พุจีอิ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุวรรณา มหาคุณกิจเจริญ คุณกิตติชัย ธินาธิวร	๑,๐๐๐ บาท
คุณพินน้อย กิตติยากร ณ อยุธยา	๑,๐๐๐ บาท
คุณณัฐิมา ตลเฉลิมเกียรติ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุรเชษฐ คุณชื่นจิตต์ คุณะรังสี	๕๐๐ บาท
คุณแอรรัตน์ ฉันทวิลาสวงศ์	๕๐๐ บาท
คุณสุจิตรา สำอางพิศ	๕๐๐ บาท
คุณยุพาพร ลือนาม	๕๐๐ บาท
คุณคณิงนิตย์ สุมณฑา	๕๐๐ บาท
คุณกัลยารัตน์ ฐิติกานต์นารา	๕๐๐ บาท
คุณสุพัตรา พึ่งโพธิ์	๕๐๐ บาท
คุณกาญจนา คุณบุญชัย เลิศถาวรธรรม	๕๐๐ บาท
คุณบุญศรี ไชว์ซรกุล คุณเชียวเม็ย แซ่อึ้ง	๕๐๐ บาท
คุณลาวัลย์ สายสุวรรณ	๕๐๐ บาท
คุณชฎานิศ สุขศิริ	๕๐๐ บาท
คุณอังคณา เต็มสุขสวัสดิ์	๕๐๐ บาท
คุณเยาวนิต เปรมอนันต์	๕๐๐ บาท
คุณณัฐ วัชรเสถียร	๕๐๐ บาท
คุณดวงแก้ว จิรศรีณยานนท์	๕๐๐ บาท
คุณแม่ลิ้ง แซ่แพ้ว คุณแม่ปริศนา การะสุข	๕๐๐ บาท

คุณดวงใจ สมุทรวานิช	๔๐๐ บาท
คุณสุภัตรา พึ่งโพธิ์	๓๐๐ บาท
คุณอรพร เต็มวานิช	๓๐๐ บาท
น.อ. เล็ก คุณสมบุญรณ์ อมฤตานนท์ และลูกๆ	๓๐๐ บาท
คุณภวันรัตน์ ทภัยรติวรนนท์ และครอบครัว	๓๐๐ บาท
คุณกัลยา ชาคตะเมธีกุล	๓๐๐ บาท
คุณสุพรพล คุณประพีร์ และลูกๆ	๓๐๐ บาท
คุณสุณี ชันยาภรณ์	๓๐๐ บาท
คุณอรพินท์ ศิริวัฒนา	๒๐๐ บาท
ดช. ณ์ภูภัทร ดช. สุนทรภูษิต คุณะรังษี	๒๐๐ บาท
คุณกรรณิการ์ พริ้งวงษ์ และครอบครัว	๒๐๐ บาท
คุณอรนุช ส่งสกุลวงศ์	๒๐๐ บาท
คุณกรัณชรัตน์ สุดสวัสดิ์	๑๐๐ บาท
คุณรัชณี สายสุวรรณ	๑๐๐ บาท
คุณแก้วมุล วงศ์สุภา	๑๐๐ บาท
คุณกรรณิการ์ พริ้งวงษ์	๑๐๐ บาท
คุณวัชรีย์ สมสุข	๑๐๐ บาท
คุณเฉลิมชัย ชินาธิวร	๑๐๐ บาท
รวม	๘๐,๐๐๐ บาท

คณะผู้ปฏิบัติธรรมที่คันทรีเล็ครี조트

๒๕,๐๐๐ บาท

คณะครูคุณศิษยา กุศลกุชฌงค์

คุณเกษม คุณศิษยา คุณนิโลบล คุณศิวพงศ์ กุศลกุชฌงค์	๑,๐๐๐ บาท
คุณจำลอง คุณชนันท์ดา ฉัตรทอง	๑,๐๐๐ บาท
คุณนฤทัศน์ คุณพิวัสสา - คุณมานีกา นายธวัชวัสส์ นภารัตน์	๕๐๐ บาท
คุณสุชาติ - คุณพรระฆมน กิตติสารศักดิ์	๕๐๐ บาท
คุณวิศิษฐ์ - คุณพรเพชร เจริญสิทธิ์	๕๐๐ บาท
คุณสุวิมล คุณอัญชญา เจริญสิทธิ์	๕๐๐ บาท
คุณวิภา คูทอง	๕๐๐ บาท
คุณชูเกียรติ คุณจรรณี คุณคนพศ คุณกัลยากร มโนรัตน์	๑,๐๐๐ บาท
คุณประเสริฐ คุณจรรยา คุณปิยมน คุณปิยบุตร หวังเชิดชูเกียรติ	๕๐๐ บาท

คุณกรฤทธิ์ เวสสะโกศล คุณชุตติกาญจน์ ชุนทุม	๓๐๐ บาท
คุณชุตติมา วัฒนมนตริ น.ส. จารุพรรณ งามฐิติเศษย์	๓๐๐ บาท
สถาบันกวดวิชา A P บ้านอาจารย์	๒๐๐ บาท
คุณไพเราะ ผ.ศ. ทรงศรี คุณพรเพ็ญ ภูจิณญาณ์	๑,๐๐๐ บาท
นายบัญญัติ นางอุไรรัตน์ แสงสว่าง	๕๐๐ บาท
นายประเวศ นางกฤษณี วงษ์เฉลียง	๑,๐๐๐ บาท
คุณธาริณี หาญวิทยาพันธ์	๕๐๐ บาท
คุณดาริรัตน์ โสภากันท์	๕๐๐ บาท
คุณศักดิ์ นางจารุภัทร เอกวินทุมาศ คุณจิตสุภา เวสสะโกศล	๒๐๐ บาท
คุณอรุณศรี กุ่มๆ	๑,๕๐๐ บาท
คุณมานิตย์ นางบังอร อรุณาการ	๑,๐๐๐ บาท
รวม	๑๓,๐๐๐ บาท

คณะผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธา ศูนย์ ๑ เพชรเกษม

ระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓

ไม่ประสงค์ออกนาม	๑,๓๐๐ บาท
ครอบครัววัตรสุวิณณาการ	๑,๑๐๐ บาท
คุณวิณา เล่าวีศาสตร	๑,๐๐๐ บาท
คุณจันจรี อนุกุลกิจกุล	๑,๐๐๐ บาท
คุณปิยะวรรณ เลิศแสวงพร	๑,๐๐๐ บาท
Frederic lejoy และชินศรี เลอเจย์	๕๐๐ บาท
คุณกัลกษิณา ณ บางช้าง	๕๐๐ บาท
คุณจตุรินทร์ วัชรตม และครอบครัว	๕๐๐ บาท
คุณศิริรัตน์ วัฒนปริญญา	๕๐๐ บาท
คุณสุทธิศักดิ์ จงเจริญโชคสกุล	๕๐๐ บาท
คุณพรรณณี พิราบอนันต์ชัย	๕๐๐ บาท
คุณธวัชชัย จิระประยูร์เลิศ พร้อมญาติมิตร	๕๐๐ บาท
คุณพูนศรี สัตตบรรณสุข	๕๐๐ บาท
คุณแม่เลี้ยงเอง แซ่แต้ - ทญ.ลักทา วงศ์สินศิริกุล พร้อมครอบครัว	๓๐๐ บาท
คุณปิยะดา คุณปิยะจิต พร้อมครอบครัวพนาภัทร์	๓๐๐ บาท
คุณสมพงษ์ คุณกฤษณา คุณบุริม คุณภาคย์ ศรีวิภาพัฒนา	๓๐๐ บาท
คุณพิศาล นางปิติพร ด.ญ.ณภัทร ด.ช.ณัฐพัฒน์ ศักดิ์พรทรัพย์	๓๐๐ บาท
คุณอาภรณ์ เมธีกุลเจริญ	๑๐๐ บาท
รวม	๑๐,๒๐๐ บาท

คณะกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

คุณสันติ แสงเจริญ	๑,๐๐๐ บาท
คุณบุษกร ณ ระนอง	๑,๐๐๐ บาท
คุณปรารธนา สีเสมอ	๕๐๐ บาท
คุณตรุณี ทองเย็น	๕๐๐ บาท
คุณปราโมทย์ คุณศิริพร ทรัพย์เย็น	๕๐๐ บาท
คุณชัญญา คุณศุภรักษ์ ศรีทิพย์โพธิ์	๕๐๐ บาท
คุณอรุณศรี ศรีเมฆานนท์ ศาสตราณัติ	๕๐๐ บาท
คุณจิระภรณ์ เวทยโยธิน	๓๐๐ บาท
คุณจันทิมา ทองผดุงโรจน์	๓๐๐ บาท
คุณพงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเขตต์	๓๐๐ บาท
คุณศิริวรรณ ชาญวณังกูร	๒๕๐ บาท
คุณบุญระพี ดำรงรัตน์	๒๔๐ บาท
คุณสุนีย์ รจนากร และครอบครัว	๒๔๐ บาท
คุณคณินิจ สงวนพงษ์	๒๐๐ บาท
คุณเสาวนีย์ คนกล้า	๒๐๐ บาท
คุณศิริพร เกษะนันท์	๒๐๐ บาท
คุณสายพิณ ไทรประเสริฐศรี	๒๐๐ บาท
คุณฐานิจ คล่องแคล่ว	๒๐๐ บาท
คุณอรทัย นครชัย	๒๐๐ บาท
คุณนุสรา คุณนิรัชรา ทวีสมบุญณ์	๒๐๐ บาท
คุณกาญจนา กัณทานนท์	๒๐๐ บาท
คุณคันธารัตน์ อินทปสาธน์	๒๐๐ บาท
คุณพงษ์พันธ์ อย่างสุวรรณ	๒๐๐ บาท
คุณกฤษณา มีอิม	๒๐๐ บาท
คุณกัลยา เกี่ยมรอด	๒๐๐ บาท
คุณเปรมจิตต์ ศรีเมฆานนท์	๒๐๐ บาท
คุณบุญเพิ่ม ศรีเมฆานนท์	๒๐๐ บาท
คุณอรทัย นครชัย	๒๐๐ บาท
คุณอัญชุลี สมัครการและครอบครัว	๑๕๐ บาท
คุณอมรา บรรณเกียรติ์	๑๐๐ บาท
คุณเยาวรัตน์ ว่องปฏิภาณและครอบครัว	๑๐๐ บาท
คุณฐิติรัตน์ สุขพาสน์เจริญ	๑๐๐ บาท
คุณนงลักษณ์ อยู่เย็นดี	๑๐๐ บาท

คุณนันทาศิริ พากเพียรกุล	๑๐๐	บาท
คุณประภาวดี เผ่าทองจีน	๑๐๐	บาท
คุณชูวิทย์ ศิริเวชกุล	๑๐๐	บาท
คุณอร ดวงจันทร์และครอบครัว	๑๐๐	บาท
คุณนาตยา สำราญทรัพย์	๑๐๐	บาท
คุณอัครเจตน์ พึ่งจาบ	๑๐๐	บาท
คุณธานี เพชรไพร	๑๐๐	บาท
คุณจุฬารัตน์ สุขเกษม	๑๐๐	บาท
คุณสุซาดา ทองเย็นและครอบครัว	๑๐๐	บาท
คุณปาริชาติ สุตตาชัย	๑๐๐	บาท
คุณดวงกมล กนกพรักษ์	๑๐๐	บาท
คุณสุเทพ ภูถสนองและครอบครัว	๑๐๐	บาท
คุณชนะ ชัยชนะโยธินวัตร	๑๐๐	บาท
คุณกนกภรณ์ ลับแล	๑๐๐	บาท
คุณธัญธิดา ดัชฎยาวัตร	๑๐๐	บาท
คุณชลดา สิทธิวรรณ	๑๐๐	บาท
คุณศักดิ์สิทธิ์ ศราคณี	๑๐๐	บาท
คุณรัชณี รัตนาวิวัฒน์	๖๐	บาท
คุณอรอุมา สุมะโน	๕๐	บาท
คุณรัชญา ดิษฐ์เล็ก	๔๐	บาท
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๔๐	บาท
คุณเพชรทิพา หล่อทอง	๒๐	บาท
คุณตनुพล อินทร์ทรง	๒๐	บาท
คุณทิพย์วิมล นามำรุง และครอบครัว	๓๐	บาท
คุณคุณชวัลรัตน์ จันทร์ราม และครอบครัว	๓๐	บาท
คุณลักขณา สีตา	๓๐	บาท
คุณสุขสันต์ ไทยทวีวัฒนกุล	๓๐	บาท
คุณวิภาภรณ์ นิคง	๓๐	บาท
คุณพัชรี อเนกบุญย์	๓๐	บาท
คุณจันทิมา โมรราราย	๓๐	บาท
คุณอุไรวรรณ จันทร์พันธ์	๓๐	บาท
คุณอัจฉราภรณ์ โชติภรณ์	๓๐	บาท
คุณเพลินศิริ ชัยณรงค์	๓๐	บาท

รวม ๑๑,๙๐๐ บาท

คณะกรรมการแห่งประเทศไทย

คุณชไมพร ศรีสุริฉัน	๙๐๐ บาท
คุณสุวิมล นาคบุตร	๕๐๐ บาท
คุณชฎาพร ศรีสุริฉัน	๓๐๐ บาท
คุณวราภรณ์ ศุภางคเสน	๓๐๐ บาท
คุณอังคณา จันทร์เด่นดวง	๓๐๐ บาท
คุณสุนทรีย์ เดชประเสริฐ	๓๐๐ บาท
คุณไสว-นฤมล-จูน ศรีสุริฉัน	๒๐๐ บาท
คุณสุวรรณมา-รัศมี-วัฒนา เจียรศักดิ์วัฒนา	๒๐๐ บาท
คุณวิชัย-นงลักษณ์-ปรินทร-ฐิติพงศ์-ประภาสิริ เจียรศักดิ์วัฒนา	๒๐๐ บาท
คุณไกรวุฒิ-สุภาพ-พีรพัศ-นภัสสร เจียรศักดิ์วัฒนา	๒๐๐ บาท
คุณอนุศิษฐ์-สุวิมล-เมธาวี อ้นมานะตระกูล	๒๐๐ บาท
คุณกาญจนา เจียรศักดิ์วัฒนา	๒๐๐ บาท
คุณสนั่น สุตกลับ	๒๐๐ บาท
คุณวรรณภา เถลิงเกียรติสิริ	๑๒๐ บาท
นายเจียะ แซ่เจี๋ย	๑๐๐ บาท
นายเลียงเจง แซ่ตัน	๑๐๐ บาท
คุณวิรัตน์ เจียรศักดิ์วัฒนา	๑๐๐ บาท
คุณจรงค์ษ์ เชื้อสกุลวานิช	๑๐๐ บาท
คุณนิตยา ยิวพันธ์	๑๐๐ บาท
คุณสุนิตา สุขุม	๑๐๐ บาท
คุณวิตรา วรรณศรีสวัสดิ์	๑๐๐ บาท
คุณพรเพ็ญ วัฒนะพงศกร	๑๐๐ บาท
คุณอนุสรณ์ วงศ์คูประเสริฐ	๑๐๐ บาท
คุณทิวารัตน์ บัวสาย	๑๐๐ บาท
คุณอังคณา เลิศลิขิตธนิตกุล	๑๐๐ บาท
คุณณัฐธยาน์ เงินสวัสดิ์	๑๐๐ บาท
คุณชนิตา สว่างโลก	๑๐๐ บาท
คุณสถิตย์ คัมภีระ	๑๐๐ บาท
คุณเสวนีย์ เสนทอง	๑๐๐ บาท
คุณสุมาลี เขียนเอี่ยม	๑๐๐ บาท
คุณนิตยา อุดมเจียรระโน	๑๐๐ บาท
คุณภัทรรพ คุณาวุฒิ	๑๐๐ บาท
คุณจิระพร พุทธรักษา	๑๐๐ บาท

รวม ๖,๐๒๐ บาท

ปัจจัยเหลือจากการพิมพ์หนังสือ “ชุมทรัพย์จากชาดก”

๑๕๒,๐๐๐ บาท

สมทบทุนจากผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ศูนย์ ๑

๔๑,๙๔๘.๕๐ บาท

สมทบทุนจากผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ศูนย์ ๑

๓๘,๐๐๐ บาท

สมทบทุนจากผู้ปฏิบัติธรรมยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ศูนย์ ๒

๓๓,๙๖๔ บาท

ยอดรวมทั้งหมด ๒๑๔,๐๐๐ บาท

หกแสนหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้วน

สัพพทานิ ธมมทานิ ชีนาติ ธรรมทานอยู่เหนือการให้ทั้งปวง

ธรรมทานการให้ธรรมช่างล้ำเลิศ เพราะก่อเกิดปัญญาหาใดเหมือน
เป็นประทีปส่องสว่างมิรางเลือน คอยตามเตือนสติมันทุกวันคืน
ช่วยชี้นำชีวิตไม่ผิดพลาด ห้ามประมาทลุ่มหลงคงชีพขึ้น
พาออกจากบาปกรรมมีกล้ากลืน ให้อยู่อย่างผู้รู้ตื่นตลอดกาล ฯ

ทินนธมโม โปธิปรายโน โทตุ ฯ

ขอท่านที่ให้ธรรมเป็นทาน จงเป็นผู้รู้แจ้งในภายใน.

ขอ “โพธิปัญญา” จงแตกหน่อก่อเกิดแก่ท่านสาธุชนทุกคน
และจงเป็นพลวปัจจัยหยั่งลงสู่ “อมตธรรม” ด้วยเทอญ.

กลับหน้าเว็บ <http://www.dharmatata.com>